

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת יתרו

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 261

פנינים לפרשת יתרו

הלכנו, כמה בני תורה, לראש העין, לרשום את בניהם לחינוך תורני, ועוקרי הדת החטיפו לנו מכות רצת. זה היה נורא! חזרנו באוטובוס. הלב נקרע. עלינו לבית של ה'חזון איש' זצ"ל המכות כאבו, אבל הכישלון צרב. אמרתי...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על תורה וחסד

"והייתם לי סגולה מפל העמים" (שמות י"ט, ה')

מדוע אותה הלכה, שעשו שונא ליעקב? למה ועל מה - יובן הדבר בסיפור מעשה:

רב אחד דרש בשבח הצדקה והחסד. עולם חסד יבנה, וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. אמנם לא הכל עשירים ולא הכל יכולים להיטיב בממונם, אבל גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה. שזו בגופו וזו בממונו בלבד, וגמילות חסדים בין לעניים ובין לעשירים. כל אדם יכול למצוא הזדמנויות ודרכים להיטיב.

בין השומעים, עגלון העמל בפרך להרוויח פרוטות ולהביא לחם לפי הטף. ברוך השם שאינו נזקק לחסדי הבריות ואינו מתפרנס מן הצדקה, אבל לתת לאחרים - אין בידו. דברי הרב הרעישוהו: לא בכסף בלבד אפשר להיטיב, יש דרכים נוספות, וכל אדם יכול למוצאן. אם אתה רואה הלך המשרך דרכו, העלהו לעגלתך. אם רעב הוא, האכילהו מציקלונך. אם צמא הוא, השקהו מקנקנך.

אבל אלו חסדים מזדמנים. שואף הוא שחסד ה' יחפוף עליו באורח קבע, ועליו לקבל על עצמו מעשה חסד קבוע.

ואז נצנץ בו רעיון: בעגלתו קבוע פנס, להאיר בחשכת הלילה. בהגיעו לביתו, מכבה הוא את הפנס, אין בו צורך.

לו - אין בו צורך, כי הוא נכנס לביתו המואר. אבל העוברים והשבים ברחוב - זקוקים לו. הרחוב חשוך, ורצוף מהמורות. בימות החמה הן בורות ומכשלות, ובימות הגשמים שלוליות וביצות. פנס - איך לעוברים ושבים את דרכם, ויברכוהו על כך. החסד ירשם לזכותו, וירעיף עליו חסדים ממרום.

לאחר הדרשה פנה אל הרב, וסח את רעיונו. התרגש הרב שדבריו עושים פירות, חזק ידיו והרעיף ברכות.

באותו ערב, כששב ממלאכתו, מילא את מיכל העששית ותלאה על העגלה, שתאיר את הרחוב. בלב מתרונן שב לביתו, אכל ועלה על יצועו.

בבוקר, כשהלך לתפילה, העיף מבט וחשכו עיניו. הפנס היה מנותץ, שברי הזכוכית מילאו את העגלה, וכתמי השמן הכתימו את המושבים. לא ההפסד הכספי צרב, גם לא הטורח באיסוף ובניקוי --- חש כקין, שקרבנו נדחה. הן לטובה חשב, להרבות חסד כיכולתו ולהמשיך עליו חסד ממרום. ונשלח מלאך לנפץ, אין לו הסבר אחר. למה, מדוע? הן עולה הוא עתה לתפילה, ישאל את הרב.

שמע הרב, וענה: "יוזמתך ברוכה היתה, אשריך ואשרי חלקיך.

המשך בעמוד 25

היה בוילנא איש אחד, שהיה יודע בחלומותיו דברים נסתרים על אנשים אחרים, והיו מפחדים מפניו כי הוא היה יודע מה שהם עושים בחדרי חדרים, וממש פחדו לבוא לפניו. הביאו את האיש הזה אל רבינו הגר"א...

שיחה מרתקת עם הגה"ח רבי נח גולדברג שליט"א,
מגיד מישרים ונאמן ביתם של כ"ק מרנן אדמו"רי בית לעלוב

יעקב א. לוסטיגמן

"זכורני לפני עשרות שנים, כשזכיתי לשמש בצל הקודש, אצל רבינו בעל ה'ברכת משה' מלעלוב זצ"ל, בין הבאים היה יהודי אחד שהגיע מעת לעת להתברך מפי הרבי ולהתייעץ עמו", מספר מגיד המישרים, ונאמן ביתם של כ"ק מרנן אדמו"רי בית לעלוב, הגה"ח רבי נח גולדברג שליט"א. "אותו יהודי סיפר לי, בזמן שהמתין להיכנס אל הרבי, כי הוא הורגל מנעוריו שלא לאכול מאכלים שהתבשלו בסירים העשויים מאלומיניום..."

"הוא כמעט אף פעם לא טעם דבר מאכל שהתבשל בסירי אלומיניום. אם קורה באופן חריג שהוא כן טועם דבר מאכל שכזה, הוא מרגיש באוכל את הטעם של האלומיניום, ולא זו בלבד, אלא שהדבר גם משפיע על בריאותו וגורם לו חולשה מסוימת לאחר מכן. בביתו היה מצבור של סירי נחושת, וכל תבשיליו היו נעשים אך ורק בסירי נחושת.

ועבירות, היא מאבדת את התחושה, היא מאבדת את הרגישות, וכך יכול אדם לטעות ולדרוך על קוצים וברקנים רוחניים, לפצוע את הנפש שלו פצעים עמוקים מאוד, וללכלך אותה בחטאים נוראיים, בלי שירגיש בכלל.

"זה נכון, כאמור, לכל תחום ברוחניות. ככל שנטפח יותר ונפתח יותר את סף הרגישות של האדם לעניינים שבקדושה, כך הוא יהיה אדם גבוה יותר מבחינה רוחנית, כל חטא יגרום לו להרגיש מלוכלך, והוא ימהר לשוב בתשובה, ולהתנקות מאותו עוון שדבק בו חלילה וחלילה.

"לכן, כשאנחנו מספרים סיפורי צדיקים, צריך להיות רגישים, לשמוע את הסיפור, להפנים, ללמוד ממנו, לקחת ממנו צידה לדרך. לא סתם לשמוע סיפור מעניין ולהמשיך הלאה, להישאר אותו אדם שהיינו קודם לכן. כי אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם? למה הקדשנו זמן לשמיעת הסיפור? רק כדי לשעשע את עצמנו? חלילה וחלילה!

"התפקיד של סיפורי צדיקים וסיפורי השגחה פרטית, הוא לתת לנו חיזוק, לשנות בנו משהו, להעלות את סף הרגישות שלנו לנושא שבו עסק הסיפור, שנדע להעריך יותר את קדושת השבת, את חשיבות הביטחון בקב"ה, את גודל הזכות של מי שעומד בניסיון וכו' וכו'."

אני והמקטרת נשארנו למטה...

"בעניין זה של החשיבות הגדולה שצריך לייחס לסיפורי הצדיקים,

"חשבתי מעט והתבוננתי בדבר", אומר רבי נח, "מה נשתנה היהודי הזה מכל שאר בני האדם שמבשלים את מאכליהם בסירי אלומיניום, ואוכלים לשובע נפשם ואין להם שום נזק מזה, ובוודאי שאינם מרגישים טעם שונה במאכל שהתבשל בסירי אלומיניום?"

"אלא, התשובה היא, שהוא פשוט נשמר מאוד מאלומיניום לאורך שנים רבות, עד שהגוף שלו פיתח סף רגישות גבוה יותר למאכלים מסוג זה, בשונה משאר בני האדם שהורגלו מקטנותם להשתמש בסירי אלומיניום, והגוף שלהם התחסן מפני ההשפעה של האלומיניום.

"כעין זה, יש בכל תחומי החיים. אפילו החיסונים המיוצרים לוורוסים השונים, גם הם מיוצרים בדרך זו שנותנים למערכת החיסונית של האדם להכיר מקרוב את הנגיף, להתרגל לנוכחותו ולפתח נוגדנים אליו.

"כך גם מי שרגילים ללכת ברגליים יחפות, מפתחים עור עבה ומחוספס בכף הרגל, ויכולים ללכת על קוצים וברקנים בלי שירגישו שום כאב ובלי שייגרם להם נזק כלשהו..."

"כלפי מה הדברים אמורים? אנחנו צריכים ללמוד מזה גם לרוחניות. ממנו ניקח לעבוד את ה'. אדם צריך להקפיד לשמור על סף רגישות גבוה מאוד בכל הקשור לעבודת ה'.

"זה מה שאמור רב הונא בגמרא: 'כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה, נעשית לו כהיתר'. כשהנשמה מתרגלת, חלילה וחס, לחטאים

מליטא, הוא התפלל למה התייחסתי קודם לחיבור של סיפור הצדיקים, ורק לאחר מכן לחיבור שעוסק בפלפולי אוריינתא, אבל האמת שאת השאלה הזאת שאל כבר רש"י הקדוש, שהתורה היתה צריכה להתחיל מ'החודש הזה לכם', ממצוות התורה, ולמה התחילה מבראשית, לספר לנו את הסיפור? אלא 'כח מעשיו הגיד לעמו', ולכן התייחסתי קודם לסיפורי הצדיקים, כי צריך ללמוד אותם ולעסוק בהם, כדי שנוכל לעסוק בתורה בצורה הראויה...
 "מכאן אנו רואים עד כמה גדול וחשוב עניין זה של סיפורי הצדיקים", מסיק הרב גולדברג את המסקנה המתבקשת...

בתו החריפה של הרבי מקוצק

"יתירה מזאת", הוא מוסיף, "עצם סיפור הדברים יש בו כדי להביא ישועה לעם ישראל, כמו ששמענו בהזדמנויות רבות מפיו של כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצ"ל, שאמר בשם צדיקים על הכתוב 'מגדול ישועות מלכו ועושה חסד למשיחו' - בדרך שאמרו חז"ל 'מאן מלכי רבנן', היינו שהקב"ה עושה ישועות גדולות על ידי מלכו - הצדיקים, והוא גם עושה חסד למשיחו עם שי"ן שמאלית, מלשון שיחה, כלומר מי שמשוחח בסיפורי הצדיקים הקב"ה עושה אתו חסד.
 "וכעין זה יש מעשה ברבי הקדוש מקוצק זיע"א, שהיתה לו בת נשואה שכמה וכמה שנים לא זכתה לילדים, והפצירה באביה שיברך אותה, אבל הוא אמר לה שתיסע להרה"ק הסבא קדישא מראדושיץ, ותבקש להתברך מפיו.

"הגיעה אל הרבי מראדאשיץ, ואמרה לו שהיא בתו של הרבי מקוצק, ושהוא אמר לה שהיא צריכה לבקש ממנו ברכה שתזכה לפרי בטן.
 "אבל הרבי מראדושיץ לא מיהר לברך אותה, הוא אמר לה שקודם היא צריכה להאמין בו ובברכות שלו, ורק אחר כך הוא יוכל לברך וברכתו תוכל לפעול, כי אין הברכות מתקיימות במי שלא מאמין בהן.
 "הבת של הרבי מקאצק, כך מסתבר, היתה חריפה מאוד, והיא ברוב חכמתה ענתה לס"ק מראדושיץ מיניה וביה, שהרי בתורה כתוב 'וישע ה' את ישראל מיד מצרים', ורק אחר כך 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו', ומכאן אנו למדים שהישועה צריכה לבוא קודם, ובעקבותיה תהיה גם אמונה בה' ובצדיקים... ואכן הוטבו דבריה בעיניו של הרבי מראדושיץ, והיא אכן נושעה מברכתו.

"גם מכאן אנו רואים, כמו מעוד הרבה מקורות אחרים, כמה חשובה האמונה בסיפורי הצדיקים, בין אם לפני הישועה ובין אם לאחריה, להאמין אנו צריכים, ולדעת אנו חייבים, שבכוחם של צדיקים לשדד את כל המערכות ולגזור גזירות טובות על עם ישראל, מהכוח של התורה הקדושה, שבה הם עוסקים במסירות נפש ובהתפשטות הגשמיות.

"וחשוב שנזכור את זה בכל פעם כשקוראים סיפורי צדיקים, שלא נאבד את הרגש והרגישות, להרגיש בסיפור את הנקודה שהוא בא להדגיש ולבטא, ושנתחזק בעניין זה בעקבות אותו סיפור".

לא רק אצל החסידים

את השיחה מבקש רבי נח לסיים בחידוד הנקודה: "מקובל לחשוב

אני רוצה לספר מעשה מופלא מהרבי הקדוש מרוז'ין, זיע"א. הסיפור מובא בכתבים שכתב הר"י צ"צ מליובאוויטש זיע"א, והוא מצוטט גם בספר 'נר ישראל' בתאריך כ' אייר, אני אספר את הסיפור בשפה חופשית, ומי שרוצה לראות אותו בדיוק רב, יעניין שם וירוה נחת.
 "וכך מספר הרבי הר"י צ"צ, שפעם שלח זקנו ה'צמח צדק' מליובאוויטש את תלמידו רבי יצחק אייזיק אפשטיין מהעיר האמיל, שכונה 'רבי אייזיק הומלער', והיה בעצמו יהודי תלמיד חכם מופלג ואדם גדול מאוד, וביקש ממנו שילך להרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א, לאיזה צורך שהתעורר אז בענייני הציבור.

"כמובן שרבי יצחק אייזיק עשה כדברי רבו, נסע לרוז'ין ושהה שם זמן מה, ובמשך אותו הזמן התעניין מאוד בהנהגת הרבי מרוז'ין ובסגנון ההתנהלות בחצה"ק רז'ין, שהיתה חצר מלכותית עם הרבה גינונים והנהגות מיוחדות כידוע.

"לאחר מכן סיפר רבי אייזיק, שדרכו של הרבי מרוז'ין היתה לעשן במקטרת, ופעם אחת נכנס אל הקודש פנימה ושוחח עם הרבי מרוז'ין בעניינים העומדים ברומו של עולם, והיה זה בערב שבת לקראת ערב, והרבי עישן מקטרת, והחדר כולו היה מלא עשן.

"והנה נכנסו הגבאים לחדר, להודיע לרבי שעכשיו השעה שבה כבר נכנסת שבת קודש, והניח הרבי את המקטרת מידו. מספר רבי אייזיק שהוא ראה איך הרבי מניח את המקטרת מידו, ובתוך רגע עולה לעולמות העליונים בהתפשטות הגשמיות ממש, ואמר: 'הרבי עלה לעולמות העליונים, ואני והמקטרת שלו נשארו למטה בעולם הזה...!'.
 "בכל אופן, רבי אייזיק הומלער היה נוכח פעם, כשהביאו לפני הרבי שני חיבורים שחיברו שניים מחסידיו. חיבור אחד עסק בפלפולי אוריינתא, בעומק העיון והיה ממש חיבור נפלא על הש"ס, והחיבור השני היה לקט של סיפורי צדיקים, שאספם אחד מחסידיו הרבי מרוז'ין וכתבם כדי להביאם לדפוס, ושני החסידים ביקשו שהרבי ייתן הסכמה וברכה להדפסת ספריהם.

"עקב רבי אייזיק אחר ההתרחשות, וראה שהרבי התייחס קודם לחיבור של סיפורי הצדיקים, ודיבר בשבח העיסוק בסיפורי הצדיקים, כמה אפשר ללמוד מהם וכדו', ורק לאחר שסיים אל כל ענייניו עם החיבור הזה, פנה הרבי לבחון את החיבור השני, וגם כאן עיין ואפילו פלפל בכמה מהעניינים שהובאו בספר עצמו, ולאחר מכן שיבח מאוד את החיבור ואת המחבר, ואת עצם הלימוד העיוני בגמרא וכן על זה הדרך.

"רבי אייזיק סיפר לאחר מכן שבלבו עלתה תהייה, מדוע בחר הרבי לעשות את הדברים בדרך הזאת, ומדוע לא העניק קודם את היחס הנדרש לספר שעוסק בלימוד התורה, שזה כמובן החלק היותר חשוב, ורק לאחר מכן בסיפורי הצדיקים, שכל תכליתם היא לעורר את האדם לעסוק בתורה, ולקיים רצון ה'... אבל אותה תהייה נותרה נצורה בעמקי לבבו.

"מים אחדים לאחר מכן היתה סעודת ראש חודש שערך הרבי מרוז'ין, ורבי אייזיק השתתף גם הוא, ובמהלך הסעודה פנה הרבי לקהל המשתתפים ואמר להם ש'דער ליטווישער גאון', כלומר הגאון הליטאי הזה שנמצא כאן, כך הוא כינה את רבי אייזיק שהיה

אירע פעם שה'חזון איש' הזדמן לביתו של רבינו בעל 'שבט הלוי' לצורך ענין מסויים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע, ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה

כך מינה מרן בעל החזון"א זי"ע"א את מרן רבי שמואל הלוי וואזנר זי"ע"א, לרב שכונת 'זיכרון מאיר'

"וְאֵתָה תַחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חֵיל יִרְאֵי אֱלֹקִים" (שמות י"ה, כ"א)

סיפר רבינו בכינוס הגדול שהתקיים במלאות שישים שנה להקמת ישיבת 'חכמי לובלין' ב'זכרון מאיר', במעמד אלפים מתלמידיו. וכה דיבר אז בקדשו: "בפועל נוסדה הישיבה בשנת תש"ז, אך בכוח, במחשבה, בשנת תש"ו, כשעדיין גרתי בירושלים עיה"ק, הגיע אלי שליח מצוה מה'חזון איש' זי"ע, הרה"ח רבי חיים יעקב הלפרין ז"ל שקורא לי ליכות ולבוא ל'זכרון מאיר' שנתייסדה על שם מורי ורבי מלובלין זי"ע, לקבל עלי את עול הרבנות ב'זכרון מאיר' והסביבה, ואת עסק הרבצת התורה במסגרת ישיבת חכמי לובלין..."

רבינו לא מיהר להשיב בחיוב על המינוי. יקרה היתה בעיניו ישיבתו בין חכמי וגאוני ירושלים, מה גם שכבר החזיק במשרת רבנות, כמו"צ מטעם העדה החרדית בשכונת 'כרם אברהם' שבגאולה. מנגד חזקה עליו דעתו של ה'חזון איש', ורצונו כי ייטול על עצמו את עול הרבנות ב'זכרון מאיר', והיא זו שלבסוף הכריעה את הכף, כאשר ה'חזון איש' העמידו כביכול בפני עובדה מוגמרת וכמעשה שהיה.

וכה גולל רבינו את הדברים ברשימותיו, שהובאו בספר 'מעשה איש': "עוד לפני שבאתי לכאן והייתי עוד גר בירושלים, באתי פעם לבני ברק לבקר אחד מן הקרובים שגר בגבעת רוקח ע"י ישיבת סלבודקה. עליתי רגלי לגבעת רוקח, והרגשתי שכמה מטרים לפני הולך החזון איש זי"ע, רצתי לקראתו ללוותו כי הלך יחידי, והיה אז גר עוד שם בגבעת רוקח סמוך לישיבת נובהרדוק. הלכנו עד רח' חתם סופר, וה'חזון איש' היה צריך ללכת שם לביתו, ואני המשכתי עוד למעלה וראיתי שאינו נוטה לשמאל. ואמרתי לו: 'אולי שכח מרן איפה שגר?' ואמר לי: 'זוכר אני, אלא שאתם רב שלנו, ורב לא ילך לבד. רוצה אני ללוות אתכם!'. ואמרתי לו: 'א"כ אין אני הולך הלאה'. ואמר לי: 'גם אני לא אלך, וצריך אני ללוות אתכם!'. והיה מוסיף רבינו: 'ה'חזון איש' לא היה ווערטיל מענטש" [-איש שאומר מליצות], הוא הלך, אפוא, עמי עד שנכנסתי לבית קרובי ורק אז חזר לביתו..."

על ביקור נוסף אצל ה'חזון איש' סיפר רבינו, כי הגיע פעם למעונו בתחילת הלילה, ומצאו כשהוא יושב בחצר הבית ועיניו נשואות אל על כשמבטו משוטט בין כוכבי הליל הנוצצים ברקיע השמים. משך דקות ארוכות ישב כך, כשהוא אחוז דבקות והתפעלות, ומעיניו זולגות דמעות התרגשות ומבלי שיבחין כלל בנוכחותו. לאחר מכן משהרגיש בו נענה ואמר: "כשמתבוננים במערכות השמים, אפשר

לראות בנקל מעשי א-ל ונפלאותיו..."

בין כך ובין כך, נתעטרה שכונת 'זכרון מאיר' בכתר תהילה, כשמרן ה'חזון איש' זי"ע בכבודו ובעצמו שאיווה את השכונה למושב לו, ועקר מ'גבעת רוקח' - השכונה הוותיקה במערב העיר, בה התגורר מאז עלותו ארצה משך כחמש עשרה שנה, אל פאתי המושבה 'זכרון מאיר', שנקרא על שמו של גאון ישראל שהאיר את בני ברק במאור תורתו.

לבסוף, משתכפו עליו ההפצרות מבני ברק, ורבינו נוכח כי מנוי וגמור עם ה'חזון איש' שעליו לכהן כרב של זכרון מאיר, נתן את הסכמתו למינוי, וקיבל על עצמו לשמש כרב השכונה. מששמע ה'חזון איש' את תשובתו החיובית, קרא בקול 'מזל טוב' בפנים קורנות משמחה. לאחר מכן אמר למקורביו, כי מזל טוב הוא לתושבי 'זכרון מאיר' שרבים לא יהיה מורה הוראה בלבד, כי אם גם ראש ישיבה שירחיב את גבולותיו בתלמידים.

לשמחתו של ה'חזון איש' לא היה קץ. ובימים שלאחר מכן שוחח בדבר עם באי ביתו, והביע את שביעות רצונו מהמינוי המוצלח. את חשיבות הדבר בעיניו, היה ניתן לראות לעין כל כאשר גאון ישראל, ה'חזון איש', יצא את מעונו לכתת רגליו בין תושבי השכונה כדי להחתימם על כתב ההכתרה הרשמי אותו יגישו בפני רבינו, שהיה אז אברך צעיר בשנות השלושים לחייו, ואף בא בדברים עם העסקנים, כי ישתדלו לשוות למינויו מעמד רשמי שיוכר אף ברשויות, כדי שיקל עליו, כך סבר, לנהל את ענייני הקהילה מבלי להיות תלוי בדעת אחרים.

את המעבר לבני ברק תכנן רבינו לחודש ניסן תש"ו. בימים שקודם

למרות גדלותו המופלגת של ה'חזון איש' ולמרות שגילו נשק אז לשבעים, נהג כבוד מיוחד ברבינו שהיה אברך צעיר, והיה מתייחס אליו כאל מרא דאתרא במלוא מובן ההגדרה, חרף גילו הצעיר של רבינו

כבוד עצום, בזמנים שבאו אנשים לשאול את פיו בענייני הלכה, ורבינו נכח גם הוא בחדר כמנהגו פעמים רבות, היה ה'חזון איש' ברוב ענוותנותו מבקש מרבינו תחילה הורמא ורשות להשיב לשאליו דבר, באמרו כי אסור להורות בפני המרא דאתרא.

קשר הדוק שרר בין ה'חזון איש' לרבינו. רבינו היה מתראה לפניו חדשים לבקרים, ופעמים שאף היה מתלווה אליו לטיול היומי, אותו היה עורך לצרכי בריאותו באזור הפרדס שבבעלות משפחת ברמן, שניצב בפאתי השכונה, כשבדרך היו משוחחים ביניהם בהלכה ובענייני הנהגה שעל הפרק. עם זאת, למרות גדלותו המופלגת של ה'חזון איש' ולמרות שגילו נשק אז לשבעים, נהג כבוד מיוחד ברבינו שהיה אברך צעיר, והיה מתייחס אליו כאל מרא דאתרא במלוא מובן ההגדרה, חרף גילו הצעיר של רבינו.

אירע פעם שה'חזון איש' הזדמן לביתו של רבינו לצורך עניין מסוים, וכאשר חלף על פתח חדרו נעצר לרגע, ובתנועה של מי שמתענג על ריח טוב אמר למקורבו: "ס'שמעקט דא פון קדושה" - יש כאן ריח של קדושה.

בשלהי שנת השמיטה תשי"ב יצא ה'חזון איש' מביתו, וכאשר עבר סמוך לכולל אותו הקים, הידוע היום כ'כולל חזון איש', שלח את מקורבו הג'ר יחזקאל ברטלר זצ"ל כי יקרא לשניים מגדולי תלמידי החכמים של בני ברק, הלא הם הגאון רבי משה יצחק דייטש זצ"ל, ר"מ ב'שיבת' תפארת ציון' והגאון רבי רפאל יצחק וסרמן זצ"ל, ראש 'שיבת' אהל יעקב'. משבאו השניים, צעד עמם ה'חזון איש' אל מעונו של רבינו על מנת לערוך אצלו 'שטר פרוזבול'. לפליאת רבינו על מה ראה להטריח את עצמו אליו, נענה ה'חזון איש' ואמר: "הרי סוף שנת השמיטה עתה, וצריך לעשות פרוזבול, וכתושב שכונת זכרון מאיר באתי אל המרא דאתרא לעשות פרוזבול..."

באותו נוסח פרוזבול חרט ה'חזון איש' זי"ע לדורות, את עובדת כהונתו של רבינו כרבה של זכרון מאיר: "מוסרני לכם הרב שמואל הלוי רב ד'זכרון מאיר' שליט"א..."

על אותו מעמד סיפר רבינו, כי תיכף בהיכנסו התיישב ה'חזון איש'

המועד המתוכנן יצא רבינו לעבר בני ברק, בכדי להסדיר שם עניינים שונים הקשורים להעברת הדירה. אך ביציאה מירושלים באחד מעיקולי הדרך, נפתחה עליהם לפתע אש צולבת מאחד הכפרים הערביים. בניסי ניסים נחלצו הנוסעים מן המארב, והספיקו לשוב לירושלים. רבינו שראה בכך אות משמים, ביטל את נסיעתו ודחה את המעבר המתוכנן לבני ברק במספר חודשים.

בחודש אלול תש"ז, בהיותו בן שלושים וארבע שנים, העביר רבינו את מקום מגוריו לבני ברק. בית קטן בן שתי קומות נשכר למענו בתוככי השכונה. הקומה הראשונה יועדה לדירת מגוריו, ואילו הקומה השנייה הוקצתה עבור הישיבה החדשה שנפתחה עם בוא רבינו למקום מושבו החדש. מבית קטן זה בקע זרח אור תורתו הגדול משך קרוב לשבעים שנה, עד להסתלקותו.

מאותה שעה שהתמנה רבינו לשרת בקודש, ראה הוא את עצמו כל ימיו כרבה של 'זכרון מאיר', כשעיניו ולבו נתונים על בני השכונה, לענות לשאלותיהם בהלכה ובהנהגה נכונה, ועד מהרה התחבב הוא על בני הקהילה, ובני הקהילה לעומתו השיבו לו גם המה באהבה כפליים, וחפצו בכל עת בקרבתו והדרכתו, והוא גם הוא, ביודעו את מעמדו ויכולת השפעתו - היה נותן ליבו להחזיק באדרת הרבנות בעוז ותעצומות קודש.

פעם באותם ימים ביקש רבינו לשמוע מאת מקורבו הרה"ח רבי ברוך בענדיט שטיין ז"ל, כיצד מרוצה הקהל מאופן תפקודו כרב. אמר לו רבי ברוך כי אכן הכל מרוצים פה אחד, הן מהשיעורים הנאמרים על ידו בטוב טעם ודעת, והן ממאור הפנים המיוחד של רבינו, אך על דבר אחד מתאוננים הם, על דקותיו הספורות והמדודות של רבינו, שלא אפשרו לו להאריך בשיחה עמהם.

נענה רבינו כנגדו ואמר: "אמרו להם, כי באם רבה של 'זכרון מאיר' ישב לשוחח עם כל אחד מבני קהילתו, אזי לא יוכל להמשיך ולשמש בתפקידו ולענות על שאלותיהם בהלכה, מאחר ולא יישאר לו פנאי ללימודיו ולסדריו..." ואכן, על כך היתה תפארתם של יראים ושלמים מבני קהילתו, שהעריכו את גדולתו של רבינו דווקא במידה זו. אף על פי כן, כאשר היו באים לפניו בשאלות של עצה והדרכה, היה מרחיב את הדיבור, מרבה להתעניין תוך שהוא תומך ומעודד כאב רחום.

מעשה כעין זה, היה בעת שנכח פעם באירוע מסוים בו הופיע בדחן כלשהו, ודרש מדברותיו בכדי לשמח את הציבור. בשלב מסוים קם רבינו ממקומו, ונחפז ללכת לביתו ולסדריו. משנשאל לאחר מכן על יציאתו הפתאומית שלא כמתוכנן, נענה ואמר כי "מגיע להם לאנשי 'זכרון מאיר' רב בעל כבוד ראש..." בקשר לכך יצוין, כי רבינו הקפיד ונזהר מאוד, כי גם במילי דבדחנותא ישמרו על כבוד הזולת, והיה מחשיב מאוד כאשר דברי הבדחנות היו נסובים ומושגתים על דברי תורה ויראה.

מעט שהגיע ל'זכרון מאיר' הוטל על כתפיו עול הרבנות במלואה. מרן ה'חזון איש' שראה מטרה נשגבת במינוי והצלחתו של רבינו, המשיך בפעולותיו לביסוס מעמדו כרבה של 'זכרון מאיר', ואף הפנה רבים משואליו באיסור והיתר אל כתובתו של רבינו, באמרו כי יש מרא דאתרא לשכונה, וכי על פיו יישק כל דבר. ה'חזון איש' חלק לרבינו

כאשר הגיעו למקום, הבחין להפתעתו כי בדירה אין מזוזות, התברר כי צבעו את הדירה, ובמהלך השיפוץ הורידו את המזוזות, ר' בן ציון אמר לבני המשפחה כי אסור להתגורר בבית כל זמן שאין בו מזוזה, מה לעשות? יש שתי ברירות, או לנסות להשיג מזוזות מגמ"ח, או פשוט לחזור לבני ברק

הגה"צ רבי בן ציון פלמן זצוק"ל על שיעורים וכוונות נסתרות

"וזהרר אתה את החקים" (שמות י"ח, כ')

בשלהי ימי הקיץ, היה נוסע לכמה ימים למנוחה, במושב 'בית מאיר' בהרי ירושלים. את המנוחה קיים בכך שישב מבוקר עד ערב ספון במרפסת הבית או בתוך בית המדרש, על התורה ועל העבודה. בדרך כלל לקח אתו לימים אלו חלק מכתביו ומשיעוריו, לחזור עליהם וללבנם שוב בעומק הסוגיא.

הרבנית תמיד המריצה אותו בשמחה מרובה - שיסע, ונסעה לצדו ולמענו, כיון שידעה ששם הוא יושב הרבה על מרפסת הבית, ונושם אוויר צח לבריאותו, מחליף אוויר ברוגע ולומד ברציפות. ויהי היום, יוצאים לדרך עם הפעקלאך למושב 'בית מאיר'. קיץ תשנ"ז.

הדבר שהחזיק בידו כל משך הנסיעה היה שקית הטלית והתפילין. אחד הילדים הציע לו להחזיק במקומו את הט"ת, הוא מיאן ואמר: "דומה הדבר לאדם שמחזיק בידו צרור יהלומים, שאינו מוסרו לאחר להחזיק אותם, גם אם הוא נאמן עליו, כך הם התפילין, המצוה שמקיימים בהן יום יום היא כה גדולה, ולא אפקידן בידי אחר".

כאשר הגיעו למקום, הבחין להפתעתו כי בדירה אין מזוזות, התברר כי צבעו את הדירה, ובמהלך השיפוץ הורידו את המזוזות, וכיון שהן היו ישנות והיה ספק על כשרותן הזמינו חדשות, והם עתידים להגיע בקרוב.

ר' בן ציון אמר לבני המשפחה, כי אסור להתגורר בבית כל זמן שאין בו מזוזה, שהרי בשו"ע (יו"ד סימן רפ"ו סעיף כ"ב) כתוב שהשוכר בית בארץ ישראל חייב במזוזה מיד, משום ישוב ארץ ישראל. והרמ"א מוסיף, ש'שואל' דינו כשוכר, וא"כ אסור לדור בדירה, ללון בה בלילה, אפילו יממה אחת ללא מזוזה.

מה לעשות? יש שתי ברירות: או לנסות להשיג מזוזות מגמ"ח, או פשוט לחזור לבני ברק ולוותר על הנופש. כמובן שהכל העדיפו את האפשרות הראשונה, אחרי טרחה כה רבה ותקווה למנוחה, אך לא היה קל להשיג גמ"ח מזוזות מהרגע להרגע, וגם לשגר את המזוזות עד המושב. בני המשפחה החלו להתרוצץ בעניין.

בינתיים, רבי בן ציון נכנס לבית הכנסת. אחד האברכים תושב המקום ששהה בבית הכנסת, ניגש לר' בן ציון לומר 'שלום עליכם', ר' בן ציון התעניין, האם הוא יודע היכן אפשר להשיג כאן מזוזות לשבוע.

האברך חיך חיוך של הפתעה: "בדיוק יש לי כמה מזוזות. היום רכשתי מזוזות חדשות, ובעוד שבועיים אני אקבע אותן בדירה של בני". רבי בן ציון נדהם מההשגחה פרטית המופלאה. ואכן האברך השאיל לו את המזוזות (כאשר הגרב"צ מכון מראש שלא לזכות במזוזה, בכדי שיוכל להורידה כשיצא מהדירה). ויהי לפלא.

חכך הגאון בדעתו, הרי מעולם לא קרה שהגיע לדירה שאין בה מזוזות, וכאשר בכל זאת הגיע לידו כזה מקרה, מסתובב הענין בהשגחה חיש מהר בדרך נס, שיפגוש באברך שהיה בבית הכנסת, ובדיוק יש לו עכשיו מזוזות בנרתיקו. הרהר וחשב, כי יש בכך גם אות משמים שעליו ללמוד הלכות מזוזה.

ואכן בימים הבאים ב'בית מאיר', הסיט את סדריו המתוכננים, והתיישב ללמוד שוב בעיון הלכות מזוזה מסוגיות הגמרא עד השולחן ערוך עם המפרשים, וחידושים רבים עלו בכדו מן המעיין. בחורף שלאחריו מיד אחרי החגים, מסר סידרה של כעשרה שיעורים בהלכות מזוזה. ויהי אור.

כוונות נסתרות בעת שיעורי התורה

לפני המועדים היה מרבה בשיעורים בענייני החג, ושילב התעוררות ומוסר.

בערב שבועות דיבר אודות חייו המפותלים של דוד המלך ע"ה, האריך הפירוט מתוך ההיסטוריה של משיח על פי חז"ל, וכפי שכתוב בהקדמה לספרו "שלמי תודה - חג השבועות", דברים יקרים מפז. ובקביעות, כאשר דיבר על כך, מידי שנה בשנה, זלגו עיניו דמעות

חמות, כשדיבר על מהלך חייו של משיח ה'.

קרה פעם אחת שלא רק שהוריד דמעות, אלא פשוט התחיל לבכות, ולבכות ברבים. היה זה כאשר הקריא את הפסוקים ודברי חז"ל: "לא גבה לבי בשעה שמשחני שמואל למלך. אחרי 28 שנה של רדיפות והשפלות, ו'מוזר הייתי לאחי', ו'נכרי לבני אמי', בכל זאת 'לא גבה לבי ולא רמו עיני בשעה שמשחני למלך'", באותו רגע פרץ בבכי, ולא יכול היה להמשיך את השיעור.

משום שזה מה שהיה הוא, מציאותו של ר' בן ציון היתה הטהרה הזו: 'לא גבה לבי ולא רמו עיניו'

לדיבורים שלו ששולבו בתוך השיעורים, היה כוח אדיר להקנות ענווה, להקרין אמת ולהעניק חום פנימי. שמחת חיים של רוממות. אחד ממשותפי השיעור מספר: "שאלתי אותו מדוע הוא מוסר כל כך הרבה שיעורים על 'חנוכה' (מר"ח כסלו כבר החל למסור). הוא שתק ולא ענה. ושוב הפצתו בו מאד שיגלה לי את הסוד, כי ידעתי שאינו עושה דבר ללא מחשבה, ואם הוא מרבה בשיעורים על חנוכה, על חשבון אוצר גדול של חומר שיש לו בכתובים, מסתבר שיש לו טעם סמוי. ושוב הפצתו בו. בסופם של תחנונים, פתח והסביר, וכך אמר - סיפר התלמיד.

"הרגיל בנר חנוכה הווין ליה בנים תלמידי חכמים", כך כתוב בגמרא, ושאלו את ה'חתם סופר' כי יש שרגילים בנר חנוכה ושבת ואין להם בנים תלמידי חכמים? והוא זצ"ל השיב: 'רגיל בנר' משמעותו שהוא מהדר בנר עם כל דקדוקי ההלכה שבו, לצאת את כל הדעות, לכתחילה שבלכתחילה. ויסוד הדבר מובא כבר בקונטרס 'סוד הדלקת נרות חנוכה' המיוחד לרבי יצחק סגי נהור בנו של הראב"ד, שכן קיבל מאליהו הנביא זכור לטוב. ולכן", אמר ר' בן ציון, "אני מקפיד למסור שיעורים רבים על חנוכה, וכן בהלכות שבת על נר שבת, כדי שידעו את כל דקדוקי ההלכה ואת כל השיטות, כדי שאנשים יזכו לבנים תלמידי חכמים".

בתקופה שמסר שיעורים בדיני ברקים ורעמים, פלוני ניגש ותמה באוזניו: "מדוע הרב מוסר שיעורים על נושא כזה, וכי חסר נושאים?!" ר' בן ציון לא היה סבור שצריך לטרוח ולענות לו (וכי יש מקצוע בתורה שאין עליו שיעורים עמוקים?), לכן לא השיב לו, ושתק. אבל פעם אמר לחברותא: "ברוך ה' שבשיעורים בדיני ברקים ורעמים אפשר גם להחדיר ולהשחיל איתם יחד הרבה אמונה", כי "ברקים ורעמים הם כדי ליישר עקמימות שבלב". וכן הלכות הנוגעות לגשמים, כי השנה היא שנה שחונה, ואני מעורר פה ושם על עצירת הגשמים שהם מבשרים לא טוב, אני מפחד משנת הבצורת, יותר מאשר מהסקאדים של סדאם חוסיין (שנחתו על ארץ ישראל באותו חורף), כי מציאות הגשמים אינה מתנהלת על פי טבע כלל, כי מפתח הגשמים הוא רק בידי שמים, וממילא עצירת הגשמים מלמדת כי הקב"ה אינו חפץ להשפיע עלינו ח"ו, אבל לטילים, הרי לכל טיל יש כתובת".

שוב ושוב אותם שיעורים

את השיעור שמסר ב'נחלת משה' לפני החגים, חזר מידי שנה כמעט

'מדוע הרב מוסר מידי שנה לפני חג הסוכות את אותם השיעורים שוב ושוב, הרי הספר החדש עמוס בדברים שהרב יכול היה לדבר עליהם?!' הרב לא ענה לי מיידית. למחרת פגש אותי ואמר...

על אותם דברים - הלכה למעשה ודברי התעוררות עם הוספות מועטות.

משותפי רבים חשבו לתומם, כי אלו השיעורים שיש לו באמתחתו לקראת החגים, ולכן חוזר על עיקרם מידי שנה בשנה. "אך הנה כאשר התחיל להוציא את ספרי 'שלמי תודה'", סיפר אברך, "גיליתי כמו אחרים, כי אוצרותיו מלאים וגדושים במאות עניינים הלכתיים מחדדי למדנות, ובהם סברות וחידושי חידושים.

"הגיע הרגע שלא יכולתי להתאפק. היה זה כאשר יצא לאור 'שלמי תודה' על סוכה - ספר גדוש בחידושים בהלכות סוכה מתחילה ועד סוף, החלטתי לגשת לשאול את הרב, וזה לא היה פשוט בכלל לשאול את הרב כאלו שאלות, אבל הייתי נסער ו'קטנות הייתה בי': 'מדוע הרב מוסר מידי שנה לפני חג הסוכות את אותם השיעורים שוב ושוב, הרי הספר החדש עמוס בדברים שהרב יכול היה לדבר עליהם?!'

"הרב לא ענה לי מיידית. למחרת פגש אותי ואמר: 'המטרה היא תועלת הכלל, וצריך למסור שיעורים על דברים שהציבור יכול להבין. מה שאני מוסר כאן ברבים, אלו דברים אמיתיים וסברות שהציבור יכול לקבל מהם תועלת ממשית, וסבורני שאת זה הציבור צריך לשמוע'.

"השתוממתי. כיון ש'זה מה שהציבור צריך לשמוע' הטמין בקרבו את האוצרות, ולא מסר אותם ברבים מעולם!".

ממשיך האברך ומספר: "הבחנתי באחריותו למען הציבור וטובת הכלל, בהזדמנות מרתקת אחרת.

"בשבת הגדול אחרי תפילת מוסף, כאשר כולם יצאו לביתם לסעודת שחרית, הגר"צ נשאר בבית הכנסת לבדו ממש, רק אני נותרתי בחדר הסמוך, וכנראה שהרב לא שם לב, והיה בטוח שהכל כבר יצאו לסעוד את סעודת השבת עם בני משפחתם. חוותי מחזה נפלא ביותר.

ברחוב תפוס שרעפים...

"וכך היה מידי שנה לפני חג ומועד, הייתי תמה לעצמי: ריבוננו של עולם, הרי את ההלכות הללו של חנוכה, או פסח ושאר המועדים, למדנו יחד כבר כעשר פעמים! בעיון ובמתינות - את הסוגיות בגמרא, את הבית יוסף, השולחן ערוך ונושאי כלים, ואת המשנה ברורה וביאור הלכה, וחזרנו וסיכמנו בכל סידרת לימוד, אולי עשרים פעמים, וגם נגענו בנושאים הללו בהזדמנויות אחרות במשך השנים, ומדוע תמיד לפני חג (או לפני שהעלה את החידושים על הכתב ב'שלמי תודה') הוא מתחיל הכל מחדש, כאשר גם מתוך החלום הוא כבר יודע לומר את החידושים הללו, מסדר לעצמו שוב את העניין, כאילו לא למדנו מעולם, פסיעה אחרי פסיעה במשנה ברורה והסוגיא בסבלנות אין קץ".

"התשובה שבה הרגתי את עצמי - כחברותא שלו - כי תורה אינה מקצוע 'מת', אלא מקצוע 'חי', ודברי חכמינו 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים' - משמעותם, שהם יהיו חדשים כל כך, עד שיוכלו לברך עליהם כעת 'שהחיינו' בשם ומלכות. חדש!! כמו כן נזכרתי אז בדברי חז"ל: 'דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב', והסברתי כי לשיטת ר' בן ציון, הכוונה שהשיעורים אינם יוצאים מחמשת מוצאי הדיבור, לא! אלא 'יוצאים מן הלב'.

"לכן, אם ר' בן ציון יאמר את השיעור של אתמול, שידע אותו על פה מאמש, משמעותו של השיעור יהיה 'שיעור ישן' - שיעור מת', ורבי בן ציון רצה לומר 'שיעור חי' חדש, שנולד כעת למזל טוב. כנראה שכך נמסרת התורה בהדרגה - מדור לדור, בשיעורים חיים".

ר' בן ציון הקפיד לצרף ולהשחיל בתוך השיעורים חידושים באגדה, דברי חכמה וביאורי פסוקים ומוסר, להשפיע על השומעים. אף הרבה לספר מגדולי מצוקי ארץ, כמו מהרי"ל דיסקין זצ"ל ורבי ישראל מסלנט זצ"ל, ופעמים אין ספור מה'חפץ חיים' זצ"ל. (מתוך 'ספר ללא שם')

"מי שהכיר את ר' בן ציון, ראה אותו תמיד רגוע ושליז ויציב מאוד בהנהגתו, ובעיקר, ללא תנועות חיצוניות מיותרות. אבל הנה כעת ראיתו בעת הכנת השיעור אפוף במתח רב. הוא עשה תנועות החריגות לו, כמו שהתרומם לפתע מהכא, וחזר בקול על הדברים ובתנועות ידיים - חושב בקול רם, סוער וגועש ורותח. ומפעם לפעם כמו נלחם על עצמו בתוך תוכו, ושמעתי אותו אומר לעצמו 'זה כן טוב', 'זו חומרא שאי אפשר להגיד אותה ברבים', 'זה לא כדאי לומר, לא כל הציבור יבין, נראה לי שעדיף לא לומר'. כך שוחח עם עצמו בהחלטיות, 'כן, כן, את זה צריך להגיד', 'זו הנהגה שלא חייבים לקבלה'. בנוסחאות הללו אמר אחרי כל קטע שסיים, 'כדאי להגיד', או 'את החלק הזה עדיף כן לומר'. המעמד ההוא של האחריות היה נורא.

"לא האמנתי למראה עיני, כיון שמעולם לא ראיתי כזה פחד ומתח!".

כזה ראה וקדש"

בני ביתו של רבי בן ציון, מציינים מתח נוסף מיוחד שהבחינו עליו. היה זה כאשר רב מפורסם בארץ הקודש, מפרסם פסק הלכה שהיה צורך להעיר נגד העניין. היו לרבי בן ציון ראיות רבות כנגד הפסיקה ההלכתית שהתפרסמה, והוא אכן מסר על כך את השיעור בליל שבת קודש בבית הכנסת 'בית יחיאל', אבל באותו יום שישי היה במתח מיוחד, גם עיין ולמד זמן ממושך בספר 'חפץ חיים' הלכות לשון הרע.

שיעורים חיים בלבד

בשנת תש"ס, חלפו ארבעים שנה מתחילת סדרות השיעורים שלו בהלכות שבת ומועדים, והחברותא שלו התבטא: "אני כמו משתגע מרוב תימהון, כי הנה התחלנו ללמוד הלכות מוקצה בעל פה - אבל למרות זאת התחיל אתי שוב מרישא ועד גמירא. ובשעה הקרובה שלפני אמירת השיעורים, היה שרוי בריכוז ובמאמץ מוחי. הוא הלך

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

תוך כדי שיחתה הארוכה, ניסה הרב הגדול להתקשר אל הרבנית, ולשאול כדרכו מה צריכה שיביא לה מן החנות, אך בהיותה עסוקה בריכוז ליבה ונפשה בשיחה, לא נענתה אל הצלצול של השיחה הממתינה... גם כשחזר הרב וניסה כמה פעמים להתקשר 'ולאותת' לה, שאולי תפסיק לרגע ותענה לשיחה הממתינה, שנועדה בשבילה ולצרכה - התעלמה מן השיחה הנכנסת...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על 'כל הכועס כאילו'...

"לא תשתחוה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם" (שמות כ', ד')

בזוהר הקדוש: "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה".
כתב הרב הקדוש בעל ה'תניא' בספרו (אגרת הקודש, כה) על מאמר חז"ל וז"ל: "והטעם (שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה) מובן ליודעי בינה, לפי שבעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה. כי אילו היה מאמין שמאת ה' הייתה זאת לו, לא היה בכעס כלל".
לפנינו כמה עובדות בטיב ההתרחקות מהכעס - שיש להתרחק ממנו כמו עבודה זרה!

מעשה היה בביתו של אחד מגדולי הרבנים בירושלים קרתא דשופריא, אשר לאחר שזיכהו השם יתברך וכבר השיא כל בניו ובנותיו, והציפורים עזבו כולן את הקן... לא נותר בפני הרבנית הצדקנית מי שיערוך לה סדר קנייתיה. לפיכך, מתוך שמחה והודיה לה' שלא השאיר בביתו 'עוזר'... השתדל הרב מידי בוקר בעצמו לקיים מצוות חסד דאורייתא, וכשצעד לביתו אחר תפילת השחר, התקשר מידי יום הביתה, לשאול את הרבנית אם צריכה אולי שיקנה עבורה משהו בחנות המכולת.

בוקר אחד, תפסה הרבנית את קו הטלפון בשיחה ארוכה עם אחת הבנות, שבהיותה לאחר לידה נצרכה להרבה עידוד וחיוזק מן האם הרחמניה והמסורה.

תוך כדי שיחתה הארוכה, ניסה הרב הגדול, שסיים זה עתה תפילת שחרית, להתקשר אל הרבנית ולשאול כדרכו מה צריכה שיביא לה מן החנות, אך בהיותה עסוקה בריכוז ליבה ונפשה בשיחה עם היולדת הטריה - לא נענתה אל הצלצול הקוטע של השיחה הממתינה... גם כשחזר הרב וניסה כמה פעמים להתקשר 'ולאותת' לה, שאולי תפסיק לרגע ותענה לשיחה הממתינה, שנועדה בשבילה ולצרכה - התעלמה מן השיחה הנכנסת והמשיכה כדרכה לשוחח, אף שיכולה היתה בקלות לעבור לרגע לשיחה השניה, לומר בקצרה את מצרכי הקניה היומית, ולחזור תכף לשיחתה...

באותן דקות הרבה הרב בנפשו: הנה שתי דרכים לפניך בתגובת מקרה מכעיס זה:

לכעוס ולהקפיד בדבר, ולהעמיד את האישה במקומה! שמן הראוי לשים לב לשיחה ממתינה של בעלה, הרי יודעת היא היטב שהוא

המתקשר בשעה הזו כבכל יום, ושמתיקשר - לטובתה היא!
להבליג ולהתגבר, לסבול הדבר ולשתוק, כמי שלא היה ולא כלום!
כמובן בחירת הצדיק היא תמיד בטוב, המשיך, אפוא, הרב בדרכו אל ביתו בלב שלם ונינוח, ודילג על הקניה בחנות. משהגיע הביתה נכנס בשמחה בברכת 'צפרא טבא' מאירה כדרכו, תוך שהוא משכיח לגמרי מליבו אותו מקרה שהכעיסו בדרכו...

והנה משנכנס פנימה, חש תיכף בריח שרוף המגיע לאפו, הרבנית ישובה הייתה אותה שעה במנוחה בחדרה, עדיין בהמשך אותה שיחה אריכתא... והבית כולו אפוף עשן וריח שרוף שמגיע מן המטבח...

הרב הצדיק רץ תיכף אל המטבח, והנה רואה הוא מונח על האש שבכירים סיר חצילים, שהעמידה הרבנית הצדקנית במסירותה לבישול לארוחת הצהריים בשביל היולדת, אך כשיחת הטלפון התארכה ונמשכה, לא שמה אל ליבה שכל התבשיל כבר נשרף מזמן, ועוד רגע קט והבית עולה בלהבות!!! ה' ישמור ויציל!

מיד תפס הרב כמה ספלים מים, וכיבה תיכף את האש שכבר החלה להיתמר אל על, וברגע האחרון ממש הציל את הבית משריפה!
"באותה שעה הראו לי מן השמים" - סיפר הרב אחר כך לתלמידיו - "הנהגת השם יתברך במידה כנגד מידה! אתה כיבית בליבך את אש הכעס הבוררת, ומן השמים זיכו אותך בהצללת ביתך ממאכולת האש!!!".

לפני כמה שנים, בהיותי אצל הגאון הצדיק רבי משה ניישלאס זצ"ל, רב ואב"ד שיכון סקווירא, שאל אותי אם הנני רוצה שיעניק לי מתנה, והשבתי לו שכן. קם הרב זצ"ל ממקומו, ניגש לארון הספרים שבחדרו, והוציא שולחן ערוך ישן מהארון

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על 'יראת שמים'

"אנשי חיל יראי אלקים" (שמות י"ח, כ"א)

לפני כמה שנים, בהיותי אצל הגאון הצדיק רבי משה ניישלאס זצ"ל, רב ואב"ד שיכון סקווירא, שאל אותי אם הנני רוצה שיעניק לי מתנה, והשבתי לו שכן.

קם הרב זצ"ל ממקומו, ניגש לארון הספרים שבחדרו והוציא שולחן ערוך ישן מהארון. פתחו בריש הלכות שבת (סי' רמ"ג), והראה לי על גיליון השו"ע, שמופיעה תשובת ה'חתם סופר' (או"ח סי' נ"ט) על זה שאנו מתפללים להקב"ה שתהיה פרנסתנו בהיתר ולא באיסור. ולכאורה, איך שייך להתפלל על כך, והרי הדבר תלוי בבחירת האדם עצמו - אל תגנוב ואל תגזול - ממילא תהיה פרנסתך בהיתר ולא באיסור...

וכמו שמספרים שפעם אחת בא אחד לפני הגה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנו זי"ע, וביקש להתברך בברכה על "יראת שמים". אמר לו הרה"ק: "על יראת שמים אתה מבקש ממני ברכה? בשלמא על בנים או פרנסה או בריאות - על זה שייך לתת ברכה, אבל יראת שמים? - אם תהיה ערליכער יוד, אז ממילא תהיה ירא שמים..."

וביאר ה'חתם סופר', שבדאי אין הכוונה על פרנסה באיסור על ידי גניבה או גזילה, אלא כוונת התפילה על יהודי המתנהג בדרך כלל עם הנהגות ישרות ורצויות של 'יראת שמים', אלא שכאשר הדבר נוגע לענייני פרנסתו, הוא מחפש לו היתרים, הוא מבקש להיכנס בפרצה דחוקה כדי להרוויח ממון, ועל כגון דא צריכים סייעתא דשמיא מרובה, ותפילה מיוחדת, שתהיה פרנסתנו בהיתר ולא באיסור - "בהיתר" - היינו בהיתר 'גמור'! - בלי פשרות ובלי פרצות דחוקות - שלא יחפשו להוציא איזה היתר דחוק להתפרנס מכך - ושלא יבקשו דרך עקלתון ללכת בערמומיות ובמרמה כדי לעקוף את האיסור, אלא ילכו בדרכי התורה בלי שום התחכמות!

אח"כ הניח הרב זצ"ל את ידיו על כתפיו, ואמר לי בהתרגשות גדולה: "ה'חתם סופר' הזה הוא מתנה גדולה! - הוא מפתח לכל החיים!"... ממשיך הרב ואומר: "בכל ערב שבת מגיע אלי יהודי אחד, ואומר שלשבת זו הוא רוצה 'היתר' שיוכל להגיע אליו משלוח עם דברים שצריך להם, מפני שזה דבר האבד והפסד מרובה... ואני אומר לו: 'לא! - אם תשמור את השבת בשלימות בלי שום התחכמויות, ישיע עליו הקב"ה שפע של פרנסה טובה והרחבה בלי הפסדים' - ואני רואה שב"ה הוא אף פעם לא הפסיד, ויש לו פרנסה בהרחבה..."

כ"ק האדמו"ר מקאסוב-ירושלים, הגה"צ רבי מנחם מונדר זצ"ל, היה מדבר על מעלת העבודה של יראת שמים, וסיפר על פלוני שהגיע לצדיק אחד וביקש ברכה על יראת שמים, והצדיק הוריד את ראשו והשעינו על ידו, ואחר זמן אמר: "בשמים פעלתי על כך, עכשיו צריכים לפעול אצלך, שתמצא יראת שמים..."

שמעתי מזקן האדמו"ר"ם, כ"ק מרן אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א בשם הרה"ק בעל 'מאור עינים' זי"ע, שיכול להיות אדם שהוא מתמיד עצום, ובקי עצום בש"ס ופוסקים, ראשונים אחרונים ועוד ספרים - אבל אם אין לאדם 'יראת שמים' - אז כל זה לא שווה כלום! כי התורה נמשלת לאש, כמ"ש (ירמיהו כ"ג, כ"ט): "הלא כה דברי כאש", ולעומת זה 'יראה' היא הכלי שמחזיק את התורה, ואם אין יראה אין לתורה במה להיות, ולכן יראה היא קודם לתורה, שכן כתיב (תהלים קי"א, י'): "ראשית חכמה יראת ה'" - כי איך יתכן שניקה אש לבד, בלי שום כלי להחזיק את האש? וכמו כן - איך יתכן שניקה "תורה" בלי ה"כלי" שמחזיק את התורה - והיא היראה! - וכמו שאם ייקח אש בלי כלי, אזי האש ישרוף את כל מה שבקרבתה, ה"נ אם ייקח תורה בראשו - שהיא אש, בלי הכלי שהיא היראה - א וילדע פייער אין קאפ אריין! - אזי יכולה היא לשרוף את כל המוח

רוצה להרגיש טעם בלימוד? יש לנו בשורה בשבילך!

מוקד 'גישמאק בלימוד' -
נפתח במיוחד עבורך
צוות אברכים תלמידי חכמים,
ישתדלו יחד איתך למצוא
את הדרך שגם אתה
תוכל להתענג על נועם צוף
מתיקות התורה הקדושה!

**התקשר כבר היום
מוקד 'גישמאק'**

17-18-20-800-1 (השיחה חינם)

וישועה קרובה לבוא

המוקד פעיל בימים א-ה, בין השעות 19:30-22:30

שמעתי ממרן הגה"ק בעל 'ישועות משה' מוויז'ניץ זי"ע, שתורה וחסידות הם 'תרי רעין' דלא מתפרשין - דהיינו כשני ידידים שהם אינם יכולים להיפרד אחד מהשני - אם אחד רוצה להיות 'חסיד', אז הוא צריך להיות אדוק ומקושר בלימוד התורה הקדושה - ו"לא עם הארץ חסיד" - ובלי תורה אין חסידות, וכן להיפך - לימוד התורה גרידא לא מספיק - רק היא צריכה ללכת יד ביד עם חסידות.

שמעתי מש"ב כ"ק האדמו"ר מקאסוב שליט"א, דהנה זקנו הגאון האדיר בעל 'שבט הלוי', לא היה מעולם מאלו האנשים אשר רגילים לנסוע ולהתפלל על הציונים והמקומות הקדושים - כל ער"ח או עשרת ימי תשובה וכדומה - הוא היה הולך רק מביתו לשיבה או לביהמ"ד וחוזר, ותו לא מיד.

פעם שהה האדמו"ר מקאסוב שליט"א אצל זקנו בעל 'שבט הלוי' - והוא היה אז יותר מבן תשעים - ובאמצע שיחתו עמו אמר לו: "אולי נלך ביחד להתפלל במקומות הקדושים?"... והשיב לו ה'שבט הלוי': "אין לי זמן!" והרהיב נכדו הנ"ל עוז, ושאל את זקנו בתמהון: "מה הפירוש ש'אין לך זמן', והלא הסבא כבר למד את כל התורה כולה!"...

הביט עליו זקנו בעל 'שבט הלוי' בעיניו הטהורות ולא התווכח אתו... ואז אמר לו דבר נורא, ובדבריו אלו ראו באמת מה שעל לבו, וכה אמר לו: "לא טוב ולא כדאי לצאת החוצה אל הרחוב כשאין צורך גדול בכך, כי ראייה אחת שאינה טובה - יכולה לקלקל את כל עבודת ימי חייו של האדם!"...

פלאי פלאים! יהודי גדול בישראל - בגיל מעל תשעים - והוא מפחד לצאת החוצה לרחוב! האם חידוש הוא שעצם מציאותו משפיע יראת שמים על כל העומדים סביבו?!

הגאון האדיר רבי יוסף ענגיל זצ"ל אמר פעם באחת מדרשותיו: "ראו, כשמברכים את החודש אומרים 'שתתן לנו' חיים ארוכים, ואילו כשמגיעים ליראת שמים אומרים 'חיים שיש בהם' יראת שמים' - לגבי יראת שמים אנו דואגים לאחרים..."

אבי מורי ז"ל עבר ניתוח קשה ומסובך. לאחר הניתוח, קם לפתע מתרדמתו - כמה שעות לפני הזמן ששיערו הרופאים, והתחיל לקרות את שמע בבכיות נוראות עם הטעמים כאחד הקורא בתורה, בקול לא לו. כשהסתכלנו עליו בתימהון, אמר: "כך היה רבי - הגה"צ אב"ד סאנטוב זצ"ל - קורא קריאת שמע" - וכבר עברו מאז כמעט ששים שנה... - זה נקרא ירא שמים! הוא זכר דברים כאלה במצב כזה! - ולמה? - כי זה מה שעניין אותו וזה היה טבוע בעצמותיו..."

(מתוך 'נועם שיח' בשלח תשפא - בהוצאת מכון 'אפריון לשלמה')

סוף כל סוף הם עושים את דרכם לקופה, תור ארוך ומתפתל של ערבי- שבתות מקדם את פניהם. ואם לא די בכך, הם נקלעו גם לידיה של קופאית ש'עובדת על מידת הסבלנות' שלה ושל לקוחותיה... אבא מציץ בשעונו. "יש לנו חמש עשרה דקות עד האוטובוס האחרון..."

על מסירות הנפש המיוחדת של בת ישראל כשרה, והסוף המרתק לסיפור

הרב יהושע לייבוזון

"כזה תאמר לבית יעקב" (שמות י"ט, ג')

לעיתים זוכה האדם לפדות ולהצלה כזו, שגורמת לו לשנות את כל תפיסת עולמו מן הקצה אל הקצה, וכך סיפר רבי יוסף זריצקי: פעם דרשתי לפני בנות סמינר במרכז הארץ על ענייני כשרות, והדגשתי כי יהודי צריך להקפיד ביותר על הדברים שהוא מכניס לפיו, אשר דברי קדושה יוצאים ממנו. וכשם שנוהרים שלא להוציא מן הפה דברים אסורים, כך יש לשמור על המאכלים המוכנסים לתוכו, שלא תהיה נגיעה בטומאה.

כשסיימתי, קמה אחת הבנות וביקשה את רשות הדיבור. משניתנה לה, פתחה וסיפרה סיפור אישי, שהדהים את כל חברותיה ומוזרותיה. סיפור, המעיד כאלף עדים על רמתה הרוחנית של המספרת, על אף היותה בת שש עשרה, לכל היותר.

מתברר, כי היא שמעה הרצאה בענייני כשרות, והדברים החדשים ששמעה נכנסו לליבה. בביתה לא הקפידו על כשרויות מהודרות. אמנם, הם לא אכלו דברים שאינם כשרים באופן מוצהר, אולם די היה להם בתווית כשרות מינימאלית, כדי לצרף את המוצר לסל קניותיהם, בפרט בשל פער המחירים הגדול בין מוצר כזה למוצר מקביל בעל כשרות מהודרת.

"כשמעתי שיש הרבה כשרויות ברבנות, שאין להן את הכלים להקפיד ולשמור כהלכה" - סיפרה הבת - "כאב לי שהורי מתייחסים יותר לכסף ופחות לנשמה, ובאותם רגעים החלטתי כי אעשה כל שביכולתי לשנות את העניין".

מרבית בני האדם שומעים הרצאות באוזן אחת, מחליטים החלטות משמעותיות, ושוכחים הכל כשההרצאה מסתיימת... אך יש לזכור כי המטרה בכל שמיעה שהיא, הינה העברת הדברים לכדי מעשה. "אשר ברא אלוקים - לעשות", הקב"ה ברא אותנו כדי שנעשה, ולפיכך לא בודקים בעולם הזה מה רצה האדם ומה תכנן, אלא מה עשה בפועל.

אותה נערה הייתה שייכת לאותו זן מיוחד, של בני האדם בעלי עשייה, ועד מהרה התקשרה לאביה וסיפרה לו שהיא שמעה הרצאה שלימה על ענייני כשרות, ומן הדברים עלה כי המוצרים שהם צורכים בבית מהווים בעיה של ממש. היא נתנה לו שהות מסוימת לעכל את הדברים ואז אמרה: "אבא, אכפת לך לשנות את

העניין, ולהתחיל לקנות מוצרים בכשרות מהודרת?"
"בוודאי אכפת לי" - התכעס אביה - "המוצרים הללו עולים הרבה יותר!"

"אני רוצה לבוא הביתה!" - ניסתה להפציר.

"ואם לא אקנה לך?" - התגרה בה.

"לא אוכל לבוא!" - הגיעה התשובה - "אני יודעת שאם אראה את האוכל, לא אוכל להתאפק!"

"את מאיימת עלי?" - התרגז - "אם כך, עדיף שתישארי בפנימייה. אל תבואי הביתה! אצלי בבית לא ישתנה כלום!"
והשיחה נותקה.

יום חמישי הגיע. בנות הפנימייה התכוננו כולן לנסיעה הביתה, ורק נערה אחת הייתה טרודה בעניינים אחרים לגמרי. היא ספרה את מטבעות הכסף הבודדות שברשותה, ותהתה מהו הדבר החשוב ביותר לקנות לשבת. לא היו לה אפשרויות רבות מדי, ולבסוף נפלה ההכרעה על לחם וממרח שוקולד.

היא בושה לספר על תגובתו של אבא, ועל המצב שאליו נקלעה. באין רואים 'הגניבה' את המוצרים לחדר, והטמינה היטב בארון האישי שליד מיטתה. כשכולן ארזו מזוודות, הכניסה כמה בגדים לתוך המזוודה שלה. יצאה עם כולן החוצה, וכשעמדו בתחנה מלמלה: "שכחתי משהו, אני רצה להביא... אל תחכו לי...", ושבה לבדה לפנימייה הריקנית.

גם ביום, היה מוזר להיות לבד בפנימייה הגדולה, אבל בלילה התעצמו

הוא אינו בורר במילים ומטיח על ראשה של בתו העקשנית את כל מה שבלבו. היא פורצת בבכי בלי למצוא מילים בפיה. באמת, מה עושים כעת? איך יעבירו את הלילה תחת כיפת השמים עם כל השקיות הללו?

שוב פרצה בבכי, המורה נבהלה: מה קרה?
"המורה", הצליחה לומר לבסוף, "המורה מכירה את אבא שלי.... אני
תקועה פה ומסובכת ביותר. אין לנו מקום להיות בו הלילה!".
המורה הייתה בעלת תושייה. בקשה לדעת מהי הכתובת שבה
הם נמצאים, והבטיחה שבעוד כמה דקות יגיע רכב לאסוף אותם.
חמש דקות לאחר מכן כבר עצר לידם יהודי חייכן, העמיס לרכבו
את כל השקיות, וביקש מהם להצטרף אליו. בתחילה המשיך האב
לרטון מעט, אך לבסוף השתתק. לא ניתן היה להתלונן אל מול כל
השפע שהורעף עליהם - ביתה של המורה היה ברוך ילדים, ובכל
זאת היא הספיקה להכין ארוחת ערב חמה, לארח אותם בנעימות,
ולתת להם הרגשה נהדרת. בעלה התייחס אליו בחמימות, והשיחה
ביניהם זרמה ביותר. 'הם אנשים מיוחדים וטובים כל כך!' - חדרה
אליו המחשבה, ועמה שב גם הרוגע והכעס שכן.
בדיוק אז צלצל הטלפון. מעבר לקו נשמעה אשתו היסטרית לגמרי:
"אתם בסדר?"

- "אנחנו בבני ברק. הכל בסדר. קרה משהו?".
תשובתה הממה אותה - האוטובוס האחרון, זה שחמק ממש תחת
עיניהם הכלות, היה יעד לפיגוע טרור...
"המסקנה של אבא" - סיימה הנערה את סיפורה המאלף - "הייתה
המרגשת מכל. הוא אמר לי: 'גם מצוות שקיימתי בעל כרחי - הביאו
לי חיים! כדאי היה לעבור את הכל, כדי להבין במה צריך להשקיע
בעולם הזה, שהוא עולם המעשה!'".

[מתוך 'הגדה של פסח - דורש טוב']

הפחדים פי כמה. רועדת מכל רשרוש הצטנפה הבת בחדרה, אכלה
את הלחם המרוח בשוקולד. כשהדמעות זולגות ללא הרף. "השם,
אני יודעת שאסור לבכות בשבת", אמרה וניסתה בכל זאת להפסיק
לבכות, "אבל שבת היום, ולי אין אפילו יין לקידוש או לחם משנה,
אלא רק לחם יבש מיום חמישי...". בלילה לא עצמה עין, ובצאת
השבת יצאה החוצה לחפש מקום שבו תוכל לשמוע הבדלה.
איכשהו חלף לו גם הלילה השני, וביום ראשון מיהרה לקחת את
המזוודה, ו'כאילו' לחזור כמו כולן...
שבועיים חלפו. אביה לא דיבר איתה מטוב ועד רע, אך אבא נותר
אבא, ובסופו של דבר הוא התקשר. "את ברוגז?".
"חס וחלילה. אני רוצה מאוד לבוא הביתה, רק מחכה שאוכל לאכול
שם משהו כשר".

הבת ממשיכה להתעקש בנחישות, והוא מחליט לבוא לקראתה.
"טוב, שיהיה כך. בואי נסכם להיפגש בבני ברק. נכנס לאחת מרשתות
המזון ואת תאמרי לי בדיוק אלו כשרויות את רוצה לאכול".
הנערה הייתה מאושרת. אבא יתאמץ לנסוע מהבית לבני ברק, והיא
תגיע לשם מן הפנימיה בבאר יעקב. היא תמלא את הבית במאכלים
כשרים למהדרין, ובשבת הבאה שוב תוכל לנסוע כמו כולן!
אלא שהעניינים היו יגעים למדי...

אבא דחף לפניו את עגלת הקניות, והיא העמיסה עליה את כל
המוצרים הדרושים. עד מהרה מתמלאת העגלה עד אפס מקום,
משום שצריך לקנות הכל. אבא רוטן על הקניה הענקית, ובכל פעם
שהיא מכניסה מוצר חדש, הוא מנופף לעברה במוצר מקביל, רק
קצת פחות כשר, שעולה הרבה פחות. "את חושבת שאני רוטשילד?
מאיפה אשלם על כל זה?!" היא מנסה לתמרן בין עקיצותיו
וגערותיו - לבין המוצרים שמוכרחים לקנות.

סוף כל סוף הם עושים את דרכם לקופה, מקווים להיחלץ מן
הצרבתייה העמוסה במהירות המרבית, אך תקוותם היתה תקוות
שווא - תור ארוך ומתפתל של ערבי-שבתות מקדם את פניהם.
ואם לא די בכך, הם נקלעו גם לידיה של קופאית ש'עובדת על
מידת הסבלנות' שלה ושל לקוחותיה... אבא מציץ בשעונו. "יש לנו
חמש עשרה דקות עד האוטובוס האחרון...", הוא אומר בעצבנות,
"ובמקום לעשות קניה מהירה ולצאת, אני תקוע בגללך..."

בסופו של דבר הם יוצאים עמוסים בשקיות עד להתפקע, רצים
לכיוון התחנה ומספיקים לראות את האוטובוס מתרחק במעלה
הרחוב. שאריות הסבלנות של אבא נמוגות לחלוטין. הוא אינו בורר
במילים ומטיח על ראשה של בתו העקשנית את כל מה שבלבו. היא
פורצת בבכי בלי למצוא מילים בפיה. באמת, מה עושים כעת? איך
יעבירו את הלילה תחת כיפת השמים עם כל השקיות הללו?
לבסוף התעשתה והחליטה להתקשר לאחת ממורותיה. בטלפון

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

חביב היה על מרן ה'סטייפלער' זצ"ל הביטוי ששמע פעם מבעלה רבי צבי: "האדריכל שהכין את הבית שלנו - הוא גאון! בנוהג העולם לעשות חדר לאורחים, חדר לסלון, חדר למטבח וחדרי שינה; אבל האדריכל שלנו הצליח להכניס גם את המטבח, גם את הסלון וגם את חדרי השינה בחדר אחד..."

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"פה תאמר לבית יעקב" (שמות י"ט, ג')

להיות נוכחות בשעת ההקפות, לראות כיצד מכבדים את התורה ואוהבים אותה! כך תגבר אהבת התורה בלבן, וכך יוכלו להחדיר אווירה זו בביתן ולגדל את הילדים כבני תורה למופת!"

ברבות הימים הועתק מחזה מרגש זה למקומות נוספים. המחזה המרשים ומשובב הלב של כבוד התורה, נראה חוזר על עצמו גם אצל תלמידיו של רבי ברוך בער, ואצל גדולי ראשי הישיבות בדור האחרון.

כפי ששמענו לדוגמא על קרית מטרסדורף בירושלים - שבכל שנה, במשך עשרות שנים, לאחר תפילת מוסף ביום 'שמחת תורה', ליוו מאות בני השכונה ותלמידי ישיבת 'תורה אור' את מורם ורבים הנערץ, מרן הגאון רבי חיים פינחס שיינברג זצ"ל, בשירה ובריקודים מהיכל הישיבה לביתו.

חופת טליתות נפרסה מעל ראש הישיבה, כשהיא מוחזקת בידי תלמידים ומעריצים, ספר תורה קטן מחובק בזרועו, וקול צלילי הזמר מתחזק ומתעצם מרגע לרגע: "אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה..." "אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה..."

רבים מבני השכונה, מבוגרים וצעירים כאחד, הצטרפו במשך כל הדרך אל התהלכה. בחלונות נראו מצטופפות נשים ונערות, מביטות בהערצה ובהערכה בזיו פניו של זקן ראשי הישיבות, ורואות כיצד רוכשים כבוד לענק התורה.

הנהגה מעניינת מקובלת במשפחתנו, הנהגה שהנהיג הסבא, מרן

שגורה היתה בפי מרן החזון איש זצ"ל האמרה - "אהבת התורה, אהבה בלב ונפש, להוקירה, להעריכה וליקרה, בכוחה של האם ליטע בבן יותר מהאב. כי אהבה בלא מילים, תורגש יותר ממעשים והנהגות! על זאת אמרה התורה 'ואל תטוש תורת אמן' - כל ימך תשאב תמיד מאותה אווירה ששרתה בביתך, וחשת אצל אמן. אווירה מורגשת בלא מילים ובלא משפטים."

זוהי הסיבה שנצטוו הנשים תחילה: "כה תאמר לבית יעקב", עוד קודם שנצטוו הגברים "ותגיד לבני ישראל". משום שכהקדמה ללימוד התורה של בני ישראל, מוכרחות הנשים הצדקניות להכין את הקרקע, לדאוג לכך שתשרה בבית אווירה של אהבת התורה, ולהכין את עצמן כראוי לוותר על תענוגות העולם הזה ולהסתפק במועט למען התורה.

ביום 'שמחת תורה' בעיירה קמניץ שבליטא, היתה מסורת קבועה לפיה התאספו כל בני הישיבה בסמוך לביתו של ראש הישיבה, מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל', ומשם לווהו בשירה וזמרה ובכבוד גדול אל בית המדרש, למעמד ההקפות. היה זה מעמד נורא הוד של הנחלת כבוד לתורה ולחכמיה, ונצרב בזכרונם של תלמידי ישיבת קמניץ לדורותיה.

שנה אחת, כאשר באו להקביל את פניו, הכריז רבי ברוך בער כי השנה אינו יוצא להקפות! הסיבה היא, אמר, משום ששמע שנמנעו מלסדר השנה 'עזרת נשים'. הגבאים התנצלו שלא הספיקו לעשות מחיצה ראויה קודם החג, ולכך לא הוקמה עזרת הנשים; אולם רבי ברוך בער לא קבל את הדברים, והביע מהם מורת רוח מרובה.

הוא שב והודיע כי אינו מתכוון לצאת להקפות, עד שיעמידו מחיצה המותרת על פי ההלכה ביום טוב - להניח בדים על גבי סטנדרים וכדומה - כדי שאף הנשים תוכלנה להשתתף במעמד ההקפות. ואכן, רק כעבור זמן ממושך, כאשר הודיעו לרבי ברוך בער שסדרו 'עזרת נשים' - יצא לעבר בית המדרש כמדי שנה בשנה.

מאוחר יותר, הסביר רבי ברוך בער את פשר הנהגתו: "אלולא אהבת התורה הנטועה בלבן של בנות ישראל, כיצד יהיו לנו בני תורה ובני ישיבות בעם ישראל בדור הבא!?"

"כל אהבת התורה של הבית", אמר רבי ברוך בער, "מבוססת על אהבת התורה המושרשת בלב האמא. מוכרחות הנשים והבנות

הנכדים, והיא ראתה כי הוא מהדר בחומרה מסויימת יותר ממה שהיא עצמה נוהגת להדר.

"בדאי תתמה מה משמח אותי בכך", אמרה לי. "אז אספר לך" - "לפני נישואי, באתי לסבי מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, ובקשתי ממנו שיעניק לי את הכר המיותר שהיה בביתו, כדי שיהיו עבורי ועבור חתני זוג כרים. יש לציין כי עד כמה שנים לפני כן, עלות כר היתה יקרה מאד, ורק לבודדים היתה אפשרות ויכולת להשיג כרים - אז עוד היה זה בגדר פינוקים ומותרות.

לשמע בקשתי, התפלא הסבא ושאל: "מדוע תבקשי כרית? לאמא שלך לא היתה כרית". טענתי לו שנכון שלאמי לא היתה כרית, אך היום זה אחרת, ולכולם כבר יש כריות. השיב לי הסבא: "עוד תראי בעיניך שגם הנכדים שלך יהיו אחרת ממך, כי הדורות יורדים עוד ועוד..."

"הבן, אפוא, את פשר שמחתך", אמרה הסבתא. "תמיד חששתי לראות כיצד ומתי יתקיימו בי דבריו של רבי יוסף חיים. והנה כעת נוכחתי, כיצד נכדי הוא בעל יראת שמים גדולה עוד יותר ממני! על זה אני שמחה ומודה לבורא העולם, לראות כי דברי סבי התקיימו בי הפוך, וכל דור נעשה ירא שמים יותר מקודמו, ומהדר יותר ממנו..." כך, ביד אומנת, בתבונה נפלאה ובמומחיות רבה, הצליחה להחדיר בבית ייקור לתורה והנחלת כבוד ולומדיה. בכך נטעה בלב צאצאיה שאיפות לגדלות בתורה, ותחושה כי אין דבר חשוב ויקר יותר מלמוד התורה!

כל זאת למרות המצב הגשמי הקשה בו היתה נתונה. חביב היה על מרן ה'סטייפלער' זצ"ל הביטוי ששמע פעם מבעלה רבי צבי: "האדריכל שהכין את הבית שלנו - הוא גאון! בנוהג העולם לעשות חדר לאורחים, חדר לסלון, חדר למטבח וחדרי שינה; אבל האדריכל שלנו הצליח להכניס גם את המטבח, גם את הסלון וגם את חדרי השינה בחדר אחד..."

ואכן, הבית הגשמי היה צר מהכיל; אבל חיי הרוח בבית - גדלו ורחבו לאין שעור. ה'לב' של הבית התרחב עד קצה היכולת כאשר היה זה נוגע לדברים שבקדושה וענייני תורה וכבוד שמים!

אמר לי חתנה, דודי הגאון רבי רפאל ברלין שליט"א, שלדעתו סיבת ההצלחה של רבי צבי ורעייתו בגידול בנים תלמידי חכמים, נעוצה בכך כי למרות הדחקות והעניות הרבה - הדבר לא העיב כהוא זה על האווירה הנפלאה והנינוחה ששררה תמיד בבית.

למרות המצב הגשמי הדחוק, בכל עת היה הבית חי ותוסס, מה שהחדיר בתודעת הילדים עמוק עמוק, כי אין אושר ושמחה כשמחת התורה וקיום המצוות. כל השאר טפל לעיקר העיקרים. כך, בצורה כזו גדלים תלמידי חכמים ומרביצי תורה נודעים.

הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל, רבה של אנטוורפן, ידידו הוותיק של רבי צבי, היה מזכיר לשבח את פרוסת העווגה בה כובד כשהגיע לבית משפחת קופשיץ, מעשה ידיה של הסבתא הצדקנית. הוא אמר: "אני חש כי בעווגה מושקעים יידישע כוחות!"

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, מרא דארעא ד'ישראל. רבי יוסף חיים הנהיג בתקופתו בירושלים עיר הקודש, שבהקפה אחת לפחות ישתתפו כל נשות השכונה, כדי שתחדור לליבן אהבה והערכה לתורה.

מסופר ששנה אחת אמרו לו שישנן כמה וכמה נשים יולדות ותשושות, שאין ביכולתן לבוא לבית הכנסת ולראות את ההקפות. באופן נדיר הורה רבי יוסף חיים להוציא את ספרי התורה לרחבה הסמוכה לבית הכנסת להקפה אחת, וכך יוכלו כל הנשים לעמוד בחלונות ביתן ולראות את הריקודים לכבודה של תורה.

"הראיה הזו", נימק, "היא שמביאה לנו את תלמידי-החכמים של הדור הבא!"

"שיהיה להם חשק ללמוד - זה כבר תלוי בך!"

בשמחת הנישואין של הגאון רבי חיים שאול קרליץ זצ"ל, גאב"ד 'שארית ישראל', נטל חלק דוד החתן, מרן ה'חזון איש' זצ"ל. רבים נדחקו סביב רבן של ישראל, כדי לזכות לקבל את ברכתו.

סבתי הצדקנית, הרבנית חיה רוחמה קופשיץ ע"ה, אשת הגאון הצדיק רבי צבי קופשיץ זצ"ל, שגידלה את הכלה בביתה עקב היותה יתומה מגיל צעיר, הלכה אף היא לזכות בברכה, עם יציאתו של ה'חזון איש' מן האולם.

"על מה תבקשי ברכה", שאל אותה החזון איש. "רוצה אני שבני ידעו ללמוד", השיבה, "ושיהיה להם חשק ללמוד".

השיב לה ה'חזון איש': "לדעת ללמוד, דהיינו שיהיו להם כישרונות והבנה ישרה - זה אוכל לברך אותך. אולם 'לרצות' ללמוד ושיהיה להם חשק ללמוד - זה כבר תלוי בך, האמא! עד כמה שיראו שאת מעריכה את התורה, כך הם ידעו לייקר אותה".

ואכן, מיוחדת במינה היתה באהבתה לתורה, שהייתה נטועה עמוק בשורשי ליבה באופן מופלא, והורגשה כל העת במחיצתה. לא לחינם זכתה לזרע ברח' ה', בנים וחתנים מופלגים ביותר, גדולי תורה, ראשי ישיבות ומורי הוראה חשובים.

זכורני, כשהייתי אברך צעיר לאחר החתונה, עליתי יום אחד לבקרה. היא שאלה אותי: "אכלת כבר ארוחת צהריים?" לא השבתי, והיא הבינה כנראה שעוד לא אכלתי. והנה אני רואה שהיא נכנסת למטבח, ובשמחה נגשת לכירים ומתחילה לטגן חביתה. ואז אני שומע אותה מדברת בלחש לעצמה: "אני עושה עכשו חביתה לכבוד התורה, כדי של'בן ישיבה' יהיה כח ללמוד תורה אחר הצהריים!..."

ממש התפעלתי מכך שאפילו פעולה קלה כזו, נעשתה על ידיה בכאלו כוונות טהורות של אהבת תורה. אין פלא שזכתה למה שזכתה!

שמעתי כי כאשר היו נכדיה ונכדותיה עומדים לבקש ברכה מהסבתא הגדולה, היא היתה מדגישה שקודם כל היא מברכת את הנכדים, רק אחר כך היא תברך את הנכדות. "הרי הבנים לומדים תורה!", הטעימה.

בפעם אחרת בה הגעתי לביתה, מצאתי אותה מאוד שמחה ונרגשת. כששאלתי אותה לפרש הדבר, השיבה לי כי כעת היה אצלה אחד

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

טיפול כואב ללא הרדמה • טריקת דלת על האצבעות כי ההלשנה אסורה • ישיבה בתא נידונים למוות בשלווה • ו'שמע ישראל' שהציל בעת צרה

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ב בשבט חל היא"צ של ה'מגיד מיישרים', הגאון הצדיק רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, ראש ישיבת נובהרדוק - חדרה.
רבי יענקל'ה [כפי שהיה מכונה] נולד בט' בטבת תרפ"א, ב'קריניק' שבפולין, להוריו הר"ר אברהם צבי ואמו מרת דבורה גלינסקי ע"ה.
כשהיה בן תשע, הגיע מרן ה'חפץ חיים' זי"ע לעיירתם, ודבריו המפורסמים אודות האדם שבא לאייששוק עבור קמצוץ טבק, הדהדו היטיב באזניו, ולא משו מזכרוננו לנצח...
בתחילה למד בישיבת 'בית יוסף' ב'קריניק', לאחר מכן עבר ללמוד בישיבת 'נובהרדוק' ב'ביאלסטוק', בראשות חתנו של הסבא מנובהרדוק, הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל. שם פגש לראשונה את מרן ה'סטייפלער' זצ"ל.

בשנת תרצ"ט, כאשר פרצה מלחמת העולם הראשונה, ברח ל'וילנא', וכשליטא נכבשה בידי רוסיה, נאסר והוגלה ל'סיביר'.
סיפורי מופת וגבורה, היו על לשונו של רבי יעקב אודות שרידותו ב'סיביר', במחנות עבודה מפרכים, בקור דוקר מחריד ומקפא, וברעב מתמשך... אבל באמונה ובביטחון, ובהקפדה, ככל האפשר ויתירה מזאת, על אורחות חייו כבן תורה, חניך ישיבת 'נובהרדוק'.
בשנת תש"ה, לאחר שהסתיימה המלחמה, נישא לרעייתו מרת צביה בת רבי חיים בנימין הלוי ברוד, ובשנת תש"ט עלו לארץ ישראל והתיישבו בבני ברק, שם התקרב למרן ה'חזון איש', ופגש שוב את מכרו מ'ביאלסטוק' מרן ה'סטייפלער' זצ"ל.

פעל רבות בקרב הילדים העולים מתימן, שלא יעבירו אותם על דתם, בתחילה בישיבה שהקים ב'ראש העין', ולאחר מכן עמד בראשות ישיבת 'נובהרדוק - חדרה', יחד עם הגאון רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל.
כשנסגרה הישיבה, הקים רשת כוללים 'מרגניתא דאברהם' בירושלים, מודיעין עילית ובית שמש. ובמסירות נפש כיתת את גליו לגייס כספים לקיום הכוללים.

כוחו היה בפיו, והוא ניצל זאת היטב להשיב לב בנים אל אבותם, ולחזק את שומעי לקחו לעבודתו ית'.
דברי תורתו, דרשותיו, הגיגיו ומשלו התפרסמו בסדרת ספרי 'והגדת' ו'להגיד'.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

ביום כ"ב בשבט תשע"ד נלב"ע, ונטמן בבית החיים 'פוניבז' בני ברק.

כי זו לא אותה הצלה, ממצרים ומפרעה?
כך הוא גם שואל, מובא בהגדת 'והגדת', על מאמר בעל ההגדה "עבדים היינו לפרעה במצרים", הרי העיקר לזכור את יציאתנו ממצרים, אם כן, מה הדגשה שהיינו עבדים ל'פרעה', וכי זו עבדות אחרת?

אלא, מתרץ רבי יעקב, עפ"י המובא במדרש רבה (שמות א ח) עה"פ "ויקם מלך חדש על מצרים", שהמצרים הציעו לפרעה להרע לעם ישראל. בתחילה סרב, ואמר להם: "שוטים אתם, עד עכשיו משלהם אנו אוכלים, אילולי יוסף לא היינו חיים..." היתה לפרעה הכרת הטוב... כיוון שלא שמע להם, הורידוהו מכסאו שלושה חדשים, עד שאמר להם: "כל מה שאתם רוצים הריני עמכם", והשיבו אותו... היתה לפרעה הכרת הטוב עד שזה נגע ל'שטעלע' שלו... למשרה שלו...

וכך היתה כל התנהלותו, הפכפכיות. כשהיה מוכה, הסכים לשחרר את עם ישראל, רק עברה המכה, כבר חזר בו מהסכמתו.

התנהגותו של פרעה היתה שונה בתכלית מהתנהגותו של יוסף הצדיק, עליו התורה מעידה: "ויסוף היה במצרים", הוא יוסף בצדקותו מתחילה ועד סוף, בבית יעקב ובבית פוטיפר, בבור הכלא ועל כס משנה למלך, רציפות ועקביות של צדקות. לעומתו פרעה הרשע, הפכפך... פעם דעתו כך ופעם כך... זוהי עבדות מיוחדת והצלה מיוחדת...

מיד מצרים... ומיד פרעה...

"ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים..." (שמות י"ה, י')

מוהי הכפילות 'מיד מצרים' ו'מיד פרעה'?, שאל הג"ר יעקב גלינסקי,

המפקד התמלא חמה עוד יותר, ומשראה שאינו יכול לו לרבי יעקב, השכיבו על הרצפה והפלה בו את מכותיו עד זוב דם...
"רק אם תספר מי מכר לך את התלוש, אפסיק להכותך!" - צעק עליו המפקד, אבל הוא בשלו ובעקשנותו, ולמרות שחשש כי סופו קרב, לא סיפר, הוא התפלל לקב"ה שיצילו מיד הרשע...
כעבור כמה דקות, עזב המפקד את המשרד בזעם, ורבי יעקב נשאר על הרצפה מוכה וחבול...

גבורתו לא הסתיימה בזאת. לימים כאשר עלה לארץ ישראל, פגש רבי יעקב את אותו יהודי, מוכר התלוש, בתל אביב, וכזיהה אותו היהודי, נפל על רגליו והתחנן לפניו שימחל לו על מעשהו, כי הוא אשם בכך שקיבל מכות רצח מהמפקד על לא עוול בכפיו, אך רבי יעקב הרגיע אותו ואמר לו שהוא מוחל לו בלב שלם.

"בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יֵרֵד ה' לְעִינֵי כָּל הָעָם עַל הַר סִינַי" (שמות י"ט, י"א)

בדרשות הר"ן א' שעם ישראל הגיע לפסגת מעלתו במעמד הר סיני, וככל שהדורות מתרחקים ממעמד הר סיני, דרגתם הולכת ומתקטנת, כי כל דור זוכה להעביר את מסורת התורה כפי גודל השגתו, וככל שהיו קרובים להר סיני, ההשגה גדולה יותר.
בעניין זה מובא בהגדת 'והגדת' ספור שסיפר הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל להגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל:
כשחזרתי לארצות הברית, נסעתי עם נכדי. לידי ישב מזכיר ההסתדרות, אף הוא נסע עם נכדו. כל הדרך נכדי התעניין בשלומי ושאל אם אני צריך משהו, כוס מים וכדו', מה שיכול להקל עלי את הנסיעה.

מזכיר ההסתדרות תמה בפני רבי יעקב קמינצקי: "אף אני נוסע עם נכדי, ולא שאל אותי אף פעם אחת לשלומי, במה זכית שנכדך כה רוכש לך כבוד?"

"אנו מחנכים את צאצאינו" - ענה לו רבי יעקב קמינצקי - "לאור מעמד הר סיני, וככל שהדורות מתרחקים מהמעמד הנורא ההוא, הם מתקטנים והולכים, נכדי יודע שאני קורב למעמד הר סיני ממנו, ולכן הוא רוכש לי כבוד..."

"אבל אתם הרי מחנכים את ילדיכם שהאדם נוצר מהקוף, והוא הולך ומתפתח, וככל שהאדם מבוגר יותר, הוא יותר דומה לקוף, אם כן, נכדך יותר מפותח ממך בשני דורות, מדוע שיכבד אותך?"...

ויכוחים רבים היו לרבי יעקב עם יהודים שלא שמרו תורה ומצוות, אך הכל היה באהבה ובחיבה, מתוך דאגה אמיתית לעתידם ולחלקם לעתיד לבוא...

פעם פנה רבי יעקב למרן ראש הישיבה, הגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל, וסיפר לו שהיה לו חבר שלמד איתו בישיבה בנובהרדוק, ולימים פרש מעולם התורה, והוא נפטר בשנה זו, והוא התגלה אליו בחלום ואמר לו שלא טוב לו בשמים, וביקש שיעזור לו...

אף רבי יעקב עמד בצדקותו בתנאים קשים מאוד, בכל מאורעות חייו. וכיוסף הצדיק, נאסר אף הוא כאשר היה ברוסיה, והרוסים גזרו עליו עונש מוות, בינתיים שהיה בתא של נידונים למוות, שלוש יממות...

באופן טבעי השוהים בתא מסוג זה, מדוכאים מאוד. הרי בעוד יום או יומיים יובלו לדרכם אחרונה, לעונש המוות שהוטל עליהם. אחדים בכו, אחרים שתקו בבעתה מרוב פחד, "ואני", מספר רבי יעקב, "התפללתי ולמדתי. ניצלתי את בדידותי להתחזק באמונה ובטחון. התפילה והלימוד, האמונה והביטחון, מילאו את ליבי, הרי אני ביד ה', מי יכול לעשות לי רע..."

"כשהייתי רעב ביקשתי אוכל, והאסירים התפלאו... מי מסוגל לאכול בשעה כזו? כיצד אתה מסוגל להיות כה רגוע, כאשר חרב חדה מונחת כבר על צווארך?"

"וכשנשכבתי לישון, הם שוב נדהמו: מאין לי השלווה לישון? 'לפתע התכופף אלי כומר, שאף היה נידון למוות, הוא פחד ורעד בכל גופו, ואמר לי: 'אתה היחיד מבינינו שתינצל!' 'מנין לך?' - שאלתי. 'אתה היחיד בינינו שסומך על הבורא, אז הבורא עמך... ומי שהבורא איתו ניצל!'..."

פעם, כשסיפר זאת רבי יעקב בדרשה, ניגש אליו הגאון רבי זאב איידלמן זצ"ל, ואמר לו: "מעכשיו יש לי יחס אחר כלפיך... איך היו בך הכוחות להתנהג ברוגע כזה?", שאל אותו רבי זאב.

"בכי לא היה עוזר לי", ענה לו רבי יעקב, "חשבתי שצריך לחיות כפי שהקב"ה רוצה ממני עכשיו, והוא ודאי רצה שאתפלל ואלמד, ואבטח בו אפילו כשחרב חדה מונחת על צווארי..."

הרוגע והשלווה שכה אפיינו אותו, היו גם כאשר נתפס ע"י מפקדי סיביר, כאשר בא לקבל אוכל עם תלוש שקנה מיהודי, וכנראה המוכר גנב אותו בערמומיות משולחנו של המפקד, ולא סיפר לו על כך כשמכר לו את התלוש.

"אני לא גנבתי את התלוש" - התעקש רבי יעקב - "קניתי אותו בכסף מלא..."

"אמור לי מי מכר לך אותו..." - ציווה המפקד - "ולא - רע ומר יהיה גורלך!"

"תורתנו אוסרת עלינו להלשין, ולא אומר לך מי מכר לי את התלוש בשום אופן!"

"אם לא תספר לי, אטרוק את הדלת על אצבעותיך!" - איים עליו המפקד, ורבי יעקב בצדקותו: "לא אספר", והמפקד מימש את איומו, הדלת נטרקה על אצבעותיו והן נשברו, ועד סוף חייו נשארה לו צלקת על היד...

עקשנותו של רבי יעקב, הרגיזה את המפקד מאוד, וזעק: "מעולם לא היה כאן אדם שלא נכנע אלי, ואתה קטן שכמותך מתעקש?!", בכעסו הרב, זרק המפקד על רבי יעקב צנצנת דיו, ובנס הזיז רב יעקב את ראשו ברגע הנכון, והיא התנפצה על הקיר, ולכלוך רב נגרם בכל המשרד...

"האם עלי להודיע למשפחתו על כך?", שאל רבי יעקב את רבי אהרן לייב, וציין שמשפחתו ידועה כמשפחה שאינה שומרת תו"מ. "אל תדבר איתם מאומה", פסק לו הראש ישיבה, "תלמד אתה משניות לעילוי נשמתו...". רבי יעקב החל ללמוד משניות לעילוי נשמתו, ואחר תקופה, בא לראש ישיבה וסיפר לו שאותו יהודי נגלה אליו שוב בחלום, ואמר לו שהוטב לו קצת בזכותו...

"וַיִּתְּצֵבוּ בְּתַחֲתֵית הָהָר" (שמות י"ט, י"ז)

"אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים את התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם" (שבת פח א)

ידועים דברי המדרש, שכאשר הציץ הקב"ה את התורה לאומות העולם, הם לא רצו בה, כל אומה התעניינה מה כתוב בה? וכששמעו את תוכנה ואת הסתירה לתפיסת עולמם, הם סירבו לקבלה. ואילו כאשר בא לעם ישראל והציץ להם את התורה, בתחילה אמרו 'נעשה ונשמע', ואח"כ כאשר ראו את גובה הלהבות, נסוגו וחזרו בהם מחמת יראת האש, וכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית. בספר 'ומתוק האור' על 'מעמד הר סיני' - תורה מביא: תמה הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, מדוע באמת כפה הקב"ה את התורה רק על ישראל ולא על אומות העולם, ולא הסתפק בכפיה גרידא אלא עוד איים עליהם במיתה?

ומיישב: הוא עשה כן מאהבתו את ישראל...

משל למה הדבר דומה, לעשיר, גביר העיירה, שישב בביתו המפואר ביום הפורים, וקיבל את עניי העיר. השולחן היה ערוך ברוב פאר והדר, ועליו היו מוגשים מכל טוב, מאכלים ומשקאות לרוב, כל אחד כאשר יחפוץ ליבו ותבקש לשונו.

מקורב ומרחוק באו העניים, לבקש נדבה ולטעום מן הסעודה, את כולם קיבל בעל הבית העשיר בסבר פנים יפות והציץ להם ברוב חיבה: "שתו משהו...", "אכלו והתכבדו מהמטעמים...!"

חלק עשו כמצוותו, טעמו ונהנו, אך רובם, מיהרו לקבל את נדבתו ומיהרו לצאת מהבית, אל הכתובת הבאה, מבלי לטעום דבר. הגביר שם לב להתנהגותם, אך לא אמר דבר, וכי זה עניינו אם הם אוכלים או לא, אין אונס... הוא הציץ להם, עתה שיעשו ככל העולה על רוחם...

והנה נכנסת אשתו ואומרת לו: "זלמניו, בננו החביב, לא אכל ולא טעם דבר מהבוקר, הוא משתובב עם חבריו בחוץ, ואינו אוכל כלום...", מיהר הגביר לקרוא לזלמניו והזמינו לאכול...

"אבא... אין לי זמן היום... כל החברים משחקים בחוץ בהמן ואחשוורוש" - ניסה זלמניו לשכנע את אביו שיוותר לו על הארוחה. אך האב בשלו: "לא איכפת לי כלום, אתה נוטל ידיים ואוכל בזה הרגע..."

נאנח זלמניו, נכנע וישב לאכול כמצוות אביו, והעשיר עקב אחריו

בדאגה ובאהבה עד שגמור את ארוחתו.

מה ההבדל? - שואל רבי יעקב - מדוע לא אכפת היה לבעה"ב שהעניים אינם אוכלים, ואילו את בנו הוא כפה לאכול, ולא שת ליבו לתחנונו כי הוא רוצה עתה לשחק עם חבריו?

אין זה אלא מאהבת בנו ומדאגתו לבריאותו!

ה' כפה על עם ישראל את התורה מאהבתו אותם. הגויים? זה לא עניינו... יאכלו... לא יאכלו... יעשו ככל העולה על רוחם... את היהודים הוא אוהב, הוא רוצה לזכות אותם בחיי העולם הבא, ולכן כפה עליהם הר כגיגית.

אלו דברי רבי יעקב גלינסקי על אהבתו של הקב"ה לישראל. בפרק אחר, גם הוא מובא בספר 'ומתוק האור' מסביר רבי יעקב עניין נוסף: מדוע הגויים כל כך שונאים אותנו? וכי עשינו להם דבר בכך שקבלנו את התורה? הרי הציצו להם לקבל את התורה והם לא רצו בה!

גם את זאת הסביר רבי יעקב, כדרכו, עפ"י מעשיה נאה: רב דרש בבית הכנסת בשבחה של מדת החסד, ותיאר את זכויותיה הרבות. בין השומעים היה עגלון פשוט. הדברים נכנסו היטב לליבו וגם הוא רצה לעשות חסד, אך במה יוכל להועיל לאחרים, הן עמל הוא קשה לפרנסתו, בסוף היום גופו שובר וחוא כבר עייף ואינו מסוגל עוד לעזור לאחרים, מה יעשה? כיצד בכל זאת יוכל לעשות חסד?

ישב והגה רעיון: מעל עגלתו מותקנת עששית, מידי ערב הוא ימלא בה שמן וידליק אותה, וכך יאיר את הדרך לעוברי אורח. אמר ועשה, לעת ערב הדליק את העששית, והנה מותקנת תאורת הרחוב הראשונה בעיירה.

כל הלילה הוא חשב על מעשה החסד שעשה, ועל זכויותיו הרבות שהוא צובר בכל רגע ורגע, ושמח מאוד.

בבוקר, כשחזר לעגלתו, חשכו עיניו, העששית מנופצת והעגלה מלאה שמן... מישהו התנכל לעששית... מישהו אינו חפץ במנורה הזו...

ביאוש רב הלך אל הרב, סיפר לו על מעשהו הכביר, ועל אכזבתו הנוראה: "כנראה מן השמיים לא חפצים בחסד שלי...", טען העגלון. "תנוח דעתך", הרגיע אותו הרב, "לא ה' אינו רוצה בחסד שלך, הגנבים לא חפצים בו, האם כשהתקנת את העששית, חשבת על כך שהאור מפריע לגנבים לעשות את מלאכתם בחסות החשכה...? פלא שהם שברו את העששית?"...

אומות העולם, הסביר רבי יעקב, סרבו לקבל את התורה על עצמם, אך יש להם גם בעיה עם העובדה שאנחנו קיבלנו את התורה, כי האור הזה מפריע להם, הוא מאיר באור יקרות את התנהגותם הנלוזה, ועל כן הם שונאים אותנו...

רבי יעקב חווה את ההבדל בין ישראל לעמים על בשרו, במשך מרבית ימי חייו, בימי המלחמה, ובעת שגלה לסיביר. על אחת מהחוויות שלימדו אותו פרק גדול באחדותו של עם ישראל, היה מספר לעיתים קרובות:

"המלחמה התנהלה בשיא עוצמתה, והיה עלינו לברוח לעומק

המדינה, ע"י רכבות שבצוק העיתים לא תמיד פעלו.

"פעם אחת נקלעתי במנוסתי לתחנת רכבת בבוכרה, כשאין בידי כרטיס נסיעה להמשך הדרך, ואין לי מכר או גואל בכל האזור שיוכל להושיעני. השמש הלכה ושקעה, החושך קרב, עוד מעט ימצאוני משוטט בלילה, ויובילו אותי היישר אל בית הסוהר, ומשם הדרך קלה לעולם הבא..."

"תרתי אחר מקום מסתור, אך חששתי שאם יתפסו אותי מסתתר, דיני יוחמר שבעתיים, וכך הלכתי מהרהר, ובינתיים השמיים הולכים ונצבעים באפור בהיר ואפור כהה, וכשהם יהיו שחורים לגמרי, כבר עלול להיות מאוחר מידי..."

"לפתע ראיתי בפאתי התחנה אדם זקן, יושב ומצחצח נעליים לכל דורש ומשלם. 'אולי הוא יהודי'...? 'הרהרתי, אך כיצד אברר זאת...? אם אשאל אותו באופן ישיר, אם הוא יהודי, והוא אינו יהודי, הוא הרי עלול להסגיר אותי!"

"בצר לי נשאתי עיני למרומם והתפללתי: 'ריבוננו של עולם! אין לי על מי להישען אלא עליך! הושיעני!' ואז צץ במוחי רעיון, ובצעתי אותו: התקרבותי, רועד כולי, אל הזקן מצחצח הנעליים, וקראתי בקול את הפסוק 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד...', אם הוא גוי, הוא הרי לא יבין מה אמרתי..."

"הוא שמע את קריאתי, הרים את עיניו מהנעלים שהחזיק, הביט בי בעיניים בורקות, ולחש: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', במבטא בוכרי עתיק... הנה יהודי בוכרי לפני... אולי ממנו תבוא הישועה, קיוויתי!"

"אחד עשר יום התחבאתי בביתו, לא הבנו אחד את השני, הוא דיבר בוכרית ואני דיברתי באידיש, קצת נעזרנו באצבעות, וברוך ה' ניצלתי..."

באחד הלילות חשבתי לעצמי ודמעות זלגו מעיני: 'הרי אילו הייתי גוי, חלילה, כל מה שהייתי קורא לפניו בפולנית, לא היה שווה כלום, 'לך לכל הרוחות', הוא היה אומר לי ושולח אותי..."

"ריבוננו של עולם! איזה קשר יש לי עם היהודי הבוכרי הזה? את שפתי אינו מבין, הוא אינו מכיר את אבי ואת אמי... מעולם לא ראה יהודי מפולין... אבל שנינו, אני והוא אומרים אותו 'שמע ישראל'..."

"לא תחמד בית רעה... וכל אשר לרעה" (שמות כ, י"ד)

'וכל אשר לרעה' הרי כולל את כל הפרטים, אם כן, תמה הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, מדוע פירטה התורה קודם פרטים רבים: אשתו, עבדו, אמתו, שורו וחמורו?

רבי יעקב, כדרכו, למד מזה יסוד גדול באורחות חייו של אדם: טבעו של אדם לחמוד את הדברים הטובים שרואה אצל רעהו, ביתו הנאה, מכונתו המפוארת, ושאר טובות והנאות שיש לו, ומקנא בו, ומהרהר בליבו: "מדוע אני לא זכיתי לכל זה? וכי לא מגיעים טובות אלו? במה

הוא עדיף ממני?". לאדם זה אומרת התורה: "וכל אשר לרעה" - אם חפץ אתה בטוב שראית אצל חברך, קח את כל מה שיש לו, אף את הצרות והקשיים שאינם נראים לכל, אל תביט רק על הפרט הטוב שיש לו, ותחמוד אותו ותקנא בו. אם תסתכל על כל המכלול שיש לחברך, כולל מה שאינך יודע, ייקל עליך לא לחמוד אף את הטובות שלו הידועות לך...

בהגדת 'והגדת' מובא ספור שכדרכו תיבל בו רבי יעקב את מאמרו: ה'חפץ חיים' ז"ע סבל בצעירותו מדחקות ועניות מרובה. פעם התלוננה אשתו: "ראה את פלוני, בור ועם הארץ, וחי ברווחה, ואנו בכזה מחסור..."

ענה לה ה'חפץ חיים': "איני מבין אותך! הקב"ה זיכה אותך בבעל בן תורה, בילדים מוצלחים, בבית של תורה, ואילו הוא, לא זכה בכל אלו... שעוד יענישו אותו בעניות...?"

"הי לו אשר לו! וכי היית רוצה להתחלף איתו, בבערותו ועשרו כאחד...? ודאי שלא!"

זו העצה הטובה ביותר להינצל מ'לא תחמוד'!

וכשהיה רבי יעקב דורש אודות הקנאה והחמדה, היה מספר על עצמו, שכשהיה ילד, פעם כאשר אמו חילקה מנות עוף לו ולאחיו, הביט בצלחת של אחיו, אמרה לו אמו: "ענקלה, תסתכל רק בצלחת שלך..." והיה מסיים: "זה נשאר עבורי סיסמא לכל ימי חיי..."

רבי יעקב היה נאה דורש ונאה מקיים, לא רק בנוגע לחמדת הממון, בכל מידה ומידה היתה לו לרבי יעקב שליטה עצומה על גופו.

רבי יעקב סבל מפצע בגופו, וכדי לרפא את הפצע, נזקק לעבור טיפול חודרני ללא הרדמה, והוא כרוך בסבל נורא ואיום. בדרך כלל הנזקקים לטיפול מעין זה, צועקים מרוב ייסורים...

והנה כשרבי יעקב עבר את הטיפול הכואב והמייסר, הוא היה שקט ורגוע לגמרי ולא הוציא הגה מפיו. הרופא שטיפל בו היה המום... הוא לא נתקל בתופעה כזו מעולם! בכל עשרות הטיפולים הללו שעשה, תמיד המטופלים צעקו מרוב ייסורים.

"האם הטיפול לא כואב לך?" - שאל הרופא את רבי יעקב. "כואב... כואב מאוד..." - ענה רבי יעקב

"אם כן, מדוע אינך זועק מכאבים?" - המשיך הרופא להקשות. "וכי זה יעזור לי אם אצעק...?!" - ענה רבי יעקב ברוגע ובצלילות - "לי זה לא יעזור... ולך זה יפריע בעבודתך, אם כן, למה לי לצעוק?! אני לוקח עימי את הקב"ה לטיפול, והוא שומר עלי יותר מכל!"

תשובתו הפעימה את הרופא, מעולם לא פגש אדם עם כוחות נפש כה עילאיים...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש,
כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

לפתע דפק שליח על הדלת, ורבי ברוך קם ופתח לו. היה זה שליח הדואר, שנשא בחיקו מעטפה חתומה, ועליה כיתוב 'אקספרס' - כלומר, זהו דבר דואר דחוף. רבי ברוך פתח את המעטפה, הביט בתוכנה לרגע, סגר אותה מיד, הניחה בקצה השולחן ושב ללימודו

מדוע הוזנח מכתב קריטי בקצה השולחן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וידבר אלקים..." (שמות כ', א')

המתנה שמייחדת את העם היהודי יותר מכל, המרגלית היקרה בה זכו רק בני ישראל, הערך המוסף הנעלה שיש לנו מעל כל ברואי אנוש, הוא ללא ספק התורה הקדושה. אותה מתנת אהבים יקרה וחביבה שקיבלנו מבורא עולם, התורה הקדושה מהווה אחדות אחת עם בורא עולם בעצמו, והיא ניתנה לנו במתנה לדורות עולם. זו מתנה שאי אפשר לכמת, להעריך, לתאר, או לתת בה סימנים. ארוכה היא מארץ מידה ורחבה מני ים, ראשיתה כוללת את תרי"ג המצוות על פיהם יתנהג האדם, והיא טומנת בחובה גם את כל הוראות ההפעלה לעולם הזה, סודות הבריאה והיקום, ההתנהגות ודרך ארץ, ועוד לא נגענו בקצה הקצה של העושר והאושר הרוחני שבתורה. עם שחר מדי יום ביומו, אנו פותחים בהוקרה נרגשת ותודה נלהבת, 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו!' - אשרינו, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו!

כמו סוכריה מתוקה שככל שהיא נלעסת נחשפים בה עוד ועוד רבדי מתיקות ועונג, התורה הקדושה היא שעשוע בלתי נגמר. כל מי שטועם את מתיקותה, נוגע באפס קצה מעמקותה, זוכה לחוש במקצת נופת הצופים שבה - מעניקה היא לו תחושה עילאית, סיפוק רוחני עצום, כוחות חדשים ורעננים. אדם יושב והוגה בתורה, שוקע בתוך הסוגיא שלפניו, והפלא ופלא - הוא מתנתק מדאגותיו וטרדותיו, ומתעלה לעולם שכולו אושר ומתיקות שדבר לא ישווה לו.

ובכל זאת, לא פעם, ילדים או בחורים שעושים צעדים ראשונים בלימוד התורה, כמו גם יהודים בגיל העמידה ואף מבוגרים, עלולים לחוש כי החיבור והקשר עם התורה - נתקע במקצת. השאיפה בוערת, הרצון סוחף, הכמיהה גוברת - אך משהו בחיבור עם התורה, בתחושת הטעם שבה, ביצירת קשר החיבה עימה - לא עולה כמצופה...

זה מצער ומדיר שינה - האם רק יהודים בודדים זכאים לחוש את טעמה המתוק של התורה? האם לא כל יהודי יכול לזכות בקשר החיבה עם התורה? ומה פשר התחושה הנפלאה של עוסקי התורה, עד שאינם יכולים להתנתק ממנה?!

ישנם לא מעט יהודים המביטים בקנאת סופרים בלתי מוסתרת

בחבריהם, אשר זוכים לצלול לתוך עולמה של תורה, לשכוח מהעולם, מהחובות, מהדאגות ומהשטויות - ובבת אחת הם מתעלים לעולם של שמחת התורה אמיתית, מתוך חדווה ואושר. ואילו הם - כמו נותרים מן הצד, אינם חשים את התחושה הזו, וכל אחד מהם שואל: כיצד אוכל גם אני לזכות בתחושה הנלבבת הזו? האם גם אני זכאי להרגיש את מתיקות התורה פושטת בכל כולי, ממלאת אותי סיפוק ואושר?!

את התשובה לכך שמעתי ממורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זי"ע, והיא טמונה בשינוי ההבנה בראש: כשהבנה מתחדדת שיהודי בלי תורה הוא יהודי נטול חיים, כשחודרת ההכרה שבלי התורה אין לנו מה לעשות כאן, כשתחושת 'כי הם חיינו ואורך ימינו' פושטת בכל הגוף - אזי הקשר עם התורה מתחזק ומתהדק, והמתיקות שלה צפה ועולה, כובשת את הלב, משמחת את הנפש, מעניקה עוצמה לנשמה. כי הדרך ליצירת קשר אוהב עם התורה, המפתח להצלחת החיבור לתורה - הוא בתובנה שהתורה היא עיקר החיים, היא החיים עצמם! כשאדם יודע ומאמין שהתורה היא הנותנת ערך לחייו, כשאדם מפנים את העובדה שהתורה היא המעניקה לו משמעות אמיתית, כשאדם חי את העובדה שהתורה מספקת לו את הערך המוסף הייחודי לנפשו - הוא מתמסר אליה, משקיע בה, מתאמץ למען הקשר עימה, נדבק בה בכל כוחו - ואז חש את מתיקותה הענוג וצופה הטעים ממלאים את לבו.

וברמה הזו - זה כלל לא משנה אם מדובר בעוסקי התורה בהתמדה

וברציפות שעות על גבי שעות, בקובעי עתים לתורה, במאזני שיעורים בכל דרך שהיא, בילדי חמד שעושים את צעדיהם ראשונים בעולמה של תורה או בבחורים שעולים במעלה ההר. מי שמחודדת אצלו ההבנה שהתורה היא החיים, שאין טעם לחיים בלי תורה, שהתורה מעניקה לנו את המעמד והסיפוק - הוא זה שזוכה שהתורה כובשת את לבו וממלאת אותו בטעם, בחום ובאושר! בשבת הזו, פרשת יתרו, נקרא שוב את סדר מעמד קבלת התורה. זו שבת שכונתה בחיבה בפי צדיקים ז"ע 'שבת קבלת התורה', והרה"ק מלובלין ז"ע חושף מתנה יקרת ערך שמסתתרת בשבת הכאילו שגרתית הזו:

כן כן, בשבת הזו יכול כל יהודי לקבל את התורה מחדש, כמו בחג השבועות. קריאת פרשת קבלת התורה אינה תיאור היסטורי, אלא מעמד ששב ונשנה בשבת הזאת עם שחר, בכל מקום בו קריאת התורה תושמע ברמה. וכשנקרית בפנינו הזדמנות כה מחממת לב ומעוררת התלהבות לקבל את התורה מחדש - זה הזמן לתפוס אותה בכל הכה, לאמץ אותה אל הלב, להסתער מחדש עליה באהבה אין קץ!

הבה נתפוס את השבת הזו, ונקבל בה את התורה מחדש, נתחבר אליה באמת, מתוך תחושה עילאית שהיא חיינו ואורך ימינו, ולכן נהגה בה יומם וליילה. נחפש עוד הזדמנויות להוסיף בתורה, עוד לימוד רצוף, עוד סדר קצר, עוד שיעור יומי, עוד האזנה לשיעור מוקלט - כי התורה היא מקור האנרגיה והסיפוק שלנו בחיים, וכל כולנו שאיפה הומה מעומק הלב: 'ותן חלקנו בתורתך!' - עוד ועוד חלקים, עוד ועוד מתיקות, עוד ועוד חיים מאושרים!

רגע שיצר שינוי דרמטי...

ישנם ספרים מעניינים, שמאחורי כתיבתם עומד סיפור אנושי מרגש ומפעים, שלפעמים מובא בהקדמת הספר, כהסבר וכסיבה לכתיבתו. כזה הוא הספר 'עמלה של תורה', אותו חיבר אוד מוצל מאש המלחמה הנוראה, הרה"ח רבי מרדכי פלבינסקי זצ"ל, כשהקדמת הספר חושפת את סיפור חייו, וכך הוא מספר:

רבי מרדכי פותח ומתאר, את האימה שחוה בשנות הזעם, כשהנאצים ימ"ש ביקשו לכלות שם ושארית מישראל. לאחר כל מה שעבר עליו בשנות האימה, לאחר סאת הרדיפות וההתמודדויות שהיו מנת חלקו, זכה רבי מרדכי להינצל מהתופת, ולהישאר שריד מביתו וממשפחתו. ללא קרוב וגואל עלה לארץ וניסה לשקם את חייו, אפס כי קושי משמעותי אחד עמד לפניו, קושי עליו לא הצליח להתגבר:

לימוד התורה. בכל חשקו ותשוקתו ביקש לעסוק בתורה, להגות בסוגיות שאהבה נפשו בימים מקדם, לשקוד על דלתות התורה לילות כימים. אך סאת הצרות שעבר והקשיים שחוה הכבידו את הבנתו, והוא גילה שאינו מסוגל ללמוד. המילים פשוט לא נקלטו, ההבנה ממנו והלאה. האותיות הסתחררו לפניו כמצולה מבולבלת, וכל מאמציו להצליח להתרכז ולהבין - עלו בתווה.

כאדם בודד וגלמוד שאיבד את עולמו בשואה, הקושי הזה היה עוד

משא כבד על לבו, משא שהלך והכביד מיום ליום. הוא שאף וכסף לעסוק בדברי תורה ולהבינם, אך גילה כי למרות כל נסיונותיו - הוא פשוט לא מצליח להתחבר ולהבין. בירכתי מוחו כבר החלו לחלוף מחשבות של יאוש מהאפשרות שיזכה להתחבר לתורה, אך בתוך תוכו עוד בערו בו הרצון והתשוקה, להצליח לנצח גם במלחמה הזו... דמעות רבות של תפילות ובקשות שפך רבי מרדכי אל ספר התהלים הקטן, דמעות שחברו לדמעות געגועיו לימים בהם הגה בתורה, הבין אותה היטב והיו הדברים מאירים ומשמחים כנתינתם מסיני. הוא חיפש ספרי מוסר והדרכה שירגיעו את לבו, אך הדאגה והרצון להתחבר לתורה ולעסוק בה בהבנה ובהנאה רבה - הלכו וגברו כל העת.

מעומק יגונו וכאבו עלה לירושלים ונכנס אל הרה"ק בעל ה'בית ישראל' מגור ז"ע. עם כניסתו לחדרו התפרץ בבכי מר, ושאל מה מוטל עליו לעשות לנוכח העובדה שהוא אינו מבין דבר, התורה חתומה ואטומה בפניו. האם ירים ידיים? האם יוותר? האם נותרה לו תקווה?!

ה'בית ישראל' נשא אליו עיניים טובות, וענה קצרות: 'מ'לערנט ווי מ'קענט!' - לומדים עד כמה שיכולים. כלומר, גם אם אינו מבין דבר, גם אם אינו מצליח לחוש כי דברי התורה קונים שביתה בלבו, גם אם הוא חש שאין לו תקווה להבין דברי תורה - עדיין מוטלת עליו חובה וזכות לעסוק בתורה, ללומדה בלי להבינה. אם יהודי מבין שמקור החיות שלו הוא מהתורה - אזי הוא עוסק בתורה גם אם אינו מבין! רבי מרדכי שב לביתו, והתחיל לאמץ את עצת הרבי. הוא ישב ולמד עמודים שלמים, אותם קרא בשקיקה בלי להבין מילה. הוא חש כי הלימוד הזה מעמיד אותו בפיצול רגשות נוראי: מחד גיסא - הוא חש זכות לעסוק בתורה, ולו בקריאה בעלמא בלי כל הבנה. מאידך גיסא - ככל שקרא יותר, גבר חשקו להבין, לקלוט, לחוש שהוא קונה וזוכר ומשנן...

שוב עברו עליו ימי התלבטות קשים מנשוא. הוא הוסיף ללמוד בקריאה נטולת הבנה, אך כאבו בשל חוסר ההבנה הלך וגבר. ואז, בורא עולם, נותן התורה, זימן לו 'זריקת חיזוק' נוספת, בדברי השל"ה הקדוש, שמגלה דבר מדהים:

לעתיד לבוא, כותב השל"ה הקדוש, יטול הקדוש ברוך הוא את כל אותם יהודים שלמדו בקריאה ולא הבינו מילה, וילמד אותם עד שיבינו את כל מה שקראו. כלומר - הלימוד בקריאה בעלמא אינו מבוטל כל עיקר - הוא נושא הבטחה שמימית שיבוא יום ונותן התורה בעצמו יסביר את הדברים, יבאר אותם ויבהיר אותם לאשורם. אמור מעתה כי הלימוד שלו אינו כה סתמי כפי שהוא נראה, לעתיד לבוא יזכה להבין את כל מה שקרא!

דברי השל"ה עשו עליו רושם עז, והוא חש כי התורה מדברת גם אליו, הוא מסוגל להתחבר אליה גם במצבו, וההבנה כי הוא מחובר לתורה והיא חיו - קנתה בו שביתה, והוא קיבל החלטה: מעתה הוא מחובר לתורה, יהיה מה שיהיה, התורה היא חיו, בין אם יצליח להבינה ובין אם לאו!

ומאותו רגע - חש כי מעיינות החכמה נפתחים בפניו. הוא למד ספר

ועוד ספר, וככל שהרבה לקרוא - החל להבין קמעא קמעא, לפתע המילים מתחילות להסתדר, הקושיות והתירוצים נראים מסודרים יותר, ועיניו מתחילות להאיר בשמחה!

ולא היו ימים מאושרים לרבי מרדכי מיודענו, כמו הימים האלה בהם גילה שעם כל ספר נוסף שפתח וקרא בו - נפתחו בפניו עוד מעיינות הבנה, והוא חש כי הוא מבין יותר ויותר. בכל יום מחדש יצא בריקוד עליז, לנוכח העובדה שהצליח להבין עוד שורה, עוד מהלך, עוד קושיא ועוד תירוץ הפכו לבהירים ומאירים. הוא חש מאושר מאי פעם - הנה, הוא זוכה ללמוד תורה, להבין אותה, ואפילו לזכור אותה!

וסיפורו זה, אותו הוא כותב, כאמור, בהקדמה לספרו, מחדד לנגד עינינו עד כמה התורה קרובה בעצם לכל יהודי, כל אחד יכול למצוא בה את מקומו. נדרשות רק הבנה מחודדת והחלטה ברורה, שהתורה היא החיים ולא ניתן לוותר עליה, וגם אם קשה להבין או להתמיד, וגם אם צפות ועולות דאגות רבות, וגם אם חווים אינסוף קשיים - עדיין יהודי מתמסר בכל מאוודו ללימוד התורה, ואז בוא יבוא היום והוא יגלה את האור שבתורה, והיא תמלא אותו בשמחה ובסיפוק! ילד, בחור, יהודי יקר! לא תמיד קל להתחבר לתורה, לפעמים יש קשיי הבנה, קשיי ריכוז, קשיי התמדה, קשיים במציאת חברות או שיעור, קשיים אישיים ואחרים. אך ככל שברורה העובדה שהתורה היא חיינו, שהיא סם החיים שלנו ולא נוכל לוותר על החיבור עימה - כך נהיה מוכנים להשקיע בלימוד התורה כל מאמץ ומסירות עילאית, ואז לא ירחק היום והתורה תאיר ותזרח, תמלא באושר ובסיפוק, תאפשר להישען על אוצרות האנרגיה הטמונים בה! אין סגולה כתורה, אין עמליה כישראל! - מתוך רצון, תשוקה וחיבור של אמת, יכול כל יהודי להגיע לאושר אמיתי בתורה, לסיפוק רוחני נאצל, לשמחה של הבנה וקניין תורה. הבה נהדק את החיבור לתורה, נאמץ אותה בחום, ונזכה שהתורה תאיר את חיינו, כי היא חיינו ואורך ימינו!

התעלמות מוחלטת מבשורה קשה...

היה זה עוד יום שגרתי בביתו של הגאון רבי ברוך סורוצקין זצ"ל, שכיהן כראש ישיבת טלז בארה"ב, לצד בן דודו הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל. רבי ברוך ישב ועסק בתורה יחד עם חתנו - החברותא שלו, כשלתע דפק שליח על הדלת, ורבי ברוך קם ופתח לו. היה זה שליח הדואר, שנשא בחיקו מעטפה חתומה, ועליה כיתוב 'אקספרס' - כלומר, זהו דבר דואר דחוף.

רבי ברוך פתח את המעטפה, הביט בתוכנה לרגע, סגר אותה מיד, הניחה בקצה השולחן ושב ללימודו. תוך שניה צלל בחזרה אל תוך דברי התוספות, ובמשך שעה ארוכה דלה פנינים של חידושים והבנות מים התלמוד, בצוותא עם חתנו. הוא הקשה ותירץ ויישב וביאר והוכיח ודחה וחזר והביא ראיה, ושוב ניסה מהלך שונה כשהוא מתעמק בדברי הראשונים והאחרונים...

הכיתוב 'אקספרס' שנחתם על המכתב שהונח מבוויש בפינת השולחן, צד את עיניו של החתן. לרגע התפלל, אם אכן זה דבר דואר

דחוף, מן הסתם הדבר היה מעיב על שלווה נפשו וריכוזו של רבי ברוך, ואולי אף דורש טיפול מיידי. אך בינתיים, הואיל ורבי ברוך עצמו שקוע כל כולו בסוגיא הנלמדת, גם מלב חתנו נשכח המכתב הדחוף...

שעה ארוכה עסקו השניים בצוותא בלימוד התורה, לא ביטלו מלימודם ולו רגע קט. המחזה היה משובב לב: רבי ברוך וחתנו התנצחו בלימוד, התווכחו והעלו סברות מסברות שונות, כשאווירה תורתית טהורה עומדת בחלל, מעוררת התרגשות ממש. הלימוד נמשך ונמשך, המוחות מאומצי הבנה והפנים מאירות בשמחה, העולם כולו בטל ומבוטל לעומת החיות שבסוגיא הנלמדת...

רק בתום לימודם, שקע לפתע רבי ברוך במחשבות, תוך שהוא מניח לחתנו להביט אל המכתב, ובכן:

ימים ספורים קודם לכן, חלה רבי ברוך במחלה שהרופאים התקשו לעמוד על טיבה. נערכו לו בדיקות שונות שנשלחו למעבדות מומחים ידועי שם, והנה, זה עתה חזר המכתב מאת הרופא, והוא דחוף, בהחלט דחוף. את מכתבו פותח הרופא בסיכום קצר של תוצאות הבדיקות, ומיד הוא חותך לשורת המסקנה:

'צר לי לבשר לכבוד הפציפיט הנכבד', כותב הרופא, 'כי מסקנתי היא שהמחלה המדוברת הינה חשוכת מרפא. הכאבים יילכו ויתגברו במשך חודשים ספורים, ובסופם פטירה מן העולם. עצתי להיפרד מהמשפחה והחברים, כי אין עוד סיכוי!'

זהו פסוקו של הרופא, חד, חלק ונחרץ. הוא קובע במילים ברורות כי מדובר במחלה קשה מנשוא, מחלה שאין לה תרופה, ומעתה - מסתבר שחיי תלויים לו מנגד, נותרו לו כמה שבועות עד כמה חודשי חיים בלבד!

ורבי ברוך, שקרא את המכתב וידע על תוכנו המאיים והמפחיד - שם אותו בצד, ושקע בחזרה בסוגיא מתוך שלוה אמיתית. תוכן המכתב, האיום הברור על חייו, הסכנה המרחפת מהמחלה הקשה - כל אלו בטלו כרוח נושבת, הן הוא עוסק בחיים עצמם, בלימוד התורה, וממנה הוא נוטל את חייו ואת חיותו!

הסיפור המופלא המובא בספר 'זכרונם לברכה' מפי חתנו, שעמד נפעם לנוכח המתחולל מול עיניו. איך יכול בן אנוש להגיע לדרגה שמכתב הנושא איום על חייו לא מטריד את מנוחתו? איך יכול יהודי להניח בצד מכתב ובו מסקנה כזו של רופא - ולשקוע בתוך הסוגיא בצלילה שליווה?

אין זאת אלא, שכאשר יהודי מתחבר באמת לתורה, כאשר הוא חש כי היא הטעם בחייו והיא משוש לבו, דבר לא יכול לנצח את טעמה המתוק של התורה שכובש את לבו, דבר לא יכול להכריע את נופת הצופים שבתורה. טעמה כה ערב, ומחבר, ומאיר, ומשמח, ונפלא - עד שהוא מנצח כל מכתב, דחוף, קשה וכאוב ככל שיהיה, כי התורה מעוררת בו התרגשות גדולה עוד יותר!

הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של רבי ברוך, שבחסדי שמים, בסופו של דבר שרד את המחלה וניצח אותה, והוסיף לחיות חיים ארוכים לאחריה, אבל ברגע האמת בו הגיע המכתב לא נע לבו ולא זע, כי החיבור שלו לתורה מהודק יותר, קרוב יותר, מרומם יותר

המשך בעמוד 27

המפגש המרגש במפעל התה הראשון בפולין, של קלונימוס זאב ויסוצקי, שהביא להבנה עמוקה בסוגיית 'לימא מתניתין דלא כסומכוס'...

התורה היא לא החמצן של החיים! התורה היא החיים בעצמם!!

הרב בנימין בירנצווייג

"ביום הזה באו מדבר סיני" (שמות י"ט, א')

כך בלי תורה אין חיים!

אכן משפטים חזקים המעוררים לאהבת וחשקת התורה, אלא שלמרן בעל ה'ברכת שמואל' דברים אלו צרמו מאד, ונראה היה כי רוחו סוערת בקרבו בעקבות הדברים, ואכן מיד כשתם נאומו, עלה ה'ברכת שמואל' לבמה ואמר: "אמנם לא קראו לי לדבר וגם אין בכוונתי לדבר... אך התחייבנו למחות על כבודה של תורה... והיות ושמעתי דברים מזעזעים שפוגעים בכבודה של תורה, אין ברירה ואנו חייבים למחות"... והחל לדבר בהתרגשות נוראה ואמר: "מי שאמר שהתורה היא כמו אוויר לנשימה - אסור לומר כך! אוויר הוא לא החיים, החיים תלויים באוויר, האוויר הוא היכי תמצא כדי לחיות, אבל התורה זה החיים בעצמם!!!! בלי התורה אין חיים כלל! התורה היא חיות האדם והעולם כולו!"...

פעם בא יהודי לפני מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע"א. בנו לומד בישיבת ראדין, ולפי מושגי האב בנו כבר למד דיו. בא האב לבקש רשות מה'חפץ חיים' ולקבל ברכתו ליטול את בנו שיעזור לו במסחרו. "למה תפסיקהו מללמוד?", שאל ה'חפץ חיים'. ענה לו האב: "מה אומר לכם רבי? ככל שאני רואה 'רבי' עקיבא איגר' שני כבר לא יצא ממנו, אז לפחות שיעזור לי בפרנסה!". "במה אתה עוסק?", התעניין ה'חפץ חיים', ענה לו האב: "ירקן בשוק, והעבודה מאד קשה!", הקשה עליו ה'חפץ חיים': "תמהני עליך, למה לך לעבוד כל כך קשה? הרי 'רוטשילד' שני כבר לא יצא ממך, אז למה לעבוד כל כך קשה?". "מה הפירוש?", הזדעק האב "צריך לעבוד בשביל לחיות!", ענה

המשך בעמוד 27

מהו "ביום הזה"? מדוע לא 'ביום ההוא' - מהו וביאר רש"י הקדוש: 'לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא' - מהו 'ביום הזה'? שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. גם בספר דברים (כו, טז) כתב כן רש"י על הפסוק "היום הזה ה' אלוך" מצוץ" - 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו בו ביום נצטווית עליהם'.

עבודה קשה היא עד מאד, להרגיש יום יום ביושבנו להגות בתורה הקדושה, כאילו ניתנה היום בסיני! כיצד עושים זאת? כיצד מרגישים כך?! הרי אותה תורה למדנו אתמול ושלשום ולפני שנה ושנתיים, ואיך נחוש בה את ה'כחדשים'!?

בספר 'אהל משה', הביא באור שביארו תלמידי סלבודקא, המחשה נפלאה נסוכה בניחווחות אוויר פסגות של סלבודקא: הנה קשה לאדם לאכול באותו יום מספר ארוחות שהן שוות ממש במראיהן וטעמן, וק"ו שקשה לאכול כך מספר ימים או תקופה, אך מי שהינו רעב, יאכל כל מה שיניחו לפניו, ואפי' יהיה אותו סוג האוכל שכבר אכל תמול שלשום, ומי שלא אכל מספר ימים, האוכל ערב לו כאילו לא אכל מימיו, ואין כל משמעות למה שאכל אוכל כזה בעבר, והכל מחמת הרעב הכבד שיש עליו.

וזו כוונת חז"ל, שהתורה צריכה להיות בכל יום בעיניך כחדשים, כי רצון התורה שאדם יהיה לו רעבון לתורה, ואם יהיה במצב כזה, הרי שהתורה אכן תהיה כחדשה אצלו בכל יום, ואין הלימוד של אתמול יכול להשביעו היום, כי הוא במצב רעבון. נפלא למתבונן!

ויש להוסיף ולחזק בהרגשתנו ענין זה של 'יהיו בעיניך כחדשים', שהנה התורה הקדושה היא לא לימוד חכמה עליונה, הנלמדת, להבדיל, כשאר חכמות. התורה הקדושה היא תורת חיים כפשוטו! כשאני לומד תורה אני מתחבר לחיים! אני חי ומפיק חיות לבריאה כולה - "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי".

מסופר שבאחת האסיפות שנועדו לדון בדרכים להפצת התורה, ישבו כמה מגדולי ישראל, וביניהם מרן הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ בעל ה'ברכת שמואל' מקמניץ. אחד הנואמים שנשא דברים בהתלהבות יתירה אודות שבחה של תורה, אמר בתוך הדברים שהתורה היא כמו אוויר לנשימה! וכשם שללא אוויר א"א לחיות -

24
שעות

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק** שליט"א
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרקר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 22

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 23/24

הר' **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתקוות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 131

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 28

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

הביטו היהודים בצלחות הפירות, סקרו את המזלגות הארוכים, ופעלו בזריזות. כל אחד שיפד פלחים במזלגו, והושיטו **נכחו אל פיו של היהודי העומד מולו**. בתוך דקות מספר התרוקנו הצלחות, וברכו ברכה אחרונה...

"ההבנתם מדוע אנו העם הנבחר?" אמר השר לחבריו המשתאים, "משום שאנו פועלים כאיש אחד, ודואגים איש לרעהו!"...

המכות כאבו

אני זוכר - היה זה בראשית ימי המדינה, כשהביאו את עולי תימן ארצה. גזזו פאות, העבירו על הדת, איימו לשלול את הפרנסה, את פת הלחם, ממי שישלח את ילדו לחינוך תורני. הלכנו, כמה בני תורה, לראש העין, לרשום את בניהם לחינוך שכה רצו בו. ועוקרי הדת החטיפו לנו מכות רצח, זה היה נורא...

חזרנו באוטובוס. אני זוכר שתימני אחד ישב לידינו וקונן: "ומפני חטאינו גלינו לארצנו", הלב נקרע.

עלינו לבית של ה'חזון איש' זכר צדיק לברכה. המכות כאבו, אבל הכישלון צרב. אמרתי: "רבי! בפולין וברוסיה עברנו שואה גשמית, פה עוברים שואה רוחנית!", סיפרתי איך גורשנו במכות, ככלבים. הזדקף ה'חזון איש' וענה: "אנחנו חיילים! עלינו לעשות כל מה שבכוחנו, וה' ישלם שכרנו!".

שאלנו: "להמשיך?"

וענה: "בכל הכח! על כל מכה - ישולם שכר עצום ורב!"

האמת, בטוח הייתי שכונתנו לשכר רב בעולם הבא - אבל כשאני רואה את פריחת עולם התורה הספרדי, את תלמודי התורה והיכלי הישיבות וכוללי האברכים, המוני בני התורה, כן ירבו, אני מבין שכונת ה'חזון איש' היתה לשכר עצום ורב בעולם הזה, יראו עינינו וישמחו לבנו ותגל נפשנו!

והיו אותן מכות כהכאת הצפרדע במצרים. על כל מכה שספגנו יצאו נחילים נחילים של בני תורה, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו! ללמדנו, שעלינו לעשות את שלנו -

וה' יעשה את שלו!

(מתוך הגדה של פסח 'והגדת')

ותקבל עליה שכר מלא, כהבטחת חכמינו: חישוב אדם לעשות מצווה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה!".

"אז מדוע דחו את חסדי, מדוע נתצו את פנסי?"

"עליך להבין", ענה הרב, "העוברים והשבים נעזרו באור הפנס וברכוכ. אבל באישון לילה יצאו הגנבים למלאכתם, והם - במחשך מעשיהם, והאור מסכל מזימתם. עלולים לראותם, לחשפם ולהסגירם. אינם מסוגלים לסבול את האור, והם שניפצו את הפנס..."

לעניינינו: "נר מצווה ותורה אור" (משלי ו, כג) עם ישראל נושא האור. נוהג על פי התורה, הליכותיו מעודנות ומשפטיו צדיקים, ומהווה תוכחה אילמת ונוקבת לכל ההולכים בשרירות ליבם, פורקים עול ומתמכרים לתאוות. משולחי יצרים המשולים לחושך ואפילה, ואינם מסוגלים לסבול את האור הקורן מהבית היהודי ומבית המדרש - כלום פלא בכך, שהם שוברים ומנתצים את הפנס!?

אין לאכול בידיים

הקיסר האוסטרי פנה לרב המדינה השר **רבי שמשון ורטהיימר זצ"ל** ואמר לו: "נקעה נפשי מהסתת השרים והכמרים, שטוענים נגד גאוותכם על היותכם העם הנבחר. התוכל לענות להם תשובה שתסכור פיותיהם פעם אחת ולתמיד?"

ענה: "ודאי, ועוד היום!". לפי הוראתו נערך שולחן ארוך בטרקלין המלכות. במרכזו, לכל האורך, צלחות ובהן פלחי פירות העונה. בהוראתו, שקדו צורפי המלכות על כלי הסעודה. כל השרים הוזמנו לצפות במבחן. עמדו לאורך הקירות והביטו בשולחן הערוך. משרתי המלך יצאו והביאו ארבעים גוים מרחוב העיר. הציבום משני צידי השולחן. והכרוז הודיע: "אין לאכול בידיים, רק באמצעות מזלג!"

אבל מזלגות, אין.

המלצרים נכנסו, והניחו לצד כל אדם מזלג, ארכו כחנית. הביטו בו נדהמים, איך אוכלים עם כזה כלי? המתינו המלך והשרים כרבע שעה, ושלחו את האנשים לדרכם.

עוד הם יוצאים, ואל הטרקלין נכנסו כארבעים יהודים, שמשרתי המלך הביאו מהגטו היהודי. העמידום משני קצוות השולחן, והכרוז הודיע: "אין לאכול בידיים, רק באמצעות מזלג!".

המשך מעמוד 5 | מרן רבי שמואל הלוי וואזנר זיע"א

באמצע השולחן ולא בראש. משיקש רבינו להושיבו בראש, נענה החזון איש ואמר בבדיחותא: "מהיכתי תיתי ששם הא ראש השולחן?!" ואולי ה'מזרח' הוא דווקא במקום בו אני יושב?!"... עוד סיפר, כי בעת שה'חזון איש' נעמד על מקומו להקריא את נוסח הפרובול, נעמד גם רבינו מפני כבודו, והורה ה'חזון איש' לשבת, באמרו כי בית דין צריכים לשבת בשעת הדין.

בכל עת מצוא טיפח ה'חזון איש' את מעמדו של רבינו כרב. סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, כי בימים ההם בא פעם אל ה'חזון איש', ושאלו אל מי עליו להפנות את שאלותיו בהלכה בעת שלא יוכל להכנס אליו. נענה החזון איש ואמר: "כאשר יש לך שאלות בהלכה -

לך עמן אצל הרב וואזנר"....

הוראה זו אף חזרה ונשתנה מפי גיסו של ה'חזון איש', מרן הסטייפלער זצוק"ל, שהשיב פעם על שאלה דומה כי "שאלות בהלכה שואלים אצלנו את הרב וואזנר". אגב, העיד רבינו כי הגאון הסטייפלער היה נחבא אל הכלים באותה תקופה, וכלל לא ידעו אז מגאונותו, אולם החזון איש 'הלשין בפניו' - כלשון רבינו - על גדלותו בתורה. בהקשר לכך יצוין עוד, כי פעם ביקש החזון איש מאת רבינו, כי בעת שאופה את המצות מצוה בחבורתו בערב פסח, יפריש שלוש מצות עבור גיסו הסטייפלער שהקפיד על כך.

(מתוך 'אבי ההוראה')

"הביאו את האיש הזה אל רבינו הגר"א, והוא אמר לגר"א: 'רבנו, אני רוצה לומר משהו לפניכם. ביום חמישי בשבת, ישבתם כאן בחדר, וחדשתם בפרשת 'האזינו', על פסוקים אלו ואלו, וישבו לצדכם הרשב"י מימין והאריז"ל משמאל"..."

"מספר רבי חיים מוולאז'ין, שהגר"א מאוד התפלא איך האיש הזה יודע על כך, ואמר: 'הרי אני שילחתי מכאן אפילו את הגבאי שלי, כדי שלא יהיה איש עמדי באותו הזמן, ואיך יודע זאת האיש הזה מהחלומות שלו?'

"וכשהגר"א הזכיר את החידושים שחידש, מספר רבי חיים מוולאז'ין, 'צהבו פניו והוא שמח מאוד מאוד, וניתן היה להבין מהשמחה העצומה שנראתה אז על פני הגר"א, שאכן היו אלו חידושים כל כך נפלאים עד שהיה ראוי לדרוש אותם בפני רשב"י."

"הגר"ח משלים את הסיפור ואומר שהגר"א ראה בפניו של אותו חולם חלומות שהוא בעל מרה שחורה, והוא מבאר ש'בעל מרה שחורה' לפרקים חלומותיו אמתיים, ועל כן, למרות שחלומותיו של אותו בעל מרה שחורה אמיתיים היו, והוא באמת ידע נסתרות, הורה הגר"א לגבאי שלו לגרש אותו ולסלק אותו מביתו במהרה, כי הוא בעל מרה שחורה..."

"אם הייתי מספר את הסיפור הזה לאדם מן השורה, ומבקש ממנו שינסה לנחש על מי סופרו הסיפורים", מסכם רבי נח גולדברג את דבריו, "אין לי שמץ של ספק שמי שלא שמע על הסיפור הזה ולא ידע אותו, היה אומר בוודאות שזה כנראה סיפור מהבעל שם טוב, או אולי מהרבי מלובלין וכדו', אבל הנה כי כן, הסיפור הזה כתוב במפורש בהקדמת הגר"ח מוולאז'ין, לביאור הגר"א על ספרא דצניעותא, וכל הרוצה יעיין בעצמו ויראה כי אכן כתובים הדברים הללו בציפורן שמיר, למען יחקקו בזיכרוננו ונלמד מהם גם על גדולת הגר"א, גם על יחסו המיוחד לרבינו האר"י הקדוש, וגם כדי שנלמד אנו כמה גדול כח הצדיקים, וכמה חשוב לזכור ולהזכיר זאת מעת לעת, כדי להתחזק על ידיהם בתורה וביראת שמים ובכל המידות הטובות".

שסיפורי צדיקים זה עניין של חסידים, ושגם אם הציבור שאינו נמנה על עדת החסידים מספר סיפורים, זה משהו חדש שלא היה בעבר, ופעם היו הסיפורים נחלתם של החסידים בלבד.

"ולא היא. אנחנו רואים שחכמי הדורות כתבו סיפורי צדיקים, חלקם בצורה מרוכזת וחלקם באופן מפוזר, בהקדמות לספרים ותוך כדי תשובות ובכל מיני דרכים כאלו ואחרות, ואנחנו רואים שלסיפורי הצדיקים היתה חשיבות גדולה לא רק אצל החסידים.

"ומי לנו גדול בין תלמידי הגר"א, כתלמידו המובהק רבי חיים מוולאז'ין, בעל 'נפש החיים', שכותב בהקדמתו לפירוש הגר"א על ספרא דצניעותא, סיפור מופלא ונורא מרבו הגר"א, אשר תסמנה שערות הראש למשמע גודל קדושת אדונו הגר"א, והעובדה שהגר"ח מוולאז'ין הטריח עצמו לכתוב את הסיפור, מלמדת אותנו את העניין הזה של גודל מעלת סיפורי הצדיקים, ויש באמתתתי עוד דוגמאות רבות כאלו, אבל תכלה היריעה ולא יכלו הסיפורים.

"אני ממליץ בכל לב למי שיש תחת ידו את הספר, שיעיין בעצמו בהקדמה וירוה נחת", אומר הרב גולדברג, "אבל אספר זאת כאן בשפה המדוברת בימינו, למען יוכלו הכלל להפיק תועלת מהסיפור המופלא הזה.

"את הסיפור מספר הגר"ח זצ"ל, כתגובה לשמועות שנפוצו באותה עת כאילו הגר"א לא העריך את רבינו האריז"ל חלילה וחס, והגר"ח כותב מילים מאוד מאוד חריפות על מי שמוציא דיבורים כאלו מפיו, רחמנא ליצן, כאילו הגר"א לא האמין בתורת האריז"ל, חלילה וחלילה.

"והוא מספר כך: 'נאמן עלי אבא שבשמים', כך הוא מתחיל את הסיפור, כדי להדגיש שמדובר בעובדה אמיתית ולא בגוזמאות חלילה, 'שפעם היה בוויילנא איש אחד, שהיה חולם חלומות, והיה יודע בחלומותיו דברים נסתרים על אנשים אחרים, שאף אדם מלבדם לא ידעם מעולם, ובכל זאת הוא ידע נסתרות ממש. האנשים היו מפחדים מפניו, כי הוא היה יודע מה שהם עושים בחדרי חדרים, והיה ממש פחד לבוא לפניו.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

חברים, ועל אחת כמה וכמה שלא בביתך פנימה עם בני הבית, שלא להתכעס ושלא להקפיד - אז ממילא תכבינה כל שאר השריפות!" "ואכן", סיפר האיש: "לאחר שקיבלתי על עצמי קבלה זו, ומשלתי ברוחי להתנהג בסבלנות ובאורך רוח לכל אדם ובכל עניין, לא היו, ברוך השם, עוד שריפות במפעלי".

(מתוך 'טיב המעשיות')

באותו יום, בעת קבלת קהל, הגיע לפני הרב אדם בעל מפעל גדול, והתלונן על שריפות שפורצות במפעל ללא סיבה מובנת, ושאל מה עליו לתקן כדי למנוע מכה זו?

ענה לו הרב, מתוך מה שלמד על עצמו ועל בשרו כמה שעות קודם לכן... "כשתכבה את השריפה שבתוך לבך ונפשך, שלא לכעוס ושלא להכעיס, לא במפעל עם הפועלים, לא בבית הכנסת בין

מאומצת - אזי יראה כי מוחו יתאושש מהמאמץ ויתרפא!
רבי נפתלי שמע את הדברים, והשיב מיד: 'כך אני חי וכואב לי, אבל בלי התורה - אינני חי! אינני יכול לחיות בלי לחשוב ולהתרכז בדברי תורה!'

סיפור זה, המופיע בהקדמת הספר 'בינת ראובן' שחיבר בנו, מחדד לנגד עינינו מהו קשר אמיתי לתורה, קשר של חיבור מהותי. ללא התורה - החיים אינם חיים! אז גם אם התורה דורשת מסירות והקרבה, גם אם היא דורשת מאמץ ומחשבה, אך הלא בלעדי התורה למה ליהודי חיי? מה טעם בשהותו בעולמו לולא טעם התורה הממתק את חייו?

החיים האמיתיים...

לא בכל יום הוזעק דוקטור פולטוי, רופא פולני מפורסם, לאבחן ולטפל בבעיה סבוכה שכזו. הפעם היתה זו קריאת חירום של ממש - הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל, ראש ישיבת ראדין שנודע בספרו 'חידושי הגרן' ט', חש בראשו כאבים עזים, עד שלא הצליח להתגבר עליהם ואלו החלישו אותו מאוד. הרופא נקרא לבדוק כיצד ניתן להקל את הכאבים, ופסק על אתר:

'מוחו מיוגע מדי מעומס מאמץ ומחשבה מרובה. עליו לנוח מכל פעילות חשיבה, קלה ככל שתהיה. אילו יתן למוח לנוח מחשיבה

המשך מעמוד 23 | הרב בנימין בירנצווייג

ה'חפץ חיים': 'אכן צדקת, צריך גם ללמוד בשביל לחיות!!'.

שני בחורים למדו יחד בישיבה, לאחד לא היה חשק כלל ללימוד התורה, וכאשר הגיעו לסוגיא של 'לימא מתניתין דלא כסומכוס', אמר לחברותא שלו: 'מה איכפת לי אם המשנה היא כסומכוס או לא... ורצה לעזוב את הישיבה לעבוד'.

ניסה הבחור השני להסביר לו, שכל מילה בתורה היא קדושה, ולא כך היא דרך הלימוד בתורה, אבל כשהמשיכו בסוגיא, והגיעו לתוס' ששואלים: 'א"כ יוצא שהרישא היא כסומכוס ולא הסיפא....', שוב התקעס אותו בחור ואמר: 'עזוב אותי... שהרישא תהיה כסומכוס או לא, מה איכפת לי? מה זה נותן לי?'. קם ממקומו בכעס, ועזב את הישיבה לצמיתות.

בהמשך גויס אותו בחור לצבא, והיה נע ונד שנים מספר, עד שכעבור כעשר שנים הצליח להקים בית.

החברותא שלו עלה והתגדל בלימוד, והפך לאחד הבחורים הטובים בישיבה, וכשהגיע הגביר הגדול קלונימוס זאב ויסוצקי לחפש בחור לביתו, הציע לו ראש הישיבה את הבחור הזה, ואכן השידוך יצא לפועל, הוא נעשה אברך, המשיך בלימודו וחמיו פרנסו בשפע ככל אשר היה נצרך לו, וזכה לתורה וגדולה על שולחנו.

לימים, הגיע הבחור השני למפעל של 'ויסוצקי', כדי להתקבל לעבודה. גלגולים רבים עברו עליו, והוא הגיע עד פת לחם, והנה הוא שמע על חתנו של בעל המפעל, שהיה החברותא שלו מהישיבה, הוא נפגש עימו ופרץ בבכי ואמר: 'נראה שכן יש נפקא מינה אם המשנה הולכת כסומכוס או לא!'. אכן, התורה היא לא חכמה פילוסופית, התורה היא חכמת אלקים ומשכך היא חיים ללומדיה, כל מילה והבנה בתורה - מחיה את לומדיה ואת כל העולם כולו!

מעתה, אדם הנצרך לחמצן כל יום, האם שייך לומר שהוא מרגיש בחמצן טעם של החמצן של אתמול? הרי זה החיים שלו, וכל יום הוא נושם חיים מחדש בזכות החמצן! כך היא התורה, היא לא סתם חכמה להתפלסף בה, היא חכמת חיים ללומדיה, כל יום שלומדים מתחברים מחדש לצינור החיים! ובמושג 'חיים' לא שייך ישן! לא שייך טעם של אתמול! כל רגע של חיים הוא חדש ומתחדש בפני עצמו!

אם כך נחשוב כשנבוא ללמוד תורה - אז יקל עלינו להרגיש 'בכל יום כחדשים'!!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- האם מותר לילדים לאכול בשר בתשעת הימים?
- איזה שיער מותר לקצר בתשעת הימים?
- היכן ראוי שלא לצעוד בימי בין המצרים?

איסור בשר ויין בתשעת הימים

- מנהג בני אשכנז וחלק מבני ספרד, שלא לאכול בשר ושלא לשותות יין מראש חודש אב עד לתשעה באב; ומנהג רבים מבני ספרד להחמיר בכך רק מב' באב ואילך.
- בכלל איסור בשר ויין ב'תשעת הימים', אסור גם לאכול בשר עוף, ולשתות מיץ ענבים. וכן נכללים באיסור זה כל מאכל ומשקה שמעורבים בהם בשר ויין, כאשר טעם הבשר והיין מורגש בהם.
- קטן אסור בבשר ויין בתשעת הימים אף כשלא הגיע לגיל חינוך. ויש אומרים שקטן בן שלוש וּמִטָּה, מותר בבשר וביין.
- לדעת השולחן ערוך, שתיית היין בהבדלה בתשעת הימים, מותרת כרגיל. ולדעת הרמ"א, אם יש במקום קטן שהגיע לגיל חינוך להבדלה ולברכות הנהנין, אך לא הגיע לגיל חינוך לאבילות - ישתה הוא את היין.
- בסעודת ברית מילה, פדיון הבן, או סיום מסכת, הנערכת בתשעת הימים, מותר לאכול בשר ולשתות יין. וישנן הגבלות שונות בקשר למהות המשתתפים בסעודה ומספרם.
- מן התורה, נדר אינו חל אלא על 'חפצא', כלומר שהנודר אוסר עליו דבר מסוים שיש בו ממשות, כגון שאוסר עליו בשר באכילה; ובאופן זה, חל הנדר גם על 'דבר מצוה'.

תספורת וגילוח בימי בין המצרים

- תספורת וגילוח אסורים בשבוע שחל בו תשעה באב, ומנהג בני אשכנז להחמיר בכך משבעה עשר בתמוז ואילך. והגילוח אסור בכל אזורי השיער שבגוף, למעט שְׁעַר השפם, שמותר לגלחו כאשר הוא מפריע לאכילה.
- למנהג בני אשכנז, נחלקו הפוסקים אם יש להחמיר בתספורת לקטן משבעה עשר בתמוז ובכביסה מראש

חודש אב; או שבנוגע לקטן אין להחמיר אלא בשבוע שחל בו תשעה באב, כעיקר הדין. ולמעשה, נוהגים להקל בכיבוס בגדי תינוקות ופעוטות אף בשבוע שחל בו תשעה באב. ויש לבצע את הכיבוס בצינעה, אך לאחר הכביסה מותר לתלות את הבגדים לייבוש בפרהסיא.

איסור הרחיצה בתשעת הימים

- מנהג ישראל שלא לרחוץ במים חמים בשבוע שחל בו תשעה באב. ומנהג בני אשכנז להחמיר בכך כבר מראש חודש אב, ואף במים קרים. ואף למנהג זה, מותר לרחוץ את הפנים, הידיים והרגליים, במים קרים.
- בערב שבת 'חזון', מותר לחפוף את הראש במים חמים. והרגיל לרחוץ במים חמים בכל ערב שבת, רשאי לרחוץ גם את פניו, ידיו ורגליו במים חמים. ונחלקו הפוסקים אם מותר להשתמש בסבון.
- איסור הרחיצה ב'תשעת הימים', הוא רק כשנעשית לתענוג, אבל כשנעשית לשם הסרת לכלוך הריהי מותרת.

מהלכות ימי בין המצרים

- בימי 'בין המצרים', דהיינו משבעה עשר בתמוז עד לתשעה באב, אין מברכים ברכת 'שהחיינו' על פרי חדש, או על בגד חדש; ובשבתות שבימים אלו, מברכים שהחיינו.
- בימי בין המצרים, קיימת סכנה יתירה להינזק מִשֵּׁד המכונה 'קָטָב מריד', ולכן הזהירו חכמינו ז"ל שלא ללכת ביחידות בשעות מסוימות ביום, ושלא לצעוד במקום העובר בין 'שמש' לצל, וכן שלא להכות את הבנים ואת התלמידים.
- ב'סעודה המפסקת' שבערב תשעה באב, אסור לאכול יותר מתבשיל אחד, ואף בשתייה יש למעט מהכמות הרגילה, מלבד בשתיית מים.

גליון 451
שנה י' תשפ"א

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

לא תגנוב (כ' - י"ג)

מעשה בסוחר אחד שהלך למקום רחוק לקנות סחורה, והיו לו חמש מאות זהובים בארנקו. ומכיון שחשש שיגנובו ממנו את הכסף, לכן הטמין את הכסף במקום צנוע באדמה. ואדם אחד ראה זאת וגנב לו את הכסף מהקרקע. כשבא הסוחר לקחת את כספו, ראה שהכסף לא נמצא, והבין שמישהו גנב את הכסף. נשא עיניו וראה שיש בית קרוב לאותו מקום, ועלה בדעתו שבעל הבית גנב את הכסף. והסוחר בהיותו חכם ונבון, ניגש לבעל הבית ואמר לו, שהוא הביא שני ארנקים אחד של חמש מאות זהובים ואחד של שמונה מאות זהובים. ואת הארנק של חמש מאות הטמין באדמה, וכעת רוצה להתייעץ אתו אם כדאי להטמין גם את הארנק של השמונה מאות? בעל הבית הגנב הציע לו שכדאי לו להטמין גם את הארנק השני, כיון שזה מקום בטוח, ובלבו חשב לגנוב גם את הארנק השני. ותיכף מיהר בעל הבית להחזיר את הארנק למקומו, כיון שאם יראה הסוחר שהארנק לא נמצא, לא יניח את הארנק השני. לאחר זמן מועט בא הסוחר ומצא את הארנק ואמר, ברוך המחזיר אבידה לבעלים

(מדרש עשרת הדברות)

פרשת השבוע

שאמר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי וגו' (כ' - א' - ב')

שיוכל לאמור "אנוכי ה' אלקיך.

ואתה תחזה

סיפר הרה"ק ה"מקור ברוך" מסערט ויוניץ זיע"א, שבכנסיה הגדולה במארינבאד בה השתתפו אלפים, ורבים מגדולי ישראל. ובדיונים הובעה בקורת נוקבת מפי כמה מהנואמים. קם הרה"ק רבי מנחם זמבא זיע"א הי"ד להשמיע את דבריו, ואמר בין השאר, רש"י בפרשתנו בשם המכילתא מובא, שליתרו היו שבע שמות, ואחד מהם יתר' על שם שיתר פרשה אחת בתורה 'ואתה תחזה'. ולכאורה הרי הפרשה מתחילה 'ויאמר חותן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עושה נבול תיבול וכו' "כי כבוד ממך הדבר לא תוכל עשוהו לבדך" ורק להלן פירט הצעתו 'ואתה תחזה' וכו'. וא"כ מדוע נקראת הפרשה ע"ש 'ואתה תחזה' ולא ע"ש 'לא טוב הדבר'?

וענה הגאון, 'לא טוב הדבר' וכו', בקורת, זאת עדיין אינה נחשבת לפרשה שתהיה ראויה להיקרא על שמו, רק 'ואתה תחזה' אם מוכנים גם לתת כתף, ולפעול מעשים טובים ופעולות חיוביות, זה יכול להיחשב לפרשה בתורה.

וידבר אלקים את כל הדברים האלה

לאמר אנכי וגו' (כ' - א' - ב')

פעם אחת בשבת שובה לא ישב הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א עם החסידים אל השולחן כמנהגו בכל סעודת שבת. בשעת סעודה שלישית נדחקו כמה אנשים לחדרו, ואמרו לו כי החסידים שרויים בעגמת נפש, כמה אנשים טרחו והוציאו כספים כדי להיטב עם הצדיק בסעודת שבת, ולבסוף לא זכו לכך. השיב להם רבי דוד משה: באמת היה ברצוני ללכת אל השולחן וליטב עמכם כדרכי תמיד, אלא שהשמים התקשרו בעבים וחשבתי שיעצרוני הגשם, והסחתי את דעתי, ולכן אף על פי שחלפו העננים והיה אפשר ללכת אל השולחן, אך מחמת שלא היתה לי הכנה חדשה, כי כבר הסחתי דעתי מההכנה הראשונה, לא הלכתי עוד. שכן לכל עבודת הקודש צריכים הכנה, וגם הכנה להכנה, וכן מצינו אצל השי"ת כביכול, שבשעת מתן תורה כתוב "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר", ולכאורה תיבת "לאמר" מיותרת, אך הכוונה, שכל הדברים בתורה מ"בראשית" ועד עתה היו הכנה למתן תורה, וזהו

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:56 ת"א: 5:57 ר"ת: 6:32

פרשת יתרו

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:41 ת"א: 4:56

מדי בוקר היה טובל בנהר הסמוך לביתו, ואחר היה חוצה בסירתו את הנהר ונכנס אל בין עצי היער שבגדה שמנגד. היער היה בעבורו מקום התבודדות נפלא. איש לא היה מפריעו שם מתלמודו, ולאחר שהגה, בבדידות מוחלטת בתורה משך שעות מספר, היה חוצה את הנהר ושב אל ביתו. שם, בבית, היה עוסק במעשי צדקה וחסד.

אגף מיוחד במעונו הועיד לבית הכנסת אורחים. כל עובר אורח יכול היה להשתכן במקום ולזכות במזון, בבגדים ובמיטה חמה. קופת צדקה מיוחדת היתה בבית ר' ליבר בעבור עניים נודדים. ועני כי הזדמן אל הבית, היה יוצא ממנו כשבידיו שקית גדולה ובתוכה צידה לדרך, וכמובן גם מטבעות צלצלו בתוך אותה שקית. אכן, תלמיד חכם מופלג ובעל חסד שמעטים כמוהו היה ר' ליבר. ועל כך זכה לכינוי "ר' ליבר הגדול". יהודי הסביבה כוהו כך לא רק על שום קומתו הגבוהה וכתפיו החסונות, אלא בעיקר הודות לרחב לבבו ולגדול נפשו.

בבוקרו של יום קיץ חם, חצה ר' ליבר כדרכו, את הנהר ונכנס למעבה היער. התעטף בטליתו והתעטר בתפלין, והחל בתפלת שחרית בלב היער השלו. דומה היה, כי עוד יום של תפלה ולימוד בהתבודדות, ובשקט מופלג, יעבר על ר' ליבר הגדול, אך לא כך היה. לפתע פתאום הופרה באחת דממתו של היער. קולות ריצה חפוזים, מלויים בחרחרורים ובנשימות קטועות נשמעו בינות לעצים. היו אלו הקולות שהשמיע צבי נפחד, אשר נס על נפשו. ומרגע לרגע גבר השאון. קולות טפיפת רגליהם של כלבים רצים ונביחותיהם האדירות נשמעו, מתקרבים והולכים. אותם כלבים רדפו אחר הצבי הנפחד.

הנה כי כן, באותו יום ערכו פריצי הסביבה ציד בלב היער. במהלך מסע הציד הבחינו בצבי, כונו אליו את חציהם ומשהחטיאו, שגרו את הכלבים בעקבותיו. לשלוות היער לא נותר זכר. היער שקק חיים, קולות דבור נרגשים, תקיעות חוצצרות, נביחות נרגזות וטפיפות רגלים כל אלו יצרו שאון רב. אך השאון הרם כלל לא הגיע לאוזני היהודי שביער! עטוף בטליתו הלבנה, עמד ר' ליבר בתפלתו וכלל לא שמע את הקולות.

ובעוד חבורת הציידים עושה דרכה בין העצים, התפרע אחד הסוסים אשר בשיירה. לפתע התרומם על רגליו האחוריות והפיל את רוכבו ארצה, בלי שהלה יקלוט את אשר קורה. הרכוב צנח על הקרקע הנקשה ונחבט בכל חלקי גופו. "הצילו! עזרו לי!" קרע לעבר חבריו, והללו נחלצו לעזרתו. בין הבאים היה הגרף הצעיר, בנו של הגרף פושקביץ. תפקידו חייב אותו להיחלץ לעזרת הפצוע הן הוא הוא שערך את מסע הציד.

בארדיטשוב, העיר שנוסדה בשל כאבו ואנחתו של יהודי

מסופר: פעם שאל אחד מחסידי הרה"ק מווארקי את רבו, "על מה ולמה זכתה דווקא העיר בארדיטשוב לרבנים כה גדולים?" בדבריו התכוון החסיד, כמובן, להרה"ק רבי לוי יצחק זיע"א, שנודע כסנגורם של ישראל. אך לא רק אליו, בארדיטשוב, העיר שבמחוז וואלין שבפולין, זכתה לעוד רבנים גדולי תורה וצדיקים, בהם הרה"ק רבי ליבר זיע"א והרה"ק רבי יוסף חריף זיע"א. ולא רק בקרב היהודים, אשר כוהו "ירושלים דוואלין", התפרסמה בארדיטשוב. גם הפולנים הכירוהו היטב, וקראו לה "ממלכת היהודים".

השיב הרבי לחסידו השואל: "בארדיטשוב העיר זכתה לרבנים גדולים שכאלה, ובמיוחד לצדיק כרבי לוי יצחק, על שנוסדה בשל כאבו ואנחתו של יהודי". ובראותו את פליאתו של החסיד, המשיך הצדיק: "בטרם נוסדה העיר בארדיטשוב רוותה אדמתה את דמו של יהודי. דם שנשפך על ידי גויים צמאי דם. ומעשה שהיה כך ההיה".

על פני השטח, שעליו נבנתה בארדיטשוב, השתרע מקדמת דנא יער עבות. ליער זה היו הפריצים נוהגים לבוא למטרות ציד. לצד היער שכן כפר קטן, שכל תושביו יהודים, ושמו ביסטריץ. אחת המשפחות הנודעות בביסטריץ משפחתו של ר' אברהם אשכנזי הגיעה למקום מקראקא שבפולין, לאחר שניצלה מפרעות שערכו שונאי ישראל. ראש המשפחה עסק במסחר, אך נודע הודות ללמדנותו המופלגת. ולא פלא היה הדבר, שכן אבות משפחתו נודעו כגדולי ישראל מובהקים. באילן היוחסין של המשפחה, ניתן היה למצא את הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופול זיע"א, את הרה"ק רבי נתן שפירא בעל "מגלה עמקות" זיע"א ואת הרה"ק רבי יחיאל מיכל, רב קהילת נמירוב זיע"א, אשר מסר נפשו על קידוש ה' בעת גזרות ת"ח, בראשות הצורר חמלניצקי. ולא זו בלבד בידי משפחתו של ר' אברהם אשכנזי היה כתב יוחסין שהגיע עד דוד מלך ישראל. וכדי שלא לערב מלוכה בכהונה, לא נישאו בני המשפחה, בכל הדורות, למשפחות כהנים.

בחסידי ה' נמלטו ר' אברהם ומשפחתו מאימת הפורעים שבקראקא, ובהגיעם בשלום לכפר ביסטריץ, הקים ר' אברהם בית מדות נאה על שפת הנהר. בסמוך לבית התנשאה גבעה ועליה שכנה טירתו של הגרף פושקביץ, אשר לו השתייכו הכפר וכל האדמות שמסביבו. ימים מעטים אחר שהגיע ר' אברהם אל המנוחה ואל הנחלה, הסתלק מן העולם. בן יחיד הותיר אחריו, ושמו ר' ליבר. הבן לא חפץ לעסוק במסחר, שכן לבו משכו לבית מדרש. לילות כימים היה יושב ועוסק בתורת הנגלה והנסתר, והתנהגותו היתה בקדושה ובטהרה.

משל ונמשל

התורה היא בעבור ישראל

יש להבין, וכי מה ראו המלאכים לעכב את התורה שתישאר אצלם בשמים בעולמות העליונים, הלא ידעו כי התורה היא בעבור ישראל שיקיימוה, והם אינם שייכים בכל זה?

והעניין יובן על דרך משל: לרב גדול שהיה מורה הוראה בעיר גדולה כמה שנים. ויהי לעת זקנתו בראותו כי כבודו עליו הטרדות בענייני העיר ובמשפטיהם הרבים, עלה בדעתו לכתוב לאנשי העיר הקטנה הסמוכה לקבלו עליהם לרב, כי שם יוכל לשבת בנחת ובשלווה בהיות אנשים בה מעט. לכן תחילה הודיע בקהל עדתו, שאינו רוצה עוד להיות רב אצלם, והם ביקשו ממנו לבל יעשה דבר זה, כי איפה ימצאו רב גדול כמוהו, רק לאחר שראו כי לא יועילו בדבריהם, אז אמרו לו: רבנו, כטוב בעיניך עשה. ויכתוב הרב אל ראשי העיר הקטנה, אם תאבו, קבלוני נא אצלכם למורה, ויאספו יחד ויסכימו כולם ויאמרו טוב הדבר. וישכרו מהם אנשים וייקחו עגלות וישלחום להביא את הרב ואת ביתו. ויהי כאשר באו העגלות, מיד נקבצו כל גדולי העיר הגדולה, ולא הניחו אותו לנסוע מאצלם. אמר להם הרב: הלא שאלתי אליכם תחילה והסכמתם לדברי, ועתה מה לכם להתנגד? ויאמרו לו: רבנו, חלילה לנו מעשות כדבר הזה, הנה העגלות לפניך, קומו וסעו לכם כרצונכם. ויבואו שוב בעלי העגלה ויאסרו את המרכבה, והנה שוב התאספו אנשי העיר, וינתקו את הקשרים, ויתקוטטו עימם לאמור: אין אנו מניחים אתכם לקחת את רבנו מעירנו! וילכו בעלי העגלה לרב ויספרו לו את אשר אנשי העיר עושים להם, ולא האמין להם, כי היה הדבר לפלא בעיניו, איך חזרו והתעוררו שוב שנית ושלשית הלא כבר הפצירו בו מאז שישאר רבם ולא הועיל להם, ומה גם עתה שהוא עומד מוכן ומוזמן לנסוע. ויקרא הרב אותם אליו ויאמר להם, מה לכם להתקוטט עם בעלי העגלה חנם, הלא הם בתום לבבם ובניקיון כפיהם באו הנה, אחר כי הסכמתם על דבר זה. ויאמרו אליו, רבנו, הנה בכוונה עשינו דבר זה לטובתך, כי הנה פה עיר גדולה של חכמים וסופרים, רבים הם המבנינים חכמתך וגדולתך, וידעו להיזהר בכבודך, אבל בעיר הקטנה אשר אנשים בה מעט לא ידעו ולא יבינו גדולתך. כי מעלת כבודו כתב אליהם שיקבלוהו לרב, ומי יודע אולי יחשבו, כי בני עירנו מאסו בך וגירשו אתך מחמת איוו סובה, ולא יזהרו בכבודך כראוי, על כן יעצנו לעשות כן לעיני בעלי העגלה, למען יראו כמה יקרת הרב בעינינו, עד שאין אנו מניחים אותך לנסוע מאיתנו, וידעו מעתה להיזהר בכבודך כראוי.

והנמשל: כי התורה הקדושה, עת עלה ברצונו יתברך ליתנה למטה בארץ לזכות את בני האדם מורכבי החומר והצורה, הנה המלאכים גם כי ידעו כי התורה היא בעבור ישראל, עם כל זה התאמצו לחמוד יופייה בליבם, ואמרו "תנה הודך על השמים", ובכוונה תחילה עשו כן, כי חשו המלאכים פן אחרי שיקבלוהו בני האדם, לא יעריכוהו כערכה, כי יאמרו, אם הייתה חשובה מדוע הסכימו המלאכים שתרד למטה. מה גם שכל הניסים שעשה ה' יתברך עמם במצרים ועל הים, היו כולם על תנאי שיעבדו את האלוקים על ההר הזה ויקבלו תורתו. ואם התורה טובה ויקרה כל כך, לא היה צורך להרהיב ולהלהיב אותם בניסים ונפלאות שיקבלוהו, כי מי פתי שלא יאבה בה. על כן, בכוונה תחילה בעלות משה למרום לקבל התורה, בקשו המלאכים לפגוע בו, ובקשו מהקב"ה שישאיר אצלם, למען ידעו ישראל כמה היא חמודה בעליונים, ורק למען זכות אותם ניתנה להם, וכך יזהרו בכבודה והדרה.

(מתוך מאמר)

"מה גרם לסוס שיתפרע לפתע פתאום?" שאל הגרף הצעיר, בעוד חבריו מגישים עזרה לפצוע. הוא התבונן אפוא על סביבותיו ומבעד לעצים העבותים נגלתה לעיניו דמות עטופה בלבן, מתנועת ללא הרף קדימה ואחורה. חרש חרש קרב הגרף אל עבר הדמות עטויה הלבנים והבחין כי זהו יהודי, עטוף בטלית לבנה, וכל כולו שקוע בתפלה. 'הדבר ברור כשמש' אמר הגרף אל לבו. 'הסוס ראה את הדמות הלבנה מתנועת ונושאת כפיה בתנועות מתנועות שונות והמראה הזה הבהילו. מסתבר, כי מרוב בהלה התרומם הסוס והפיל את רוכבו, בגלל היהודי הזה נחבל אחד מאורחי חבלות כה קשות'. מחשבה זו הבעירה את כעסו של הגרף, ובזעם רב קרב אל ר' ליבר השקוע בתפלתו והצליף בו בכל עוז בשוט שבידו. השוט, שהוטח ביהודי המתייחד עם קונו, השמיע קול עז, ועל הטלית הצחורה הופיע כתם אדום. כתם הדם כמו הלהיט את יצריו של הגרף, והוא המשיך להנחית את השוט על היהודי המתפלל. חבורות רבות נקו בבשרו של ר' ליבר ומקץ דקות מעטות שנתה הטלית את צבעה: שוב לא היתה לבנה כי אם אדומה. מראה הדם הנגר מגופו של היהודי לא הרתיע את האציל הפולני, הוא המשיך להצליף ולהצליף בלי להרהר בכך שעוד מעט קט עלול האיש שמולו לצנוח מת על אדמת היער. ואולם, צליפות השוט הגיעו לאזני רעיו של הגרף הצעיר. "מיהו המצליף בעצמה שכזאת? ובמי?" תמחו איש אל רעהו. הם קרבו לעבר מקור הקול וראו את חברם מצליף ללא רחם ביהודי עטוף בטלית אדמה.

דמו של היהודי ניגר וניגר, וחברם אינו חדל מחבטותיו. "בוא במהירות עמנו", לחשו לעבר הגרף, "נברח מכאן! מהר! הן עוד רגע עלול היהודי למות, ואתה תואשם ברצח" בזה הרגע צנח ר' ליבר ארצה, מתבוסס בדמו. מראה היהודי השוכב על קרקע וקולות חבריו, החזירו את הגרף אל המציאות. הוא הבין מה עולל, וחיש מהר הצטרף אל חבריו הנמלטים מן היער. חלפו שעות. השמש עברה זה מכבר את רום השמים וצללי הערב החלו להסתמן בין עצי היער, כששב ר' ליבר הפצוע להכרתו. ברגע בו פקח עיניו חש במכאובים נוראים בכל חלקי גופו. עד מהרה נזכר באשר ארע לו. הוא החל זוחל לעבר הנהר, בשארית כוחותיו עשה את הדרך והגיע עד לסירתו. במאמצים על אנושיים חתר במשוטי הסירה והצליח לחצות את הנהר ולהגיע אל פתח ביתו. על סף הבית עזבה אותו הכרתו, וכשהוא שקוע בעלפון כבד מצאוהו בני משפחתו.

(המשך בשבוע הבא בע"ה)

צ'ין אדם לחברו

גמ"ח מסכומים לא גדולים

מסופר על עגלון אחד שסיפר, שהיה לוקח את הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א בנסיעותיו. וכרגיל היה מדבר עמו רבנו על תכלית האדם בעולם הזה. העגלון שאל אותו במה יוכל לזכות איש פשוט כמוהו? השיב לו רבנו שיעסוק בגמ"ח. צחק העגלון במר נפשו האין זה לעג לרש? הלא עני ואביון הוא וזקוק בעצמו לקבלת גמח"ם. הסביר לו רבנו במתק לשונו, שאל יחשוב שגמילות חסדים צריכים להקים בסכומים גדולים, אפשר להקים בקטנות. ינסה לחסוך מהוצאות פרנסתו כמה פרוטות לשבוע, וכשיצטרפו הפרוטות לזהובים, יהיה לו כבר במה לעזור לשכן עני בהלוואה קטנה לצרכי שבת, והוא יסוד גמ"ח הנחשב בעיני הקב"ה כאחת הקופות הגדולות. העגלון סיים בשמחה, שמעתי לעצתו וכדיום יש לי סכום הגון אשר נאסף אצלי, והנני מלווה בע"ה לעשרות אנשים בני גילי.

מצוות צדקה אי אפשר לקבל בהשאלה
מסופר: להרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א היו מעט ספרים, כשהיה צריך איזה ספר היה שואל אצל אחרים, פעם שאל אותו אחד מבניו: כל הכסף אתה נותן לעניים ולא נשאר לך אפילו לקנות לעצמך ספר ללמוד בו, השיב לו הצדיק: ספר אפשר לקבל בהשאלה אבל המצוה של צדקה אי אפשר לקבל בהשאלה.

הכנסת אורחים מופלא

מסופר על כ"ק אדמו"ר רבי יצחק אייזיק מקליוולנד זיע"א (יומא דהילולא ל' שבט) שהתגורר ברעננה. לאחר חתונתו שכר דירה קטנה בלונג ביץ. בדירה היה חדר שינה אחד, מטבח

ופינת אוכל משותף ומסדרון קטן. יום אחד בין מנחה למעריב, ניגש יהודי לרבי, ואמר שהוא משולח מארץ ישראל והוא מחפש מקום לישון. הרבי הסביר ליהודי איך נראית הדירה שלו, ועם זאת הוסיף, הוא יבדוק עם הרבנית איך אפשר למצוא פתרון. אחרי מעריב אמר הרבי ליהודי שהרבנית מסכימה, והוא יכול לבוא לישון בביתם. הרבי הוציא את השולחן והכיסאות מפנית האוכל והעמיד שם מיטה ומוזון לאורח. אך כשכנס האורח הביתה וראה את המיטה בפנית האוכל, כעס על הרבי ואמר: "זה נקרא הכנסת אורחים? אני לא מסכים לישון במטבח!". הרבי הלך להתייעץ עם הרבנית, ויחד החליטו לתת לאורח את חדר השינה, והרבי והרבנית שתחי' ילכו לישון בפנית האוכל. ואכן האורח נכנס לישון בחדר השינה, והם נשארו לישון בפנית האוכל. ויהי בעלות השחר, הרבי רוצה לצאת למקוה, והרבי מנסה להעיר את האורח לתפילת שחרית, הרבי דופק על דלת חדר השינה, אין קול ואין עונה, לאחר מספר דקות החליט הרבי לפתוח את דלת חדר השינה, ולהפתעתו האורח אינו נמצא. הרבי מסתכל ושם לב שהמיטה מסודרת כאילו לא ישנו שם בלילה. הרבי מיהר לבית מדרשו לתפילת שחרית, ושאל את המתפללים האם מישוהו ראה את האורח שהיה כאן אתמול, אבל אף אחד לא שמע ולא ראה אורח! האיש נעלם, ויהי לפלא.

לימים נשאל, האם זה לא היה אליהו הנביא? ענה הרבי: "אבי הקדוש זכה לגילוי אליהו הנביא בליל חג סוכות כשישן בסוכה, ואף ביקש ממנו בקשה שהתקיימה, אני לא זכיתי לבקש".

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ד שבט

הרה"ק רבי נתן דוד (השני) משידלאווצא ב"ר שרגא יאיר (תרע"ט)

יום ראשון כ"ה שבט

הרה"ק רבי שבת (אבי המגיד מקאזניץ - תקכ"א) הגה"ק רבי ישראל מסלנט ב"ר זאב וואלף (תרמ"ג)

יום שני כ"ז שבט

רבי דוד ב"ר שמואל הלוי (הט"ז - תכ"ז) הגה"ק רבי שאול בראך ב"ר אלעזר (גאב"ד קאשוי - ת"ש)

יום שלישי כ"ז שבט

רבי אלכסנדר סנדר ב"ר אפרים זלמן שור (תבואות שור - תצ"ז)

הרה"ק רבי עמנואל ב"ר ישעי' מפשדורו (תרכ"ד)

יום רביעי כ"ח שבט

הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא

ב"ר יוחנן (תרצ"ו)

יום חמישי כ"ט שבט

הרה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא ב"ר יצחק אייזיק מוידיתשוב (תרמ"ז)

הרה"ק רבי חנניא יו"ט ליפא ב"ר יקותיאל יהודה (קדושת יו"ט - תרס"ד)

יום שישי ל' שבט

הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין ב"ר משה יהושע יהודה לייב (אב"ד בריסק - תרפ"ה)

הגאון רבי נתן צבי פינקל ב"ר משה

הסבא מסלבודקא - (תרפ"ז)

הגאון רבי ירוחם פישל פערלא ב"ר אריה צבי (תרצ"ד)

הרה"ק רבי יצחק אייזיק ב"ר ישכר בער

מקליוולנד (תש"פ)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" ופרקים יוסף הדר"ם על המצוות.

תיכף לנטילה ברכה (ז')

א' אם ספק לו אם אכל כוית פת, ואינו יודע אם יש לו חיוב לברך ברכת המזון. וכבר נטל מים אחרונים, יטול ידיו שוב כדין נטילת ידים לפת, ולא יברך על נטילת ידיים, ויברך המוציא, ויאכל עוד פת, ויטול שוב מים אחרונים, ויברך ברכת המזון. (שו"ת קנה בושם, ח"א סימן י"ג, ופסקי תשובות סימן קע"ט, אות ב')

ב' אם וודאי לו שאכל פת פחות מכוית, ונטל ידיו למים אחרונים, לא יאכל יותר, אלא יברך ברכה אחרונה על המאכלים שאכל, כל מאכל לפי ברכתו. (שו"ת קנה בושם שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

מברכים חודש אדר

המולד ביום שישי שעה 6:19 ד' חלקים

ר"ח יהיה בימים שישי ושבת קודש

פני עין חמד

יזכא לאור ז"י בית הכנסת לכו"ח "עין חמד" - מקבלת ציון

פְּרַשְׁת יִתְרוֹ - בְּרַכַּת הַשַּׁבָּת

"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ"

(שמות כ, ז)

החולה התרגש וראה בכך אות משמיים המאמת את חלומו. הוא הגיע לקרון ומצא את ה'חפץ חיים' מתפלל. לאחר שסיים, ניגש החולה וסיפר לרב על מחלתו ועל החלום.

ה'חפץ חיים' הזדעזע: "מי יתן לך ברכה- ישראל מאיר?! האם אתה סבור שברכתי תעזור? הרי אתה יודע בידי מי מסורות הברכות- בידי שבת קודש! השבת התברכה בידי הקב"ה והיא מקור הברכה".

"מדוע תבקש ממני ברכה?". לאחר מכן הוסיף: "אם תשמור שבת כהלכתה ותקבל את ברכתה, יאציל לך גם ישראל מאיר ברכה". האיש תמה על דברי ה'חפץ חיים'. הרי הוא מקפיד על שמירת השבת כהלכתה.

המש"ח ה'חפץ חיים': "התבונן במה שכתוב בתורה: "לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ" (שמות כ, ט). לא מצאנו אזהרה שכזו בכל התורה! אזהרה זו לא נאמרה לגבי איסור אכילת בשר וחלב או הנחת תפילין- אתה ובנך. רק לגבי שבת נאמרה".

"בשבת האב אחראי על בניו. אומנם אתה משמר את השבת, אבל בנך נוסע בשבת ואף מתפרנס מחילולה. אם תבטיח שהוא יפסיק לחלל את השבת, הרי שאברך אותך ובעז"ה תתרפא". כך היה. האב הבטיח והבן הפסיק לחלל את השבת והוא התרפא.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמן לכת

זמן	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חמ
י"מ	16: 42	17: 55	18: 30
ח"א	16: 59	17: 52	18: 26
מ"סכ	16: 59	17: 52	18: 26
כ"ל	17: 02	17: 55	18: 29

בעיר זטיל שבליטא היה בחור יהודי ממשפחה טובה. לפרנסתו קנה מונית והסיע נוסעים מתחנת הרכבת לעיר ובחזרה.

עם הזמן התחיל להסיע נוסעים עד זמן כניסת השבת והקדים להוציא את השבת. לבסוף אף חילל שבת בפרהסיה ל"ע. רב העיר, הרב זלמן סורוצקין, קרא לו לשיחה, נזף בו והתריע בפניו במלוא החומרה על כך.

הבחור הבטיח להיטיב את דרכו, אך לשווא. אביו, היה אדם חולני שהיה עסוק בצרות גופו. הוא העלים את עיניו ממעשי בנו.

יום אחד הרב זלמן היה בוילנה בכנס רבני ליטא בענייני חינוך. ה'חפץ חיים', רבי חיים עוזר גרונז'נסקי וגדולי ישראל נוספים השתתפו בכנס.

כשעמד לחזור לעירו, התברר לרבי זלמן שה'חפץ חיים' נוסע איתו באותו קרון רכבת בדרכו חזרה לראדין. ר' זלמן הביט בעד חלון הקרון והבחין לפתע באביו של נהג המונית, כשהוא חבוש ומדדה במקללו לעבר הקרון.

הרב שאל לשלומו ובירר אם רופאיו בוילנה מרשים לו לשוב לביתו. "לא", ענה האיש, "טרם החלמתי ואיני שב לביתי. ברצוני לנסוע ברכבת זו לראדין אל ה'חפץ חיים'".

הרב שאל לפשר נסיעתו והאיש הסביר: "חלמתי הלילה על סבתי שנפטרה לפני זמן רב, כשהיא קוראת לי: "מדוע אתה נמצא כל הזמן בבתי חולים?! לשווא אתה מחפש רפואה אצל הרופאים. סע אל ה'חפץ חיים', התברך מפיו ותתרפא ממחלתך!". החלטתי לשמוע בקולה וכעת אני בדרכי לראדין".

הרב השתומם לשמוע את החלום ובישר לאיש כי אינו צריך לנסוע לראדין מפני שה'חפץ חיים' נמצא על הרכבת.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דייטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ונה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר דרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת נעמה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ונה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן דנימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ט"ו

גוי שהכין דייסה או פסטה עבור ישראל האם יש בהם בישולי גויים?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

דייסה, שהכונה גוי עבור ישראל, אין בו משום בישולי גויים, היות ולא עולה על שולחן מלכים. **הערות:** ראיתי שהעלה להלכה כדבריו בספר 'אהל יעקב' (עמוד ר). וכן העלה בספר 'פת בג המלך' (עמוד פח) שדייסה העשויה מחיטים או שעורים כתושים וכיו"ב אין בהם בישולי גויים. ומה שכתב בשו"ת 'דברי דוד' ח"ד (סימן יח) שבזמננו אין הדגנים נאכלים חיים, ויש בהם בישולי גויים. ע"ש. אחר המחילה, העלים עינו שאין מאכל זה עולה על שולחן מלכים.

פסטה מוגשת היום במסעדות, ואף שמוסיפים שם גבינות וכדומה, יש בבישולו איסור בישולי גויים. באופן שבישול הפסטה נעשית על ידי ישראל - ואת הגבינות המותכות והחימום עושים על ידי ישראל, מותר.

פתיתים, יש להסתפק, אם נחשב עולים על שולחן מלכים וראוי להחמיר. (ישנן קהילות חסידים שאוכלות פתיתים בליל שבת).

מיני מאפה שהם בלילה נזולית, ואופן הכנתם נעשית על ידי שפיכתם לתוך מחבת או למכשיר מיוחד ללא שמן, כגון: וופל בלגי, בלינצ'ס, פנקייק - יש להתיר, שהגוי ישפוך את הבלילה למחבת אף לדעת בני ספרד. אולם צריך, שההדלקה תהיה על ידי ישראל. **הערה:** היות ואפשר לקבוע סעודה על מאכלים אלה [ברכת המזון] ואינם מטוגנים בשמן עמוק, דינם כאפיה ולא כתבשיל.

מנה חמה [אבקה מתובלת ומבושלת המיוצרת בישראל, הנאכלת על ידי עירוי מים חמים לתוכה והמתנה כמה דקות] כאשר גוי עירה עליה מים רותחים, מותר. **מקורות:** בספר 'בישול ישראל - פאלק' (עמוד רחצ) העלה להקל, מאחר והמנה חמה נחשבת כנאכלת כמות שהיא משום שאפשר להוסיף עליה מים קרים או פושרים ולהמתין כמה דקות. ולדעת אאמו"ר שליט"א יש להקל בזה, מאחר שאינה עולה על שולחן מלכים. ועוד נלע"ד מה שהעלו מקצת פוסקים, שבעירוי אין דין איסור בישולי גויים ודינו נזכר לעיל. וכעת הראני ידי"נ הרב נסים סבאג נ"ו שכן העלה בשו"ת 'דברי בניהו' ח"ו (סימן כח), שיש להקל מחמת שאין בעירוי דין בישול.

אורז רגיל שבישל גוי, יש בו איסור בישולי גויים. שהרי האורז עולה על שולחן מלכים ואינו נאכל כמות שהוא חי. **מקורות:** הגרי"ח ב"בן איש חי' (ש"ב חקת אות י).

וכן הדין לעניין פריכיות אורז, שעולות על שולחן מלכים בזמן הסעודה או פצפוצי אורז שנאכלים עם חלב על מנת לשבוע ולא כקינוח, יש בהם בישול גויים. והמיקל יש לו על מה שיסמוך. **מקורות:** ספר 'בין ישראל לעמים' (פ"ג הכ"ט) כיוון שדין קליה כדין בישול, ובאים להשביע את האדם ונאכלים כתחליף מזונות, ואינו דומה לקליות שאינם נאכלים אלא לתענוג. אולם ראיתי בשו"ת 'תשובות והנהגות' ח"ה (סימן רמט) שכתב: בחוץ לארץ התירו דגני בוקר היות ואינו עולה על שולחן מלכים. ונאמר לי ע"י משגיח בד"ץ עדה החרדית במפעל לפריכיות אורז, שהם מקפידים בהם על בישול ישראל אף לדעת הספרדים. ולכאורה הלכה זאת צל"ע היות ואופן הכנתו ע"י ששטפים ומסננים את האורז במים ומשאירים אותם לינת לילה, ולמחרת אופים את האורז ע"י סיר חשמלי בצורת צלחת וע"י החום האורז מתייבש ומתנפח. ואין זה דרך בישול, היות ואין בו מים ואש ממש, ואם כן נראה, שאין בו כל איסור. ויל"ע.

עמלה של תורה

להלן סיפור מופלא, אותו סיפר הגאון רבי חיים ברים זצ"ל על הזכות העצומה של עמל התורה. וכך סיפר: יום אחד, כאשר התקרבותי לביתו של החזון אי"ש, כדי ללמוד תורה מפיו הקדוש, שמעתי קול בכי גדול מאוד. נבהלתי והתקרבותי לשמוע, ונוכחתי לדעת, לתדהמת, שהבכי נשמע מחדרו של הצדיק.

שאלתי את בני ביתו: "מה קרה? מדוע הצדיק בוכה?". הם השיבו לי, שזה עתה הגיע בשורת איוב, שהגאון הגדול רבי ברוך בער ליבוביץ, ראש ישיבת קמניץ, נפטר לבית עולמו (בשנת ה'ת"ש). הם סיפרו שהצדיק אף קרע קריעה בבגדו, התפרץ בבכי נורא, ואף אחד לא הצליח להרגיע אותו.

המתנתי מספר דקות, עד שהבכי נרגע מעט. בשלב מסוים נכנסתי אל הקודש פנימה. כשראה אותי הגאון, אמר לי בעיניים אדומות מבכי: "אתה יודע שלפני שבע שנים עלה הרשע הנאצי ימ"ש לשלטון (בשנת ה'תרצ"ג). כולנו יודעים, כי התוכנית שלו, היתה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים!".

"עד עכשיו", המשיך החזון אי"ש, "הייתי רגוע ושלי. שכן, היה ברור לי, שעמל התורה של רבי ברוך בער ושל רבי שמעון שקאפ (גם הוא נפטר והתבקש לישיבה של מעלה באותו זמן) לא יתנו לארור הזה לזוז עם הפצצות הנוראות שלו ושל חייליו. היה ברור לי שהוא לא יוכל להזיק לכלל ישראל. אבל עכשיו אני מפחד! רבי שמעון איננו ועתה נפטר גם רבי ברוך בער ומי יגן על כל אירופה?!". ואכן צדק החזון אי"ש בחששותיו, וידע היטב מה שאמר. בשנה זו פרצה מלחמת העולם השנייה, והתרחשה השואה האיומה בכל עוצמתה, ולא היה מי שיגן על עם ישראל בכוח עמל התורה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינוך במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל

הגאון הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל – נולד בשנת ה'תפ"ד (1924) בשומיאץ (עיירה הסמוכה לסמולנסק בברית המועצות). כבר בילדותו נודע בשקידתו העצומה. כאשר אמו חלתה בטיפוס, נשלח עם אחיו ר' גרשון לדודתו, מרת רבקה צביה פז, בעיר קלימוביץ'. שם למדו תורה בסתר אצל הרה"ג ר' מרדכי אליהו שניאור. בשנת ה'תרצ"ד (1934) השיג אביו רישיון יציאה לארץ, והם הפליגו מאודסה לארץ. לאחר כחצי שנה קבע אביהם את מושבם ברמת השרון. הוא שכר דירה (במקור שימשה כלול תרגולים). הם ישנו על הרצפה. בשנת ה'תש"ב (1942) נשלחו האחים לישיבת לומז'ה לחבורת הרה"ג ר' שמואל רוזובסקי. כאשר הוקמה ישיבת פוניבז', בחורף ה'תש"ד (1944), הם הצטרפו לקבוצת מייסדי הישיבה והיו בין ששת התלמידים הראשונים. בשנת ה'תשי"א (1950) נפטר אביו ורבינו התמנה לרבה של רמת השרון. הקים את ישיבת השרון (עם ר' בנימין מובשוביץ) ועמד בראשה. בשנות ה-80 מונה לראש ישיבת 'כתר ישראל'-רוז'ין בבני ברק. בשנת ה'תשמ"ט (1989) התמנה לראש ישיבת חוג חתם סופר-מחנה אברהם בבני ברק. בהמשך התמנה לרבה של שכונת נאות יוסף בצפון בני ברק, במקביל לכהונתו ברבנות ברמת השרון.

עמד בראש כולל להוראה ברמת השרון. שימש כנשיא הישיבות 'תפארת משה' בבני ברק ו'מאור יעקב' ברמת השרון. שימש כדיין וישב בהרכב הגבוה עם הרה"ג ר' קרליץ בבני-ברק. עמד בראש בית-ספר הרמב"ם ברמת השרון שהחזיק ת"ת לבנים ובית יעקב לבנות. יזם את הקמת רשת הגנים והמעונות החרדית ברמת השרון. עמד בראש ארגון 'רשת שיעורי תורה' ברמת השרון. בשנת ה'תשנ"ו (1996) יזם את הקמת 'מאורות השרון' (עמותה להשאלת ציוד רפואי ופעילות הצלה), ובשנת ה'תשע"ע (2010) יזם את הקמת 'אחים לצרה' (מרכז סיוע למשפחות האבלות במהלך השבעה). **גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש.** נפטר ב-כ"ז בשבט ה'תשע"ז (2017). חי כ-93 שנים. ציונו בבית העלמין הישן ברמת השרון בחלקת משפחתו. ספדו לו הרבנים הראשיים, הגאונים הרב יצחק יוסף והרב דוד לאו.

סבא (מצד האב): ר' ירחמיאל גרשון (מח"ס בן אריה על הש"ס). **סבא (מצד האם):** ר' מרדכי שלמה מובשוביץ (רבה של מלסטובקה). **אביו:** ר' צבי יהודה. **אמו:** מרת מרים. **נשותיו:** מרת חיה שולמית (זיווג ראשון- בת ר' מרדכי שמואל קרול, רבה של כפר חסידים), מרת מינה (זיווג שני- אחות אשתו בזיווג ראשון), מרת מאירה לואיס (זיווג שלישי).

מרבתינו: הגאונים הצדיקים ר' מרדכי אליהו שניאור, ר' שמואל רוזובסקי, חזון אי"ש, ר' אליהו אליעזר מישקובסקי (רבה של כפר חסידים), ר' משה יעקב רביקוב (הסנדלר הקדוש). **מתלמידינו:** הגאונים ר' אפרים דב לנדו (ראש ישיבת סלבודקה בבני ברק), ר' שלום נגר (רבה של אריאל לשעבר), ר' חיים רבי (ראש ישיבת עטרת חכמים בחולון), ר' אליהו שלזינגר (רבה של שכונת גילה בירושלים). **ילדינו:** ר' מרדכי שמואל (ראש ישיבת חמד לצעירים בבני-ברק), ר' צבי יהודה (ר"מ בישיבת וילקומירר לצעירים), ר' אברהם שאול (ראש ישיבת בני ראם), ר' ברוך (ר"מ בישיבה לצעירים מודיעין עילית), ר' חיים (ראש ישיבת עטרת מאיר באשדוד), ר' יוסף שלמה (ראש ישיבה לצעירים באלעד), ר' יצחק (ר"מ בישיבה לצעירים באלעד), מרת מרים, מרת רבקה. **חתנינו:** ר' זאב אריה יוסקי (ר"מ בישיבת קמניץ בירושלים), ר' דוד ברנד (רב קהילת ברסלב בחריש), ר' יקותיאל פישל (ר"מ בישיבת רינה של תורה בכרמיאל), ר' משה ראם (ראש מוסדות 'מרכז תורני רמת השרון'). **מספרינו:** **בעקבי מנחת חינוך** – על חמישה חומשי תורה **בעקבי ההגדה** – על פסח **שיחת בין השמשות • גאון יעקב** – על פרשת השבוע **בעקבי יעקב** – מאמרים בהלכה **• חיי יעקב** – עובדות והנהגות **• שיעורי הגר"י אדלשטיין** – על הש"ס **• בעקבי המגילות** – על מגילות אסתר ורות **• בעקבי הכתובים** – על ספר איוב.

○ יפר הרב יצחק זמל: לפני מספר שנים נולד לי ב"ה בן. התלבטנו בבית, באיזה שם לקרוא לו. התלבטנו בין מספר שמות. אשתי חפצה בשם מסוים. הלכתי אל הרב כדי להתייעץ איתו. הצגתי לרב דף עם מספר שמות שיחליט. מיד הצביע על שם מסוים ואמר: **"הרי אשתך רוצה את השם הזה, אז תקראו לתינוק במה שאשתך חפצה"**. כמעט התעלפתי לשמע הדברים. מניין לרב הדיון שהתחולל בביתנו?

אחד המפורסמים בין ראשי הישיבות שהגיע לנחם, סיפר, שמדי ערב יוה"כ היה מתקשר אל רבינו ומבקש ממנו סליחה ומחילה. אוזניהם של המוני המנחמים, שהיו במקום באותה עת, ביקשו לשמוע, על מה ולמה היה צריך ראש הישיבה לבקש מחילה מרבינו. ראש הישיבה סיפר: "כל פעם כשאביכם חשב, שבחור מקהילתו ראוי ללמוד בישיבתנו, הוא היה מתקשר אלי, ומבקש, שאקבל אותו".

"אומנם התייחסנו לכל בקשה שכזו במלוא הכבוד וההערכה, בידענו את גדלותו של המבקש. אבל היו מקרים שלאחר בירורים נודע, שהבחור איננו מתאים כלל לישיבה. לא הייתה לנו ברירה אלא להגיב בשלילה. אבל אבא שלכם לא ויתר לי וניסה ושוב ניסה. גם לאחר שאמרנו את ה'לאו' בצורה נחרצת, אבא שלכם אמר נרגשות בטלפון: **אבל זה הבן שלי, איך אני מסוגל לוותר לכם?!'** כך חזרו הדברים על עצמם מדי פעם בפעם, ואם התברר, שהבחור אינו מתאים, אני משיב בשלילה. זו הייתה הסיבה שהתקשרתי בערב יום-כיפור לבקש ממנו מחילה".

שנה אחת, אביכם לא הסכים להרפות ממני, עד שאמרתי לו: "אתה יודע מה? אני אעביר לך את רשימת הבחורים שהתקבלו, ותראה שבתוך הרשימה יש גם את הנכד שלך, בחור מצטיין ממש; ואז תחליט את מי אתה רוצה שאקבל, את הנכד או את הבחור מרמת השרון". 'לא הייתי צריך להמתין שנה נוספת', סיפר ראש הישיבה; 'אבא שלכם הורה לי מיד להוציא את הנכד, ולקבל את הבחור השני' בהטעימו: **"הנכד שלי ימצא ללא ספק ישיבה אחרת, שתמצא לקבל אותו. אבל הבן שלי מרמת השרון- לא בטוח"**.

זְכוּת הַשַּׁבָּת

מה 'פתח לכם את הדלת' – ביקשה לברר, כשדמעות יורדות על לחייה...

הגב' וייס האזינה לדברים. מי כמוה יכולה להזדהות עם הכאב. להבין עד כמה הוא קשה ומיהרה לחזק את שכנתה ולעודדה. "אבל אם את שואלת אותי מה עשינו, אספר לך הכול בגילוי לב".

"ובכן, התינוקת הזו היא לא שלי, היא של 'תוספת שבת'. לא זכיתי בה עד שאימצתי את 'תוספת שבת'. אם תשמעי לעצתי - הצטרפי אלי, לקבל על עצמך תוספת שבת, ולחזק אחרים בעניין זה!".

גב' זכריה לא היתה זקוקה לעידוד נוסף. היא החליטה מיד להצטרף. מאותה השבת, לא רק שהקדימו היא ובעלה לקבל את השבת בעצמה, אלא אף הם פעלו בכל הכוח להפצת בשורת הקדמת קבלת השבת, במלוא העוז והעוצמה...

וכך, לצד הגב' וייס גם גב' זכריה הצטרפה. מודעות ניתלו, עלונים חולקו, בני המשפחה התחזקו בעניין. הגב' זכריה פעלה במלוא המרץ למען המטרה העילאית. עד שנאלצה להפסיק גם היא במסיבות משמחות במיוחד.

לאחר שלוש עשרה שנים של המתנה וציפייה, בחודש אייר ה'תשע"ה, זכו בני הזוג זכריה לחבוק בסימן טוב ובמזל טוב זוג תאומות, תינוקות קטנטנות ורכות, שהבכי שלהן - היה המנגינה המתוקה ביותר בעולם...

בשכונה אחת, מסתובבות להן עכשיו שלוש ילדות קטנות. ילדות של 'תוספת שבת'. הבת של משפחת וייס, והתאומות של משפחת זכריה.

הבת של וייס גדולה מהתאומות בכשנה וחצי, אולם יש משהו שמאחד את שלושתן: הדקות היקרות הללו, העוצמתיות ביותר בעולם, הדקות של 'תוספת שבת'.

דקות נפלאות וקסומות, מרוממות ומענגות. בד בבד - דקות שפותחות שערים סגורים. שלוש בנות, כולן בדרך נס של הזכות 'תוספת שבת'...

הרב אשר מספר, כי קיבל את הסיפור משתי המשפחות בעצמן אשר הן חוו את הנס העוצמתי וזכו להיות הורים. משפחה אחת לאחר אחת-עשרה שנים ואילו המשפחה השנייה לאחר שלוש-עשרה שנים. בזכות קבלת תוספת שבת.

הסגולה עובדת, בדוקה ומנוסה, פותחת שערים ומעניקה אושר. גם אתם יכולים לזכות בה! אם רק תחליטו להקדים ולקבל את פני שבת המלכה.

סיפר הרה"ג אשר קובלסקי והובא בפנינו פרשת השבוע' על כוחה של תוספת שבת, אשר ביכולתה לשדד את הטבע ולהלן הסיפור מפי בעלי המעשה:

לפני מספר שנים, הטלפון בגמ"ח 'תוספת שבת' צלצל. על הקו היתה גב' וייס. אישה שניכר בדיבור שלה, כי הצער מנת חלקה.

אט-אט פתחה את ליבה וסיפרה, כי בימים אלה חלפו עשר שנים! לנישואיה. אולם לצערה הרב עדיין לא זכתה לפרי בטן.

בקול שבור ומרוסק סיפרה על ההשתדלויות הרבות שעשו. לכמה רופאים מומחים בעלי שם הלכו, כמה סגולות קיימו, כמה התפללו והתחננו אצל שוכני עפר. הלכו לצדיקים גדולים וביקשו מהם ברכה. אך נראה, כי שערי שמיים ננעלו בעבורם.

בגמ"ח, כשמו כן הוא - 'תוספת שבת', הציעו לה: הקדימי את קבלת השבת. המוקדנית הקריאה את הציטוט מדברי רבינו האר"י הקדוש, כי הקדמת קבלת השבת, וחיזוק יהודים נוספים להקדים לקבל את השבת - זו סגולה בטוחה ומנוסה לזכות בילדים - זרע בירך ה'.

גב' וייס שמעה את הדברים. ההבטחות של המקובל האלוקי רבינו האריז"ל חדרו לליבה. היא החליטה לזכות את הרבים בעניין הקדמת קבלת השבת. בנוסף החליטה שהיא ובעלה יקדימו את הכנסת שבת המלכה.

היא קיבלה לביתה חומרי פרסום בעניין ועלוני חיזוק. במסירות ובהתנדבות עילאית החלה לפרסם את הדבר בכל מקום אפשרי.

רבים זכו להצטרף למשפחת 'מקדימי קבלת השבת' הודות לפעילותה. היא המשיכה לפעול במלוא המרץ, עד שנאלצה להפסיק את פעילותה הברוכה.

בסימן ובמזל טוב, גברת וייס ילדה בת. תינוקת חמודה וחיננית שנולדה לאחר למעלה מעשור של ציפייה ואכזבה. בחודש אלול ה'תשע"ג גברת וייס ובעלה הפכו להיות הורים כשהיא חובקת בזרועותיה תינוקת קטנה.

בשכונתה של הגב' וייס, מתגוררת משפחת זכריה. ערב אחד ביקשה שכנתה- הגב' זכריה, לבוא ולשוחח איתה. כשהגיעה לביתה פתחה את סגור ליבה

"מה עשיתם? את חייבת לגלות לי!" - פרצה הגב' זכריה בבכי. "איך נושעתם לאחר יותר מעשר שנות המתנה?". היא הוסיפה בקול מיוסר: "שתים-עשרה שנים שאני ממתינה, מצפה ומייחלת לפרי בטן".

"בעלי ואני עשינו את כל השתדלות אפשרית. 'הפכנו את העולם', ובכל זאת אנו עדיין ממתינים. איך אתם זכיתם?"

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירן ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כותן ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה	לע"נ תנצב"ה	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי יזיז בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דורו יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל
---	--	--	---	---

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

יתרו

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת יתרו

- א. איעצך ויהי אלוקים עמך – 'עצה טובה' לחיות באמונה.....
- ה. לא תחמוד – המאמין אינו חומד ומקנא, ושמירת המחשבה.....
- ז. המה יעלו בהר – גודל הנחת רוח מעבודה הבאה בקושי וביגיעה.....
- י. ביקור חולים – בשגב ומעלת המצוה.....
- יא. הכרת הטוב – מעלת וחשיבות הכרת הטוב למיטיביו.....
- יד. על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו – ברכת וקדושת השבת.....

פרשת יתרו

איעצך ויהי אלוקים עמך – 'עצה טובה' לחיות באמונה
 בפרשתן (יה יט), 'עתה שמע בקולי איעצך ויהי אלוקים
 עמך', וביארו צדיקים (תורת אבות יתרו, בשם הרה"ק
 ר' מיכל מלעכאוויטש זי"ע) שבאן למדנו 'עצה טובה' לאדם,
 והיא ה'עצה' היחידה לכל עת ושעה - שתמיד יהי אלוקים
 עמך, בכל ענין ובכל דבר, בכל פינה שהוא פונה יעמיד
 את האלוקים לנגד עיניו, ויזכור כי ה' ניצב עליו והוא

מכוון בדקדוק את כל מעשיו ופעולותיו, וכל קורותיו
 והבאות עליו הכל מאת ה' בלבד, כי אפס זולתו.

ואכן אין עצה טובה יותר מהאמונה, כי רק על ידה
 ובזכותה 'יחיה' האדם בטוב ובנעימים, כי בלא
 האמונה כל חיי האדם מלאים קשיים ודאגות על כל
 צעד ושעל, החל מדאגת הפרנסה ובריאות הגוף והנפש

א. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע היה אומר בשם הרה"ק רבי בונים זי"ע לבאר במהות התפילה 'ותקנו בעצה טובה
 מלפניך', כי העצה טובה לכל דבר וענין, לכל 'מבוי סתום' ולכל מאורע הבא עליו היא האמונה, וכמו שאומרים
 ב'פיוטים' עצתנו אמונה (אמרי הרי"ם בשלח ד"ה ויאמינו).

וכבר המשיל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, לאיש כפרי שלקה בעיניו ר"ל והיה רואה כל דבר בעיקום, והנה, כל עוד
 ששהה ב'כפר' הקטן שם הבתים בני קומה אחת הם לא היה כל כך נזק בראייתו העקומה (כי לא ראה בזה סכנה גדולה
 כ"כ אם הבנין עקום מעט), פעם אחת נקלע הכפרי לעיר הגדולה, שם עומדים על תילם בניינים גבוהים ורמים בעלי
 קומות הרבה, ומחמת מומו היה נדמה לו כי הבניינים עומדים עקום ומטים ליפול בכל רגע, מיד החל להרים קול
 זעקה, אחינו בני ישראל... חוסו על נפשותיכם והימלטו... כי גדולה הסכנה שמא תקברו בעודכם בחיים תחת שברי
 הבניינים, ותרב הבהלה עד מאוד והמון העם נחפזו לנוס בטרם... היה שם חכם אחד אשר הבין כל אשר נעשה
 וקרא בקול, עמדו על מעמדכם והחישו נא מהרה רופא עיניים, הכל תמחו על דבריו והביטו עליו כחסר דעה שאינו
 ממחר להציל עצמו, כי מה יועיל רופא עיניים בעת צרה כזאת כשעוד מעט ומתמוטט הבניין... אך הלה המשיך
 בשלו 'לרופא עיניים אני צריך', לבסוף הגיע רופא עיניים ובדק את עיני 'הכפרי', 'פשפש ומצא' כי הלה בעל מום
 הוא, והתברר לכולם שהכל על מקומו עומד בשלום, אלא שזה רואה הכל בעיקום וטעות. והנמשל, כל בני העולם
 רצים יומם ולילה, ברדיפה אחרי פרנסתם וכיו"ב משאר שטויותיהם, והנה, תחת שיבינו בני העולם כי הללו ראייתם
 עקומה – ממחרים המה גם כן לרדוף אחריהם, ואינם מבינים שכל זה אינו אלא מפני שראייתם של אלו והבטתם
 על מעשי העולם בעיקום הוא – כשאננם זוכרים כי ממילא הכל מונהג ממעל (הם חושבים שהעולם 'עקום', ובאמת הם הם
 העקומים), אין להם אלא לפקוח את עיניהם באור האמונה, ואז יווכחו היטב כי 'ישר דבר ה'', אין כאן בירה דולקת,
 והכל מתנהל בחסד וברחמים.

בענין זה נספר מעשה שהיה באחת העיירות, שם פרצה ל"ע מגיפה קשה, מסוכנת ומדבקת ל"ע, והיו הכל פונים
 לרופא העיירה שהיה בס"ד מומחה גדול והיה מרפא אותם, עד של"ע גם הרופא נדבק ונפל למשכב ולא היה מי
 שיטפל בחולי העיר, מיהרו העסקנים והביאו רופא מומחה מעיר אחרת, שהרי אי אפשר להשאיר עיר ואם כשהיא
 מתבוססת במגיפה, אך לגודל הכאב לא היה סיפק בידי הרופא לרפא את כולם, כי רבו החולים עד אין מספר,
 ישבו עסקני העיר לטכס עצה, כדת מה לעשות בעת צרה כזאת, נענה 'חכם' אחד ואמר, שוטים, הבה נשלח תחילה
 את הרופא החדש לבית רופא העיר, ומשזה יתרפא נרויח 'פי שנים' כי יהיו כאן שני רופאים, ובוודאי 'טובים השנים
 מן האחד'...

והלימוד לדידן, מהלך לו האיש כשרשימת 'בעיות' בידו, מסובך הוא בחובות והנושים נוגשים בו, הוא או בניו
 מעוכבים בשידוכים, כאן הוא מסוכסך עם השותפים ושם עם שכניו, הבחור עם ה'משגיח' והאברך עם השווער
 או... אש להבה בוערת בין הבוס ועובדיו... איש איש בנגעו ומכאובו, אם אך ישכיל, יטפל וירפא את הרופא עצמו,
 כלומר, יתקן ויחזק את האמונה בלבבו וממילא יתרפאו כל נגעיו ומכאוביו, כי בתיקון אמונתו יביט על כל העולם
 ב'משקפיים' (Glasses) אחרות, יפסיק מלטעון ולהתלונן על כל העולם וסובביו, יבין וישכיל כל אלו אינם מזיזים אפילו
 אצבע קטנה אם לא ציוה ה' שכך יקום וכך יהיה... אז כל ה'אוויר' יצא מהבלון הנפוח שדימה לעצמו כי זה מזיקו
 וזה עושה וכו' וכו'...

וגידול הבנים וכיו"ב, ותמיד הוא סובל מקנאה תאוה זמן, ושרוד ומבוהל על עסקי פרנסתו. אכן האיש המאמין וכבוד, נדמה לו כי פלוני פגע בו או הזיקו או מקפח הרי הוא מלא בשמחה ובשלווה הנפש, כי מה לו לדאוג פרנסתו, ותדיר דואג הוא על היום ועל מחר ולאחר והרי הוא יודע שהקב"ה 'מנהל' את העולם, עשה ועושה

ב. בפרשת (כ יב), 'לא תרצח', נראות מצינו להרה"ק 'בני יששכר' זי"ע (דרך פיקוד, מל"ת לה, חלק הדיבור) כי הדאגה והצער כשאינה במקום מצוה הרי זה מאביזריהו ד'לא תרצח'... ומי הוא הרוצה להיכנס להיות נמנה בכלל המרצחים ל"ע.

ג. מעשה בחסיד מחסידי הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זי"ע שנכנס אל רבו, ותינה לפניו על מצבו הקשה בפרנסה ובפרט לעת הזאת אשר הוא עומד לפני נישואי בנו החשוב, על כן בקשתו שטוחה לפני הרבי, שיכתוב עבורו מכתב המלצה, ועמו יפנה האיש אל נגידי עם ובוודאי יימלאו כיסיו במצלצלין לרוב – סכומים הגונים כדי חיותו וכדי נישואי הבן בשעטומ"צ, שהרי הרבי צדיק יסוד עולם, ומי הוא אשר יראה המלצה ממנו ולא יפתח לבבו וכיסו, אמר לו הרבי, איך געב נישט קיין המלצות (לא אתן לך המלצה כתובה), ויפצר האיש ברבו מאד מאד, אך הרבי בשלו, לא אכתוב המלצה.

אחר זמן, פנה האיש אל הרבי, ואמר, נו, אם הרבי אינו רוצה הנני מקבל דעתו, אבל, אנא ממכם רבי קדוש, לכל הפחות יגלה לי מה היא הסיבה אשר הינו מסרב כ"כ לכתיבת המלצה, אמר הרבי, הנה אשאלך, באם היית מגיע עם מכתב המלצתי לעשיר מסויים, והלה היה נשאר באדישותו ולא היה מעניק לך כי אם פרוטות מעטות ואולי גם זאת לא היה נותן, מה היית עושה לו, אמר החסיד, צוויי פעטש (שתי סטירות לחי) הייתי מעניק לו, וכי כך מזלזלים במכתבו של הרבי, אמר לו הרבי, דייקא לכן לא רציתי לכתוב לך המלצה, כי עליך להבין ולהשכיל היטב היטב, בשמים יש 'רשימה' (ליסט) בו נכתב כמה כל אחד עתיד ליתן לצורך 'הכנסת כלה' פלונית, ולפי הרשימה כל אחד פותח את ידו ומשביע, ואותו העשיר שאינו נותן לא מרוע לבבו הוא עושה כן, אלא מחמת שאינו כתוב ברשימה אשר הוכנה בשמים ממעל, כי הכל תלוי ברשימה של מעלה, הוסיף לו הרבי, לו היית מאמין בדבריי אלה לא היית כועס ומתרעם על אף אחד שאינו נותן לך כי אין לך אפילו מקום ל'טענה' עליו, אמר החסיד, רבי, אני מקבל עליי את דברי הרבי.

אמר לו הרבי, אתה מקבל... א"כ, אכתוב לך כעת המלצה הגונה וראויה, וכן עשה, החסיד יצא מלפני רבו שמח וטוב לב, במבטחו כי עם מכתב כזה קרובה ישועתו, די לו ללכת לנגיד אחד והכל מכוסה, בד בבד חזר היטב על דברי הרבי, כי הכל תלוי ברשימה שלמעלה, מיהר ליסע לנגיד גדול מגדולי חסידי הרבי – השומע לכל מוצא פי הרבי בשלמות, וכבר היה בטוח כי משם ישוב לביתו מבלי להצטרך ללכת אפילו לעוד 'אדרעס' (כינוי לכתובת מחלקי הצדקות) אחד.

בהגיעו לבית העשיר, גולל לפניו את כל מצבו, ולאחמ"כ הוציא את מכתבו של הרבי, ולתדהמתו, העשיר קרא את המכתב בקרירות עצומה, לא קם ולא זע רק לבסוף העניק לו כמה פרוטות שחוקות כדי לצאת ידי חובתו ותו לא מידי... החסיד לא האמין למראה עיניו, וכי יתכן שנגיד וחסיד גדול כזה יתנהג כך, וכבר כמעט שחמתו בערה בו, אלא שאז נזכר מדברי רבו – והחל משנן לעצמו, איש זה אינו כתוב ברשימה של מעלה... איש זה אינו כתוב ברשימה של מעלה... מאידך, הנגיד ששמע פיו ממללות דיבורים כגון דא, החלו ידיו ורגליו נוקשות זו בזו מרוב רעדה ופחד, מי יודע באיזו רשימה אינו מופיע, ושאל את החסיד מה פיק אומר... אמר לו החסיד, אה, כלום, זה ענין פרטי שביני לבין הרבי, שלפי המדובר ביני לבין הרבי נראה שאינך מופיע באותה 'רשימה'... עתה כבר לא היה יכול הנגיד להישאר בשלוות הנפש, מי יודע מאיזו 'רשימה' מחקו הרבי, מרשימת החיים, או מרשימת העשירים... והפציר מאד באיש, גלה לי איזו רשימות הנך מנהל עם הרבי הקדוש, והוסיף לומר, אתן לך את כל הסכום הדרוש לך רק תגלה לי 'רשימה' זו מהי, אמר החסיד, אם תניח לי מתחילה כאן על השולחן את כל הסכום אגלה לך באיזו רשימה המדובר. עשה הנגיד כמצווה עליו, אז נענה החסיד את כל מעשהו עם הרבי, ואמר לו, עתה שכבר נתת את כל הסכום בוודאי הנך מופיע באותיות גדולות באותה רשימה של מעלה... ('תורת המגיד מזלאטשוב').

ולדידן ייאמר, פעמים שהאדם מהלך בעולמו של הקב"ה מלא טענות כרימון, זה לא עוזר לי וזה רודף אותי וכו', ידע שכמו שיש רשימה בה מופיעים מי יעזרו לו כיו"ב ממש יש 'רשימה' בה מופיעים מי יפריע לו ומי יזיק לו, אבל, הכל הכל יקרה לפי הנכתב ברשימה של מעלה, לא האדם מחליט אלא יושב בשמים הממלא את הרשימה כביכול.

ויעשה לכל המעשים, ואב לנו בשמים^ד הגומל חסדים טובים בכל עת ובכל שעה^ה, וגם בעת שצרה באה עליו ל"ע הרי הוא חי בהכרה ברורה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד^ו, אינו טרוד יתר על המידה בעסקי ההשתדלות כאשר יודע הוא שבין כה וכה לא יועילו לו מאומה^ז, ואשריו^ח בעולם הזה^ט וטוב לו בעולם הבא.

עוד זאת ראינו, כי ברגע שהחסיד קיבל ע"ע להאמין ב'רשימה של מעלה' ממילא קיבל את הכל... כי גדולה האמונה להחיש את הישועה בקרוב.

ד. בפרשתן (כ ג), 'לא יהיה לך אלהים אחרים' ופירש רש"י 'שהם אחרים לעובדיהם, צועקים אליהם ואינן עונים אותם, ודומה כאילו הוא אחר שאינו מכירו מעולם', והיה אומר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע כי אכן אלהים אחרים אינם עונים לצועקים אליהם, אבל להבדיל אלף אלפי הבדלות הקב"ה עונה לקוראיו, 'ומי כה' אלוקינו בכל קראנו אליו'. ובהרגשה כזו צריך לגשת אל התפילה שהקב"ה שומע תפילותינו ו'מכיר אותנו'...

ה. בפרשתן (יח ג-ד), 'שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה, ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי', וצ"ב מדוע גבי שמו של גרשום כתיב 'כי אמר' גר... ובאליעזר לא כתיב אלא 'כי אלוקי אבי בעזרי', ומבאר ה'ריב"א' (בפירושו על התורה) ש'אמר' הכוונה לפי שעה, שפעם אחת נענה ואמר טעם לקריאת שם בנו גרשום – כי גר הייתי. אבל 'אלוקי אבי בעזרי' היה אומר בכל עת ובכל שעה, ולא רק 'אמר' פעם אחת ותנו לא אלא היה חי עם מחשבות אלו. (וביתר ביאור, כי 'גר הייתי בארץ נכריה' אינו אלא מחשבה שכך עלתה בדעתו, אולם 'אלוקי אבי בעזרי' הוא מציאות החיים העומדת וקיימת לעד, תמיד בכל עת ובכל שעה אלוקינו אבינו בעזרנו, ואין שייך לומר 'כי אמר' – שרק חשב. כך מבואר בספר נתיבי ישורון, להגר"י לוריא שליט"א חדב"נ הרה"ק הנתיבות שלום זי"ע).

ו. בפרשתן (יח י), 'ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה', איתא בגמ' (סנהדרין צד). 'תנא משום רבי פפייס, גנאי הוא למשה וששים ריבוא שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר ברוך ה'', ותמה ה'כתב סופר' (ד"ה ויאמר) שהרי מפורש בתורה שמשנה ובני ישראל אמרו שירה על הים, ומה בכך שלא הזכירו לשון 'ברוך' דייקא, ומה ה'גנאי' בדבר. ומבאר, כי הנה כתיב (פסוק ט) 'ויחד יתרו', ופירש רש"י בשם מדרש אגדה 'שנעשה בשרו חדודין חדודין, מיצר על איבוד מצרים', אמנם מכל מקום שמח בישועת ה' ואמר 'ברוך ה' אשר הציל אתכם', וכלשונו 'הגם שכאב לבו על מצרים, אבל הבין כי ה' לא יעשה עולה במשפט וכל דעבד לטב עביד ולכן שמח ברעה זו למצרים ושיבח ה' עליו, והיא המדה אשר הורו לנו חכמינו ז"ל כשם שמברך על הטובה כן מברך על הרעה, ואמרו לקבלינהו בשמחה, וכן עשה יתרו אחר שסיפר לו משה - ויחד יתרו שנעשה בשרו חדודים, ומ"מ התחזק ואמר ברוך ה' אשר הציל אתכם, ולא מצינו כזה בישראל עד עתה שנתנו שבח והודיה על הרעה, אלא על הטובה שהשיב להם ה' ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף, אבל על השעבוד במצרים ועל שאר הצרות לא ברכו, והן הן דברי חז"ל גנאי היה לישראל שלא אמרו ברוך היינו באופן שאמר יתרו, ונכון'.

עוד ביאר ה'כתב סופר', כי יתרו לא היה בשעבוד מצרים אך מכל מקום שמחת בישועתן של ישראל והודה להקב"ה על כך, 'וכן החיוב ואהבת לרעך כמוך להיות משותף בצערך ושמח בשמחתו', והוא מעלה יותר משירתן של בני ישראל ששוררו כל איש על הצלתו, לא על הצלת חברו, על כן גנאי להם לישראל שלא 'אמרו ברוך' והודו על הצלת האחרים וישועתם.

ז. מעשה נורא שאירע לפני זמן נתפרסם לאחרונה, וכך שמעתי את בעלי העובדא האחים פרחי מספרים, הכל החל בליל שבת רגיל, כשלפתע מתקשרים אלינו מחברת השמירה – שזיהו פעילות חשודה בחנות התכשיטים שהייתה ברשותנו באותה העת בויליאמסבורג, משלא ענינו להם השאירו הודעה - הכספת (סעי"ף) שלכם פתוחה, עליכם להתייצב מיד בשערי החנות, הדבר עורר בנו חלחלה ורעדה, כי בכספת זו מונחים אוצרות זהב שלנו וגם של אחרים ומה יהיה עתה... אבל אחי אלברט אמר לי, שמע נא, יום שבת היום, אני לא מחלל שבת, לא אלך כעת לחנות – ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם, אמרתי לו גם אני לא מחלל שבת, נגשנו לסעודת השבת כאילו לא אירע מאומה, גם כשחברת השמירה השאירו הודעה שניה בשב"ק בבוקר לא שמנו לב לזה, אלא המשכנו בסדר יום השבת כרגיל, תפילות וסעודות.

במוצש"ק זירזו אותנו בני המשפחה שנלך לבדוק מה נעשה ונשמע בחנותנו, החשנו פעמינו שמה, והגענו לשערי החנות ב11:00 בלילה, ואכן, מיד נגלה לעינינו שוד ושבר, כל החלונות פרוצים ושעוני הזהב אינם נמצאים, את הכל לקחו ובזזו גנבים שפלים, אמרתי לאחי, עתה אכנס לחדר הפנימי לבדוק מה נעשה בכספת, ב"ה יש לי לב חזק

באר הפרשה - פרשת יתרו

אינני מפחד מלהיכנס שמה, אתה תמתין לי בחוץ ותקרא פרקי שיר המעלות... נכנסתי לחדר הפנימי כשכולי רועד מפחד, חיל ורעדה יאחזון, וב"ה ראיתי שהכספת נעולה, מיד קראתי בקול גדול, שמע נא אחי היקר הכספת נשארה בשלמותה, אלא שחוששני שמא פתחו הגנבים את הכספת דרך חדר השכנים, אבדוק מיד את הענין, ידי רעדו וכל גופי הזיע מרוב רעד, וכמעט ששכחתי את המספרים של מנעול הכספת, אבל ב"ה אחרי 10 דקות הצלחתי לפתוח אותה וראיתי שהכל שוכן ומונח בשלום על משכבו על כן נעלתי אותה מיד.

באותו רגע הגיעו לפתע שוטרים, וגערו בנו מה אתם עושים כאן באמצע הלילה, אמרנו להם שאנחנו בעלי החנות וכך וכך הוה מעשה, ניגש אלי אחד מהגדולים שבהם ושאל אותי מדוע לא באתם הנה אתמול בלילה, אמרנו לו, יום שבתון אין לשכוח, אתמול היה אצלנו שבת, בו נשבות מכל מלאכה, ולא נחלל אותה אפילו במקום הפסד מרובה... שאל אותי השוטר, היש לך סולם בחנות, אמרתי הן והבאתי אותו אליו, אמר לי, ניסים גדולים היו מנת חלקכם, עתה עלה כאן הגגה ושם תראה במוחש את נס הצלתכם, עשיתי כמצוותו, ושם מצאתי שק מלא בכלי זיין, אקדח וכדורים, וכך הסביר לו השוטר, גנבים וגזלנים הללו פרצו לחנות ומיד עלו לגג אשר מעל הכספת, כשכוונתם להמתין עד שתבואו לחנות מחמת קריאת חברת השמירה, ובוודאי כשתכנסו תמהרו לפתוח הכספת לבדוק את הנעשה שם, וברגע שהכספת תהיה פתוחה הם יירו עליכם ויהרגו אתכם על אתר, וממילא כל תכולת הכספת שנפתחה תיפול לידיהם כפרי בשל, לקיים מה שנאמר 'הרצחת וגם ירשת'...

למעשה, הם המתינו לכם עד בוש, 99 בלילה וכבר הורה השעון על שעה 10, 11, 12, 2, 3, 5, 6 לפנות בוקר וכו', ומשלא באתם שבו הללו לביתם כשהם נוטלים את אשר מצאו בחנות, אילו באתם אתמול בלילה ועושים כמעשיכם עתה - פותחים ובודקים את הנעשה בכספת היו יורים עליכם על אתר והייתם נופחים את נשמתכם באותו רגע, בזכות השבת ניצלתם ממות וודאי לחיים טובים ולשלום (ומוסיף הרב פרחי לספר, באותו השבוע עלה שוויית הזהב ליותר מפי שניים, מכרנו הכל סגרנו את החנות ועזבנו את האזור הקשה שם).

ולדין ייאמר, פעמים שטלפנו של אדם מצלצל או רועד בכיסו באמצע התפילה או הלימוד, והוא חושב, אויה לי אם לא אענה, הרי אפסיד מעות הרבה, הבנק יחזיר וכו' פלוני יעזוב אותי וכו'... והוא אינו יודע כי המתקשר מהצד השני של הקו אינו אלא השליח של ה'גנב' בכבודו ובעצמו, וכל המטרה כאן אינו אלא לאבדו ולהפסידו, אדרבה, אם לא ישים לבו וימשיך בעבודתו ינצל ממנו, חייו וממונו ינצלו לפליטת עולמים.

ומן העניין להביא מה שרמז 'רבינו בחיי' בכתוב בפרשתן (כ כ) 'לא תעשון אתי אלוהי כסף ואלוהי זהב לא תעשון לכם', וז"ל, כשאתם עומדים בתפילה אתי לא תחשבו בכסף ובהב אשר עמכם, שאם תעשו כן מעלה אני עליכם כאילו עשיתם אלוהי כסף ואלוהי זהב, עכ"ל.

ח. שמעתי מרב גדול וחשוב שליט"א לבאר את דברי רש"י בפרשתן (יח יט) 'ויחד יתרו - וישמח יתרו, זהו פשוטו. ומדרש אגדה, נעשה בשרו חדודין חדודין'. כי המהלך באמונה פשוטה הרי הוא מלא שמחה, אבל כשמתחיל

עם 'פשעטלעך' (דרשות וחקירות) אז 'חידודין חידודין' - שטעכט עס פון אלע זייטן (הרי הוא נדקר בכל מיני דקירות).

ט. דבר נחמד כתב ה'חתן סופר' (הובא בפתיחה לשו"ת חתן סופר) לבאר בלשון הכתוב בפרשתן (יח יג) 'ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם', כי על ידי חסרון האמונה ודאגת 'המחר' בא האדם לחמוד ממון שאינו שלו ולידי מריבה עם אחרים, וכמליצת לשונו 'אין אמונה ועושה עול, וריב ומצה עולה על גדותיו', וזהו שאמר הכתוב ויהי ממחרת - על ידי דאגת המחר וישב משה לשפוט את העם... כי רבו בעם טענות ומענות ונצרכו הרבה לגשת ל'דיני תורה'... והוסיף לומר, כי כל זה במילי דעלמא שצריך לבטוח בה' ומבלי לחשוב מה יהיה למחר, אכן במילי דשמיא צריך להיות להיפך, שצריך תמיד לחשוב מה יעלה בסופו, וכדאיתא בגמ' (שבת קנג.) 'רבי אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך, שאלו תלמידיו את רבי אליעזר וכי אדם יודע איזהו יום ימות, אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה', ובה יתבאר מה שאמר הקב"ה למשה בהכנה לקבלת התורה האמורה בפרשתן 'וקדשתם היום ומחר' (יט י), שתקדש אותם על ידי שיחשבו על היום ועל מחר... כלומר שמא היום הוא היום שקודם... ועי"ז יתעלו מעלה מעלה.

ביאור יקר אמרו בלשון המשנה (סנהדרין פ"י מ"א) 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', כי 'חלק' הוא כמו 'חלקת אדמה', ור"ל שכל יהודי יש לו 'חלקה' בעולם הבא, והיא 'מצמחת' את מה שהוא 'זורע' בעולם הזה... וכדאיתא במשנה (אבות ד טז) 'העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין'. וכמו שהביא בספר 'משחת שמן' (בראשית עמוד רז) ששמע מאדם נכבד לפרש בדרך משל לאדם שקנה חלקת אדמה לבנות שם בית, ראשית דבר יזמין 'אדריכל' לשרטט תבנית הבית והחצר, בפרוזדור והחדרים, אמנם מה יקרה אם הלה

הרעב, ובימות הרעב מאמין כי זה מאתו ית' ועוד יבואו ימים טובים, שם פר' מקץ). אך 'ורשע יפול' (בנפילה) אחת', כלומר המרשיע באותה אחת שהעמיד חבוק, אין לו זכות תקומה מנפילתו זו, כי זוהי כוחה של אמונה.

לא תחמוד – המאמין אינו חומד ומקנא, ושמירת המחשבה בפרשתן (כ יד) 'לא תחמוד', והקשו רבותינו הראשונים כיצד ניתן לצוות על דבר המסור ללב שלא יחמוד מראה עיניו. ומבאר ה'אבן עזרא' בדרך משל, כי כמו שאיש כפרי לא יחמוד 'בת מלך' מאחר שהוא יודע שאין מציאות בעולם שיהא לו שיג ושייכות לדבר',

כמו כן האמונה היא 'חבל הצלה' אף בעניינים רוחניים, וכדברי הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (שבועות ד"ה וספרתם) בשם צדיקים על דברי חז"ל (סנהדרין ז. מוסב על לשון הכתוב במשלי כד טז) שבע יפול צדיק וקם ורשע יפול באחת, דקאי על האוחז באמונה התמימה, ונקרא 'צדיק' על דרך 'בא חבוק והעמידן על אחת שנאמר צדיק באמונתו יחיה' (מכות כד.). וזהו אומרו 'שבע יפול צדיק' המחזיק באמונה וביטחון, אף אם יפול 'שבע פעמים' בנפילה אחר נפילה וירידה אחר ירידה, עדיין 'וקם', תקומה תהיה לו בכוח האמונה שהוא אחוז בה בעזו ותעצומות (כי הוא מאמין בימי השבע כי יבואו ימות

יחזיק את עצמו כ'חכם' ויתחיל מיד לבנות מבלי כל מחשבה תחילה, ויעשה לעצמו פרוזדור גדול בכניסת הבית, הרי מעתה לא יישאר לו מקום לבנות חדרים הרבים אשר איווה לבנות בביתו החדש והמפואר. זה הכלל, אי אפשר לבנות בית כרצונו, רק אם יכין תחילה 'פלאן' (תכנית) כדת מה לעשות בכל פיסת אדמה, והעיקר, עליו להיזהר שלא להשתמש עם כל המקום לפרוזדור לפני החדרים. וזוהי כוונת דברי המשנה, שהאף אמנם שאי אפשר לאדם להתקיים בזה העולם מבלי ה'פרוזדור' – עניני עוה"ז, מכל מקום עליו להיזהר לבנותו רק לפי ההכרח, וישתמש בענייני עוה"ז כפי הנצרך בלבד, וכך יישאר לו מדור ראוי לשמו בעולם הבא, בכבוד הראוי לו.

הנה כתיב בפרשתן (יה כ) 'והודעתם להם את הדרך ילכו בה', ודרשו בגמרא (ב"מ ל:) 'והודעת להם זה בית חייהם, את הדרך זו גמילות חסדים, ילכו זה ביקור חולים, בה זו קבורה', וקצת קשה, והרי יתרו בא לייעץ לחתנו משה 'לא טוב הדבר אשר אתה עושה', עליך למנות עוד כמה דיינים היושבים ודנים את בני ישראל כדי שלא יקויים בך 'נבול תבול', ומה ענין לכאן גמילות חסדים וקבורה כו'... ובדרך צחות יש לומר, כי אותם הבטלנים שאין להם מלאכה לעשות הרי זמנם בידיהם לילך לבית דין ולתבוע... על כן יעץ לו יתרו שיתעסקו בגמילות חסדים וביקור חולים וקבורת המת, ושוב לא ישבו באפס מעש, וכבר לא יהיה להם זמן פנוי לדיני תורה...

אכן ה'בן יהודע' מבאר (ב"מ שם) בזה"ל, זה שייך לענין זה של מנוי הדיינים, כי מי שזרכו לעשות גמ"ח יהיה טבעו ומנהגו להיות ותרן, ואינו אומר 'יקוב הדין את ההר', אלא מוותר ומוחל על ממונו ולכן תתמעט התביעות בפני הדיינים. ומה שכתב 'ילכו זה ביקור חולים, בה זו קבורה' כי העוסק בדברים האלו תהיה בעיניו עוה"ז וקניינה הבל, בזכרו יום המיתה, וכמו שנאמר (קהלת ז ב) 'והחי יתן אל לבו', ולכן לא יהיה להוט עליה כ"כ לעשות תביעות ודו"ד בעבור ממון או בעבור חרופים וגדופים וכיוצא, וימעט בתביעות אלו, ולכן יספיקו הדיינים לדון עם רב.

מעשה באדם אחד ששכנו היה בונה בית, ועשה עמו הרבה דברים שלא כדן, הן בגניבה שגנב מן עובי הכותל שלו והכניס לביתו, הן מה שהכביד על כותל, הן מה שעשה בית הכסא אצל כותל שלו ומזיק לו, וכן כיוצא בזה חטא לו בנזקי שכנים, וזה לא היה בביתו ולא ידע מכל זה כדי למנעו, וכאשר בא לביתו וראה נזקים שעשה לו, וגם גניבה שגנב מעובי הכותל שלו והכניס לביתו, חרה לו עד מאד, והלך לקבול בבי"ד, ואחר שיצא לקבול בבי"ד ולהביא שמש ביי"ד להזמין את חברו בדן, חזר לביתו וריקם, אמרה לו אשתו איה הוא שמש ביי"ד, ולמה לא קבלת בבי"ד כאשר אמרת, ויאמר, אחר שיצאתי – קודם שנכנסתי לבי"ד חזרתי בי, א"ל למה, ויאמר, עתה בהילוכו פגעתי באדון גביר אחד עצום שהיו מוליכין אותו לקברו, וזה הגביר בנה לו מקרוב בית אחד, גדול ורחב ידיים כבית המלך, וזה ארבע שנים עוסק בבניינו, ועתה קודם שישב בו נפטר, ומוליכין אותו לקבר אמה רוחב על שלש אמות אורך ושוכב בתוך העפר, לכן אמרתי, למה אתקוטט ואריב בשביל הבית הזה שאינו שלי, כי בתים של עוה"ז וקניינם הבל, ועיקר הבתים והקניינים הם של עוה"ב, נמצא שמביקור חולים ועסק בצרכי קבורה יעלה תועלת שיתמעטו תביעותיהם ודו"ד שלהם בממון וקניינים של עוה"ז, וכיון שמתמעטים תביעותיהם יספיקו הדיינים אשר ימנה אותם לעם רב. עכ"ל.

י. הוסיף הרה"ק רבי הענין מאלכסנדר זי"ע שאם כפרי לא יחמוד בת מלך הרי על אחת כמה וכמה שבת מלך לא יחמוד כפרי, ואם כן כמה עלינו להתאונן שהנשמה הקדושה שהיא בת מלך מתאווה וחומדת ל'כפרי' ושאר הבלי העולם...

'יהיה הדבר אצלך לנמנע גמור, כי הנמנע לא יחמדהו המבע כלל'.

הרחיב בדבר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה פרשת ויחי ד"ה בפסוק כך יברך ישראל) וז"ל, הנה ידוע כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות כלולים בדיבור האחרון - לא תחמוד. והיינו להתרצות בגזירותיו יתברך אשר מנע ממנו הטוב ההוא הניתן לחברו, ולחשוב כי הוא ית' הוא לבדו היודע (מהו) הטוב והנאות (הראוי) לכל אדם, ולא יקנא את חברו... והוא כאשר ישפיע השי"ת טובה אל האדם, לא יבקש בזה תאוה וכבוד ויבוא להתנאות על חברו בזאת הטובה, רק אדרבה ינעם לפני בוראו ויחשוב כי הוא מצד החסד מבוראו עליו... עכ"ל. והיינו שבאמנותו יכיר שטובת חברו אינה טובה עבורו כלל"א...

כיו"ב הסביר הוא עצמו בספרו 'דרך פיקודך' (מצוות ל"ת, ל"ח, חלק המחשבה אות ב) וז"ל. כי אם היה מאמין בזה (בהשגחת הבורא ובידיעתו) למה יתאוה, והלא

כך המאמין בבורא כל העולמים אשר הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, ואין איש בעולם אשר יוכל לקחת לעצמו ממה שלא נגזר עליו, ממילא לא יחמוד ולא יתאוה בידועו שהרי זה רחוק ממנו, וכמו שלא יתאוה שיהיה לו כנפיים בעופות השמים מאחר שהוא דבר הנמנע במציאות.

ולחיבת הקודש נעתיק חלק מדבריו, וז"ל, ככה כל משכיל צריך שידע כי ממון לא ימצאנו אדם בעבור חכמתו ודעתו רק כאשר חלק לו השם. ואמר קהלת (ב כא) 'ולאדם שלא עמל בו יתנו חלקו', ואמרו חכמים (מו"ק כח.) בני חיי ומוזני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא. ובעבור זה המשכיל לא יתאוה ולא יחמוד וכו' על כן הוא ישמח בחלקו ולא ישים אל לבו לחמוד ולהתאוות דבר שאינו שלו, כי ידע שהשם לא רצה לתת לו לא יוכל לקחתו בכוחו ובמחשבותיו ובתחבולותיו. על כן יבטח בבוראו שיכלכלנו ויעשה הטוב בעיניו. עכ"ל. וכעין זה כתב גם הספורנו, וז"ל

נסמיק לדבריו מה שתירץ ה'בית הלוי' זצוק"ל (בפרשתו) כיצד ציוותה התורה בדבר המסור ללב, במשל למי שהבעיר בו יצרו 'אש זרה' לאיזו תאוה. יצא הלה לרחובה של עיר והחל לרדוף אחר תאוותו להשיגה בעודו מתבוסס בשלג ובכפור העז, תוך כדי מרוצתו החפזה החליק על גבי הקרח והחל להתדרדר אל עבר תהום נשיה וכמעט כפסע בינו ובין המוות, ברגע האחרון נבלם על ידי חפץ כלשהו וחיו נתנו לו בנס. עתה אם נשאל אותו, האם באותם רגעים איומים כשהייתה התהום פעורה תחתיו גם אז בערה בו אש היצר... בוודאי יענה, באותם הרגעים לא עלו על דעתי לא מחשבות אלו ולא דומיהם רק מחשבת פחד המוות שנקלעתי אליה. כיו"ב לדידן, אם בכל רגע תהיה 'יראת שמים' בדעתנו ומוחנו לא נחמוד ולא נתאוה לשום דבר כי אם לקל חי צורינו חלקינו.

יא. שמעתי משל נפלא, אברך ת"ח נכנס אל מוכר מנעלים, המוכר קבלו בסבר פנים יפות ושאלו לאיזה מנעל הוא נצרך, בסוף דבריו שאלו, כבוד הרב, איזה מידת נעל אתן למע"כ, אמר לו הת"ח מספר 40, הביט בו המוכר ואמר לו, לא... לא... הכרת פניכם ענתה בכם שמחשובי בני התורה אתם, על כן אפתח את לבי ואגדיל חסדי עמכם לתת לכם מספר 45... אמר לו הת"ח, רק לזאת לא אסכים, כי מה אעשה עם מנעל הגדול מרגליי פי כמה, הרי אפילו פסיעה אחת לא אוכל להלך עמהם. וזאת עלינו לדעת שהשאיפה והרצון ליותר ממה שקבלנו מן השמים הוא ממש כמידת 45 למי שגודל רגלו אינו יותר מ40... ולכן אמרו בגמרא (ברכות ס:) שכשנועל מנעליו בבוקר יברך ברכת 'שעשה לי כל צרכי', כי מרומז בזה שידע שהקב"ה הכין ונתן לו כל צרכו, וכל מה שעודף על זה אין בו כלל טובה עבורו, ויעכבהו מללכת על רגליו.

שמעתי מצדיק אחד, דלכן נתקנה ברכת 'שעשה לי כל צרכי' בשונה משאר ברכות השחר, שהם מדברים בלשון רבים על כללות העולם, דוגמת 'מלביש ערומים... מתיר אסורים' ואילו זו נתקנה בנוסח 'שעשה לי כל צרכי' ולא העושה צרכי בני אדם, ללמד לאדם דעת ובינה מה הם 'צרכיו', מה שהוא צריך, ומה שיש לשכנו ולחברו אינו מצרכיו כלל, אלא שעשה לי צרכי...

וכן מרומז בדברי המדרש (בר"ר לד טו) לבאר את הכתוב (יחזקאל לו כו) 'והסירותי את לב האבן מבושרכם ונתתי לכם לב בשר - לב בוסר של חברו, והיינו שלא יקנאו איש ברעהו אלא כל אחד ישמח בחלקו ובחלק חברו, ויש שפירשו שנקטו חז"ל לשון זו, כי כידוע 'בוסר' הוא פרי חמוץ שלא נתבשל עדיין ואינו ראוי לאכילה, ועל דרך זה צריך האדם לראות את נחלת השני שהיא 'בוסר' כלפיו ואינה ראויה 'לאכילה', ואם יאכל לא זו בלבד שלא יהנה אלא אף סופו להקיא...

וברשותו ודעתו להרחיק ולקרב חפצו בכל הדברים ברצונו. ולבו מסור בידו על כל אשר יחפוץ יטנו, והשם אשר לפניו נגלו כל תעלומות, חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב, אין אחת קטנה או גדולה טובה או רעה מכל מחשבות האדם נעלמת ממנו ולא נסתרת מנגד עיניו, ישיב נקם לעוברי רצונו בלבבם, ונוצר חסד לאלפים לאזהביו המפנים לעבודתם מחשבותם". שאין טוב לאדם כמו המחשבה הטובה והזכה¹, כי היא ראשית כל המעשים וסופן, וזהו לפי הדומה עניין 'לב טוב' ששבחו חכמים במסכת אבות (ב ט), עכ"ל.

המה יעלו בהר – גודל הנחת רוח מעבודה הבאה בקושי וביגיעה בפרשתן (יש יז), 'ויתייצבו בתחתית ההר', ובגמרא (שבת פה.) דרש רבי אבדימי בר חמא בר

תראה שלא יתאזה האדם שיהיה לו ד' רגלים בבהמה, (ומדוע -) כי אין זה מגדר האדם... כן הוא הענין בהתאוות האדם למה שיש ביד חברו ואינו שלו יש חסרון באמונתו בזה, אינו מאמין שהבורא כל בראו בחכמה, ומזמין לו הטוב הנאות (הראוי) לו, והשאר שאינם בידו אינם טובים לו. והבן הענין, עכ"ל².

אמנם בדברי 'החינוך' (מצוה תט"ז) מבואר כי מעיקרא דקושיא ליתא, וז"ל. 'ואל תתמה לומר, ואיך יהיה בידו של אדם למנוע לבבו מהתאוות אל אוצר כל כלי חמדה שיראה ברשות חברו, והוא מכולם ריק וריקם, ואיך תבוא מניעה בתורה במה שאי אפשר לו לאדם לעמוד עליו. שזה הדבר אינו כן, ולא יאמרו אותו זולתי הטיפשים הרעים והחטאים בנפשותם, כי האומנם ביד האדם למנוע עצמו ומחשבותיו ותאוותיו מכל מה שירצה,

יב. ידוע מאמר העולם (היה שגור בפי הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל) לדרוש כמין חומר בהאמור בסוף הציווי על לא תחמוד 'וכל אשר לרעך', שבא הכתוב לומר לאדם, אל יקנא לבך בהצלחת חברך כי לעולם אינך יודע את כל המתחולל אצלו, ומי יודע מה עובר עליו רח"ל, ואף אם השעה משחקת לו בענייני הפרנסה אך שמא חייו אינם חיים מצער הבנים וכו', על כן אל תקנא רק בדבר אחד, אלא ביכל אשר לרעך, התבונן בעצמך האם היית מסכים 'להחליף' עימו את כל תנאי החיים...

יג. סיפר הגאון רבי יצחק לעבאוויטש שליט"א מגי"ש בעי"ת וויליאמסבורג יצ"ו, מעשה שהיה לאחרונה באחד מחברי השיעור, שלפרנסתו היה מוכר סחורה במרכז קניות גדול ידוע (הקונים מזמינים כדי צרכם מהבית, ההזמנות נעשות אצל האברך והוא דואג שהחברה תביא את החפצים לבית הקונים), והיה האיש הולך וגדל ב"ה, והנה לאחרונה בעלי ה'מרכז' החלו להצר צעדיו, אחר שחשדו בו שאיננו מנהל את העסק ביושר, ומנעו ממנו 'דריסת רגל'... עד שיוכיח להם את ישרו ואמינותו, אך דא עקא, שכל מסמך (דאקומנט) ששלח אליהם נפסל על ידם, וכך הם מהתלים בו כבר כמה חדשים ברציפות. עד שלפני כמה ימים הגדילו עשות, והודיעו לו כי אם עד ל' יום לא ימציא לידם את ההוכחות הנדרשות, הם זורקים לאשפה את כל הסחורה שיש לו בידם...

במוצש"ק פרשת שמות קרא לי המוכר שאכנס עמו לרכבו כי ברצונו לדבר עמו איזה ענין מצפונות לבו, וגולל בפני את פרשת התלאות אשר הוא עובר לאחרונה, ובדאגה ובכי שאל 'ואני אנה בא...' מכיוון שהכרתי היטב את האברך, וידעתי זה מכבר כי ברשותו כל מיני כלי טעכנאלאגי' לצורך פרנסתו, וכבר נדברתי עמו כמה פעמים שמאד נחוץ לטובתו ולטובת בני ביתו שישים עליהם 'פילטער' (סינון) הגון ונכון, אך עד היום היה דוחה אותי הנה והנה, כי בוודאי רצונו ומאווי לעשות כן, אבל מחר..., ויש מחר שהוא לאחר זמן... עתה חשבתי לעצמי הגיעה העת ושעת הכושר לכך, אמרתי לו באותו מעמד, כשהוא כמעט מיואש לגמרי ממצבו, לא בשמים אנכי, אבל מובטחני שאם תשים כעת פילטער על כל הכלים שברשותך הקב"ה לא יעזבך ויושיעך מן המיצר אשר נקלעת אליו. סבר האברך וקיבל, ומיד גדר את הפירצה, ואני בבואי לביתי, נשאתי ידי השמיימה, בבקשת תחנונים שיתקדש שם שמים ו'קבלתו' תפעל פעולתה.

וראה זה פלא, כי המוכר שלח להם ביום שישי פר' שמות אותם המסמכים שהם כבר פסלו בעבר, וביום שני פר' וארא בשעה 4 לפנות הבוקר – כשאך התחיל השבוע אצלם (שהרי ביום ראשון אינם עובדים) מיד שלחו להודיעו כי המסמכים מאושרים, והכל כשר וישר, ולמוכר היתה אורה ושמחה וששון ויקר כן תהיה לנו. יד. הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע היה אומר בדרך צחות על דברי רש"י (טו א) 'אז ישיר משה, ורבותינו דרשו, שר לא נאמר אלא ישיר', והרי שהיו"ד על שם המחשבה נאמרה. ואמר, יו"ד א איד (יהודי) על שם המחשבה - כולו נקרא על שם מחשבתו, כי עיקר העיקרים הוא שמירת המחשבה כראוי.

באר הפרשה - פרשת יתרו

עוד ביאר ה'חידושי הרי"ם, וז"ל, שהרצון (של הקב"ה) היה שגם מה שילמד האדם בכפיה ובהכרח שלא בתשוקה כל כך יחשב ג"כ תורה, ועל כן היה נתינת התורה בזה האופן. עכ"ל.

ומכאן יתחזק האדם^{טו} ואל יפול ברוחו על מיעוט עבודתו הנעשית ב'איתכפייא' ובקושי, כי הקב"ה מתאוה גם לעבודה כזו^{טז}, אדרבה עיקר הנחת רוח לפניו כשהוא עומד בקשרי המלחמה כנגד יצרו המושך אותו לרע^{טז} ומנצחו^{טז}, ואף אם היה לו נפילה

חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית... והק' התוס' (ד"ה כפה) שהרי כבר הקדימו נעשה לנשמע ומרצון קיבלוה, מדוע הוצרכו שוב לכפות עליהם (ועיי"ש מה שתייצו). ותירץ הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (לקושי הרי"ם), כי לגודל אהבתו של הקב"ה לישראל הכריח אותם לקבל את התורה^{טז} כדי שיהיו בבחי' 'אנוסים' בדבר, וכבר נאמר בדין 'אנוסה' - 'לא יוכל לשלחה כל ימיו' (דברים כב יט), ור"ל, שלעולם ועד יהיו בני ישראל קשורים בעבותות אל הקב"ה, ובכל מצב שהוא לא יוכל לשלחם...

טו. הרה"ק בעל ה'הפלאה' זי"ע (הקדמה אות ב) ביאר, שהוא כדרך האב האוהב את בנו כי הוא עצם מעצמיו וחפץ בטובתו האמיתית, ופעמים שמתוך אהבתו יכפה ויכריח את בנו לבחור בטוב האמיתי ולמאוס ברע אם הוא נוטה אליה מחמת חסרון דעתו וקוצר הבנתו, ודייקא מתוך הכריחו את הבן ניכרת אהבתו אליו, כך הקב"ה אוהב עמו ישראל אהבה עזה ויתירה, ורצה להודיע ולגלות אהבתו לבניו חביביו על כן כפה עליהם הר כגיגית למען יראו הכל כיצד הוא אוהב אותנו וחפץ בטובתנו...

טז. כה אמר הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפסוק בפרשתו (יט ה) 'והייתם לי סגולה' כי צורת ה'סגול' הוא שלוש נקודות, שתיים למעלה ואחת למטה באמצע, ולכל צד שתהפכנו ותסובבנו נשאר בצורתו הראשונה כדמות 'סגול' ושמנו עליו, ועל כך נאמר והייתם לי סגולה, שיהודי נדמה לסגול, שבכל מצב שלא יהיה הרי הוא נשאר 'יהודי', ומה מקום לייאוש ח"ו...

יז. ואין הקב"ה מבקש מהאדם אלא לפי כוחותיו, ואם יעשה כן הקב"ה ישלים לו את השאר. כך ביארו צדיקים (רמתיים צופים) בדברי רש"י דלעיל 'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', וביארו, שהכוונה, איזו שמועה שמע יתרו שממנה הבין והרגיש שיש בכוחו להיות מבני ישראל, ושיוכל לעמוד בקיום כל התורה כולה ומצוותיה, אלא ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שאין חפץ הקב"ה בנצחון על היצר אלא כל רצונו הוא המלחמה בו, וכל יסוד היהדות הוא המלחמה התמידית עם היצר הרע, על כן אמר, אם זה עיקר התורה כולה, אף אני אוכל עמוד להיות נמנה כחלק מבני ישראל, להילחם עם יצרי, שאף אם אין בי כח לנצחו, מכל מקום יש בכוחי לעמוד בקשרי המלחמה.

כיו"ב מבארים בפסוק בפרשתו (כ כג) 'ולא תעלה במעלות על מזבחי', כי בעלות אדם במדרגות הסולם כל עלייה ועלייה ניכרת היא, שמקודם עמד במדרגה נמוכה יותר ועכשיו עלה ונתעלה, לעומתו העולה ב'כבש' כמעט שלא ניכר הבדל בין פסיעה לפסיעה, ואמר הקב"ה לישראל 'אל תעלו במעלות למזבחי' איני מבקש מכם עליות גדולות, אלא 'עלו בכבש', כי כל 'פסיעה' שאדם עושה עבור הקב"ה יש לזה חשיבות רבה אצל אבינו שבשמים. וממילא אל יתייאש לומר אין בכוחי לעשות הרבה, כי אין הקב"ה מבקש ממך אלא לפי כוחך ומצבך, ואם בידך לעשות רק פסיעה קטנה – זו היא חובתך עתה, ואם כה תעשה הרי ישמח ה' במעשיו (בענין אחר פירש ב'פרדס יוסף', שבא הכתוב ללמד לאדם לעשות פסיעות שאינם ניכרות – כי העיקר הוא 'והצנע לכת עם ה' אלוהיך').

בעי"ת בני ברק יצ"ו מתגורר יהודי ירא ושלם, אשר לפרנסתו נוהג בטעקס"י (מונית), לפני שנים זכה והסיע את הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע, תוך כדי הנסיעה התאונן בפניו כי טרדת הפרנסה מונעתו מלימוד התורה, באמרו כי לאחר שהוא עמל כל היום מבוקר ועד ערב כבר אינו הולך אפילו לשיעור תורה אחד, בודעו כי ממילא מיד כשיתיישב על מקומו תחטפנו שינה. אמר לו הגה"ק דע לך יהודי, שבאם תלך לשיעור בערב היום, אזי אפילו אם יעצמו שמורות עיניך ותירדם, תקבל את שכרך משלם כמו שהיית שומע את כל השיעור כולו, כי משמיא אין דורשים מאדם שיעשה כי אם כפי יכולתו, ואת השאר משלים לך הבורא.

יח. וכך איתא בגמ' (שבת לב.) 'ואלו הן פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים, ואפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול, שנאמר (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת מצאתי כופר'. ולכאורה מלאך זה בטל הוא באלף...

ידע שאינה אלא לצורך עלייה, כי אם יתחזק מכאן ואילך אזי יתעלה הרבה יותר מכמות שהיה.

והרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשת ד"ה וישמע) מבאר בדברי רש"י בריש הפרשה 'מה שמועה שמע

ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', דכלל זה נקוט בידך, כל מי שבידו ליפול עמוק עמוק יש בידו גם כח להעפיל מעלה מעלה, ומהאי טעמא גדולים ישראל ממלאכי השרת (סנהדרין צג.), כי מצד החומר שבהם הם מסוכנים ליפול ח"ו מטה מטה, ממילא יש גם כן בידם

ומה כח יש לו להציל את האדם אחר שתשע מאות תשעים ותשעה מלאכים מלמדים עליו חובה ואומרים שראוי הוא ל... אלא, כי כשאדם נמצא במצב כזה שכמעט כולו חייב, ובכל זאת הוא מתגבר על עצמו בכל כוחו, התגברות זאת אכן חשיבות יתירה יש לה, שהרי קשה היא לו הרבה מאד, וכגון אדם שתמיד כועס, עד שנראה כי בעניין זה מופרך הוא לגמרי ואין לו שייכות כלל להיות שולט על עצמו שלא לכעוס, ומ"מ מתגבר גם במצב כזה, ממילא זכות זו של אחד מני אלף יש בכולה להגן עליו הרבה יותר, נמצא שאין כאן איזה 'מליצה ישרה', אלא, אדרבה 'התגברות' כזו אכן בכוחה להפיל חומות ולשבר קטרוגים מכח עצמה.

יט. והדברים אמורים ביותר בזמן הזה, דור עקבתא דמשיחא, אשר כל מעשה מצוה גורם לנחת רוח לפניו ית' לאין עורר. כמו שאמר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע בשם הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זי"ע (ילקוט אוהב ישראל, ערך בחירה), כי עיקר רצונו של המקום ב"ה שיהיה להאדם 'בחירה' לעשות טוב ורע ויגמור בדעתו לבחור בטוב, והנה בזמן שהיה בית המקדש קיים לא היתה ה'בחירה' שקולה, שהרי בית דין היו מענישים את החוטאים בד' מיתות ב"ד ובמלקות, וממילא היה להמון העם יראת העונש מלחטוא, גם לאחר החורבן עדיין היה כח ביד חכמים להעמיד את הדת על תילה והיו 'תקנות' שונות להעניש את העבריינים, על כן המתין הקב"ה מלהביא את הגאולה עד עתה. וסיים באומרו אכן בימים אלה, שהעובר על רצונו עושה את העבירה בלי שום בושא וכלי שום פחד, ועוד טוב לו, 'על כן מי שנזהר היום מלחטוא - זה חשוב מאד בעיני ה' יתברך ובוזה תלוי הגאולה'.

וכבר שאל כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל את חותנו הרה"ק הרי"צ זי"ע על מה שאומרים ב'הגדה' ברוך שומר הבטחתו לישראל, ולכאורה, מה שבח הוא להקב"ה שעומד בדיבורו ואינו משקר ח"ו. ענה לו הרי"צ (ע"פ הפירוש ש'שומר הבטחתו' מוסב גם כלפי הגאולה העתידה), הנה כלל ישראל עבר מעת חורבן הבית צרות על גבי צרות בכל הגלות הארוכה ובמרוצת הדורות, ומאידך דווקא בזמן הזה נתחברה כל תורה שבעל פה, משנה, גמרא, ספרא, ספרי, ראשונים ואחרונים ועוד היד נטויה, נמצא שבעת הדוחק הקושי והצרות הביאו בני ישראל 'מנחה' מפוארת כזו לרשב"ע, ומעתה כשיגיע זמן הגאולה המקווה יהיה לו ית' כביכול כביכול 'נסיון', שמצד אחד הבטיח לגאול כשיגיע הקץ, ומאידך שוב לא יעלה לפניו נחת רוח כזו כמו שהיה בזמן הגלות, על כן שבח גדול הוא שהקב"ה שומר הבטחתו... כה אמר הגאון רבי חיים שלמה ליבוביץ זצ"ל ראש ישיבת קמניץ בשם זקנו הגדול בעל ה'ברכת שמואל' הנודע בשמו רבי ברוך בער זי"ע, שהנה דוד המלך ע"ה אמר ב'צוואתו' לשלמה 'ולבני ברזלי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שולחן כי כן קרבו אלי בברחי מפני אבשלום אחיך' (מלכים א' ב ז), והדבר פשוט וברור כי אותם שזכו להיות 'מאוכלי שולחן שלמה' לא היתה להם שום דאגה, וכמו שאומרים בימינו 'סידור מלא'... וכל כך למה, מפני שהיו עמו בעת שברח מאבשלום, וכדכתיב (שמואל ב' יז כח-כט) 'מִשְׁפָּח וְסָפוֹת וְכָלִי יוֹצֵר וְחָטִים וְשָׁעָרִים וְקָמָח וְקָלִי וּפֹל וְעֵדָשִׁים וְקָלִי, וְדָבָשׁ וְחֶמְאָה וְצֶאֱן וְשִׁפּוֹת פֶּקֶר הַגִּישׁוֹ לְדָוִד וְלָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ לְאָכֹל פִּי אֲמָרוּ הָעָם רָעַב וְעֵינָי וְצָמָא בְּמִדְבָּר', ולכאורה צ"ב, וכי עבור דברים כאלו מגיע להם שכר גדול כל כך להיות מאוכלי שולחן המלך, והרי די לתת להם כפליים ממה שהביאו... אלא, שאם אכן אחד ניגש למלך כשהוא יושב בארמונו ומביא לו 'מתנה' כזו, הרי יתכן שלא יקבלו אותו כלל, ואף אם יקבלו ויחליטו להשיב לו כגמולו הרי לא יקבל הרבה יותר ממה שהביא, אך מכיוון ש'טובה' זו אשר עשו עם דוד היה בזמן הקשה ביותר לדוד, בעת שברח מושפל ומבוזה, כשהוא רעב ועייף במדבר, ונתינת אותם מאכלים היה בזה חיזוק עצום, ובדין הוא שיקבלו שכרו משלם. וסיים רבי ברוך בער, בזמן שהיה בית המקדש קיים, לא כל 'מתנה' להקב"ה היתה מתקבלת, אכן בזמן הזה כל מצוה ומצוה יש לה חשיבות עצומה אצל הקב"ה, והוא משלם על כך...

כדברים הללו כתב גם ה'חפץ חיים' זי"ע (שם עולם פכ"ב), והביא עוד ראיה לדבר ממה שנאמר (יחזקאל מד טו) 'והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני', והרי שהשומר משמרת הקודש דייקא בזמן קשה 'בתעות בני ישראל מעלי' הוא הזוכה להתקרב אל ה'...

אל הערפל אשר שם האלוקים, תיבת 'ערפל' נוטריקון 'אראפ-פאל' היינו נפילה ומעידה, והכוונה, שאף בעת הנפילה והירידה על האדם לדעת ולהבין אשר שם האלוקים, כי אדרבה 'שם' הוא האלוקים, כי מתוך נפילתו אפשר לו להתעלות יותר ויותר^{כא}.

ביקור חולים – בשגב ומעלת המצוה

בפרשתן (יח ב), 'והודעת להם את הדרך ילכו בה', ודרשו חז"ל (ב"מ ל: 'ילכו' - זו ביקור חולים^{כב},

וכבר כתב רבינו הרי"א^{כג} (אחד מרבותינו הראשונים, בפסקיו למסכת נדרים פ"ד ה"ג אות ב) בזה"ל, ביקור חולים מן התורה^{כד}, שנאמר (במדבר מז כט) 'ופקודת כל אדם יפקד עליהם' (ומקורו מנדרים לט:), ומצוה גדולה היא שחי החולה

להתעלות ללא שיעור וגבול [משא"כ המלאכים אין להם יצר רע (שבת פט.) ואין שייך בהם 'נפילה', א"כ אף 'עליה' אין בהם ולכן הם קרויים 'עומדים']. והנה יתרו שראה את גדולתם של ישראל שעלו והתעלו ללא קץ ב'קריעת ים סוף' ואף ראה את נפילתם לאחמ"כ ב'מלחמת עמלק' - אשר קרך בדרך (לשון טומאה כפי רש"י שם) ויזנב כך כל הנחשלים אחריו (דברים כה יח), הבין שעתה אמורים בני ישראל לעלות ולהתעלות שוב ללא שיעור^{כה}, על כן מיהר לבוא להסתופף בצל השכינה ובתוך עם קדוש ולקבל התורה.

ביותר היה אומר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות ד"ה ומשה), כי אמרה תורה (כ יז) 'ומשה ניגש

כ. כעין זה כתב הרה"ק רבי צדוק מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קנ"א), וז"ל, עתות הירידה שיש להאדם שאין לו שום חשק לתורה ועבודה זהו הכנה לעלייה גדולה, והיינו ע"י הצעקה שצועק כשמתבונן על דרכיו ורואה שפלותו וירידתו, וכמו שנאמר (יט ב) 'ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני' וידוע דרשת חז"ל (סנהדרין קו.) שרפו ידיהם מדברי תורה, וזה היה הכנה למתן תורה שהוא תכלית החיזוק ידיהם בד"ת [והיינו רפידים מורה על ד"ת, ומשם נסעו למתן תורה, כי הירידה היא הביאה את העלייה שלאחריה]. עכ"ל.

כא. הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע היה עוסק יומם ולילה בפדיון שבויים להציל אחינו בני ישראל מיד ה'פריצים' שהיו משליכים את ה'מושקעס' (היהודים שהיו שוכרים מהם את בתי במזיגה), פעם אחת התברר לו לאחר שפדה את השבוי, שה'שבוי' שפדה אינו צדיק אלא גנב הוא שנתפס בגנבתו, והצטער הרמ"ל על הזמן והכוחות שכלה עד שהצליח לפדותו כי לא ידע האם היה זה 'מצוה' אם לא... ונמלך בדעתו, שהרי אמרו חז"ל 'מצוה גוררת מצוה', וזאת יהיה לו לסימן, אם יזדמן לפניו מיד דבר מצוה ידע שגם אותו פדיון למצוה יחשב, ואכן, מיד נקלע לפניו עוד עסק של פדיון שבויים, אך שוב נתברר לאחר מעשה שהלה גנב... על כן, חשב בלבו - לכה"פ אחזירנו לדרך המוטב, והחל מדבר על ליבו הנה ראה עד היכן הגעת ע"י גניבותיך.. הרי מחמתם הושלכת לבור צלמות וכמעט שהגעת לשערי מות... אמר לו הגנב, מה קרה.... א דארעכפאל... (נפילה - שנתפסתי בגניבתי על חם), נו, ממשיכים הלאה... הן אמת שהפעם נכשלתי ותפסו אותי בשעת מעשה אך שוב אמשך בשלי בתקוה שבפעמים הבאות יצליח זממי בידי, ולא אירע מאומה מכך שנופלים... אמר הרמ"ל כל מעשה זה לא בא אלא ללמדני שלא להתרגש מ'נפילות', אלא להתחזק ולהתחדש כאילו לא אירע כלום.

כב. בספר 'חוט המשולש' מביא, שהגביר בארון ר' שמעון וואלף רוטשילד היה מיודד עם בעל ה'כתב סופר' זי"ע, בעת היותם במקום המרפא היו השניים נפגשים, והיה הבארון רוטשילד מתעכב עמו כדי לשמוע מפיו דברי תורה וחכמה.

פעם שינה הבארון ממנהגו והזדרז לקצר את מפגשו עם ה'כתב סופר', תמה ה'כתב סופר' לפשר הענין, השיבו הבארון היות וראיתי שהרב אינו בקו הבריאות מיהרתי להיפרד ממנו לשלום, והוסיף ואמר, חז"ל דורשים ילכו - זה ביקור חולים, ומרמזים בזה חז"ל כי לפעמים שהמבקר את החולה מכביד ומקשה עליו בעצם ביקורו הן מפאת חולשתו והן משום שהחולה אינו רוצה שיראוהו במצבו הירוד וכדו' במקרה כזה מצוה על האדם לקיים את ה'ילכו', ללכת ולא להתעכב אצל החולה, ואדרבה על ידי 'ילכו' מקיים מצות ביקור חולים (הכתב סופר היה מקלס את הדברים ומוסרם בשמו של הבארון).

כג. הובא בספה"ק שסגולת המצוה, שהמבקר יינצל מייסורים ומחלה זו, ומקור הדברים הוא כדאיתא בגמ' (נדרים לט:): 'ואם ביקר מה שכרו, מה שכרו כדאמר ניצול מדינה של גיהנם, אלא מה שכרו בעוה"ז ה' ישמרהו ויחייהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו' (תהילים מא ג-ה), ה' ישמרהו מיצר הרע ויחייהו מן היסורין וכו'.

על פי זה יבואר כמין חומר, כי בשעה שנכנס רבי יוחנן לבית רבי אליעזר ראה שהבית אפל, שמפני מחלתו של רבי אליעזר לא היה בכוחו לשמור על שלמות הבית ונקיונו והיה הבית במצב 'חושך ואפלה'. והרים רבי יוחנן את בתי ידיו - כפועל המנקה את הבית, וכדרך רבי עקיבא שכיבד וריבין, עד שהעמיד שוב הכל על תילו 'ונפל נהורא' בתוך הבית, ובה חיותה נפשו של רבי אליעזר כפשוטו ממש. בכה רבי אליעזר ואמר 'ווי להאי שופרא דבלי לארעא' - וקאי על המצווה גופא, מה נורא הדבר שישנה מצווה יקרה משופרא דשופרא - ביקור חולים, שעל ידה אפשר להציל את חיי החולה, והרי היא מונחת בקרן זוית שאין איש שם על לב את גודל יקרתה, ועל דא וודאי קא בכינא כו'.

הכרת הטוב - מעלת וחשיבות הכרת הטוב למישיביו
בפרשתן (יה ז) 'ויצא משה לקראת חותנו', וכתב הספורנו ז"ל, לא חדל בשביל מעלתו לקדם פני מי ששילם עמו טובה בעת צר לו, כענין 'ואת מאמר מרדכי אסתר עושה' וגו' (אסתר ב כ) [שאף שהיתה מלכה זכרה את חסדי מרדכי אשר גדלה כבת

תלויין בויד, שעל ידי הביקור מיקל מחוליו, ועוד שעל ידי הביקור מיעצין אותו על רפואתו ומחזקין אותו ומיישבין דעתו וגורמין לו שיחיה יי, ואם אין דורש ואין מבקש פעמים שהוא משתעמם ומכביד בחוליו וגורמין לו שימות והרי הן כשופכי דמים'.

איתא בגמ' (ברכות ה:) רבי אליעזר חלש, על לגביה רבי יוחנן, חזא דהוה קא גני (שוכב ומוטל) בבית אפל, גלייה לדרעיה ונפל נהורא, חזייה דהוה קא בכי ר' אליעזר, אמר ליה אמאי קא בכית וכו', אמר ליה להאי שופרא דבלי בעפרא קא בכינא. וביאור הדברים כפי פשוטן, שרבי יוחנן הפשיל בנדרו וגילה זרועו, ועל ידי זה נתמלא הבית באורה, וכפירוש רש"י (ד"ה ונפל) 'שהיה בשרו מבהיק שיפה היה מאד'.

אכן שמעתי ביאור נפלא ויקר בהקדם המובא במס' נדרים (לט:) שרבי חלבו חלה, ומשהבחין רב כהנא שאין איש נכנס לבקר את רב חלבו, הכריז על כך ואמר לתלמידים, לא כך היה מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ר' עקיבא שחלה, לא נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר' עקיבא לבקרו, ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו חיה, אמר לו רבי החייתני, יצא ר' עקיבא ודרש כל מי שאין מבקר חולים כאילו שופך דמים.

כד. וכך כתב ב'סדר היום' ז"ל, וביקור חולים אע"פ שהיא גם כן גמ"ח, אפילו הכי היא גם כן גדולת הערך כמו שאחז"ל (נדרים לט:) 'ביקור חולים אין לו שיעור', והענין, כי הוא גומל חסד עם הגוף ועם הנפש, שלפעמים משיב נפשו של אותו חולה בטוב טעם ודעת אמריו, ודבריו דברי פיוס ורצוי וחיזוק לסומכו על ערש דוי, ובעינינו אנו רואים הענין הזה, כי לפעמים אדם נכנס לבקר את החולה ויושב עמו שעה או ב' ואומר החולה עצמו נחמתני נחמתני, החזרת נשמתני בי ואנו רואין שהקל מעליו חליו.

כה. ומצינו לרבותינו הראשונים שכתבו 'הדרכה' למצוה גדולה זו, הרמב"ם כתב בספרו 'הנהגות הבריות' בכתב יד (הובא בעינים למשפט נדרים לט:) **לספר לחולים ספורים משמחים שירחיבו את נפשו וירחיבו את לבו, ולחדש חידושים שיסיחו את דעתו ויצחק עליהם מהם - הוא וכל חבורתו, ויבחרו לשמשו ולעמוד לפניו מי שישמח בו, כל זה מחוייב בכל חולי'.**

עוד כתב שם 'החולה ישוחח עם אשר שיחתו נאה לו, וזה הראוי ביותר, כלומר, השיחה עם האדם שהוא דורש בשיחתו, הן בכלל דבוריו המעדינים והמנעימים, הן בכלל שכלו השנון קלות דרכי מחשבותיו, כי כל זה מרחיב לב ומפיח את המחשבות הקודרות'.

ובספר 'סודי ריזא' המיוחס לרבי אליעזר בעל הרוקח ז"ל כתב 'הבא לבקר את החולה ידבר על ליבו דברי נחומין' (הובא בילקוט ראובני ר"פ וירא).

כו. אגב אורחא מן העניין להביא מה שכתב הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע ב'איגרת' (נדפס ב'קובץ אגרות' ח"א אגרת קל"ח) ליהודי שחלה ולא רצה לדרוש ברופאים ב'טענה' שהרי הוא מאמין ובוטח ברפואת הבורא גם זולת חכמת הרפואה, 'מן החובה על האדם להשתדל ברפואת עצמו, כמו שהוא חייב להשתדל ברפואת חברו. ולכן, תשתדל נא להתגבר על רצונות הטבעיות ולמלא אחר פקודת הרופאים במה שמוצאים לצורך הרפואה, וזו מצווה גדולה של ביקור חולים'...

לאחר מות אביה ואמה ושמעה לקולו], וכענין יוסף עם אחיו במלכו, וההיפך 'ולא זכר שר המשקים את יוסף' (בראשית מ כג). עכ"ל.

וזכר אמור בפרשת וארא (ח יב) 'ויאמר ה' אל משה,

אמור אל אהרן נטה את ממך והך את עפר הארץ והיה לכינים בכל ארץ מצרים'. וברש"י, 'לא היה העפר כדאי ללקות ע"י משה, לפי שהגין עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול, ולקה ע"י אהרן'. מכאן נלמד 'הכרת הטוב' עד היכן היא, כי אם כלפי החול שהוא 'דומם' היה משה רבינו מחויב ב'הכרת הטוב' שלא להכותו, ק"ו לבני אדם, שיש להכיר טובה רבה למי שגמל עמו טובה, עאכ"ו. שלא יתנהג עמו בהיפך הכרת הטוב חלילה כ"פ.

עוד מצינו במדרש (תנחומא שמות טז) 'בשעה שאמר לו הקב"ה למשה, ועתה לכה ואשלחך אל פרעה. אמר לו משה, ריבון העולמים איני יכול, מפני שקיבלני יתרו ופתח לי את פתח ביתו ואני עמו כבן. ומי שהוא פותח פתחו לחברו, נפשו הוא חייב לו', עכ"ל. בין והתבונן, בני ישראל נאנקים תחת עבודה קשה וצרות רבות, ולא עוד אלא שהקב"ה בכבודו ובעצמו מבקש לשלחו לגאלם, ומ"מ לא מיהר משה רבינו לקיים ציווי של מקום, הגם שיפה שעה אחת קודם, וכל זה

כז. תמונה אחת ידועה ישנה מגה"צ רבי אליהו לאפיאן זי"ע בה הוא נראה מניח חלב לפני חתול ברחוב, ומעשה שהיה כך היה. באותם הימים הייתה מכה של עכברים בישיבה ב'כפר חסידים' בה היה ר' אלי' ה'משגיח', והעכברי רשיעי היו מכרסמים מחפצי בחורי הישיבה. לכן הביאו הבחורים חתול שיאכל את העכברים ויעשה 'סוף וקץ לכל צרותינו', ונהנו הבחורים מסילוק העכברים, והחתול נהנה מסעודות דשנות – עכברים לרוב, לאחר כמה שבועות ש'סליקא להו' מסכת העכברים, רצו הבחורים לשלח את החתול לדרכו, אך ר' אלי' לא הסכים לשלחו סתם – מצד 'הכרת הטוב', והלך והשקהו חלב, וזאת רואים בתמונה שר' אלי' 'משקהו חלב' את החתול. שמעתי מהרה"ג ר' ישראל תנחום דרדק שליט"א, מעשה שהיה עם זקנו הגאון ר' חיים שמריהו דרדק זצ"ל מבני ברק ובנו שהיה דר בארה"ב. מתחילה היה בנו זה מפיץ בארה"ב את ספרי 'קהילות יעקב' שחיבר הגה"ק הסטייפלער זי"ע (דרך אביהו שהתגורר בב"ב והיה מקורב אל הסטייפלער).

באותם ימים היה ה'קהילות יעקב' עונה במכתבים לכל שואליו בדבר ה' זו הלכה, ובעצה טובה בכל העניינים. ואף זה ה'מפיץ' היה עמו בחליפת מכתבים. כעבור כמה שנים הפסיק הסטייפלער לענות על המכתבים – לרוב חלישותו, יומא חד שלח אותו הבן מכתב אל הגה"ק ומשקיבל הסטייפלער את המכתב, מיהר לכתוב מכתב תשובה, ועלה עם זה המכתב אל האב שהתגורר בבני ברק באמרו, על אף שכבר אין נוהגי להשיב במכתבים, מכל מקום אין רצוני שבנך זה יחשוב כי עתה שכבר אינני צריך אותו כ'מפיץ' חדלתי מלענות על מכתביו, ולכך הא לך מכתב התשובה ושלח אותו לביתו שבארה"ב.

כעבור כמה ימים – ביום שישי אחרי צהרי היום, הגיע הגה"ק שוב אל האב, ושאלו האם כבר שלח את המכתב, ומשנענה כי עדיין לא שלחו, ביקש מעמו שיחזיר לו את המכתב, ונתן לו תחתיו מכתב אחר, שאל האב את ה'קהילות יעקב', האם מכתב זה שונה מקודמו, ענהו הגה"ק ואמר לו, לא, אלא שבמכתב זה כתבתי אותם הדברים שהיו כתובים במכתב הקודם אות באות, ושמא תתמה על מה ולמה שבתי לכתבו בשנית, והטרחתי עצמי לעלות אליך שוב, אסביר לך, כי את המכתב הקודם כתבתי בכדי שבנך לא יחשוב שמכיוון שכבר אינני צריך אותו כ'מפיץ' חדלתי מלענות לו. אך לאחמ"כ שבתי להתבונן וכי עושה אני פעולות רק מתוך מטרה ומחשבה – מה יחשוב פלוני עלי וכיו"ב... אמנם, עלי לכתוב לי מכתב תשובה מצד 'הכרת הטוב', לכן כתבתי מחדש מכתב – מתוך מטרת הכרת הטוב, והא לך את המכתב, וכזה ראה ושלח לו.

כח. נוראות מצינו ב'שיטה מקובצת' (ב"ק צב:) שהביא מתלמידי הר"י מיגאש שכתבו שסיפר רבם על רבו הרי"ף זי"ע שחלה והתארח בבית אדם אחד שהיה לו מרחץ בכדי שיוכל לרחוץ שם לרפואתו, ובעל המרחץ הרבה לכבדו עד מאד, וישב עמו עד שהבריא, לימים התהפך עליו הגלגל וירד מנכסיו והוצרך למכור את המרחץ בכדי לפרוע חובותיו לנושים בו, ואמר הרי"ף 'לא אדון ולא אורה במרחץ הזה לא במכר ולא בשומא ולא בשום דבר המתייחד בו לפי שנהניתי ממנו'. וכלומר שאף שכבר השתקע שם הבעלים מהמרחץ, מכל מקום הרגיש בעצמו הכרת הטוב למרחץ שנהנה ממנו והתרפא על ידו ועל כן אינו יכול לדון בדינו. וסיים הר"י מיגאש זי"ע בזה"ל, ואם היה זה

ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ולכאורה צריך ביאור מה הוסיף רש"י בדבריו אלו, הא כתיב להדיא בקרא 'וישמע יתרו את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל', אלא, כי רש"י בא לבאר כיצד הלך יתרו למחנה ישראל ולא חשש שידחוהו ולא יקבלו אותו, לזה אמר שמע קריעת ים סוף ומשם הבין כי עם בני ישראל המה 'מכירי טובה', שאם לא כן היו קמים על המצריים להורגם ולא היה נקרע הים, ומאחר שנתייחדו בהכרת הטוב וודאי לא ידחוהו מעל פניהם, שהרי הם חייבים לו הכרת הטוב על כל הטובה שעשה עם משה רעיא מהימנא. אך שמא תאמר, שלעולם אינם 'מכירי טובה', ומה שלא נלחמו עם המצרים הוא מחמת שהם חלופים ותשושי כוח מהעבודה הרבה והתלאה אשר מצאתם במשך שנות גלותם בידי המצרים, לזה הוסיף רש"י ששמע גם על מלחמת עמלק שהחלישו את עמלק לפי חרב, והרי שכוחם במותנם להילחם, ואם כן בעל כרחך שמה שלא נלחמו עם מצרים הוא אכן מטעם 'הכרת הטוב', ויכול יתרו לבוא להצטרף אל עם ה' כט.

צא ולמד בגנות כפוי טובה, שהנה כתיב (בראשית כ ט) 'ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חמאה גדולה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי'. ומבאר

הנה נאמר בריש פרשת בשלח (יג יח) 'וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים' ופירש רש"י 'אין חמושים אלא מזויינים', והיינו שהיה ברשותם כלי זין ומלחמה. והקשה הרמב"ם ק' ה' חתם סופר' ז"ע (תו"מ בשלח ד"ה וחמושים) אם כן, מדוע שידד הקב"ה את כל מערכות הטבע וקרע להם את הים, והלא היו ישראל יכולים להילחם במצרים בדרך שנלחמו בכל העמים ולנצחם.

אלא מבאר ה' חתם סופר' שאחר והיו המצריים כ'בעלי אכסניא' לבני ישראל בשעת דוחקם (עי' רש"י דברים כג ח), לכן היו בני ישראל חייבים להכיר להם טובה (אף שלאחר מכן העבדות ועינו אותם רד"ו שנים), ולא היו יכולים להרוג בהם ולאבדם, על כן הוכרח הקב"ה לשדד מערכות הטבע והים נקרע לגוריו להצילם מאויביהם. ומהאי טעמא נכתב לדורות שיצאו חמושים ומזויינים, ללמדנו על חובת הכרת הטוב, שנדע שבאמת היה בידם להילחם במצריים, אלא שלא רצה הקב"ה שילחמו במצרים, והיה עדיפא ליה לשנות סדרי בראשית בקריעת הים, ולאבד את מצרים באופן כזה, ולא שיהרגו בני ישראל בעצמם.

הוסיף בנו ה' כתב סופר' ז"ע (כת"ס החדש עה"ת ד"ה וישמע יתרו) לבאר על פי 'בנין אב' זה את דברי רש"י בריש פרשת (יח א) 'וישמע יתרו - מה שמועה שמע

בדומם שאין לו הרגשה, כל שכן וקל וחומר בני אדם המרגישים בהיזק ובתועלת שיהיה זה שנוי לעשותו, והעושהו יוצא משורת המוסר ודרך ארץ. עכ"ל.

והנה הגם שלא שייך להכיר טובה ל'דומם', וכלשונו של הר"י מיגאש ואם היה זה בדומם שאין לו הרגשה, ובוודאי החול אינו נהנה ממנה שאין מכים אותו... אלא ביארו בזה בעלי המוסר כי חיוב הכרת הטוב תכליתה היא לעדן מידותיו של 'מקבל הטובה' שלא יהא מושחת, כי פגם גדול הוא בנפש לזה המשלם רעה תחת טובה, על כן עליו להשריש בעצמו להיות מכיר טובה לכל מי שגרם לו הנאה, ואפילו אם הלה אינו 'בר הבנה'...

וכן איתא בתלמוד ירושלמי (תרומו' ח ג) שאיש יהודי הזמין את אחד הרבנים לסעודה בביתו, בעת הסעודה הושיב את כלבו ליד רבו, שאלו הרב וכי בזיון אני חייב לך, ענה בעה"ב 'טובה אני מחזיר לו' כ'הכרת הטוב' על איזה טובה שהציל את בני ביתו, עיי"ש. והרי פשיטא שלא הבין הכלב באיזה 'מזרח' הוא יושב, מ"מ הבעה"ב מחויב להכיר טובה, ואכן לפי השגתו של בעה"ב השיב לו כבוד גדול, כך אנו מחויבים בכבודו של כל מי שהיטיב לנו...

כט. דברים נוראים מצינו ב'מדרש הגדול' (שמות) בגנות הכופר בטובתו של חברו, וכך אמרו שם על הא דכתיב (א ח) 'ויקם מלך חדש אשר לא ידע את יוסף', וז"ל, והלא עד היום הזה מצרים יודעין חסדו של יוסף, אלא שהיה יודע ולא השגיח עליו וכפה טובתו, ולבסוף כפה טובתו של הקב"ה, שנאמר (ה ב) 'לא ידעתי את ה'". הא למדת שכפיית הטובה הוקשה לכפירה בעיקר. אמר ר' אבון למה הדבר דומה לאחד שנטל אבן וזרקא באיקוניה של דוכוס אמר המלך התיזו את ראשו - עכשיו בשל דוכוס למחר הוא עושה בי, כן פרעה הרשע - עכשיו לא ידע את יוסף למחר לא ידעתי את ה', אין לך קשה לעולם מכפוי טובה שהוא גורם שלא תהיה טובה בעולם, לכך הקב"ה מזהיר את ישראל ואומר (כ ב) 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', היזהרו שאל תכפו טובתי, שכפוי טובה אינו יכול לקבל מלכות שמים. עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת יתרו

הבאת עלינו חטאה גדולה שכזו. כי אין לך שנאווי לפני המקום כבופר בטובתו של חברו. ומידה טובה מרובה בשכר הצפון למכירים בטובתם של חברים ומשיבים טובה תחת טובה.

על כן ברח ה' את יום השבת ויקדשהו – ברכת וקדושת השבת

בפרשתן (כ ז-יא), 'זכור את יום השבת לקדשו וגו', כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ

את הים וכל אשר בהם וינח ביום השביעי על כן ברח ה' את יום השבת ויקדשהו^{לא}, והקשה הרה"ק מאו"רוב זי"ע (באר משה אות ע"א) שלכאורה לפי דקדוק הלשון

ה'אור החיים' הקדוש, כי הנה באותה שעה נענשו אבימלך ובני ביתו באופן נורא (עי' רש"י שם), וזו הייתה 'מענתו' של אבימלך, מדוע הבאת עלינו עונש גדול כזה, כי אין רעה בעולם אשר יש בה כדי לגרום להביא עלינו ייסורים קשים ומרים נוראיים כאלו, וכלשון האור החיים 'ואין מציאות רע בעולם שיהיה זה תשלומו', זולתי סיבה אחת יש בה סיבה לייסורים כגון דא, והיא 'כפיות טובה' - כי אם עשית לנו תחילה טובה ואנו השבנו לך רעה תחת טובה אז נבין את אשר בא עלינו - 'שאין אדם מתחייב רע בעולם כמשלם רעה תחת טובה', וזהו ששאל אבימלך מה עשית לנו טובה תחילה ומה חטאתי לך שהשבתי רעה כנגדה, שמחמת כן

ל. ה'אור החיים' הק' זי"ע מדקדק בלשון הכתוב מדוע לא נאמר 'כי בששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ', ומהו אומרו 'כי ששת ימים', ומבאר, שבא לרמז לו, שאכן לא ברא הקב"ה את העולם אלא לששה ימים בלבד, ובכל שבת ושבת מתחדשת הבריאה מכח השבת לעוד ששה ימים, והרחיב בזה בפרשת 'ויכולו' (בראשית ב ג) שם כתב שאם יעבור שבת אחת מבלי שיהא לכה"פ יהודי אחד בעולם שישמרנה יתבטל העולם ממציאותו ויחזור לתוהו ובוהו. ובזה ביאר הא דאיתא בגמרא (שבת קיט:): 'כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית', ולכאורה היאך ניתן להיות 'שותף' לאחר שכבר נסתיימו כל המעשים, אלא כי על ידי שמירת השבת ואמירת ויכולו ניתן כח בכל מעשה בראשית להתחדש והרי הוא כביכול שותף ממש.. 'ודינו' ככל שותפות בעלמא, כפי חלק שהשקיע השותף, כך יגדל חלקו ברווחים ובפירות שנושאת השותפות, כן גבי שבת, כגודל השקעת האדם בשבת ובקדושתה כך גודל הרווחים שיגיע לידו מהשב"ק...

מסופר, שכשהיו מזכירים שמות לרפואה לפני הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע, אם היה הנידון אודות עריכת 'ניתוח' (אפערציי"ע) היה מצווה לבוא לשאול אודות כך לאחר השב"ק, ויובן היטב לפי דברי האוה"ח שהרי אחר השבת 'בריאה חדשה' באה לכאן.

בשבת הראשונה שנכנס הרה"ק רבי יצחק מבאיאן זי"ע לערוך את עריכת שלחנו הטהור אחרי פטירת אביו הרה"ק רבי אברהם יעקב האדמו"ר מסאדיגורא זי"ע, חגר וחזק את אבנטו כמה פעמים בטרם הלך לקדש על הכוס של קידוש, ואמר, כשיהודי מתבונן עם מי הוא הולך לעשות שותפות, ומה הוא מכניס ומשקיע בשותפות 'דארף ער זיך גוט אונטער גארטלען', כלומר, עליו לחגור את עצמו ולהתכונן היטב לקראת מה שהוא עומד לעשות. מעשה שהזכירו בליל שב"ק לפני הרה"ק רבי שלום'קה מזוועהיל זי"ע חולנית הזקוקה לישועה, נענה הרה"ק, מדוע לא הזכרתם קודם 'קידוש', מאחר שבאותו הזמן יש ביד האדם לפעול כל משאלותיו לטובה ולברכה, שהרי כל האומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ושותף - אף אם יש לו רק חלק קטן בשותפות רשאי להביע דעה בכל 'העסק'.

ויש להמליץ בדברות קדשו עוד, ש'קודם קידוש' רומז לאותה שעה בה הזדמן לפניו 'נסיון', והוא עדיין לפני 'קידוש' כי היצר בוער בקרבו ומפתהו לעשות הרע בעיני ה', שעתה היא שעת הכושר לבקש מלפניו ית' כל אשר תאוה נפשו, ודייקא בזמן זה יש לו 'דעה' בשמים, כי דוע מספה"ק שהאריכו רבות בענין זה.

לא. מסופר על 'סוחר' שעברו על 'עסקיו' עתים וזמנים קשים עד שמטה ידו ועמד בפני פשיטת רגל, מכיוון שכך הזכיר עצמו לברכה אצל הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע, הרה"ק שידע שהלה פותח חנותו בשבת והכיר בו שאם יאמר לו לסגור חנותו בשבתות לא ישמע לו, בתירוץ שביום זה מתרבים הקונים, על כן 'הציע' לו, ברצוני לחתום על 'שותפות' עמך, התסכים לכך... הלה שמח מאוד על הזכיה הגדולה להיות שותף עם הרבי, והסכים, אמר הרה"ק, א"כ הבה נערוך שטר כתוב וחתום בו הנך מקנה לי שביעית מכלל החנות בקנין גמור (בערך כ-15%), וכן עשו, אז אמר לו הרבי, אם אנכי בעלים על שביעית מהחנות, א"כ בדין הנני דורש שתסגור את החנות ביום השביעי.

כי אם תהא השבת נצורה ושמורה כדבעי אזי אשריהם לתמימים שישמרוהו, כי כתר הילומים על ראשם יצור על ידי שצור העולמים יניח רוחו עליהם, ויזכו להיות כביכול מרכבה לשכינה הק'.

בזוה"ק (שנוהגים לאומרו כליל שב"ק, ח"ב פה.) הקשו על מה שנאמר 'על כן ברך ה' את יום השבת ויקדשהו', שמהי 'ברכת השבת' אחר שלא ירד מן ביום השביעי, 'אלא הכי תאנא, כל ברכאן דלעילא ודלתא ביומא שביעאה תליין' ועל כן לא ירד בו מן כי מיום זה מתברכים כל ששת ימי המעשה לג', עיי"ש, והרי שהשבת היא מקור הברכה, והיא כעין מעיין אשר ממנו נמשכים כל ההשפעות הטובות ברוחניות ובגשמיות בכל העולמות העליונים

היה לו לומר 'ונח ביום השביעי', ומדוע נקט לשון 'וינח' שהוא לשון 'הפעיל' דהיינו שהקב"ה גרם לאחרים שינוחו. ומבאר על פי מה שכתב המקובל האלוני רבינו יוסף גיקטיליא זי"ע בספרו שערי אורה (שער ב) בזה"ל, 'כי בשאדם שומר שבת כהלכתו הרי הוא נעשה כסא ומרכבה להשי"ת, ולפיכך נקרא השבת מנוחה מלשון נח, ששמו יתברך נח על האדם ושוכן עליו במלך על כסאו לג', ולפי זה מתבאר מה שאמר הכתוב 'וינח', שהמכוון בזה שהקב"ה מניח את שמו הגדול ית' על שומרי שבת כהלכתה. וזהו שאמר הפייטן (זמר 'ברוך קל עליון') 'ואשרי לתמימים אם יהיה נצור, כתר הולמים על ראשם יצור, צור העולמים רוחו בם נחה',

עפ"י יש לפרש בלשון הכתוב (ט-י) 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ויום השביעי שבת לה' אלוך', שכך אמר הקב"ה להם לישראל, הרי אני 'שותף' עמכם, ויום השביעי 'שלי' הוא, אם אכן תתנו לי את יום זה להתנהג בו כרצוני, לקדש את כל היום בתורה ותפילה ועבודת ה' - שיהא 'יום קדוש הוא מבוא ועד צאתו', אזי אשפיע עליכם כל מילי דמיטב לשאר ימות השבוע שהם 'שלכם', ותזכו ל'עשית כל מלאכתך'...

המגיד מדובנא זצ"ל המשיל את האנשים העסוקים ביום השבת לרוץ אחרי תאוותם באכילה ושינה, לעשיר שהוצרך להעתיק משכנו מארצו וממולדתו למדינה אחרת רחוקה מאד, עברו הימים ואותו עשיר התגעגע מאד לשמוע את שלום בני משפחתו ואנשי עירו, אך מחמת מרחק המקומות לא היו שיירות מצויות מהכא להתם ולא שמע על מקומו ולא מידי, והנה, ביום מן הימים דפק על דלת ביתו 'משולח' שהגיע מעיר מולדתו של העשיר כדי לבקש ממנו נדבה, שמח עמו העשיר והכניסו לביתו בכבוד גדול, והתחיל לשוחח עמו על פלוני ועל אלמוני, אולם משנקפו הדקות התנצל הלה לפני העשיר, שלא יוכל להתעכב עוד בביתו ולדבר עמו על דברים של מה בכך, שהרי עשה את כל הדרך הארוכה מביתו להכא כדי לדפוק על בתי נדיבים ולאסוף כספי תרומות שבהם יוכל לפרנס את בניו ובני ביתו, ואיך יבזבז מזמנו היקר לשיחות של הבל וסרק, שמע העשיר את טענתו והבין שהצדק עמו, לפיכך שאלו כמה כסף הוא מצליח לאסוף במשך שעה, והציע לתת לו מלוא סכום זה כדי שבתמורתו יסכים לשבת אצלו 'שעה שלימה' ולספר לו על בני משפחתו ואנשי עירו, ואכן הסכים ה'משולח' להצעתו והתחילו לשוחח על הנעשה והנשמע בעירם, לא עבר זמן ארוך והנה מבקש הלה מן העשיר, מאחר שנוכחתי לראות את נדבת לבו, שהרי נתת לי סכום גדול כזה, אנא, אל יחר אפך כי בודאי תמלא גם משאלתי זו, תן לו מיטה מוצעת לישון עליה כי עייף אנכי מטורח הדרך, הביט עליו העשיר בתמיהה... וכי לזאת פתחתי את כיסי - שתתן תנומה לעפעפיקי, והרי כל רצוני בזה היה כדי שאזכה לדבר אתך... ואשמע מפך את הקורות בעירך, ושכור שכרתיך לכך בסכום כסף הגון, כיצד תבקש לישון בשעה זו...

והנמשל מובן, ביום השב"ק בא הקב"ה כביכול להיות עמנו, וכדי שנוכל להתקרב אליו ביום זה הוא משפיע עלינו ברכות לרוב, ולכן נמי ציוה על איסור מלאכה כי כביכול חפץ הקב"ה להשתעשע עמנו ושנבוא לידי דביקות בו יתב"ש, ואילו אותו כסיל בוחר לבלות עת כזאת באכילה ושתיה תחת יגיעתו בעבודת ה', מה בינו לאותו משולח שקיבל מעות הרבה כדי שיוכל לדבר עם הבעה"ב ובאותה שעה גופא מבקש לישון ולנוח.

לב. על פי דבריו הק' ביאר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (ויקרא עמ' קכו) בנוסח התפילה (בצפרא דשבתא) 'לא-ל אשר שבת מכל המעשים, ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו', שעל ידי השבת מתרוממים בני ישראל להיות בחי' כסא כבודו, והקב"ה יושב כביכול עליהם.

לג. וביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל על פי ה'פשט', במשל לאיש שהלך אל ה'חנות' לקנות דבר מה, והנה היא סגורה ונעולה, אין יוצא ואין בא, התפלל מאוד ושאל מה יום מיומיי, מדוע סגורה החנות באמצע היום שלא כפי הרגילות, שמא יש מחסור בסחורה, השיב בעל החנות מבפנים ואמר לו, אדרבה, זה עתה הגיע משאית

והתחתונים לך. והמעייין בזה"ק שנהגו לאומרו בסעודת ליל שב"ק יזכר בהשפעות הרבות למעלה מהשגתנו הנשפעות בשבת ובפרט בליל שבת, פוק חזי כפל הלשון לרוב בתיבות 'ברכתא' ו'חדוותא', ללמדנו על שערי הברכה הפתוחים לרווחה לה, וברכת ה' היא תעשיר לו.

ובן יהי רצון ש'הקריאה תעורר את הזמן', וזוכה לקבל את התורה, ויקויים בנו 'אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד', ויתרפאו כל החולים כמו שהיה בעת שעמדו רגלי אבותינו על הר סיני במתן תורה, ובא לציון גואל בב"א.

(טראק) מלאה בסחורה חדשה ופרקה את כל ה'מטען' בפתח החנות, אין לנו ברירה אחרת אלא לנעול את הדלת לשעה-שעתיים ולסדר הכל על מקומו ועל מכונו, ואז נשוב לפתוח ולמכור לכל המעוניין... כך כביכול בשב"ק 'החנות סגורה' ולא ירד המן, כי עתה 'מסדרים' את כל ההשפעות לכל הימים הבאים... (תפארת שמשון בראשית).

לד. סיפר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע שפעם החליף הצאר הרוסי את בגדי מלכותו ולבש בגדים פשוטים כאזרח מן השורה ויצא לנדוד על פני הממלכה לראות את שלום הארץ ומה עליו לתקן. ונכנס לבית יהודי תם וישר ושאלו הצאר למלאכתו והשיב כי מלמד תינוקות הוא, נענה הצאר ואמר 'א שיינע פרנסה', חזר המלמד ושאל ומה עיסוקיך, גילה לו הצאר כי הינו המלך בכבודו ובעצמו, הגיב הלה בכסילותו ובתמימותו אכן א שיינע פרנסה..., ולא הבין כי המלכות אינה עסק המניב פרנסה מכובדת אלא כל הארץ שלו היא, ולו הכסף והזהב של כל המדינה. המשיך החתם סופר לאמור, כי החושב שהשבת היא 'שיינע פרנסה' וסגולה טובה הרי כסילותו היא אלף פעמים יותר מטיפשותו של אותו מלמד, שכן השבת היא עצם הברכה, ומיניה מתברכין כל שיתא יומי, והלה מדמה שהיא עוד 'פרנסה' טובה...

לה. שמעתי לפרש בדרך רמז, כי 'כבוד שבת' ר"ת 'כל ב'רכאן ד'לעילא ו'תתא ב'יומא ש'ביעאה ת'ליין', כי ההידור והזהירות בכבוד שבת ממשיכים את כל הברכות וההשפעות הטובות בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. וכבר מצינו לשון נורא במדרש (תנחומא בראשית ג) 'וכבוד שבת עדיף מאלף תעניות'.

לו. מפורסם משלו של המגיד מדובנא זי"ע (משלי יעקב נח אות יז), מעשה באיש עני ואביון שביכה את מר גורלו לפני הצדיק, על רוב עניו ודחקו, שאלו הצדיק, האם יש לך אי אלו מעות בבית, ענה האיש, אכן, כל ימי הנני חוסך פרוטה לפרוטה כדי שאוכל להתפרנס מהם בשנות זקנותי, הורה לו הצדיק 'קח את כל הכסף שיש ברשותך ולך עמו לשוק, והעסק הראשון שיציעו לך תמהר לעשותו, ויעזור לך ה' שתצליח מאד בזה', בלב מלא שמחה מיהר העני אל ביתו כשהוא מאמין באמונה תמימה שדבר אחד מדברי הצדיק לא ישוב ריקם, ועל אף שכבר היתה השעה מאוחרת מאד העיר את בני ביתו משנתם, ודרש מהם שיוציאו ממקום המחבוא את כל כספי חסכוניותיהם, כי הרבי ציווה עליו להשקיעם בעסק טוב. עקרת הבית הביטה בו כמי שנטרפה דעתו, מה אתה סח, ומה אירע עמך, ועוד להעירני לשם כך באמצע הלילה, לעומתה ענה האיש בקולות וברקים הבו לי המעות בדחיפות, והיא משכה ידה מלתת לו, עד שנתפתחה ביניהם תיגרה קשה. בצר לו חזר אל הצדיק וסיפר מה שעבר עליו בלילה, נענה הצדיק ואמר, אכן, כי ה'עסק הראשון' שבא לידך הצליח מאד, זו המריבה שהיתה בינך לבין אשתך.

והנמשל, ביום השבת קודש הקב"ה משפיע ברכה מרובה לכל בריה, אלא שהכל תלוי באדם עצמו באיזה 'עסק' יזכה להתברך, כי אם יבחר בטוב ובחיים יזכה להתעלות מעלה מעלה במדרגות התורה והיראה, אך אם חלילה יתעסק בדברים של מה בכך ובעניינים טפלים יראה ברכה במעשים אלו, והלא לשוטה ולפתי יחשב אם יאבד הון רב ברוחניות תמורת דברים גשמיים החולפים ועוברים כהרף עין וכחלום יעוף, לפיכך כל משכיל יתאמץ ברוחו לעסוק בתורה ובתפילה ובודאי יהא השי"ת בעזרו.

לעילוי נשמות
ה"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: כח הקבלה

פרשת יתרו

בס"ד | גיליון מס' 317

כיצד החמצת אוטובוס גרמה לרווח כספי עצום?

כל אשר דיבר ה' נעשה! (י"ט, ח)

האדם שבמעלית אל על. כך גם קבלה אחת קטנה, אם היא יושבת על מנוע חזק, על כח רצון עיקש, על עוצמה יהודית שתילחם על ביצוע הקבלה בכל עת - יש לה את היכולת לרומם את האדם לגבהים נשגבים.

כל מה שנדרש מהאדם שנכנס למעלית - הוא ללחוץ על הכפתור הקטן. כל מה שנדרש מיהודי כדי להשתנות - הוא קבלה אחת קטנה. ובלבד שהקבלה הזו תתבסס על מנוע עוצמתי, על כח רצון חזק, על התמדה ועקשנות. אם נקבל על עצמנו קבלה אחת טובה ונפקיד עליה - הקבלה הקטנה הזו תחולל בנו את השינוי ותקרב אותנו לאבא שבשמים.

בפרשת השבוע בני ישראל מקבלים את התורה, וברגע שלפני כן, הם עונים לדברי משה במילים 'נעשה ונשמע'. זה צמד מילים בודד, בפרשת השבוע כתובה רק מילה אחת מתוך הצמד - רק המילה 'נעשה'. אבל העובדה שבני ישראל השכילו לקבל על עצמם, להחליט בכל הכח, לקבוע בעומק ליבם כי הם מוכנים להילחם כדי לקיים - הביאה להם את הזכות לחולל את המהפך הגדול, להפוך לעם מקבלי ומקיימי התורה, על מצוותיה ומתנותיה שמאירות את חיינו.

בשעה קשה זו, הבה ננקוט באותה דרך. כל אחד מאיתנו יודע כמה הוא לקוי, מהו השינוי הנדרש ממנו. הבה נקבל על עצמנו קבלה אחת, אפילו קטנה, ובלבד שתהא עוצמתית, חזקה, ונחליט שאנו מתעקשים להתמיד בה, לא מוותרים עליה אף פעם, עומדים עליה בכל תוקף. וככל שנעשה זאת ביתר הקפדה ורצון - כך נזכה שבורא עולם יראה שהבנו את האיתות שאותה לנו, יסיר מעלינו כל נגע ומחלה, ויעניק לנו חיי אושר, בריאות ושמחה!

עיסקה שנחתמה בדרך למירון...

היה זה בל"ג בעומר תשע"ט, כששערי מירון עוד היו פתוחים לרווחה לכל מבקש לבוא למקום ציונו של רשב"י, ורבות אלפי ישראל עלו מירונה להתפלל על ציונו ולשמוח בהילולת הצדיק. אברך חמד בשם ר' משה התעתד אף הוא לעלות מירונה, והזמין כרטיס נסיעה בחברת 'אגד' - בה הנסיעה כרוכה ברישום מראש לשעת נסיעה נקובה. טרם צאתו ביקש להתפלל תפילת מנחה ומיהר לבית כנסת קרוב, אלא שכבר בכניסתו גילה כי המתפללים כבר אווזים באשרי'...

ואם תשאלו מה לא טוב באשרי', כאן המקום לערוך היכרות עם ר' משה, שתקופה ארוכה קודם לכן קיבל על עצמו שתפילת מנחה היא תפילה ככל התפילות, לא נאמרת בחטף, ולא מתחילים אותה מהאמצע. תפילת מנחה מתחילה מאמירת סדר הקרבנות 'ידבר השם אל משה', ולאחר הקרבנות אומרים אשרי, קדיש, ותפילת שמונה עשרה. אין קפיצות, אין דילוגים, ואין השלמות - תפילה היא תפילה, ונאמרת בשלמותה, על הסדר, כפי שכתוב בסידור...

בימים כתיקונם, נהג להקדים לבוא לבית הכנסת ולהתפלל כהלכה, אלא שהיום - כשהוא ממחר מירונה וסדר יומו שובש - נאלץ לחפש מניין אחר להתפלל בו על

עודנו בתוך תקופה סוערת ורוגשת, כשהעולם כולו חווה טלטלת ענק בעקבות נגיף מסתורי משהו המשוטט בעולם, ומטיל את חיתתו על תבל ויושבי בה. בתי החולים עמוסים עד להתפקע, מוסדות החינוך נעולים על מסגר ובריה, שערי מדינות סגורים ומסוגרים, המצב הכלכלי לוט בערפל, והתחושה היא שכל העולם כולו מצוי בסחרחורת לא ברורה. ככל שהיה נראה כי הנה עוד רגע קט ונצא מאפילה לאורה, גל ועוד גל מלמד שאין לדעת איך ומתי נראה את האור בקצה המנהרה...

זה לא מקרה, בורא עולם שלח וירוס קטן ולא מוכר, שאף שאינו נראה בעין רגילה - השלכותיו ההרסניות ניכרות לעין כל. הוירוס הזה הגיח לעולם מסין הרחוקה, אך לא הסינים שלחו אותו - כי אם אבינו שבשמים שמנהל את העולם ומנווט את כל

הנעשה בו, והוא ששלח אותו, מתווה את דרכו, מעניק לו את היכולת להטיל אימה ופחד בכל לב, דאגה וחרדה בכל מקום...

הרמב"ם קובע, בדבריו המפורסמים בהלכות תענית, שכאשר יהודים רואים שמהו בעולם קורה - יש אסון, מתרחשת קטסטרופה גדולה - אסור להם להניח שזה יד המקרה, שזה קורה סתם כך. יהודים מאמינים בני מאמינים יודעים שהקדוש ברוך הוא שולח את נגיפיו בעולם כדי לומר לנו משהו, לטלטל אותנו, לרמוז לנו כי נדרש שינוי. כשהעולם כולו מסתחרר, זהו סימן לנו, בני האדם, להתייצב, לחפש היכן טעינו, לבחון את מעשינו, לראות מה מוטל עלינו לשפר ולשנות.

אמור מעתה, הוירוס הזה אינו רק וירוס, הוא פשוט אזעקה. בורא עולם צופר צפירה עולה ויורדת, מחרידה כל לב, מבקשת וזורשת לחשב מסלול מחדש, לפשפש בסדר היום שלנו ולראות מה נדרש מאיתנו. כמו רעם הנשמע בקול גדול ומטרתו לפשט עקמימות שבלב, כך התבהלה העולמית שסביבנו מבקשת להעיר אותנו, לדרוש מאיתנו שינויים.

איננו יושבים בשמים ואיננו יודעי דעת עליון, איננו יודעים מה נדרש מאיתנו ומה הקדוש ברוך הוא מצפה שנשנה, באיזו דרך הוא רוצה שנתקרב אליו. אנו רק יודעים שנדרשת כאן טלטלה, נחוץ שנעשה שינוי מהותי. השאלה הבוערת היא איך לעשות את השינוי הזה? איך להוכיח לבורא עולם שהבנו את הרמז? איך לומר שהנה אנחנו עושים את המהפך הנדרש?!

כדי לענות על השאלה הזו, נעניין בגילוי מדהים אותו חושף הרב דסלר זצ"ל בספרו 'מכתב מאלהיו': כל מה שנדרש מאיתנו הוא קבלה אחת, אפילו קטנה, אבל שתהא עוצמתית, חזקה, כזו שנועמד בה בגבורה בכל עת, כזו שנתעקש עליה בכל מחיה. שינוי אחד דרמטי, בנושא אחד, בעניין אחד - זה נראה דבר בודד וקטן, אבל השפעתו עצומה!

כמו אדם שנכנס למעלית, לוחץ בכפתור אחד קטן, והמעלית ממריאה אל על, נוסקת לקומה 50 תוך דקה או שתיים. למרות שהכפתור נראה כה קטן וחסר משמעות - יש לו את היכולת להעלות לקומה 50, כי הוא יושב על מנוע חזק ועוצמתי, שמעלה את

קבלה אחת שריפאה שני אנשים!

היה זה בבית חולים גדול במנהטן שבארצות הברית, בשעת צהריים מאוחרת. הגיעו לבית החולים ר' יצחק ורעייתו, לצורך טיפול רפואי במחלה ממנה היא סובלת. עם כניסתם לבית החולים ניגשה אליהם אשה שניכר עליה שהמתנה לראות פניו של יהודי, וביקשה מר' יצחק לגשת למחלקה בה שוכב בעלה במצב קריטי, ולומר עמו 'שמע ישראל' ואת פסוקי הוידוי...

ר' יצחק מבין מיד את גודל השעה, וגם רעייתו ניאותה להמתין. הוא ממחרר לכיוון מחלקת הטיפול נמרץ, ומוכנס לחדר בו שוכב יהודי שמבע פניו חיזור והוא על סף אובדן הכרה, מחובר לאינספור מכונות וצינורות, שמביט בו במבט מצועף למחצה. ר' יצחק ניגש אליו ותוחב את ידו בידו, מבקש מהיהודי השוכב על המיטה לחזור אחרי מילה במילה: 'שמע ישראל - - -'

אולם החולה מסרב. בשארית כוחותיו הוא מביט אל ר' יצחק, וממקד מבט בידו השניה של ר' יצחק, שם נח לו מכשיר טלפון מתקדם במיוחד, מתקדם מדי, מכשיר שיש בו נסיונות לא פשוטים... החולה מניע את פניו אנה ואנה, ולבסוף לוחש כי יסתדר לבד. אין הוא רוצה להיפרד מהעולם באמירת 'שמע ישראל' עם יהודי שמחזיק מכשיר כה מסוכן, מכשיר גדוש נסיונות ופיתויים, מכשיר שהיצר ניבט בו מכל לחצן ומקש!

ר' יצחק מזועזע. הוא הבחין באשה שהזמינה אותו לכאן, כיצד היא נבוכה ומבולבלת. בעלה ביקש כי מישוה יבוא לומר עמו 'שמע ישראל', כי הוא חש שכוחותיו אוזלים ויתכן כי אלו שעותיו האחרונות. לאחר מאמץ הצליחה להשיג יהודי כזה, אולם בעלה מסרב לשאת אתו פעולה, כי בידיו הוא מחזיק מכשיר אסור, מכשיר טכנולוגי גדוש ביצר הרע!

ר' יצחק ניסה שוב להציע עזרה, ושוב דחה אותו היהודי החולה מלפניו. רק אז הבין ר' יצחק לאן הידרדר, לאן הביא אותו המכשיר שבידיו, והוא יצא מהחדר ופרץ בבכי מר...

אכן כן, מלפנים היה לו טלפון 'מיושן', טלפון נטול נסיונות. כשהמכשיר נשבר, המוכר בחנות הציע לו 'להשתדרג', הוא לא חשב יותר מדי ואימץ את ההצעה. עתה הבין איך נפל כמעט לשאל תחתית, הנה כי כן יהודי מעדיף לעזוב את העולם בלי לומר 'שמע ישראל', ובלבד שלא יקבל על עצמו עול מלכות שמים עם מי שמחזיק במכשיר שכל כולו מרידה במלכות שמים!

המחשבה הזו זעזעה אותו, טילטלה את לבו טלטלה עזה. מכשיר אחד, שעל פניו נראה תמים למראה, אולם הוא מכיל ארס והרס כה רע וגורא, עד שיהודים יראי שמים בורחים ממנו במסירות נפש, דוחים אותו מלפניהם ויהי מה. והוא - איך הוא מחזיק עדיין במכשיר כזה? איך הוא מניח לעצמו להיכנס לסיכון כה גדול?!

על אתר הוא ביקש מהאשה את שם בעלה החולה, ומיד נטל את המכשיר הפסול שבידיו וניפץ אותו לרסיסים, כשהוא אומר שהוא מקבל עצמו להישמר ולהיזהר מכל המכשירים מהסוג הזה, והדבר יאה לרפואת החולה שסירבו טלטל אותו, ולרפואת רעייתו שלו - שגם היא זקוקה לרפואה שלימה, ובשלה הגיע לבית החולים. רק כשחש שהוא נקי זך, המכשיר הפסול כבר נפח את נשמתו והפך לערימת הריסות בפח האשפה - שב לרעייתו והמשיך בטיפול הרפואי שלה...

מתברר, שכוחה של קבלה, בפרט קבלה כה לא פשוטה, הוא עוצמתי ביותר: עד מהרה רעייתו הבריאה לחלוטין באופן פלאי, וכעבור כשבועיים נודע לו כי גם אותו יהודי שהיה במצב קריטי ונערך להיפרד מהעולם - גם הוא הבריאה לחלוטין ושוחזר מבית החולים! הסתבר, כי לקבלה שלו היה כח, היתה עוצמה כבירה, שני חולים נרפאו לחלוטין ושוב לחיים בריאים, ולא פחות חשוב - גם הוא עצמו שב לחיים, שכן סם המוות כבר לא בידיו, רחוק ממנו כמטחוו קשת!

סיפור מופלא זה, עליו מעיד מגיד המישרים הנודע הרה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א, פותח לכולנו את הלב, מעורר את הרגש: הנה כי כן, כמה יהודים נתונים בצרה ובצוקה, סובלים ממחלות קשות, מתמודדים עם קשיים חינוכיים, מתקשים בפרנסתם, עוברים צרות מכל הסוגים. אחים יקרים - הבה נקבל על עצמנו קבלה טובה לזכותם, הבה ניקח על עצמנו להתחזק במשהו כדי לפתוח להם שערי שמים, כי לקבלות טובות יש כח!

וככל שנקבל על עצמנו קבלות טובות כאלה, ככל שנקפיד ונשמור עליהן ביתר שאת ועוז, ככל שנתעקש על קיומן ולא נתפשר עליהן אף פעם - כך נזכה שבורא עולם יפתח לנו שערי רחמים ורצון, שערי רפואה וישועה, ויעניק לנו חיים טובים ומאושרים!

הסדר, וגילה כי זה לא פשוט. כשנכנס למניין אחד כבר אחזו בו ב'אשרי', עד שהגיע לבית הכנסת הסמוך - התברר ששם כבר מתחילים 'קדיש', ובבית הכנסת הבא כבר עמדו באמצע תפילת הלחש. לא נותר לו אלא ללכת ל'שטיבלאך' מרוחקים קמעא ולהתפלל שם לפי הסדר ובהתאם לקבלה שקיבל על עצמו, אלא שכאן יש בעיה:

אם ילך למניין המרוחק - יתכן ויחמיץ את שעת יציאת האוטובוס שנקבעה בכרטיס שלו. כלומר, יצטרך לשלם שוב על הכרטיס, ולהשיג כרטיס נסיעה לשעה אחרת, וכלל לא בטוח שישגיג כרטיס כזה, שכן יתכן שכל המקומות באוטובוסים הבאים כבר תפוסים...

וכך, מתחוללת בלבו מלחמה: צד אחד אומר כי לאור נחיצות הנסיעה למירון, מניעת הפסד דמי הכרטיס וחוסר הוודאות אם ישיג כרטיס אחר, זהו בדיוק המקרה היוצא מן הכלל, בו הוא יכול לחרוג מקבלתו ולהתפלל בדילוג, להתחיל ב'אשרי' ולהשלים את אמירת הקרבנות אחר כך. והצד השני שבלב לוחש לו שקבלה היא קבלה, ומבחינה דווקא ברגעים קשים ולא פשוטים כמו עכשיו, ולכן - עליו להתעקש ביתר שאת, ולהתפלל מנחה כהלכה בכל מחיר!

כל המלחמה הזו לא ארכה אלא שברירי שניות, בסיומם הכריע נכון: קבלה היא קבלה, והוא יעמוד בה בכל מחיר. הוא שוכח מהכרטיס, מדמי הנסיעה, מהלו"ז המוקפד שתכנן, וממשיך ל'שטיבלאך' קרובים. מתפלל מנחה לפי הסדר, בניחותא, מילה במילה, כמנהגו מדי יום, ורק כשסיים להתפלל - הוא שב לתחנת היציאה של האוטובוסים, וביקש לרכוש כרטיס חדש.

הכרטיס נרכש, בכסף מלא כמוזבן, ור' משה אפילו לא הצטער. נכון, הוא רחוק מלהיות אדם מבוסס, הוא אברך שכל מחייתו ממילגת כולל זעומה, שלעתים מדייקת בתאריך ולעתים לא... ובכל זאת, הוא עשה את המוטל עליו, עמד בקבלה שלו, וזה הכי חשוב, הכי יקר בעיניו!

הוא עולה על האוטובוס, ולצידו מתיישב יהודי, שניכר עליו כי אינו מקומי. במהלך הנסיעה נקשרה ביניהם שיחה, ולקראת סוף הנסיעה חלה התפתחות מפתיעה: היהודי שלצידו, כך התברר, הוא אורח מארצות הברית, אדם אמיד למדי. במהלך השיחה תהה על קנקנו של ר' משה, והתרשם ממנו עמוקות. לפיכך, פנה אליו בהצעה: 'שמא תרצה לעשות אתי עסק?'

'אני לא איש עסקים, רחוק אני מכך מאוד', הצטנע ר' משה, 'אני אברך שיושב ולומד, זה כל עיסוקי. אני לא האדם המתאים...' - השיב להצעה בנימוס. אולם האורח מחו"ל - דווקא שמח לשמוע: 'נו, הלא זו העיסקה בה אני חפץ? אני רוצה לאמץ אברך שיושב ולומד תורה, ולעשות אתו עיסקת 'ששכר וזבולון'. אני רוצה להעמיד לרשותך תקציב חודשי נדיב, ולהיות שותף איתך בתורתך! התסכים לעשות אתי את העיסקה הזו?'

עד שהשניים הגיעו מירונה, העיסקה סוכמה היטב. הם החליפו מספרי טלפונים, וקבעו להיפגש כדי לחתום על העיסקה במסמך מסודר. עיסקת יששכר וזבולון נפלאה. האורח מחו"ל אימץ את ר' משה בתקציב חודשי קבוע, והפך לשותף בתורתו לנצח נצחים!

רק מאוחר יותר, הבין ר' משה מה קרה: הרי את השותף שאימץ אותו ומשלם לו מאז תקציב חודשי נדיב - פגש באקראי, הכי באקראי שיש. אם חלילה היה מוותר על הקבלה שלו ונוסע באוטובוס בו היה אמור לנסוע - כל העיסקה הזו לא היתה מתרחשת! רק הודות לעמידתו האיתנה על קיום הקבלה בכל מחיר - חתם על עיסקה כה חלומית!

ועד היום, כמעט שנתיים אחר כך, העיסקה עודנה בתוקף. מדי חודש בחודשו עובר סכום משמעותי מחשבון הבנק של היהודי האמיד מחו"ל, היישר לחשבון הבנק של ר' משה. בינתיים, אותו יהודי כבר סידר לר' משה מגוון הטבות נוספות, כמו להכניס אותו לכולל נחשק שהוא מתורמיו, ועוד ועוד...

וכל זה - בזכות עמידה איתנה ועיקשת על הקבלה שלו. התברר, כי העמידה הקפדנית על הקבלה להתפלל מנחה כהלכה ולפי הסדר, אולי עלתה לו שקלים בודדים, אך הביאה לו רווחה כלכלית עצומה. בורא עולם מסובב כל הסיבות סידר את העניינים בצורה כזו, שהעמידה שלו על הקבלה השתלמה שבעתיים!

את הסיפור שמענו מר' משה, שהוסיף את המסר האישי שלמד מסיפורו: בעוד אנשים נוטים להמעיט בערכן של קבלות טובות קטנות ושגרתיות, כאלה שלא דורשות אלא כמה דקות, מתברר שבשמים יש לקבלות הללו כח עצום, על טבעי ממש. הסוף הטוב של הסיפור מוכיח, כי בורא עולם ביקש לאותת על חשיבות העמידה על הקבלה והשמירה עליה מכל משמר, ולכן העניק רווח כספי כה גדול בזכות ההקפדה על הקבלה.

אחים יקרים, עמידה על הקבלה דורשת מחירים, היא אינה קלה. לפעמים רואים בעיניים עד כמה היא משתלמת, וגם אם לא - עמידה בקבלות נותנת לנו כוחות, מעניקה לנו עוצמות. קבלה אחת, ועמידה איתנה על קיומה בכל מחיר - הן מפתח להתעלות רוחנית, מקפצה של התקרבות לאבא שבשמים. הבה נקבל על עצמנו קבלות כאלה, ונזכה להתקרב לאבינו שבשמים ולעשות לו נחת רוח!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com
לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

דבר זה"ה השיב לו הרב "למדתי מפסוק מפורש", בפרשת יתרו כתוב "כי יהיה להם דבר בא אלי" אם יש לפעמים לרב דבר שאודותיו הוא צריך להפגש עם מישהו ואינו מוצא הזדמנות נאותה לכך, מה יעשה? אומרת התורה: "ושפטתי בין איש ובין רעהו" - תגרום שיבא אליך למשפט, ודרך אגב תהיה לי ההזדמנות לקיים "והודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו"...

(על התורה)
והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו (יח, כ)
כשהיה פעם הרב החסיד הברון שמעון זאב ראטשילד בעיירת המרפא מארינבאד, היה שם באותו הזמן גם הגה"ק בעל ה'כתב סופר', ומידי יום ויום ביקר אותו השר במעונו. יום אחד, לא חש כ"כ בטוב בעל הכתב סופר, וכשבא השר לבקרו לא התעכב שם הרבה, אלא תיכף פנה ללכת, הצטדק השר לפניו ואמר שהגמרא אומרת (בבא מציעא דף ל, ב) "דנתי רב יוסף והודעת להם זה בית חייהם את הדרך זו גמילות חסדים (אשר) ילכו זה ביקור חולים", ולמה דרשו מצוות ביקור חולים מפסוק זה? בכדי לרמוז שביקור חולים צריך להיות בלא להתעכב ולהכביד על החולה אלא "ילכו בה"...

(שיחת חולין של ת"ח)

אנשי אמת שנאי בצע (יח כא)

למה הסמיך "אנשי אמת" ל"שנאי בצע"? היה רבי יוסף חיים זוננפלד אומר, כיוון שישנם אנשים שמוכנים להיות אפי' "שנאי בצע" בעבור הבצע...

(הגרי"ח זוננפלד)

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע (יח, כא)
וברש"י, אנשי חיל - עשירים וכו'. יש להתבונן בפרשה זו, שהנה יתרו אמר למשה רבינו רשימה שלמה של דרישות: "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, יראי אלקים, אנשי אמת, שנאי בצע, ושמת וכו'". אח"כ אנו מוצאים (פסוקים כד כה) "וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר: ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם". יש להבין, שאם עשה את כל אשר אמר, מדוע בחר רק אנשי חיל? להיכן נעלמו כל הדרישות הנוספות של יתרו? ושמעתי לבאר, שהנה אם היה משה רבינו מכריז שמחפש הוא למנות דיינים צדיקים יראי ה' וכו', היה כל אחד ואחד מכל שבט ושבט ומכל קהילה וקהילה טוען שרבו הוא הוא המוכשר ביותר לשמש בתפקיד חשוב זה, ולא היה יכול להגיע אל עמק השווה.

לכן התחכם משה, הלך והכריז שעושה אסיפה גדולה והכניסה מותרת לעשירים בלבד. האנשים ששמעו מזה, הבינו שכנראה צריך לתרום כסף לאיזה מטרה של צדקה וכדומה, ורק העשירים יראי ה' הם התקבצו ובאו, ובזה הרוויח משה רבינו שנתקבצו רק "אנשי חיל" - העשירים, ו"יראי אלקים".

זה מה שכתב, שמשה "עשה את כל אשר אמר" והאיך? "ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל" שהוא בחר רק את העשירים כאמור.

(צינוני תורה)

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט, ג)

בית יעקב אלו הנשים, שיאמר להם בלשון רכה, הקש' הר"י דאורלניש למה זכו נשים להגיד להם תחילה, ותייך, מי יגלה עפר מעיני רבי משה מנרבווא זצ"ל שהיה רגיל לדרוש, בזכותה של לאה זכו תחלה לדייר שהיה נותנת על ליבה נוכלא (טבלא) של זהב ובה חקוק תורה צוה וכו' ובה היתה הוגה יום ולילה, ולכן "ועיני לאה רכות" מזהירות של זהב, לפיכך זכו צאצאיה בתורה מקודם.

(מושב זקנים' לבעלי התוספות)

מאוצרות המגידים

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים.

כתב רש"י - וישמע יתרו. מה שמעוה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

רבתינו מעירים הערה בתחילת הפרשה - למה התורה מזכירה שיתרו היה כהן מדין? לא נוהגים להזכיר לגר עוונות ראשונים... אדם שהוא גר, כתינוק שנולד - אז למה צריך להזכיר לו שהוא היה כהן במדין? וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל -

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א)
כתב רש"י "מה שמעוה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

יש לדקדק בזה מהו "שמע ובא" יכול היה לכתוב "מה שמע, קריעת ים סוף וכו'", ועוד, הרי מפורש בפסוק ששמע שהקב"ה הוציא את ישראל ממצרים? ויש לבאר, שיתרו היה לו קצת חטא במה בהיה מיועצי פרעה להרע לישראל. ואף שהוא ברח משם כדאיתא בגמ' (סוטה יא, א), מכל מקום, על עצם היותו מחובר לאנשי רשע ועוברי עבירה, נזקק לכפרה כמו שאומרת הגמ' (מכות ה, א) שהנפטל לעוברי עבירה נענש כמותם.

והנה יתרו כבר זנח מזמן את הע"ז, ועשה תשובה. אבל כעת בקריעת ים סוף נתחדש לו מדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה, בדבר אשר זדו - עליהם. ומזה הבין שגם תשובתו הוא, צריך להיות בדרך של 'מדה כנגד מדה'. וכיוון שחטא ב'עצה רעה' צריך לתקן את עצמו ב'עצה טובה'. ואכן החליט בדעתו שבאם ביום מן הימים יתגלגל שיעברו בני ישראל דרך מקום מושבו, ישיאם עצה טובה. אבל לא מצא שום חיוב לטרוח ולהגיע אל בני ישראל כדי להשיאם עצה טובה, ובפרט כשהם נמצאים במדבר רחוק ממקום ישוב.

לאחר זמן מועט, שמע שבאו עמלק להילחם עם ישראל, ועמלק הרי נעקר ארבע מאות פרסה ממקומו בכדי להילחם עם ישראל, ואז נשא קל וחומר בעצמו, אם בשביל להרע כך, להיטיב לא כ"ש. וזהו אומרו מה שמעוה "שמע ובא", ומתריך: "קריעת ים סוף" - שמזה למד את דרך תשובתו כנ"ל במדה כנגד מדה, "ומלחמת עמלק" שמזה הבין שהוא צריך לטרוח ולבוא אל בני ישראל.

(ע"פ חתם סופר)

ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו וישלום ויבאו

האהלה (ט, טז)

וברש"י "איני יודע מי השתחוה למי כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש זה משה שנאמר והאיש משה". שואל החת"ס הרי גם אצל יתרו מצינו שנקרא איש כדכתיב "ויאל משה לשבת את האיש", ועוד, למה בחר רש"י להביא דוקא את פסוק זה, הרי מצינו לפניו בפרשת כי תשא "והאיש משה"? ומתריך, שאכן ההוכחה שמשה השתחוה הוא לא ממה שכתוב "והאיש" על משה, אלא בתוכן הפסוק: "והאיש משה עניו מאוד", אם כן, במצב כזה שמצד אחד ניצב יתרו שהוא חותן משה ומצד שני ניצב משה רבן של ישראל, מי יכנע לפני מי? אומר רש"י "איני יודע מי השתחוה כלפי מי", ומתריך, תדע לך שוודאי שמשה רבינו הוא נכנע, ומנלן? שהרי נאמר "והאיש משה עניו מאוד" (תורת משה לחת"ס)

כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלקים ואת תורותיו (יח, טז)

כשהיה הגה"ק רבי אברהם אביש רב בפרנקפורט שעל נהר מיין, פרץ שם סוחר עבריין את חומת השבת והיה פותח חנותו בשבת. ביקש הרב להפגש עם הסוחר העבריין כדי לשדלו בדברים ולהשפיע עליו שיחזור למוטב ולא עלה בידו, ולמה? שכן מבית הכנסת מנע הסוחר רגלו. ולהזמינו לביתו, אי אפשר שכן גבר אלים הוא, וחוקה עליו שייסר לבוא בידועו במה המדובר. שהרב ילך איליו? הרי יש בזה משום השפלת כבוד התורה וממילא תיפגם השפעת הפגישה.

מה עשה, נטל עצה עם נפשו ושלח וקרא לאחד מנכבדי הקהילה שהיה מן הלקוחות הטובים של אותו סוחר, וצוה עליו לקחת כמות גדולה של כל מיני סחורות אצל סוחר זה בהקפה, וכשיגיע זמן הפרעון יסרב לשלם, אלא ידרוש את התובע שיעמיד אותו לדין תורה לפני הרב, וכשיהיה הלה בביתו יוכל לקחת עמו דברים על דבר החילול שבת.

עשה הסוחר כמצוות הרב, וכשהופיעו שני הצדדים לפני רבי אברהם אבוס לדין, עוד טרם הציעו את הטענות ומענות, הושיט הנתבע לתובע את כל סכום התביעה במזומנים טבין ותקילין. אותה שעה גילה הרב לסוחר שכל זאת לא היה אלא כדי להפגש עמו בענין בית מסחרו הפתוח בשבת ומיד הוסיף הרב כמה דברי הסבר ומוסר השכל, בדברים היוצאים מן הלב על בעל העבירה. אמר הסוחר, נייחא, הריני מקבל על עצמי שמירת שבת, אך יורשה לי לשאול את הרב שאלה אחת: מהיכן לקח הרב היתר להשתמש בהמצאות מרמה ודין תורה בדוי למען שמירת השבת?

למה אתה צריך להגיד לנו שהוא כהן במדין, איזה תועלת יש במידע הזה? זה השאלה שרבותינו שואלים... וראיתי בספר שארית יעקב ובעוד כמה ספרים, שכולם עונים את אותה תשובה: אומרת הגמרא {מסכת יבמות כד, ב} - ת"ר אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה. בימי דוד ובימי שלמה לא מקבלין גרים, מה הסיבה? אומרים רבותינו, משום שבימי דוד הרבה התגיירו מהפחד שפחדו מעם ישראל... דוד ערך מלחמות ונצח בהם, וכמו שכתוב במגילת אסתר {ח, יז} "...ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם. אז זה לא בגלל שהם התייהדו, כיון שכבר הגיעו להכרה שהקב"ה ברא את העולם ועם ישראל הוא העם הנבחר וארץ ישראל היא הארץ המובטחת, מה הם עשו?

דבר אחד, הם פחדו מהיהודים... ראו את הכוח שיש ליהודים, אז פחדו מהם ולכן התגיירו, זה בימי דוד.

ותשקט הארץ ארבעים שנה - בימי שלמה לא היו מלחמות, הזמן היפה ביותר שהיה לעם ישראל, אז לכן אנשים באו להתגיייר... משום שעם ישראל היה במצב הכי טוב שלו, היה ברום המעלה, כולם באו לראות מה זה עם ישראל, כולם עלו לבית המקדש להתפלל, אז עם ישראל היה במצב הכי מרומם שהיה לו מעודו.

חז"ל אומרים במדרש, שבתקופתו של שלמה המלך הייתה הלבנה בשלמות, ולכן לא מקבלין גרים בימי שלמה כיון שזה לא מוכח שאלו גרי צדק, שבאמת באו מתוך אמונה בהקב"ה.

הם התגיירו, כיון שהם רצו בשפה שלנו, 'סל קליטה' - ברוך ה' עם ישראל במצב טוב, אפשר לקבל אוטו, מוצרי חשמל וכו' - לכן לא מקבלין גרים בימי שלמה.

נשאלת השאלה - אם ככה, איך יכל להיות ששלמה המלך גיייר את בת פרעה? הרי הוא נישא לבת פרעה, אם לא מקבלין גרים בימי שלמה, אז למה הוא קיבל את בת פרעה, ולא רק, אלא, הוא התחתן איתה בסוף? התשובה פשוטה - מה שלא מקבלין גרים בימי שלמה, מדובר על אלה שרוצים הטבות, אבל אחד שהמעמד שלו טוב... ברוך ה' המעמד הכלכלי שלו טוב, הוא לא ייגש לקבל את ההטבות... הוא משתכר בכסף רב... אם הוא לא צריך את זה, אז ממילא הגירות שלו היא גיור אמת... בת פרעה אין לה בעיה כלכלית, היא התגיירה כי רצתה להתגיייר, היא לא צריכה את כל ההטבות - לכן קיבלה שלמה. אומרת התורה - וישמע יתרו כהן מדין... דע לך, יתרו היה במצב כלכלי טוב, הוא לא בא להידבק בעם ישראל, כיון ששמע שלעם ישראל יש, כל אחד תשעים חמורים לובים... ושהקב"ה נתן להם ביזת מצרים ועוד ביזת הים ועם ישראל מלא בכסף...

הוא היה כהן מדין, ולכמרים שם לא חסר כסף, יש להם הכל בשפע, אז זאת הייתה גירות אמת ולכן התורה אומרת שהיה כהן מדין.

הייתי פעם בשבע ברכות... אז היה שם איזה בדין שסיפר: היה איזה כומר אחד, שרצה לנסוע לשבועיים חופש... אבל הוא לא רצה לסגור את העסק... "חבל זה מכניס כל יום ראשון, כמה אלפי יורו..." בקיצור, הוא אמר, שאם הוא יכניס פה כומר אחד, הוא יגנוב לו את כל "הלקוחות"... הפתרון הכי טוב "אני יביא את הרב של היהודים" ... הביא את הרב, והתחיל להסביר לו איך העסק עובד - תקשיב, כל יום ראשון באים להתפלל פה... הם מתוודעים על כל החטאים שעשו... ואני גובה כסף... כמה זה על כל עבירה?

אני ייתן לך תעריפון עבירות... ואם לא תמצא את העבירה שם, תתקשר אליי, אני יגיד לך... לפעמים יש "יצירות חדשות" של מופיעות בתעריפון © הכומר נותן לו את המפתחות של החדר... הוא טס לחופשה... הרב ניכנס לחדר יום ראשון... על הבוקר, שמונה וחצי, הנה מגיע פציינט ראשון... כן... מה יש לך לספר? תראה... יום שיש רח"ל, ראיתי אישה ברחוב... שמתי את היד על הארנק... וסחבתי לה אותו, בלי שתרגיש... לא נעים, סחבתי לה מכה-מכה... אני באמת מרגיש לא נעים... אני מוכן לתרום, אם תכפר לי העוון הזה... כמה זה עולה ???

הרב מסתכל בתעריפון... "גניבת ארנק=500 יורו" טוב... אין לי ברירה... קח!

שואל אותו הרב - תגיד... אתה רגיל לגנוב ??? זה דבר שקורה לך כל פעם... או שזה חד פעמי ??? ©

אף אחד לא שומע... כן... כל שבוע זה קורה לפחות פעמיים... © יום שיש הייתה מכה-מכה... אבל לא תמיד...

אמר לו הרב - תשמע, אני מוכן לעשות איתך עסקה... במקום שתשלם 100 על גניבה קטנה, ו-500 על גניבה גדולה... אני אמכור לך כרטיסיה, עם עשרים ניקובים... כל פעם שתגנוב, תעשה חור... במקום לשלם לי 3000 יורו... אני יעשה לך הנחה 1500 יורו...

נשמע רעיון מצוין! סופר 1500 יורו, ונותן לרב... אחר כך, נכנס עוד פציינט... כן...

תשמע, עשיתי ככה וככה...

מה אתה אומר !! זה חתיכת עבירה חביבי... זה מינימום 1500 יורו! תגיד... זה קורה לך הרבה?

פעם בחודש לפחות...

תראה יש לנו עכשיו משהו חדש... כרטיסיה עם עשרים ניקובים... במקום לשלם 3000 יורו... עכשיו במבצע 1500 יורו... עושה עבירה- מנקב... יאללה תביא...

וככה עם כל "לקוח"...

אחרי שבועיים חוזר הכומר... מחפש לכסות את ההוצאות של החופשה... מתיישב על הכיסא... אף פציינט לא ניכנס!

נכנס לכנסיה... הוא קולט את הגנב... "מה איתך? הרי אתה גנב... מה קרה לא באת היום להתוודות?!"

אדוני, אני מסודר לשנה הקרובה! היהודי מכר לי כרטיסיה... אני לא מפסיק לנקב!

אמר הכומר לעצמו - לא רציתי להכניס כומר, כי חשבתי שיקח לי את המשרה... בא היהודי וגנב לי את העבירות לחמש שנים קדימה! ©

בקיצור וישמע יתרו כהן מדין חתן משה - יתרו בא להתגיייר לשם שמים... הוא לא חיפש את כל הכסף שיש לעם ישראל... לא חסר לו כסף, יש לו בשפע... אז הגירות היתה גירות אמת, ולכן אומרת התורה, שהוא היה כהן מדין.

בא הספר לב העברי - היות והוא בא להתגיייר, בא משה רבינו ומספר לו את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצלם ה'... למה?

כי הגמרא אומרת (מסכת יבמות מז, א) - גר שבא להתגיייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגיייר אי אתה יודע שישאל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם שלא יחשוב שהמצב של עם ישראל תמיד מזהיר- יש עליות ומורדות, פעמים שנמצאים ברום המעלה, ולפעמים בתחתית המעלה, שלא יחשוב שהוא בא להתגיייר, כיוון שכאן המקום הכי טוב בעולם... לא... יש צרות... יש ייסורים.

וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא? קריאת ים סוף ומלחמת עמלק... אז מה הוא שמע?

עם ישראל 'הולך לו' - הקב"ה בקע להם את הים, נלחמו כנגד עמלק - כל העמלקים נפלו... עוד הוא יחשוב שזה המצב המקסימלי של עם ישראל... אומרים לו- לא, תדע לך את כל התלאה אשר מצאתם בדרך - עם ישראל עברו תלאות, ב"ה עד שהגיעו לכאן לקח להם זמן, גם זה חלק של הגירות. (ברוך שאמר)

ויקח יתרו חתן משה את צפרה אשת משה אחר שלוחיה: ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה: ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה:

מה שכתוב ב' פעמים 'שם האחד.. ושם האחד'. ולא 'ושם השני', מבואר במדרש 'ללמד ששניהם שקולים'. עוד י"א במדרש 'שהיו שוים בקומה במראה ובחכמה'. ובספרי החינוך כתוב שהפסוק בא ללמדנו איך לחנך את הילדים, שלא לראות בן אחד כ'אחד' והשני כ'שני' והשלישי כ'שלישי' אלא כל ילד וילד הוא אחד אחד אחד. וכך שמעתי מרבי שמשון פינקוס זצ"ל שפירש 'ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי', אני קורא לבני השני 'האחד' כי גם אני 'בן יחיד' אצל הקב"ה שהוא תמיד עומד בעזרי כבן יחיד. לא אמר 'בעזרינו' לשון רבים אלא 'בעזרי' לשון יחיד. וכל אחד יכול לומר לשון יחיד 'אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא'. ולכן 'שם האחד אליעזר' ולא שם השני אליעזר, שאנו צריכים להדבק במדותיו של הקב"ה, כמו שהוא מתייחס לכל יהודי כבן יחיד כך אנו מתייחסים לכל ילד כבן יחיד.

שמעתי מהרה"ג רבי זונדל קרויזר כאור החמה מזהיר זצ"ל שהוא התבונן שיש כמה משפחות שהילדים הראשונים הם תלמידי חכמים מופלגים, והילדים האחרונים פוחתים והולכים, וחשב שזהו לטעם חסרון התפילה, כי כשנותנים לאדם רשימה של עשרות שמות להתפלל, איכות התפילה יורד ופוחת מאחד לשני. למשל כשאדם נוסע למקום קדוש ויש לו עשר בנים, הרי אדם הוא מוגבל וכחות נפשו אדומים, כשהוא מתחיל להתפלל הוא מתחיל בתפילה חזקה על הראשון ועל השני פחות וכו'. וכן בענין הזמן, כי כשהיה לו ילד אחד היה מרבה בתפילה על זה הבן, כשיש לו שני בנים נתחלקים כחות הנפש בתפילה בין שני הבנים, כשנולד ילד שלישי מתחלק לשלוש, ונמצא שהראשון נשאר תמיד עם תפילות רבות יותר משאר הילדים. ואמר רבי זונדל שהאימא שיש לה יותר ילדים צריכה לעמוד הרבה יותר זמן בהדלקת נרות. שאם היתה עומדת בתפילה בהדלקת הנרות רבע שעה כשהיה לה רק בן אחד, הרי שכשיש לה שני בנים צריכה להתפלל חצי שעה וכו'. והתפילות האלה אינן 'מותרות' אלא חיוב ההורים על הבנים. כמ"ש רבי שמעון ממגנצא בפיט דשבועות על עשרת הדברות, והיכירי בדיבור של כבד את אביך ואת אמך שהם הולידו אותך וגידלו אותך והתפללו עליך הרבה תפילות ותחנונים ממילא עליך לכבד אביך ואימך. הרי שאחד ממצות האב על הבן הוא התפילות. ומה אשמים הבנים האחרונים שהם נולדו בסוף השורה? כך מלמד אותנו משה רבינו 'ושם האחד אליעזר' כשהתפלל על הבן השני התייחס אליו כבן יחיד. כך יש להתייחס לכל ילד וילד בגשמי וברוחני.

עוד עצה שמעתי מרבי זונדל שכדאי לשנות את סדר התפילה על הילדים, פעם להתחיל מהראשון עד האחרון, פעם להתחיל מהאחרון עד הראשון, ופעם מהאמצע כלפי מעלה ופעם כלפי מטה, שכך נמצא שתמיד יתחיל להתפלל בחמימות הלב על כל אחד ואחד מהילדים. וראיה לדבר שבתורה"ק הוזכרו י"ב שבטי י"ה שש עשרה פעמים, ובכל פעם נכתבו בסדר שונה, ללמדך סדר התפילות, כפי הנראה גם כשהתפלל יעקב אבינו על בניו היו לו כמה וכמה אופנים פעם התחיל מראובן פעם מיוסף פעם מבנימין. ואם אמרו חז"ל לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים' אינו אלא רק לגבי בגדים וכתונת אלא גם לגבי תפילות. וכן לגבי שעה שמשקיע ללמוד עם הילדים, אם היה לומד עם הבן הראשון שעה אחת, מדוע יחלק השעה לעשר בניו, שש דקות לכל ילד? הרי כל ילד שנולד צריך להשקיע שעה נוספת בחינוך הבנים. כך היה לפני שתיקן יהושע בן גמלא את התלמודי תורה, אך כיון שכבר תיקנו שיש חידר, הרי עדיין מצוה בו יותר מבשלוחו, ויש להשקיע בכל בן ובן כמה שהיה משקיע לבן יחיד. כך מקיימים 'ושם האחד אליעזר' ולא 'השני', ללמדנו כמה האמא צריכה להקדיש בתפילה על כל אחד ואחד, וכמה האבא צריך להקדיש בלימוד עם הבנים.

האגדה האחרונה היא שיש לו שמייה רוחנית עמוקה, על ידי כך כל האברים מתרפאים שנאמר "שמעו ותחי נפשכם", יש לו ישועה כללית. כי הוא שומע תוכחות.

אחרי שיחת מוסר לפעמים השומע מפטיר: "תודה רבה, חזק וברוך!" יוצא והולך הלאה בדרכו כמקודם, כבתחילה.

אתם יודעים מה שמספרים מעשה'ה' [מעשיה]. היה פעם יהודי עולה חדש שהגיע לארץ ישראל ובשבת קודש רח"ל עלה על עץ תאנים, קטף ואכל. והעץ לא היה שלו.

חלף שם יהודי עטוף בטלית שיצא מבית הכנסת, וקרא לעברו: "ר' יהודי, שבת היום! האם אתה יודע כמה איסורים אתה עובר? זכור את יום השבת לקדשו, שמור את יום השבת לקדשו, מחלליה מות יומת, כל העושה בו מלאכה יומת, הרבה עבירות, ומלבד חילול השבת הרי האילנות לא שלך: לא תגנוב, לא תגזול, אתה גם אוכל את התאנים ככה, בלי לבדוק, זו סכנת תולעים, שרצים

– איסורים על גבי איסורים..."

כך, העניק לו דרשה שלימה של "הוכח תוכיח", והיהודי המשיך ואכל, והוא חזר שוב בקול רם על פרטי האיסורים והפסוקים שהאיש נכשל בהם.

לפתע פנה איליו ה'עולה החדש' ואמר: "כמה מיוחד כאן בארץ הקודש, בחו"ל לא היו לנו דברים כאלו. ב"ה, כאן אפשר לאכול תאנים מתוקות, וגם ברוך

השם, לשמוע בנתיים פסוקים ודברי תורה..."

הוא שומע פסוקים – "מחלליה מות יומת" – "לא תגנוב", ונהנה, אוכל תאנים גנובות ושומע דברי תורה. האם זה נקרא שהוא שומע!?

לעומת זה, גדולי ישראל "שמעו", אספר לכם מעשה נפלא שבתו של ר' יידל בויאר שמעה את הפרטים מבתו של בעל המעשה.

אתם יודעים כי החזון איש זכותו תגן עלינו, לצורך בריאותו נזקק להליכות קועות מידי יום ביומו. אפשר לתאר מה הוא עשה בהליכה, לא מה שאנחנו עושים...

יצוין שהחזון איש היה חולה וחלש כל ימיו. עוד מימי מגוריו בחו"ל, הוי עובדה שפעם נכנס איליו אחד התלמידים וראה שהוא כותב בדף של החידושי תורה שלו: "ואין הספר תחת ידי". שאל התלמיד: "ר'ב'ה, הנה אני רואה שהספר נמצא פה בארון!", אמר לו החזון איש: "בארון כן, אבל לא תחת ידי... כי אין לי כח לקום ליטול את הספר מהארון", מבהיל החולשה שהיתה לו, ועמה – צמח ונהיה גדול מאוד – החזון איש.

כאמור, ההליכה היתה חלק מרפואתו. פעם אחת, כאשר הלך עם המלוה, שתק, שתק והלך, והגיעו עד רמת גן. הרים לפתע את הראש ושאל: "היכן אנחנו נמצאים?" והמלוה השיב: "אנחנו ברמת גן".

"אוי, כזה תוספות קטנצ'יק לוקח כל כך הרבה זמן..." – אמר החזון איש. פעם אחת [כפי שסיפרה ה"ל], כאשר פסע בשולי העיר, הגיע מולם יהודי תושב אותו רחוב, פנסיור [שומר מצוות] שראה לפניו יהודי זקן המטייל במקום מידי יום, ניגש אל החזון איש ואמר לו: "מדוע אתה מסתובב סתם ככה ברחובות? אין לך מה לעשות? זו לא הדרך, לא ראוי לאדם להסתובב סתם ככה".

למחרת, חזון איש" הגיע שוב, והיהודי, שהתגורר במקום, המתין במרפסת ביתו לראות אם הזקן יבא שוב. והנה באמת רואה אותו שוב.

ידר מביתו לרחוב והתחיל לדבר בקול צעקה: "אמרת לך כבר אתמול, ומדוע אתה לא שומע! אמרת לך שאין זו הדרך הישרה לטייל סתם ככה באמצע היום, האם אין לך מה לעשות בחיים!?"

"חזון איש" הקשיב ואמר לו: "ר' איד, תגיד לי מה אתה רוצה ממני? מה רצונך שאעשה, תסביר לי מה כוונתך?"

"מה אני רוצה? שתשב ותגיד תהילים [במקום לטייל סתם]!..."

הם נפרדו. ה"חזון איש" שב לבתו. למחרת, כמובן לא הלך באותו כיוון... אחרי תקופה קצרה אותו יהודי היה זקוק לישועה, ושמע כי לא רחוק – ב'בני ברק' נמצא ה"חזון איש" שנהנים ממנו עצה ותושיה. אמרו לו כי כדאי ללכת איליו.

הלך, הגיע, המתין בתור. כשהגיע תורו ונכנס – חשכו עיניו. הוא נזכר מיד שזה היהודי שלפני כמה חדשים צעק עליו ברחוב.

הוא כבר שכח לחלוטין לשם מה הגיע, והתחיל רק לבקש רחמים: "ר'ב'ה, שהרבי יסלח לי, לא ידעתי שזה הרב. חשבתי שאני פוגש סתם יהודי המסתובב לו, אני מבקש מחילה סליחה וכפרה, רבי, ברחמנות, תסלח לי! לא ידעתי!"

התחנן על נפשו.

אמר לו ה"חזון איש": "מדוע אסלח לך? על מה אסלח? אתה אמרת דבר טוב מאוד, האמן לי, מאז שאמרת לי 'לך תגיד תהילים' כל יום אני אומר תהילים. זה טוב מאוד, אמרת דבר הגון".

אי אי! אתם שומעים רבותי? החזון איש שומע מיהודי 'לך תגיד תהילים' וחושב לעצמו – זה דבר טוב, למה לא? וגם אם ברור לו לחזון איש שאם היהודי המוכיח היה יודע מי הוא לא היה אומר לו מילה – לא איכפת לו. אם יהודי אומר תוכחה, עליו להאזין לדברי המוסר, לשמוע ולהקשיב [כי כך רצונו של מקום שייאמרו לו עתה המילים הללו]

והוא יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א) תשמעו מה שאומר האלשיך הק':

"וישמע יתרו" – יתרו חיבב את התורה, כי הגם שישב בכבודו של עולם, עזב את הכל והגיע למדבר להתגייר, אח"כ זכה להיות "יתר", שהוסיפו מחמתו פרשה אחת בתורה – "ואתה תחזה", לאחר זאת התעלה עוד ועוד – "יתרו" שהוסיפו אות אחת לשמו, היה זה כאשר התחבר עם משה רבינו, כך העפיל לדרגות גבוהות ולפסגה כזו.

ואיך הגיע מ"כהן מדין" – משפל המדרגה, לעלות לשמי רום וכוכביהם – להיות "יתרו חתן משה". געוואלד, איך יכול להתרומם עד כדי כך? אומרת לנו התורה: אם אתם מעוניינים לדעת את הסוד כיצד זכה לכך – הוא עשה זאת על ידי "וישמע", היה לו כח השמיעה, כי אם אדם מקבל, ושומע – אוי, הוא זוכה, ועוד איך! לכן הזכירה התורה את היותו "כהן מדין", כדי לחדד את גודל השטייגען של יתרו, שמבירא עמיקתא הגיע לאיגרא רמא בכח השמיעה שלו – "וישמע יתרו".

אנשי העולם שומעים כל מיני דברים מעוררים והולכים הלאה. יתרו שמע ורעדו מיתרי לבבו, עד שעזב את הכל ובא אל המדבר. היתה זו שמיעה שיש בה קבלה והחלטה והסכמה, שמיעה פנימית: "שמע ישראל" – שמע ותקבל". ובאמת איך זכה יתרו לקבל כזה כח שמיעה? – אומרת התורה: "חתן משה", כי הוא היה דבוק לצדיק, כך אומר האלשיך הק'. געוואלדיג.

הזמינו אותי פעם לדרשה באחת העיירות, בבית הכנסת ששכן בחצר בית ספר של נערים שאינם שומרי תורה ומצוות. החצר היתה גדולה, וכשהגעתי לשם רצה נהג המונית להיכנס פנימה. הוא צפצף, כי ישבו שם בחורים "שקצים". הם לא שמעו. צפצף שנית. צפצף שלישית והם עומדים כאילו כלום. המשיך לצפצף עוד עד שאחד הבחורים כבר הסתובב וצעק בקול: "שמענו..."

הנהג חשב שהוא מתפוצץ, הוציא את הראש מהחלון וצעק: "אם שמעת – תזוז!"

אתם מבינים? "אם שמעת – תזוז!"

אומות העולם שמעו את הצפצופים, "שמענו"... אבל לא כך שמע יתרו. הוא שמע ונע ממקומו.

אנשים רואים בספרים דברי התעוררות, או שומעים ממוכיחים, מגידים, דרשנים. שומעים רבות, אבל מי שבאמת שומע – זוכה!

הבה ונסביר היטב:

רש"י אומר "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

השאלה ידועה, אין ספק שקריעת ים סוף היה נס גדול בהרבה ממלחמת עמלק, נס נגד הטבע ממש הים נגזר, וכל הניסים. לעומת מלחמת עמלק שנכון ש"כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל וכו'" אבל בכל זאת, המלחמה התנהלה בדרך הטבע. נשאלת אם כן השאלה, אם יתרו שמע על קריאת ים סוף, מה צורך יש בתוספת של מלחמת עמלק?

ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, פלאי פלאים: חז"ל באים לגלות את צורת השמיעה שלו, לא רק את מה ששמע אלא איך הוא שמע.

יתרו לא שמע על שני נסים בנפרד, אלא שמע על קריאת ים סוף ומלחמת עמלק גם יחד. הוא התבונן במה שמתרחש בעולם. כאשר היתה קריעת ים סוף התעוררה סערה בראשי אומות העולם: "שמעו עמים ירגזו חיל אחז יושבי פלשת" והנה לאחר מכן הגיע עמלק להילחם עם ישראל, "ויבא עמלק להילחם עם ישראל ברפידיים". איך יכול להיות דבר כזה, אחרי שכל העולם מזדעזע מקריעת ים סוף, עמלק מעז פניו ככלב, לא איכפת לו שום דבר, והוא בא להילחם עם ישראל!?

ככה? קריעת ים סוף – ומלחמת עמלק, עד כדי כך!?

שמע יתרו: איך לא שומעים!... איך נראים אנשים שלא שומעים!

(יחי ראובן)

ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה (כ, ח)

הכתוב אומר שאומות העולם עתידים לעבוד את ישראל, שנאמר (ישעיה סא, ה): "ועמדו זרים ורעו צאנם", וכן (שם מט, כג) "והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך".

לעומת זאת, נאמר (דברים יא, יג-יד) "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי... ונתתי מטר ארצכם בעתו... ואספת דגן ותירשך ויצהרך".

כתובים אלה לכאורה סותרים זה את זה - אם ישראל ישרתו את עצמם או שאומות העולם יעשו זאת?

מתרצת הגמרא (ברכות לה ע"ב): כאן בעושים רצונו של מקום, וכאן כשאין עושים רצונו של מקום. כאשר ישראל יעשו רצון ה', הם יזכו ל"ועמדו זרים ורעו צאנם", אך כשלא יעשו כן, הם עצמם יאלצו לעבוד.

ומקשים התוספות, וכי יתכן לומר שבמקרה של "ואספת דגן", אין ישראל עושים רצונו של מקום? הלא הכתוב מדגיש: "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי". ומכאן נראה, שלכאורה, ישראל מצויים במצב טוב מאד!

אלא, שאכן ישראל עושים רצונו של מקום, אולם מאחר שאין הם מקיימים זאת בצורה המושלמת ביותר - אין הם זוכים לשרות אומות העולם.

רמז נאה לכך, על דרך הבאור לעיל, דרש "לקוטי צבי הכהן" על הפסוק שלפנינו:

"זכור את יום השבת לקדשו" - אדם שהוא שומר שבת, אך אינו עושה כן בצורה מושלמת, סופו "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך". הוא עצמו יעשה את כל מלאכתו.

לעומת זאת מי שחי ברמה גבוהה יותר של "יום השביעי שבת לה' אלקיך", ומגיע למצת של עבודת ה' מושלמת יותר, הרי שהוא זוכה לשכר של "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך", אלא אומות העולם יעבדו עבורו וימלאו את כל צרכיו.

מפליא להוכיח ולראות כי כאשר הקב"ה רוצה לתת ליהודי את פרנסתו הוא מזמן לו אותה שלא דרך הטבע, וגורם לאומות העולם לעשות עבורו כל מה שביכולתם, אפילו במצב שעל פי כל גדרי ההגיון הם אינם צריכים לעשות זאת.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א סיפר כי בפרס התגורר יהודי כפרי, שהיה עובד לפרנסתו בשדה. קשה היתה המלאכה, מעלות השחר עד שקיעת החמה הוא נאלץ לחרוש ולזרוע. ולמרות זאת מעולם לא ראה ברכה בעמלו, ורק בקושי רב הצליח להביא טרף לבני ביתו.

מדי יום ביומו היה אותו יהודי נושא את עיניו לשמים ומתחנן: "רבונו של עולם, אנא ממך, זמן לי את פרנסתי ברוח מתחת ידך הגדולה", ומעולם לא חדל מלקוות לישועת ה'.

ויהי היום, והנה תוך כדי עבודת החרישה המיגעית הוא מבחין בפרש הרוכב לכוונו. כשהגיע הרוכב הוא נגש והודיע לו כי אמו המתגוררת בטהרן, עיר הבירה, נפטרה.

'שבעה' ישב האיש בביתו, משום שהמרחק ממקום מגוריו לטהרן היה גדול, אולם לקראת ה'שלושים' התאמץ לנסוע לבית אמו, והביא פירות מן השדה שלו, על מנת לזכות אנשים בברכות לעילוי נשמתה.

לסעודה שערך הגיע גם החכם שאמר דברי תורה וסיפר סיפורים שונים. לאחר שהסתיים הארוע, פנה להתארגן ולשוב לביתו.

המולה קדמה את פניו ברחובה של עיר, וכשבר רמה טעמה, נודע לו שהמלך אמרו לעברו במקום זה בעוד זמן קצר.

האיש, אשר מעודו לא ראה את המלך פנים מול פנים, התרגש ביותר. ואכן, לא חלף זמן רב וכרכרת המלך פלסה לה דרך בין ההמונים. עמד האיש וברך בכונה רבה: "ברוך... שחלק מכבודו לבשר ודם", והמלך שהבחין בכך, עצר את מרכבתו וסמן לו לגשת אליו.

"מי אתה?" שאל המלך.

"יהודי מכפר פלוני", השיב האיש ביראת כבוד.

"אתה יהודי?... ובכן אחד לך חידה, ואם תדע את התשובה אשלם לך עשרה זהובים".

עשרה זהובים - האיש בלע את רוצו בתדהמה. סכום זה היה מרויח במשך שלושים שנה! הוא כרה את אזנו, והמלך שאל: "האם יודע אתה כיצד קראו לאמו של אברהם אבינו?"

"אדוני המלך", אמר האיש, "מה אקבל אם אומר את שם אמו-אמו בנוסף לכך?"

"על כל שם עשרה זהובים".

"ובכן לאמו קראו אמללאי, ולאם אמו קראו כרנבו".

המלך התפעל, ובו במקום העניק לו עשרים זהובים.

אשרו של היהודי הרגיע שחקים, והוא אמר למלך: "אבקש את סליחת המלך מראש, אולם אני מרגיש צורך לשאול גם את המלך חידה כלשהי".

נתן ה' את חינו בעיני המלך והוא הסכים. נענה היהודי ואמר: "כאן בפרס התגורר לפני שנים רבות רשע מרושע שרצה להרוג את כל העם שלנו, הלא הוא המן הרשע. האם יודע המלך כיצד קראו לאמו?"

המלך לא ידע להשיב, והבטיח לו עשרה זהובים נוספים לתשובה, והיהודי אשר זה עתה שמע בדרשת החכם בסעודת ה'שלושים' את המידע, אמר מיד: "שמה היה אמתלאי בת עורבתי", ובתמורה לכך קבל עוד עשרה זהובים.

כעת היו בידו בן רגע שלושים זהוב - סכום שהיה מספיק לפרנסתו עד תחית המתים... הוא הודה נרגשות למלך, והמרכבה המשיכה בנסיעתה.

פתאום נזכר היהודי בענין כלשהו והחל לרוץ אחרי המרכבה.

"מה קרה כעת?", עצר המלך את המרכבה.

"אדוני המלך, אנו עומדים ושואלים כאן שאלות מלפני אלפי שנים... אולי נדבר על מה שארע בחודש האחרון בטהרן?... אשאל את המלך שאלה, ואם המלך ידע לענות לי - אחזיר לו את כל שלושים הזהובים שבידי, ואם לאו - האם יאות המלך להעניק לי שלושים זהובים נוספים?"

"שאל", מרגע לרגע גבר חן האיש בעיני המלך.

"אדוני המלך", נענה האיש בעונה, "לפני כחודש נפטרה אמי, שהתגוררה בטהרן, אולי יודע המלך כיצד קראו לה?...!"

מעשה נוסף המראה כיצד דואג הקב"ה שאומות העולם יפרנסו יהודי - גם במצבים בלתי הגיוניים לחלוטין ספר ה"בן איש חי", ומעשה שהיה כך היה:

יהודי אחד מחוסר פרנסה החליט לפרסם את עצמו כיועד עתידות ולנסות להתפרנס מן הענין בכבוד. בדרך כלל היה נוהג להבטיח לבני אדם הצלחות כאלו או אחרות - ממין הדברים שאנשים אוהבים תמיד לשמוע - אך באחד הימים נתקל בבעיה קשה:

בארמון המלך ארעה פריצה לכספת הגדולה ורכוש יקר ערך נגנב. המשטרה לא הצליחה למצוא את עקבות הגנבים, ואי מי, אשר שמעו של מגיד העתידות היהודי הגיע לאזניו, המליץ עליו בחום.

המלך קרא לו באופן אישי והורה לו לעשות כל שביכולתו כדי למצוא את הגנבים, ועיניו של היהודי חשכו... מנין לו לדעת מי הם הגנבים? מי ידוע מה יגזור עליו המלך כשיאכזב אותו?

בלית ברירה החליט כי לכל הפחות הוא ינסה לדחות את הקץ, לכן פנה אל המלך ואמר: "אני זקוק לשלושים יום עבור פענוח הענין הזה, וגם לשלושים תפוחים". התפוחים היו יקרי ערך בתקופה זו, והיהודי החליט כי אם נגזר עליו למות, לכל הפחות יעזוב את העולם מתוך הנאה כלשהי...

שב הביתה, הביא לאמו אתה תפוחים וספר לה כי לדעתו ה'עסק' אבוד, ואף חייו עומדים על כף המאזנים, אך לפחות תפוחים ישנם...

עוד באותו ערב החליט לאכול את התפוח הראשון, וכשסיים קרא: "אמא, אחד גמרת...". הוא לא הבחין באלמוני שהשתופף מאחורי חלון הבית וניסה לקלוט כל הגה היוצא מפיו. היה זה אחד משודדי הכספת, שנשלח במיוחד כדי לבלוש האם ממיד העתידות מצליח לגלות אותם. כששמע האיש את ההכרזה הנרגשת: "אחד גמרת!", הבין שאחד מן השודדים ידוע כבר.

"מי הוא אם לא אני?", מלמל לעצמו כשהוא רועד מפחד, וחיש נמלט מן המקום וסיפר בבהלה לראש השודדים שבאזניו שמע את מגיד העתידות מצהיר, שיש לו כבר קצה חוט.

"נמשיך מחר לבדוק את העניין", ראש השודדים התייחס לכך ברצינות גמורה, וכבר למחרת שלח שליח נוסף כדי להמשיך בבילוש.

הערב ירד, ומיועדנו היהודי מסיים לאכול את התפוח השנים ומכריז: "שנים כבר יש". לבוש השחורים שמתחת לחלון החל לרעוד בכל גופו. "גם אני כבר נתפסתי...", הרהר בבעתה, ורץ לראש השודדים כדי לבשר לו על כך.

ביום השלישי החליט ראש השודדים לוודא את העניין בעצמו. הוא עמד והאזין מתחת לחלון, והכרזה היהודי לא אחרה לבוא: "שלשה כבר גמרנו".

בהברקת פתע מהר נלקוש על דלת הבית. "נתן לך את כל הסחורה הגנובה", נשבע בהן צדקו, "רק אל תגלה מי אנחנו...". היהודי הסכים, כמובן, וכך ביום הנקוב הצליח להשיב למלך המאושר את כל הממון כולו.

המלך התפעל מאד מן ההצלחה. בהזדמנות הקרובה בה ישב עם חבריו, התאפר בפניהם באיש המיוחד שמתגורר בממלכתו.

"קרא לו לכאן ונסה אותו", אמרו החברים, ומגיד העתידות התבקש לבוא במהירות לארמון.

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר הם שאלו אותו: "מה עשיו כאן עד בואך?"

היהודי הרהר לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הציפור, אבל בפעם השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו, את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל מכל הקרואים.

לא חלף זמן רב ושוב התרחש אותו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחפיות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שטט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכוון להתרחץ, הכה אותו וברח.

המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח.

"איך ידעת?" - התפעל המלך.

"לא אגלה זאת, ויהי מה", השיב האיש, אשר חש כי אלקיו בעזרו. "מדוע הכית אותי ולא אמרת לי לצאת?" התעקש המלך להבין. "לו הייתי אומר, היית שואל אותי מדוע ולמה, ובין כה וכה היתה התקרה נופלת עליך", תרץ לו האיש, ושוב לא היתה כל טענה בפי המלך כלפיו. הנה כי כן - מסים ה"בן איש חי" את ספורו - כאשר רוצה הקב"ה להיטיב עם אדם, אין האדם זקוק ליכולת שכלית מפותחת מאוד או לכושר מסחרי, אלא מזמן לו הקב"ה פרנסה ברוח מן הלא כלום... וזה שנאמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך" (דברים כח, ב), גם אם ימלט האדם מן הברכה, כאשר נגזר עליו לקבל אותה, לא יוכל להתנער ממנה לעולם.

(ומתוך האור)

"אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אל"י הקב"ה הגביה אותנו - ואשא אתכם! גבוה מאד - ואביא אתכם אל"י! ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ אלה הדברים אשר תדבר לבני ישראל" אלו הדיבורים, לא פחות ולא יותר - תאמר לבני ישראל כהקדמה למתן תורה.

מה הכוונה "אם תשמעו בקולי"?

שואל רבי שלום - "בקולי", איזה קול?

שמעתי בשם הרבי מקוצק, שהמשיל על כך את משלו:

אדם הלך עם בנו ביער עבות, והבן הצעיר כמוכן, פנה מפעם לפעם לצדדים לקפוץ ולשחק בין העצים. אמר לו אבא: הזהר מאד לא להתרחק ממני, כי במקום זה ביער הפצרות בקלות לטעות ללא אפשרות למצוא את הדרך - ואז אתה אבוד. ביקש הילד: אבא, אבל אני מעוניין לטייל מעט.

"יש לי עצה בשבילך ובשבילי", אמר לו אביו: "כל דקה או שניים אקרא לך בקולי, ואז, כל עוד שאתה שומע את קולי זו הוכחה שלא התרחקת, אך ברגע שקולי לא ישמע באוזןך, תדע שאתה מתרחק בין העצים והולך לאיבוד".

קורה לפעמים, שאדם מישראל הולך לו ברחוב, ולפתע עולה במוחו רעיון נפלא ביראת שמים, ליבו מתרגש, או שהוא סתם מתחיל לשאול את עצמו - האם התפללתי בכוונה היום? ברכתי כראוי? למדתי די הצורך? ואינו יודע מדוע ומאיכן נכנסו למוחו מחשבות אלו? והסיבה האמיתית היא - קולו של הקב"ה... "אם שמוע תשמעו בקולי" כביכול הקול של הקב"ה הוא הדופק בליבו - "שובו בנים שובים" "שובו אלי ואשובה אליכם". כאשר שומעים את הקול הזה יודעים ש"עדיין לא התרחקנו הרבה"... כמה עמוקות טמונה בדברים אלו! של הקוצקער.

ואז זוכים ל"והייתם לי סגולה מכל העמים" אם תשמעו לקול שלי, תשמרו את המצוות אזי, והייתם לי סגולה. פלאי פלאים

"והייתם לי סגולה"

אני מוכרח לספר לכם סיפור. ואקדים, שהעובדה אמיתית ושמעתי מפי אדם גדול מאד, אינני חושב שהכרת אותו, אתם הצעירים, וגם המבוגרים, רובם לא הכירוהו, הוא התגורר בבתי בריודא. עובדא נוראה וגם נפלאה.

כבחור הוא היה תושב עיירת סטוצ'ין, בימי מלחמת העולם הראשונה. הרוסים גייסו אותו לצבא במלחמתם נגד הגרמנים. הם שלחו אותו יחד עם קבוצת בחורים לחזית לא הרחק מהעיר.

בימים ההם החיילים היו מתחפרים בתעלות. ראשי החיילים מציצים מעל הקרקע מכוסים בשקי חול, ומבין השקים - יורים ברובים או מכוונות יריה, וכדומה.

אותו בחור עמד בתעלה וליד חייל יהודי נוסף, לא צעיר - יהודי בשנות הארבעים לחייו. כדורי מוות עפו מכל צד. אלפי דורי אויב שרקו ללא הרף ול"ע - שכנו זה, בן הארבעים, נפגע מהאש ונפל. כאשר נפל שדוד, ביקש מהבחור הנ"ל שיביאו לקבר ישראל. הוא הבטיח לו ברגשי קדש.

לאחר כרבע שעה החייל נפטר.

חלפו שעות ארוכות הקרב המשיך, וההפוגה לא נראתה באופק. הבחור החל לחשוש להבטחתו, הוא הרבה לעצמו "אם הייתה שעת הפוגה, עוד היתה לי אפשרות להביאו לבית העלמין בסטוצ'ין, הקרוב יחסית, אבל ההפוגה רחוקה, הנתותים יורים, מה אעשה?" הרבה נוגות.

ברגע מסוים, בסערת הקרב וסכנת המוות, אזר עוז בנפשו השבורה, ובא לכלל החלטה נחושה: "הבטחתי ליהודי, אקיים את דברי - אביאו לקבר ישראל ויהי מה!".

כיון שהיה בחור גיבור בגופו, גם והתרומם על רגליו נטל את המת ובבת אחת הגביהו על כתפיו, הרים את רגליו ויצא מהתעלה - אל תחת כיפת השמים למול אור השמש - בעיצומו של הקרב: החל לרוץ לכיוון העיר, והנפטר על כתפיו.

הבחור סיפר לי, כי בדרכו חלף בין מחנות של קוזקים, מי שלא מכיר את המושג, לא יכול לתאר את גודל הסכנה של פגישה איתם. אך משום מה הם לא ראו אותו, וכך צעד עם המת - כרואה ואינו נראה - "עוסק במצואה!".

הוא צעד כך בזריזות וברצף - שלשה קילומטרים, במסירות נפש, עד הכניסה לעיר, שם פגש את אחד מאנשי 'חברא קדישא', ומסר את הנפטר לידיו. כשסיים מצוותו תיכף ומיד שב לדרכו רץ בחזרה את כל הדרך, וגם עתה לא ראו אותו עד שב"ה הגיע ונכנס לחפירה, שב למקומו כאילו לא התרחש דבר.

(הקצינים הרוסיים שפקדו עליו לא העזו להסתובב בין החיים והמתים, רק בלילה עברו בין החיילים וחילקו מעט מזון, לכן לא הבחינו בהעדרו).

בסופו של דבר, הרוסים השליטים של סטוצ'ין נוצחו, העיר נכבשה ע"י הגרמנים. הבחור הצדיק הנ"ל, קיבל אישור לשוב לעיירה. חלפו ימים מועטים, הגרמנים הכובשים חיפשו אחריו וגייסו אותו לשירותם. לאיזה תפקיד? שומר בהמות.

כיון שהם ידעו, כי בשעת מלחמה בהמות הינן מצרך יקר (לאכילה), הזהירו אותו בשעת קבלת התפקיד: "אם בהמה אחת תחסר, דמך בראשך".

הבחור החל בתפקידו החדש בכל כוחו: "ביום אכלני חרב וקרר בלילה". ויהי היום, בוקר אחד ברעותו ברחבי השדות הענקיים בקרבת העיר, הוא נקלע שנית לעסק עם ענייני מתים: באופק נשמעה קול יריה, והצליח להבחין מרחוק איך חייל נופל תחתיו. הוא לא ראה אדם נוסף בקרבת מקום, לכן הבין כי החייל יצא לשדה - ואיבד את עצמו לדעת. באותו רגע קם והחל לרוץ לעברו לנסות להציל את חייו, הבהמות לא היו במחשבותיו אלא הצלתו של האיש. במסירות נפש.

כאשר הגיע אליו הבחין לשמחתו, שהוא עדיין נושם וחי. פשט את כותנו, קרע אותה והחל במלאכת חבישה (וסתימת עורקים) כדי להשאירו בחיים. אך לא עלה בידו, לאחר דקות ארוכות החייל מת.

בעודו מתעסק בסיוות הצלה אחרונים הגיעו חיילים - חיילי הצבא. הם ראו על הקרקע חייל הרוג, ולידו חייל נוסף. מיהרו להקיף אותם כפתו את הבחור (הצדיק, בעל המעשה) בהבנה מוחלטת שהוא זה שיירה בו למוות... לקחו אותו לכלא צבאי. תשמעו, וכעבור שעות בודדות הביאו אותו לבית משפט צבאי ובשיפוט קצר גזרו דינו למוות.

לפני גזר הדין, נתנו לו זכות דיבור הגנה. כמוכן הוא התחנן על נפשי כי אדרבה "רק ביקשתי להצילו! איני מכירו, ומעולם לא היתה לי מריבה עמו וכו', רק ראיתי משהו נופל וחשתי להצלתו" תחנוניו היו כקול קורא במדבר כי לעומתו, התובע מטעם הצבא הניח על שולחן בית המשפט שמונה עשרה ראיות לכאורה - שהוא כן הרג אותו, (כך ממש סיפר לי) אתם יודעים כי 'עורך דין' יכול לעשות - מיום לילה ומלילה יום... בקיצור, פסקו עליו דין מוות. העונש נועד למחרת בשעה שתים עשרה - אז יעמידוהו לפני כיתת חיילים להריגה. כך מתנהלים העניינים בשעת מלחמה רח"ל.

לעשרים וארבע השעות שנותרו לו, הטילו אותו כשק עצמות לצינוק, שלא נדע מה זה צינוק, אוי, אוי, אין אפשרות לשבת ולא כל שאר הצרכים - עינויים נוראים, ללא אפשרות מיימלית להרדם. אך גם ללא הצינוק, לא עלה בדעתו לישון, שעות בודדות לפני הוצאתו להורג.

באמצע הלילה, הוא עמד משתומם, כי נראה לו, בהקיץ או בנמנום, היהודי מהסיפור הקודם. אותו חייל שהביאו לקבר ישראל לפני כחודשיים. האיש שאל אותו ואמר: למה אתה נפחד כל כך? אל תפחד, אל תחשוש, כי בזכות שטרחת והבאת אותי לקבר ישראל - תינצל. ואפילו אם תעמוד בשערי מוות, לא יהרגוך". הוא נעלם. "האם זה דמיון או לא" לא היה לו זמן רב וכח לחשוב. כך ראה ושמע, ודיו בכך.

לקראת השעה שתיים עשרה הוציאו אותו, סחבו אותו מהצינוק. סגרו את עיניו, הובילוהו כבדת דרך, לעבר שדה פתוח סמוך לסטוצ'ין.

העמידוהו ליד קיר, מול כיתת חיילים.

כאשר מחוגי השעון הצביעו על שתיים עשרה בדיוק, הקצין צעק: "אחד". שתק שניה וצרר: "שתיים!". עוד לא הספיק להכריז: "שלוש", ומרחוק הגיח ובא חייל דוהר על סוס בצעקות רמות כשהוא מנופף במטפחת שבידו: שיעמדו - שימתינו!

המתינו לבואו חצי דקה וכאשר התקרב נפנף בידו בפיסת נייר, באמרו: "לפני שעה קלה כאשר קברנו את החייל, מצאנו בכיסו מכתב פרידה מבני משפחתו, בו כותב שמאבד את נפשו לדעת. הנה נייר".

כמוכן שהסירו את המטפחת מעל פניו, והניחוהו לנפשו.

ובאופק, אי שם מול כיתת יורים בפאתי סטוצ'ין, כאילו התחלף קול הירי הרצחני בקול העם היהודי, קולם הנצחי של בחורי ישראל שומרי מצוות במסירות נפש. הנה לכם (מסיים ר' שלום את סיפורו) "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ". שומר ישראל שמור שארית ישראל האומרים שמע ישראל.

הניצול ה"עשירי"

אספר לכם עוד מעשה על "והייתם לי סגולה מכל העמים". (בחיוך). הזמן שלי הסתיים, אבל 'מעשה' הרי לא נכנס בחשבון של הזמן... נאחר מעט, לא נורא. מעשה ששמעתי בעצמי מפיו של בעל העובדה בליל שבת - לאחר הדרשה ב"זכרון משה".

בליל שבת לפני יותר משלושים וארבע שנים, דיברנו אז בדרשה, גיוואלד, על "הפסד מצוה כנגד שכרה", דיברנו איך לכאורה אדם חושב שהוא הפסיד על ידי המצוה שעשה, אך בסופו של דבר הוא רואה את השכר "שכר מצוה".

ולפעמים עוד זוכה ומקבל מלא חפניים שכר מצוה, עוד בעולם הזה.

לאחר הדרשה בא לקראתי ושאל: "אולי רוסית? כלומר האם אני רוסית?".

"לא, אינני רוסית נולדתי במאה שערים".

"אבל אני מרוסיה, ואספר לרב שבדרון עובדה", אמר.

כריתי אוזן לדבריו:

מה שאמרו (יבמות יד ע"א) שביט שמאי היו מחודדים יותר, והלכה כביט הלל (שהיו הרוב). אבל בגזירותיו, מה לנו אם איננו עומדים על סוף דעתו. אם יודעים אנו שרואה הוא יותר וצופה למרחוק וחזוה סכנה, ודאי נחשוש לדבריו ונציית לאזהרתו!

זהו שדרשו (פסחים פז ע"א) "אני חומה" (שיר השירים ח, י) זו תורה, ותלמידי חכמים "כמגדלות" שמהם מגוננים על החומה, וכמו שנאמר לנביא: "צפה נתת לבית ישראל" (יחזקאל ג, יז).

ונזכיר את הסיפור הידוע -

בחדש תמוז תרס"ה הגיע מברק לבית הראשון לציון הגאון רבי יעקב מאיר אלישר זצ"ל. הרב רבינוביץ', רב העיר נובומינסק שבפולין מבקש עזרת אנשי ירושלים. שני יהודים מנובומינסק העידו שראו חמישה גויים מבצעים מעשה רצח. לאור עדותם, נגזר עליהם גזר דין מות. הרוחות סוערות בעיר, משום שהגויים המוסתים בטוחים שזו עלילת שקר, ואם הרוצחים יומתו יפרעו פרעות ביהודי העיר, ומי יודע אם לא יתפשטו לכל המדינה. שני העדים עלו לירושלים. הרב מנובומינסק מבקש אפוא שהחכם באשי ישכנע את העדים לחזור בהם מעדותם, ויציל בכך את הקהילה. למברק מצורף אישור, ששולם עבור מברק תשובה בן מאה ושלוש עשרה מילים.

הראשון לציון שלח לאתר את שני העדים, וכינס את עסקני העדה. העדים אישרו את נכונות הסיפור. כמו עיניהם ראו את הרצח והעידו בבית המשפט. בכך העירו עליהם את זעם הגויים, ונאלצו לברוח לארץ ישראל. הם יודעים שהרוחות תוססות והזעם מתלהט. העסקנים חיוו דעתם שיש כאן חשש לפיקוח נפש, וראוי להענות לבקשת הרב.

קם הראשון לציון ואמר: "לדעתי, המכתב מזויף!"

דבריו התקבלו באלם והלם. המשיך והסביר: "יתכן והרב רבינוביץ' אינו יודע כלל מהמברק, או שנאלץ לחתום עליו. מכל מקום, נראה לי שהמברק נשלח על ידי משפחות הרוצחים המבקשים להציל את קרוביהם. כל העת טענו שזו עלילה יהודית, ואם אכן יודו בכך ינתן אות לפרעות!"

הגישה הפתיעה, והראשון לציון שלח את משרתו האישי, הקאואס, אל הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל, רב העדה האשכנזית בירושלים שהיה זקן מופלג. מחמת זקנותו ותשישותו כבר ישן, אך עוררוהו והציגו בפניו את המברק. אך שמע, והגיב: "לדעתי המברק מזויף. יש להשיב שעל פי החוק אין החכם באשי מוסמך להתערב בעניינים שמחוץ למדינתו". ואכן, כך ענו.

כעבור שבועות אחדים הגיעו העיתונים העבריים מפולין, ומצאו שם את הידיעה הבאה: "הודות לפקחותם של רבני ירושלים נכשלו שונאינו בנסיונם ללכדנו ברשתם על ידי מברק מזויף שנשלח כביכול על ידי הרב דנובומינסק, שהפציר שהעדים יודו בהעדת שקר. אילו היו משתכנעים מהמברק, אין קץ לסבל שהיינו סובלים כאן!"

כי זאת עלינו לדעת: החכמים רואים יותר מאתנו. רואים - ורועים! ולנו, אין אלא לציית לדברים, "וכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל" (שמות רבה ג, ח)!

(והגדת)

אם אין כלה, אין חתן

שנינו (מכות כג ע"ב), שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה, שלש מאות וששים וחמשה לאוין כמנין ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה מצוות עשה כנגד איבריו של אדם. שנאמר (דברים לג, ד): "תורה צוה לנו משה מורשה", "תורה" בגימטריא שש מאות ואחת עשרה, "אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום.

מדוע כל מתן תורה, המעמד הנשגב שלא היה ולא יהיה כמוהו, "השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי" (דברים ד, לג), הכל היה להשמיעם שתי דברות אלו. מדוע -

"משל למלך שכנס למדינה. אמרו לו עבדיו: גזור עלינו גזרות. אמר להם: לאו -

כשתקבלו מלכותי, אגזור עליכם גזרות. שאם מלכותי אינכם מקבלים, גזרותי היאך אתם מקיימים!" (מכילתא, הובאה ברמב"ן שמות כ, ב).

מה נאמר כאן? אומר לכם -

בשעתו למדו בישיבה מאות בחורים, וכמה למדו בשאר הישיבות! כל אחד מהם ייחל והשתוקק, נשא תפילה: "אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש. שבתי בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כז, ד), אבל איזה סיכוי היה לו? כמה מהם יהיו ראשי ישיבות, מגידי שיעור ומשגיחים? כמה יהיו דיינים ורבנים? ומה עם כל השאר. לא היו באותם ימים כוללי אברכים. המאושרים זכו בנדוניה הגונה ולכמה שנות 'קעסט', אכילת מזונות על שולחן החותן. ומה הלאה?!

באחד הימים עלה יהודי כפרי לשיבה, מגושם הליכות ומחוספס דיבור. ביקש לשוחח עם ראש הישיבה. מחפש הוא חתן מושלם, 'אתרוג מהודר', בלשנו. ברוך השם, רכוש רב לו. אחוזה רחבת ידיים, עם רפת בקר ודיר עיזים. חלקת ירק ועצי פרי, לא חסר דבר. הוא יבנה לחתן אגף בביתו, ירהט ברוחב יד, יקנה ספרים לפי הרשימה. ומבטיח מזונות בלא הגבלת זמן, עד שהחתן יעלה על כס רבנות נכבדה. אבל אינו קונה 'חתול בשק'. רצונו לראות ולהתרשם, ואחר כך יביא 'מבינים' שיבחנו בלימוד. ומובן, שעליו להיות נעים הליכות ובעל מידות טובות -

כאשר הרגו את הצאר ניקולאי ימ"ש, התגוררתי ברוסיה, ואז היתה ברוסיה חצי שנה של גן עדן כביכול. (הצאר היה אכזר רוצח וכל מה שאתם רוצים, ולאחריו קמו הסוציאליסטים בראשותו של הנשיא קרינסקי, נתנו לסחור ללא הגבלות, פלאי פלאים - אנשים יצאו מכליהם ובאמת הרויחו ממון רב). פרנסתי היתה ממסחר בבורסה. אוהו, סחרתי בזהב ובמרגליות - מבוקר עד ערב, והרווחתי יפה. בוקר אחד, יצאתי מביתי בשעה שמונה לאחר תפילת שחרית, בדרכי לבורסה. אני בדרכי עם מזוודה קטנה ביד. היה בה ממון רב. כאשר צעדתי כך ברחוב, לפתע שמעתי מאחורי קול קורא: "עשירי! עשירי!". קול זה לא היה מצוי רבות במחוזותינו, נו, יהודי מבקש "עשירי" הסבתי את ראשי, פניתי מדרכי, חזרתי לאחורי והוא הסביר: "יש לי יארצייט של אבא, יום הזכרון שלו, אולי תיכנס לביתי להשלים מנין?" הסכמתי.

נכנסתי אחריו לחצר. הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעיניים:

ארבעה אנשים היו שם.

"עשירי?!" שאלתי בתמיהה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך! (למה רימתני?) הכרזתי.

אתה לא תלך!". נעמד בפתח הדלת והתחנן: "כאשר יהיה לך יארצייט גם אתה תתנהג כך..."

כאשר שמעתי דיבורים כאלו, רחמתי עליו, חשבתי: "טוב, נו, מה אפשר לעשות, אני כבר כאן, אמתין עד שיהיו עשה אנשים, שיאמר קדש על אביו". ישבתי על קצה הכסא, בקוצר רוח. הוא יצא לחפש. מסתבר שגם לאחרים אמר "עשירי", עד שלאחר כרבע שעה בערך, נאספו עשרה. חשבתי לתומי שהנה בעוד דקה אני הולך לבורסה, האיש יאמר קדיש וגמרנו, אך לא, הוא החל "הודו"...

"שחרית?!" שאלתי.

"כן! שחרית!" השיב. חשבתי שאני מתפקע.

קמתי לצאת. והוא נעמד שוב בפתח הבית: "ר' יהודי אתה לא הולך, יש לי יארצייט של אבא!" התיאשתי והרהרתי: "אאחר שעה למסחרי, אפסיד כסף, למען מצוה עם יהודי וגמרנו". התיישבתי על מקומי.

כאשר התפילה הסתיימה בירך אותי בכל הברכות וב"ישר כח!" וכמובן שכעת לאחר המצוה כבר לא התחרטתי על מה שעשיתי. יצאתי שמח וטוב לב (שמעתי כן מהרבי שלי, ר' אהרן קצנלבוין - אומר ר' שלום - כי כלל ידוע הוא, שקודם המצוה יש יצר הרע, אבל לאחר המצוה, גם אם תתנו לאדם חמישים אלף שקל הוא לא ימכור אותה). הייתי שבע רצון. צעדתי עם המזוודה לעבר הבורסה.

כאשר התקרבת, כמאה מטר לפני הכניסה ניגש אלי אדם ולחש לי בסערה: "הסתלק מכאן, הורגים בבנין הבורסה! רוצחים! ברח!" - היה זה הבוקר שהקומוניסטים עלו לגדולה. הם נכנסו דבר ראשון לבנין הבורסה - "וכבר הספיקו להרוג שבעים סוחרים עשירים" אמר לי האיש ודחק אותי אחורה. הפניתי ראש ונעלמתי על נפשי."

"אז אני אומר לרב - סיים את סיפורו 'הפסד מצוה כנגד שכרה': 'אחרתי חצי שעה, הפסדתי - 'הפסד מצוה' - ומה קבלתי בשכרה? - את החיים! קיבלתי חיים. ועד היום כאן בזכרון משה אני חי לאורך ימים".

הקב"ה יעזרנו להיות עם סגולה לה', ונקיים את המצוות ברווחה, בבריאות ובחיים ונוכח כולנו לחיים ולשלום, לתשובה שלימה, לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן, חזק וברוך

"צופים אמרום"

"והיו נכנים לשלשת ימים" (שמות יט, טו), לסוף ג' ימים, הוא יום רביעי, שהוסיף משה יום אחד מדעתו (רש"י, משבת פו ע"א). ויש להבין, הלא יכולת חכמים לגזור גזרות, מכח התורה שנתנה להם רשות לעשות כן: "ושמרתם את משמרת" (ויקרא יח, ל), עשו משמרת למשמרתי (יבמות כא ע"א). וכאן, גזר משה רבינו עוד לפני מתן תורה, ומכח מה גזר.

את התשובה כמו את התשובות כולן - מצאתי בגמרא.

כידוע, אמרו (ערובין יג ע"ב) שגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו. מפני מה לא קבעו הלכה כמותו, מפני שלא ירדו חבריו לסוף דעתו. ומצד שני, אמרו (ערובין מז ע"א) שהלכה כרבי מאיר בגזרותיו. ולשתי ההלכות טעם אחד, ונסבירו במשל.

נניח, שיש אדם שראיתו מופלאה. ממש כמיקרוסקופ. בקשו חבריו לשתות כוס מים, ועצר בעדם: "חלילה! אני רואה את החיידקים משיטים במים! שרץ המים הם. על כל חיידק מאה חמישים ותשע מלקות (פסחים כד ע"א, מכות טז ע"ב)!"

אין הלכה כמותו. כי התורה ניתנה לעין האדם, ולא למיקרוסקופ! אפשר לשתות בלי חשש.

אבל אם יאמר לחבריו: "אל תשתו, כי אני רואה במים נגיפי מות" -

ודאי ישמעו לו וימנעו מלשתות. לא יאמרו: אין אנו רואים, ולא צריך לחשוש! ולענייננו: רבי מאיר העמיק חקר עד שלא עמדו חבריו על סוף דעתו. אמרו לו: התורה ניתנה להבנתנו, ואם אינה משגת עומק דעתך נפסוק כהבנתנו. [מעין

ראש הישיבה העביר לנגד עיניו את תלמידיו המובחרים. מי מהם יזכה בהצעה מושלמת זו. אוכל לשבע ובית מלא ספרים, מה עוד צריך!
שלח לקרוא לבחיר הישיבה, שבחו והיללו בלי סוף. הלה הגיע, ואכן "חכו ממתקים וכלו מחמדים", לחצו ידיים והתפתחה שיחה לבבית. שבה את לב הכפרי מהרגע הראשון: "כזה אני צריך! ואם הרב כה ממליץ, נאמנת עלי עדותו. מותר אני על הבחינה. אפשר לקבוע תאריך, מתי הוא מגיע?"
ראש הישיבה נחלץ להרגיע, זה לא הולך כך. חכה, נקבע פגישה, נשמע רשמים" -

"מה פגישה, בשביל מה. הכל מוכן, רק את רשימת הספרים" -

להיטות עוררה חשד. מי יודע מה כלול כאן, בעסקת החבילה. ידועים דברי האנון רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל ("עירות דבש" ח"א דרוש ה) שאמר, שבעבר היה כל אחד להוט להשיא את בתו לבן תורה. ידע ש"המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני הארץ" (פסחים מט ע"ב), ושכל הנביאים לא התנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ומהנהו מנכסיו (ברכות לד ע"ב). הגיעו זמנים בהם ירד כבוד התורה והתמעט כבוד לומדיה, והעשירים בקשו חתנים שיעסקו במסחר. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נולדו להם בנות כעורות ובעלות מום, ובעל כרחם השיאו לבני תורה, שנאלצו לקחתן תמורת הבטחת מזונותיהם ושקידתם על התורה. כעת, גם אותן בנות אינם משיאים לבני תורה. משחכים הם נערים מנוערים בהון עתק, ובלבד שלא ינשאו לתלמידי חכמים. והקדוש ברוך הוא מקונן, כביכול: "לשוא הכיתי את בניכם" (ירמיה ב, ל)!

מי יודע, הרהר ראש הישיבה, מה טיב ה"סחורה" המוצעת בכזו נדיבות - אולי יש לה רגל מעץ ועין מזוכית, לב אבן וראש קש. אולי כפופה קומתה והלבינו שערותיה. הוא המציע, האחריות עליו: "בראש ובראשונה, בת כמה היא?"

"מה? לא! אין לי בת..."

"מה? לא!!! תסביר, בבקשה!"

"אה, פשוט מאד, הרב מבין, ה' ברכני בעשירות. כל מה שיש לשכני, יש לי ויותר. יש להם פרות, שלי רבות יותר ומפוטמות יותר. עדרי אווזים שלי גדולים יותר ושוקלים יותר. יכולי רב יותר ודשן יותר, וביתי רחב ומפואר יותר. ולפתע מגיע שכני, ומתהדר בחתן שהביא לביתו, בן תורה חריף ובקי, שקדן ונעים הליכות. והכל סחים בו ובאשרו, מתקנאים בו ומתברכים בלבבם להיות כמותו. אמרתי: חוצפה שכזו, לא יקום ולא יהיה. אני נוסע העירה ומביא חתן לתפארת, שישים אותו בצל, יאפיל עליו כליל, יעלה כמה שיעלה!"

כשהתקן הכפרי מרוב התרגשות, מיהר ראש הישיבה להשחיל שאלה: "הכל טוב ויפה, אבל מה הוא יעשה אצלך?"

הכפרי משך בכתפיו: "אני יודע? יש מקום לרוב! מסתובבות שם פרות, מסתובבים אווזים, יסתובב גם חתן..."

נשמע מופקע, נכון? אין חתן, באין כלה. העיקר, חסר מן הספר -

כך גם בענין התורה והמצוות.

קודם כל וראשית הכל, "קבלו מלכותי", שהקב"ה יהיה במרכז, שנשווהו לנגדנו תמיד. ואז, נשאל במה לעבדו וכיצד נשביע רצונו. אבל אם הכל נעשה, עד ל"בית מלא ספרים", וכלה אין, אין כאן כלום!

(והגדת)

אשר הוצאתיך מארץ מצרים

בע"ה, בשבוע הבא, נתחיל לקרוא פרשת משפטים. פרשת משפטים, זה המשכה של פרשת תרומה ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם - ו מוסיף על עניין ראשון. ממשכים את המעמד הקודם.

סימונו של מעמד הר סיני, מופיע בסוף פרשת משפטים, שנאמר {כז, ז} ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע בפרשה שלנו, כתוב רק נעשה, בלי ונשמע.

הפרשה פותחת בגנב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם...

שואלים כל המפרשים - למה התורה פותחת דווקא בגנב...אין לך משהו יותר טוב?

אחד שגנב ואין לו ממה לשלם, מוכרים אותו בגנבתו ???

חסר מצוות??? תפתח ב- אם כסף תלווה את עמי...תפתח {שמות כג, ה} כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו... חסר מצוות ... ישר גנב !!?

יש על זה הרבה תשובות...התשובה הפשוטה היא - כי פרשת משפטים בנויה על בסיס עשרת הדיברות.

הדיברה הראשונה {כ, ב} אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים... וזה הולך ונמכר והולך לעבד, על המעשה שעשה.

אומרת התורה - מה קורה, אם אחרי שש שנים, הוא עובד ולא רוצה לצאת "תשמע תענוג פה, אוכל בזמן, מזגן מתי שאני רוצה - מדליק\מכבה, לא משלם ארנונה, הכל בסדר גמור" ... למה ללכת הביתה?!

מה עושים איתו ?

מביאים אותו לבית הדין, לוקחים את האזן שלו, לוקחים אותו ליד הדלת ורוצעים את אזנו הימנית, ועובד אותו עד היובל והולך הביתה.

שואלת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה און מכל אברים שבגוף? אמר הקב"ה און ששמעה קולי על הר סיני, בשעה שאמרתי {ויקרא כה, נה} "כי לי בני ישראל

עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם" והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע ור"ש ב"ר היה דורש את המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה דלת ומזוזה מכל כלים שבבית, אמר הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע בפניהם

אומרת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - ר' יוחנן בן זכאי היה דורש מקרא זה כמין חומר.

אומר רש"י: חומר. צרור המרגליות וצרור הבושם תלוי בצוואר לתכשיט.

אומר ר' יוחנן בן-זכאי - רבותי, אני רוצה להגיד לכם, הוורט הזה שאני אומר לכם... זה כמו שרשרת פנינים, זה כמו שרשרת של יהלומים !

רבותי, שואל הסבא מקלם שאלה עצומה - איפה שמעת שכן אדם נותן תשבחות על עצמו ?? לא מצאנו דבר כזה!

אומר ר' יוחנן בן זכאי, מה שאני אומר לכם עכשיו, זה תכשיט! ממתי נתנים נותנים קומפלימנטים על הוורט שלהם? שאלתו של הסבא מקלם בדיברה הראשונה של הקב"ה - אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים

מבית עבדים - מה זה הדיברה הזאת ? מבאר הרמב"ן שהדיברה הזאת, חלוקה לשניים:

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים - שלב אחד

מבית עבדים - שלב שני.

פירוש הדבר - הקב"ה אמר אני הולך לתת במצרים עשר מכות, כדי שתדעו, שאני בראתי את העולם ואני מקיים את העולם בכל רגע ורגע ואני אחראי על כל דבר ודבר בבריאה.

אף אחד לא היה כאן בשעת בריאת העולם... האדם הראשון נברא מצא הכל מושלם...הוא נולד ביום השישי בשעה השביעית של היום, היו שמים וארץ , דגים וחיות ... הכל היה מוכן...

אמר הקב"ה - כדי שתדעו שאני בראתי את העולם, אני הולך להביא על מצרים עשר מכות ...

שכותב המהר"ל {גבורות ה', פרק נז} - עשר מכות מצרים, כנגד עשרה מאמרות שאיתם ברא הקב"ה את העולם... אבל הפוך... בראשית ברא - כנגד מכת בכורות... יהי אור - כנגד חושך ...

קח את עשרת המאמרות, כפי שמופיעים בגמרא {מסכת ראש השנה}... תהפוך את המכות - מול בראשית מופיע בכורות ... חושך - יהי אור ... תעשה הפוך עד שאתה מגיע למכה האחרונה מכת דם.

כותב המהר"ל - הראה הקב"ה יהי אור, כנגד זה נתתי חושך ... בראשית ברא... הרגתי לכם את הבכורות...

כל מכה ומכה, כנגד מה שהקב"ה אמר בעולם... ביאור נפלא של המהר"ל.

אמר הקב"ה - אחרי יציאת מצרים... עכשיו אתם יודעים שבראתי את העולם ואני שליט ברוח, בגשם, בשמש, ובכל הבריאה, אני שולט בכל הבריאה, שולט על הכל דבר בכל רגע ורגע ! אם אני שולט, אז אני בראתי!

אם ככה - בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ - הוכח במכת בכורות... יהי אור, הוכח במכת חושך... אנכי ה' אלוהיך - לא כתוב אשר בראתי שמים וארץ... מה כתוב ???

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הוצאתיך מארץ מצרים = ל-בראתי שמים וארץ... כי ביציאת מצרים הוכחתי לכם שבראתי את העולם !

יש עוד שלב - מבית עבדים:

מה זה מבית עבדים?

הוצאתי אתכם מארץ לא רק ממצרים עם עשר מכות, הייתם עבדים לפרעה ועכשיו אתם עבדים שלי.

אומר הרמב"ן -מבאר אותו ר' חיים פרידלנדר, בספר השיחות שלו {שפתי חיים מועדים-פסח}:

אומר הרמב"ן יסוד נפלא ביותר - ישנם הרבה מצוות שקשורות לענין יציאת מצרים...

הישיבה בסוכה - זכר ליציאת מצרים...הנחת תפילין - זכר ליציאת מצרים... קידוש - זכר ליציאת מצרים, אבל שונים הדברים האלה אחד מהשני.

אומר הרמב"ן - הנחת תפילין, למי שאומר את ה' יהי רצון לפני שאנו מניחים תפילין... מה אנו אומרים?

שהקב"ה יחיד בעולמו שיש לו כוח בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו ... אז הנחת תפילין זה כנגד זה, שהקב"ה ברא את העולם.

מצוות שבת שנאמר - זכר ליציאת מצרים, שם זה לא בגלל שלקב"ה יש כוח בעליונים ובתחתונים, למה?

מסבירה התורה בפרשת ואתחנן {ה, יד}ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמון {טז} וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על כן צוץ ה' אלקיך לעשות את יום השבת - אז למה אתה שומר את השבת?

כי היית עבד במצרים!

אז יש חלוקה בענין של מצרים - חלק אחד כדי לדעת שהקב"ה קדמון וברא את העולם...והחלק השני שנדע, שהוציא אותנו ממצרים מבית עבדים.

אם ככה רבותי, נוכל להבין בס"ד את דברי ר' יוחנן בן זכאי:

אומר ר' יוחנן בן זכאי... מה שאני אומר לכם עכשיו זה כמו בושם, כמו תכשיט... ממתי אדם נותן קומפלימנטים לעצמו ?

הוא לא נותן קומפלימנטים לעצמו... ר' יוחנן בן זכאי מסביר לך, מה פירוש הדבר "להיות עבד".

יש בסלנג היום – הוא 'פודל שלו'... 'עבד שלו', זה כינוי של גנאי.
ר' יוחנן בן זכאי אומר לנו – אני רוצה להגיד לך וורט שהוא כמין חומר... הוא תכשיט, הוא לא מילת גנאי.

להיות עבד של הקב"ה, זה התכשיט הכי יפה שיש בעולם !!!
ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו ... משה רבינו, התכשיט הכי יפה הוא קרא לו עבד – וימת שם משה עבד ה'.

עבד אצל בשר ודם, זה בזיון, אך עבד של הקב"ה, זה התכשיט היפה ביותר!
ר' יוחנן אומר – אני רוצה לתת לך מתנה... אני אומר לך דרשה שהיא כמין תכשיט, שתדע שלהיות עבד של הקב"ה, זה הקישוט הכי יפה – זה תכשיט!
בא האלשיך הקדוש, עם ביאור נפלא, ובזה בע"ה נסיים:

{משלי א, ט} כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתך...אומר שלמה המלך, המצוות שאתה מקיים, הם כמו כתר על הראש... **כי לויית חן הם לראשך** ... וכמו תכשיט על צווארך **וענקים לגרגרתך**.

הוא האלשיך הקדוש משל נפלא, נתרם אותו לשפה שלנו:
מעשה בשר אחד, שחטא למלך ונכנס לכלא... שם בכלא, זה לא כמו במדינה שלנו – כל אסיר שנכנס לכלא, שמים לו אוזיקים בידיים וברגליים... הבעיה שלכל אזיק, שמו גם משקולת של 20 ק"ג.

כשהגיע אותו שר לכלא נתנו לו מספר...
אמר להם "מה פתאום מספר, אני שר!"

אמרו לו "כאן אין שרים, כאן כולם אסירים... זה המספר שלך"
מגיע הסוהר... תביא את הידיים... קושר לו אזיק אחד ושתיים, מחבר את המשקולות לידיים ולרגליים... "עכשיו תסתובב בחדר כמה שאתה רוצה"
מי יכל להסתובב ככה? בקושי אפשר לזוז...

בא השר הזה "רבותי... כלא – כלא, אבל תורידו לי את המשקולות, איך אפשר לחיות ככה !?"

בקיצור אומר אותו שר "חבר'ה, תנו לנציב שירות בתי הסוהר כמה דולרים שיעזור לי... לא ביקשתי שיורידו את הכל...בקשתי פשוט שיקלו עליי ... במקום המשקולות שימו כדור מספוג, במצלמות יראו שיש כדור, אבל תעשו מפלסטיק...ביקשתי רק הקלה!

אומר האלשיך הקדוש, בואו וניקח תמונה לצד השני:
כלה, ב"ה התאסרה למשפחה של מיליונרים...איך שהיא באה למשפחה, אומרים לה "כלתנו היקרה, לכי תקני לך תכשיטים"
"עד איזה סכום, 500,1000,2000?"

אמרה לה חמתה – גברת, תצאי מהחלום... אנחנו מיליונרים... קחי את הכרטיס הזה ותתחילי לגהץ... שנאמר **ויעבר ה' על פניו** ☺
יציאת הכלה המאושרת לקניות, לקחה את הכרטיס הזה, והגיע לחנות התכשיטים...

שואלת אותה המוכרת – איך אפשר לעזור...אולי עגילים, צמיד?
אמרה לה אותה כלה – אל תדאגי מוכרת יקרה, עד 1,000,000\$ הכרטיס לא מצפצף...

אם ככה לעבודה –הלומים, צמידים, זהב, כסף, סטים – בקיצור גיהצה את הכרטיס \$80,000...אפילו לא צלצלו לחברת האשראי.

לארוז לך?
כמובן אומרת הכלה...

אומרת לה המוכרת – את יודעת מה זה ללכת עם קילו וחצי זהב על הגרון?
אמרה לה הכלה – זה לא נורא...

כן, אומרת המוכרת... אבל עם השנים זה הורס את הצוואר... בע"ה תהיי במצבים מסוימים ... את יודעת, יהיה לך כבד ...

אומרת לה הכלה – גברתי, תכשיטים זה אף פעם לא כבד!
אז מה כבד?

אסירים – אתה שם להם אוזיקים על הרגלים –זה כבד!
אומר לנו שלמה המלך **כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתך** – מצוות זה תכשיטים... מצוות זה לא עבודת!!! אומר ר' יוחנן בן זכאי – אני רוצה להגיד לכם את הפירוש הזה כמין חומר ... כמו תכשיט!!!

שבתינו, שהמצוות שיש לנו, זה הדבר הכי יפה שיש בעולם !!!
אנחנו חיים בדור שהכל סינטיטי, הכל צ"ק צ"אק ... הכל חד פעמי...

אומרים חז"ל – דורות ראשונים, היו מביאים דרך הבית, כדי להתחייב במעשרות...כך אומרת הגמרא במסכת ברכות... מכניסים דרך הבית, את כל התבואה מהשדה, כדי להתחייב במעשר!

דורות אחרונים, אומרת הגמרא, מביאים את הכל דרך גג וקרקפו – מסביב...כדי להיפטר מהמעשר !

אדוני, אתה אוכל סנדוויץ' ?
"כתוב על זה מזונות" ... אהה ברוך ה' מזונות !!!!

אדוני, למה מזונות ? זה סעודת קבע... טול ידיים...ברכת המזון... אתה יודע מה זה ברכת המזון ???

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות.

אומר לנו שלמה המלך **כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתך** – שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט...שתרוץ אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

קולות וברקים
כתוב בספר קהילת יצחק [המגיד רבי יצחק רייטבארד] בשם רבי איצאלע בן הגר"ח מוואליץ'ן צוק"ל. הנה מצאנו במעמד הר סיני שהיה רעש גדול, רעמים וברקים וערפל, והארץ רעדה. אימה ויראה. ובסוף מתן תורה אמר הקב"ה 'אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים, בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו'. כמו שלימד אותנו הבעש"ט להעלות היראות חיצוניות ליראת השם. אך לכא"ל לזה לא מספיק קולות וברקים מה היה צריך כ"כ הרבה פחדים נוראים שכל העולם נשתנה ע"י הרעמים והקולות ביום הקהל, ונתקבצו הגויים אצל בלעם וכו' כמ"ש במדרש. וגם יצאתה נשמתן מרוב פחד. וצריך להבין מה היה צריך כ"כ הרבה פחדים באותו יום?

וביאר רבי איצאלע שחכמי לב התבוננו איך יתכן שבני ישראל בגלותם הארוך עדיין מוסיים נפשם להשי"ת בכל לב ונפש, וכמ"ש רבי יעקב עמדין בסידורו שזהו נס יותר גדול מיציאת מצרים, היתכן שיצאנו לגלות ארוך כזה, ובני ישראל שומרים תורה ומצוות, כ"כ הרבה צרות ויסורים והגויים בקשו לאבדנו בגשמי ורוחני, וב"ה אנו נראים בצביונו וקומתנו ממש כמו במעמד הר סיני, אותם תפילין ואתם שבת, בתוספת גדרים וסיגים מדרבנן. אע"פ שבקשו להרוג אותנו בכמה אופנים ברדיפות קשות מאד, רצו להרוג אותה ועינו אותנו במסעי הצלב ובאינקוויזיות, אך מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה. בשלמא גדולי ישראל, רבי עקיבא שיכול לעמוד בנסיונות של מסרקות של ברזל, הרי הוא נשמת רבי עקיבא שדורש על קוץ ותג שבתורה. אך איך יש כח להמון העם לעמוד בנסיונות כאלה?

ומביא שם סיפור מיהודי פשוט שהיה שחקן תיאטרון מוצלח מאד, ושמו היה הולך לפניו והצליח בעשירות גדולה. סוף ימיו היה במדריד בספרד, גם שם היה לו כבוד וגדולה. ולא ידעו העם שהוא יהודי. לאחר שנגזרה הגזירה והיהודים נתגרשו מספרד, היה הוא מהאנוסים ולא ידעו. ביום מן הימים נתגלה שהוא יהודי, והתיאטרון בקשו לשלם לו הון רב שיחליף דתו לנצרות רח"ל, והוא מנע עצמו במסירות נפש, בתחילה עשו לו יסורים נוראים, עקרו לו כל השערות של הראש, וכל צפרני ידיו ורגליו, ושרפו ידיו וחלקי גופו, צרות ויסורים קשים ונוראים שאי אפשר להעלות על הדעת, והוא לא רצה לזוז מיהדותו, ונהרג על קידוש השם. ה' יקום דמו.

יהודי זה לא הניח תפילין לא דרש"י ולא דרבינו תם, מאיפה קיבל את הכח הנורא הזה למסור נפשו, התיניא כתב שזהו סוד פנימי שאי אפשר להסבירו. אך רבי איצ"אלע מבאר שכפי הנראה שיש בלבנו גנוז וטמון יראה יותר גדולה מכל היראות מהאינקוויזטורים, שהיו מכניסים אנשים בסיר מלא מים ורותחים על האש והיו יכולים לצאת בכל רגע ממנו ולהמיר הדת, והעדיפו להשאר בתוך הסיר ולהשרף על קידוש השם, הרי שיש בלבנו של יהודי יראה יותר גדולה מיראות קשות כאלה, להיות אפס ואין בתוך הכלים של האינקוויזציה, כי זהו סדר מדת היראה שהיראה הגדולה מבטלת היראה הקטנה, כמו אדם שמפחד מדבורה ולפתע בא אריה, הוא שוכח יראת הדבורה. כך אם אין אנו מפחדים ממסע הצלב והאינקוויזציה הרי שיש בלבנו יראה יותר גדולה מזה. כמ"ש הבעש"ט שמעמד הר סיני חקוק בלב כל אחד מישראל, זה הכניס בלבנו יראה גדולה יותר מכל יסורי עולם. כך כפה עלינו ה' הר כגיגית, והיה שם קולות וברקים באופן של יראה גדולה נוראה מאד, ששום גוי רשע ואכזר לא הצליח לעשות יראה יותר גדולה מזאת היראה החקוקה בלבנו מיום מתן תורה. והוא מלבד עוצם האהבה שבאותו מעמד, ישקני מנשיקות פיהו, בשעת הדיבור היה כל דיבור נושק כל יהודי בדיקות ואהבה שאין לשער. אך יחד עם זאת היה מדת היראה השלימה ביותר.

כתב החת"ס שבינו ו' סיון עדיין לא ידעו ישראל שהקב"ה מסכים למשה רבינו לדחות המעמד לעוד יום, ובאמת כולם יצאו לעמוד בהר סיני, עמדו שם י"ב שעה שבעו רק קולות וברקים ולא שמעו תורה, הלכו לביתם בלילה, ובמחר בבוקר הוציאים משה לקראת האלקים, וביום ז' סיון בבוקר ניתנה תורה. לכן נרדמו מרוב אפיסת כוחות שהיום הקודם עמדו כל היום וקבלו מורא גדולה כזאת.

נמצאנו למדים שיש בכל נפש מישראל גנוז וטמון יראה טמונה מיום מתן תורה, הקולות והברקים והלפידים וקול השופר, זה מבטל כל היראות החיצוניות. וזה שאמרנו למשה 'דבר אתה עמנו, ואלי ידבר אלקים פן נמות', קשה לנו לסבול היראה הזאת. אמר להם משה 'לבעבור תהיה יראתו על פניכם' בשנות הגזירות, בשנת ה' אלפים תרנ"ו, ובשנת וכו', במסע הצלב וכו', איך יהיה לכם כח לעמוד מול החיות הרוסיים והנאציים, לכן צריך לתת לכם יראה גדולה כזאת שיהיה לכם כח למסור נפש בשעת השמדות על שרף נעל, עתה תקבלו כח לעמוד כנגד כל היראות שהחיצוניות שבעולם. כי כל השמדות והשוואות הנוראים הם רק יראות חיצוניות, ולנו גנוז בלב יראה אמיתית ופנימית. כן כתב בספרו קהילת יצחק.

(הגרמ"י רייזמן)

ברוך הדרוש
ליכא בר מצרא כמו שכתוב בחושן משפט (סימן קע"ה), ועיין בשארית יעקב [פרשת במדבר דף נ"ז ע"ב ד"ה אמנם] וחסדי אבות (אבות פ"ד מ"ד). ואתי שפיר דפתח אנכי אשר הוצאתיך כו, וקשה הא ד' כהן וארץ מצרים טמאה ואיך ירד לשם, ועל כרחך דהם בניו ואב מותר לטמא לבן ובדין שיזכו התורה ולא מלאכים: (פרדס יוסף)

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם (יה, י)
במדרש ויאמר יתרו ברוך ה' כמאן שהצילים גרים לפני הקב"ה יתרו מישראל, ותמוה. ו"ל עפ"ד הגמ' בחולין (צ"א ע"ב) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת שישראל מוכיזין את השם אחר שתי תבות שני' שמע ישראל ה' וכו' ומה"ש אין מוכיזין את השם אלא לאחר שילש תבות דכ"י קדוש קדוש קדוש ד' צבאות, והנה כאן הזכיר יתרו את השם אחר תיבה אחת, שאמר

ברוך ה' וזה"ש המד' ויאמר יתרו ברוך השם מכאן שהצילים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל שהם אינם מוכיזים ה' רק אחר שני תיבות והוא הזכיר ה' אחר תיבה אחת

אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (כ, ב) עוד י"ל מה שנאמר הוצאתיך כו, דהקשו מפרישים למה לא קבלו התורה המלאכים דיש להם טענת בר מצרא, ותיצרו דישראל בניו ובכנו

ורכז מאמרים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

368

פרשת יתרו

תשפ"א

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

עתידה להנטל מהם לעתיד לבא, לא תקנו להם לברך עליה.
'לקוטי יהודה'

פתיחת התורה בהצרת אמונה

"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (כ ב)

דרש ה'נודע ביהודה':

את התורה שבכתב - עשרת הדברות - פתח הקדוש ברוך הוא במצות "אנכי ה' אלקיך". שמהותה היא האמונה במציאות ה' ובמלכותו, שמפכה אנו מחיבים לקבל את על מצוותיו. כך אף את התורה שבעל פה - ששה סדרי משנה - פתח רבנו הקדוש במשנה: "מאמתי קורין את שמע בערבית" העוסקת במצות קריאת שמע שבה אנו מכריזים "ה' אלקינו ה' אחד".

'היום יום... בשבת'

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ ז)

"רבי יצחק אומר: לא תהא מונה כדרך שאחרים מונים, אלא תהא מונה לשם שבת" (מכילתא מסכתא דבחי' ז).

הרב"ק באר את דברי רבי יצחק כי צוה התורה בפסוק זה שלא לכוונת שם מיוחד לכל אחד מימות השבוע כדרך שהגויים נוהגים, אלא ליחס את כל הימים ליום השבת - ראשון בשבת, שני בשבת וכו'.

כתב החיד"א כי לפיכך תקנו לפתח את 'שיר של יום' בהכרזת: "היום יום... בשבת", כדי לקיים את מצות "זכור את יום השבת לקדשו" דעת רבי יצחק. רבי שלמה זלמן אויערבך נהג להקדים לאמירה זו את הפסוק שבו הצטיינו על כך דברי רבי יצחק: "זכור את יום השבת לקדשו".

על פי האמור פרש רבי ברוך אפשטיין מפינסק את שאנו אומרים בהגדה של פסח בפיוט 'אחד מי יודע': "שבעה אני יודע - שבעה ימי שבתא"; אין פונתנו לעצם שבעת הימים שאותם יש גם לגויים, אלא לצווי הפיחד שהצטוו ישראל ליחס את כל הימים ליום השבת, ובכך כלם נחשבים: "ימי שבתא".

'פתח עינים' תמיד ג ז; 'הליכות שלמה' תפלה יא יד; 'ברוך שאמר' הגוש"פ עמ' פד

'אמן' - רק לאחר 'שתרגילנו בתורתך'

"ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה; ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בערי ויצלני מחרב פרעה" (יח ג-ד)

לכאורה, היה למשה לקרוא לבנו הראשון אליעזר. שהלא ההצלה מחרב פרעה הייתה במצרים, לפני שברח לארץ נכריה?

והנה, רבי מרדכי בנעט פרש את הסבה שאין עונים אמן אחר ברכת 'המעביר שנה', אלא לאחר סיום בקשת 'הי רצון' הסמוכה לה, על פי מאמר חכמים (סנהדרין עא ב): "שנה לרשעים - הנאה להן [שאינם חוטאים] והנאה לעולם [שאינם יכולים להרע לבירות], ולצדיקים - רע להן [שבטלים מן התורה] ורע לעולם [שתורתם מגנה על דורם]".

כאשר אדם קם משנתו ומודה על שהעביר הקדוש ברוך הוא שנה מעניו, אין אנו יודעים אם הוא צדיק שהקימה מהשנה היא טובה שראוי לו לברך עליה. רק לאחר שבקש: "יהי רצון... שתרגילנו בתורתך ודבקנו במצותיך ואל תביאנו לא לידי חטא..." אנו מבינים כי הוא צדיק המבקש להדבק בתורה ובמצוות, ומשום כך הקיצה מהשנה נחשבת בעבורו כטובה שראוי לברך עליה, ואף אנו יכולים לענות אחריו 'אמן'.

אף כאן רק לאחר שנוכח משה כי זכה ונשאר בגדר "גר" בהיותו "בארץ נכריה", ולא למד ממעשיהם הרעים, יכול היה לקרוא לבנו אליעזר ובכך להודות על "כי אלקי אבי בערי ויצלני מחרב פרעה". שאלו חלילה לא היה נשאר נאמן למסורת בית אבותיו, מוטב שלא היה נצל מחרב פרעה.

'גבורת שמשון' [לר"ש פישר]

רק מחמת קלונם של ישראל, לאחר שהפסידו את מעלתם ככהנים בחטא העגל. לפיכך, אסור לכהנים לברך על מעלתם, שכן הם עשויים להקלל בגדר "מתכבד בקלון חברו".

באופן נוסף באר זאת האמרי אמת' על פי המבאר ב'בעל הטורים' כאן שלעיתיד לבוא תשוב הכהנה לישראל. מעתה, פיון שמעלתם של הכהנים

יתרו התבונן ב'עינים פקוחות'

"וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים" (יח א)

דרש רבי משה שמואל שפידיא ראש ישיבת באר יעקב:

בקריעת ים סוף ובמתן תורה התודעו כל גויי תבל למלכות ה' בעולמו. בשעת מתן תורה: "צפור לא צוח, עוף לא פרח, שור לא געה... הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש" (שמו"ר כט ט), ובשעת קריעת ים סוף: "כל מים שבעולם נבקעו" (מכילתא בשלח מסכתא דוהי' ד). ובעוד כל הגוים התפעלו מ'תופעות הטבע' הפלאיות שהתרחשו לנגד עיניהם ולא שתו לבם להבין את המסר הטמון מאחוריהן, רק יתרו זכה לפקח את עיניו ולבול, להביט במבט נכון אל שארע ולהסיק את המסקנה המתבקשת.

מסעם זה בתפלת שמונה עשרה אנו מבקשים על הגאולה בלשון: "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים". שכן אם בבווא הגאולה יהיה מבטנו מרפז בתופעות הפלא שיקדמו לה, לא נוכל לתת לב ולחוש בעצם הגאולה הבוקעת כשחר מתוך הענן והערפל. על פן מבקשים אנו: "ותחזינה עינינו" - שעינינו תהיינה פקוחות לראות ולהבין את גלוי כבוד ה' שיתרחש ב'שובך לציון ברחמים'.

ל'עינים פקוחות' שכאלה זוכים רק בכת למוד התורה, ועל כך אנו מבקשים: "והאר עינינו בתורתך", שמכת למוד התורה נזכה ל'עינים פקוחות' שבאמצעותן נוכל להביט על כל מארעות החיים במבט של תורה.

'זהב משבא' וחי

מדוע אין הכהנים מברכים 'שעשאני כהן'?

"ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (ט ו)

חכמים (מכילתא דר' מסכתא דבחי' ז) למדו מפסוק זה כי 'ראויין היו כל ישראל לאכל בקדשים עד שלא עשו העגל, משעשו העגל נטלו מהם ונתנו לכהנים'. האמרי אמת' מבאר את הסבה שלא תקנו לכהנים להודות מדי בקר על המצוות המיוחדות שנתנו להם בברכת 'שעשאני כהן', כפי שתקנו לישראל להודות על המצוות שנתנו להם בברכת: "שלא עשני גוי". הכהנים זכו למעלתם המיוחדת

בצויו: "אנכי ה' אלקיך" נצטיינו להאמין בה' באמונה שלמה ('ספר החנוך' כה), והיא מצוה תמידית שחייב האדם לקיימה בלי הפסק בכל רגע מחייו (שם בהקדמה).

יהודים יקרים!

מצות עניית אמן אחר הברכות והתפלות נתקנה כדי שנוכל לקיים את מצות האמונה, כדברי רבנו בחיי' (שמות יד א): "ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כלה, תקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה בתפלה ובברכות לענות אמן, שהוא נגזר מלשון אמונה ומלשון הודאה, שמקבל עליו דברי המברך ומודה בהם".

"עקר האמונה תלויה בעניית אמן" (מגלה עמקות פר' האזינו).

אז
מסיני
נצטוו -
במצות עניית אמן

י'הי רצון' הסמוך לברכת 'המעביר שנה' (ג)

נסיין וביצון המביאים לידי חטא

יד המלך אומר בתהלים (יא ה): "ה' צדיק יבחר", ללמדנו כי ככל שאדם מגיע לדרגה גבוהה יותר, כך ראוי לנסותו בנסיונות קשים יותר. לפיכך אחר שבקשנו שנתעלה לדרגה שבה לא נכשל בחטא, עברה ועוון, ראוי שבקש מהקדוש ברוך הוא לכלל יביאנו לידי נסיון עברה כדי לבחון אותנו אם אנו עומדים בדרגתנו. ואף אם יביאנו לידי נסיון, יסייע בידינו לעמוד בו, כדי שלא נבוא "לידי ביצון" (סדר השל"ה).

רבי יהוסף זכריה שטרן המכנה הגאון משאול, הביא בשם חמיו זקנו רבי דב בער פה תלמיד הגר"ח מוה"ל ז"ל, שבאר כי בבקשת "לא לידי נסיון" אנו מפרשים את בקשתנו לעיל: "ואל תביאנו לידי חטא". שהלא בודאי אין הקדוש ברוך הוא מביא את האדם לידי חטא, אלא פונתנו לחטא שהוא תוצאה של נסיון וביצון; "לא לידי נסיון" שלא ינסה אותנו ה', ובכך נבוא לידי חטא חלילה. וכמבאר בגמרא (סנהדרין קו א) שהנסיין יכול להביא אף את האדם הגדול ביותר לידי חטא. "ואל לידי ביצון", כמבאר בגמרא (יומא פו ב גרש"י שם) שיש שהקדוש ברוך הוא מביא על אדם חטא כדי לבאותו, שיראו בקולו ולא ילמדו ממעשיו (זכר יהוסף שהשקטות, ברכות סו ב).

יציד נתן לבקש שלא לבוא לנסיון

רבים תמהו, כיצד נתן לבקש שלא לבוא לידי נסיון, הלא עקור מירת האדם בעולם היא לעמוד בנסיונות? כפי שכתב בספר 'מסלת ישרים' (פ"א): "הי עקר מצאיות האדם בעולם הזה הוא רק לשם מצוות ולעבד ולעמוד בנסיון".

יש שבארו שבקשה זו מחברת לבקשה שלאחריה: "ואל תביאנו לידי נסיון... ואל תשלט בנו יצר הרע", דהינו שיש פעמים שהקדוש ברוך הוא שולח את השטן לנסות את האדם, כפי שמצינו באבות הקדושים וכן בדוד המלך ובאיוב. נסיון שבהם גדול הוא מאד, ועליו אנו מבקשים שלא נבוא לידי נסיון חמור. לעמת זאת המסלת ישרים מדבר על הקשי והנסיונות הרגילים שאנו נתקלים בהם מדי יום בעת קיום התורה והמצוות, שתפקידנו הוא לבקש את יצרנו ולעמוד בהם (תפלה דוד' [לצדן ת"ת] ברכות השחר: "שקעה תפילתי עמי" מו).

עוד בארו: יש שאין מסיעים בידם מן השמים בשעת הנסיון, כמו רשע שעליו אמרו חכמים (שבת קד א): "בא לטמא - פותחין לו". לפיכך אנו מבקשים שלא יביאנו לידי נסיון כזה, אלא בכל נסיון שיבא לפתחנו יסייע לנו מן השמים לעמוד בו (לקט שיחות מוסר' [לגר"א שר] ח"ב עמ' שטו).

הגר"ש אויערבך באר שבקשה זו מחברת לבקשה שאחריה: "ואל תביאנו לא לידי נסיון ולא לידי ביצון". הנסיון יכול להביא את האדם בקלות לידי ביצון; הן אם חלילה לא עמד בו, ואף אם עמד בו, לעתים רבות

ברוך הדבר בבצון. כמעשה שהובא בגמרא (קדושין פא א) על רבי עמרם חסידא שכדי להנצל מהנסיון הצרף לקרא בקול גדול: "נורא בי עמרם [אש בבית עמרם] והתבזה בכך. על כך אנו מבקשים, שלא יביאנו לידי נסיון כזה שסופו שנגיע מחמתו לידי ביצון באחד מהאפנים הנזכרים (סדר עיון תפלה' [לר"מ שטרן] עמ' מנה).

באר בקשת 'ואל לידי ביצון'

כאמור, יש שפרשו שבקשת "ואל לידי ביצון" נסמכת לבקשה הקודמת. ואולם הרוקח פרש שזו בקשה חדשה, שלא נצטרך לבריות ונבוא לידי ביצון. כמו שאמרו חכמים (ברכות ו א): "כיון שצטרף אדם לבריות, פניו משתנות..." (פרוש סדר התפלה לרוקח ח"א עמ' ד).

בספר 'נחלת אברהם' (לרא"א העקל, לך לך) פרש שהנה ידוע שהעשר והעני שניהם נסיונות הבאים על האדם [וכלשון המסלת ישרים' (פ"א): "כי כל עניי העולם בין לטוב בין לרע הנה הם נסיונות לאדם, העני מצד אחד והעשר מצד אחר"], ועל כך בקשתנו: שלא יביאנו ה' לא לידי נסיון העשר, ואף לא לידי ביצון - נסיון העני הכרוך בבצון.

על קשי נסיון העני נוכל ללמד מעדותו הנוראה של האדמו"ר רבי צבי אלימלך מדינוב: "הנני מעיד כי ראיתי בעיני צדיקים גדולים אשר יראתי לגשת אליהם. וכאשר באו לידי נסיון והשתדלו להשיג מוון, נאפרט בתביעה פה, נתרקנו מכל וכל ואבדו מעלתם" (מגיד תעלומה' ברכות לב א).

כל הגדול מחברו יצור גדול הימנו

אמרו חכמים (סנהדרין נב א): "כל הגדול מחברו יצור גדול הימנו". אם כן, אחר שבקשנו מהקדוש ברוך הוא שישע בידינו להגיע למעלות גדולות, ונשיגם לידי כח רב יותר כדי להתגבר על היצר. לפיכך מוסיפים אנו ומבקשים: "ואל תשלט בנו יצר הרע" (סדר השל"ה).

בקשת "ואל תשלט בנו יצר הרע" לא הזכרה במפרש בגמרא, והובאה בר"ף (מד א מד"ה). יש שכתבו שאין לבקש בלשון זו, שהלא בודאי אין הקדוש ברוך הוא משליט את היצר הרע באדם. וכבר מצינו שדוד המלך נענש על הזכרת לשון כגון זו (ברכות כד ב), אלא גרסו בגמרא הברכה: "ואל ישלט בנו יצר הרע" (תפלה דוד' שם).

יש שבאר את נוסח 'אל תשלט' כי בקשה זו היא המשך לבקשה הפותחת: "שתרגילנו בתורתך", שהרי אמרו חכמים (קדושין ל ב): "בראיתא יצר הרע - ובראיתא לו תורה תכלין; אם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים אליו... ואם אין אתם עוסקים בתורה - אתם נמסרים ביצור". וזאת הסבה שאנו אומרים, שאם תקבל בקשתנו ותרגילנו בתורתך, ממילא תגרם שלא ישלט בנו היצר הרע (דפ"ת יצחק תפלה לימות החל עמ' לח).

ואל לידי נסיון שיקשה עלינו לעמוד בו ולא לידי ביצון אם חלילה לא נעמוד בנסיון ונכשל בחטא ואל תשלט בנו יצר הרע

סודו המפלא של הרופא הלונדוני

חשב כי מדבר במקרה שפנה. לכן, הפתע מאד פשהתקרב לרכב וגלה כי בתוכו יושב לא אחר מהרופא הנודע, דוקטור א.

הדוקטור ישב במושב הנהג כשראשו נשען על ההגה וגוה רוטט מבכי.

מה גרם לדוקטור לבכות? נבהל הרב, 'אולי הוא תקוע כאן כבר זמן רב?' שאל את עצמו, ומרה להקיש על חלון הרכב.

הדוקטור נזער בבהלה ופתח את החלון. הוא הביט בעינים אדמות לעבר האורח הבלתי קרוא, תוהה מיהו הזר שהופיע כן פתאום. ארכו כמה שניות עד שזאה: "הרב ש", קרא הדוקטור בהפתעה, "מה אתה עושה כאן בשעת לילה שכזו?"

"הייתי בטוח שהדוקטור נתקע עם רכבו באמצע הדרך, ורציתי להציע עזרה", ענה הרב ש. בטון מתנצל.

"הכל בסדר, ברוך ה'", הרגיע אותו הדוקטור. נראה היה כי הוא חוכך בדעתו האם להסביר לרב ש. את הסבה האמיתית שמחמתה עצר בשולי הדרך ושעיניו אדמות מבכי.

לבסוף החליט להסביר:

"אני חוזר כרגע מבית החולים. לשם נקראתי בדחיפות על ידי אחד ממטפלי, יהודי צעיר שנקלע למצב רפואי קשה ביותר ומתווך כך הצרף לקבל טפול רפואי מסבך. האיש בקש להתיעץ אתי טרם הטפול ובקש גם שאהיה נוכח ושתוף במהלך הטפול.

רופא אני יכול לומר שעשיתי ככל שביכולתי כדי לסייע לאיש לעבר את הטפול בצורה המיטבית. לצערי הרב, מצבו עדין קשה ביותר. כיון שמצב תפקודי כרופא מציתי את כל האפשרויות שבידי כדי לעזור לו, לא נותר עתה לי אלא לעשות בעבורו את הדבר שבעיני הוא ההשתדלות החשובה ביותר - לשאת בעדו תפלה מעמק לב ובדמעות לפני רופא כל בשר שישלח לו מהרה רפואה שלמה מן השמים בתוך שאר חולי ישראל".

"כך אני נוהג תמיד", הפטיר הרופא עם סיום דבריו, מבלי לדעת שבמשפט זה הוא חושף את הסוד שעומד מאחורי ספור הצלחתו המפלא.

בבת אחת נפתרה התעלומה שהעסיקה כה רבים במהלך השנים. בבת אחת התגלה סוד הצלחתו המיוחדת של הדוקטור הנודע שזכה להיות שליח נאמן לרפא רבים וטובים מיהודי לונדון ומאנשי העולם כולו.

הדוקטור לא הסתפק בידע הרפואי הנרחב שרכש כדי לסייע למטפלי. ביודעו כי המפתח האמיתי לרפוי נמצא בכת התפלה, הקפיד להתפלל בעבור כל אחד ממטפלי, ותפלתו היא ששואה את פרות הצלחתו.

רופא ורפואה עמי פ'

הרב דוקטור א. הוא רופא יהודי חרדי נודע, המתגורר בלונדון בירת אנגליה, ושמו הטוב יצא למרחקים. במשך השנים הרבות שבהן הוא עוסק במקצוע הרפואה, הספיק לטפל ברכבות מטפלים, ורכש ממחיות מיוחדת במגוון תחומים בעולם הרפואה.

הזלת במרפאתו אינה חדלה מלסב על צירה. דוקטור א. קנה לעצמו שם של רופא יסודי ודיוקן, כזה שאבחנותיו ברורות וחדות, ובשל כך נזררים אליו מטפלים מכל רחבי הממלכה המאוחדת. הפונים הרבים מבקשים אבחנה מדויקת לבעיותיהם, והמלצותיו מתקבלות על ידם ללא עוררין.

גם כיום בגילו המבוגר עדין עוסק הדוקטור במקצועו, אם כי עסוקו היא בתחום העיון. אין זה פלא, שהלא דוקטור א. רואה בעבודתו שליחות גדולה הדור בעבר, כמרו הסטפולר וצ"ל, סמכו עליו את ידיהם. אף בהווה רבנים מכל רחבי העולם נוהגים להתיעץ עמו בשאלות הלכתיות-רפואיות כבדות משקל, ביודעם כי יראתו קודמת לחכמתו, וכי לא יוציא מפיו תשובה, בטרם הפך ושקל בה הן בפלס הרפואה והן במשקל ההלכה.

רבים ממפיריו, רופאים ושאנים כאלי, תולים ומנסים להבין את פשר הצלחתו המיוחדת; מהו סודו המיוחד שבאמצעותו הוא זוכה להביא מזור לאנשים כה רבים? במשך שנים הם נסו להבין את הסוד, עד שהוא התגלה בדרך אקראית לחלוטין. וזה היה דבר המעשה שהתרחש לפני למעלה מעשרים שנה, בתקופה שבה היה הדוקטור בשיא פעילותו. המעשה ספר מפי הרופא הנודע מבני ברק, דוקטור הרב משלם הרט שליט"א:

משפחת ש. אף הם ממטפלי של הדוקטור, נסעו ברכבם בשעת לילה מאחרת בבני ברק, הסובב את לונדון הבירה. אבי המשפחה, הרב ש. נהג ברכבו באטיות ולפתע הבחין ברכב העומד בשולי הדרך, ונהגו היה בעל חזות חרדית.

"יהודי נמצא במצוקה ויש לעזור לו", הפטיר הרב ש. בעודו מאותת ומפנה את רכבו לעבר שולי הכביש ויוצא בזהירות כמה עשרות מטרים לפני הרכב התקוע.

הרב ש. הוא מרכבו ושלף מתא המטען את ערכת החילוץ שהוא נושא דרך קבע. פנוראה הרכב תקוע בגלל פנצ'ר בגלגל או תקלה טכנית אחרת, והרהר הרב ש. לעצמו בעודו נושא את התיק הכבד. לרב ש. היה ידע טכני נרחב בכל הקשור לרכבים, ופעמים רבות הוא מצא את עצמו מונצל את העבדה הזו כדי לעזור ליהודים שנתקעו באמצע הדרך. במהלך השנים הוא גבש לעצמו ערכת חלוצי - תיק גדול שהכיל בתוכו את כל האבזור הדרוש כעזרה ראשונה לחלוצי רכבים תקועים. גם הפעם

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כד שבט תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 4:41 תל-אביב: 4:56 חיפה 4:46 מוצאי שבת: ירושלים 5:56 תל-אביב: 5:57 חיפה: 5:56 ר"ת: 6:33

פרשת יתרו

כיבוד אב ואם

מופץ השבוע - גיליון
"בריאות ורפואה" - 124

כל היום בחישובי כיבוד אב ואם...

הגאון רבי ברוך בער לייבוניץ זצ"ל התפרסם בדיקדוקיו במצות כיבוד אב ואם. בתקופה שבה התגוררו הוריו בביתו הרגישו זאת תלמידי הישיבה. היה נדמה להם כי רבי ברוך בער מסתובב כל הזמן רק סביב צרכיהם של הוריו. מפעם לפעם היה ניגש לראות אם צריכים למשהו. ועל כל בדל רמז, היה דואג מיד שיקבלו.

התבטא הגאון **רבי אייזיק שר** זצ"ל ששמע את אחד מגדולי הדור כשהוא תמה: "אימתי מספיק רבי ברוך בער ללמוד, אם כל היום עובר עליו בחישובים של כיבוד אב ואם".

הרב הדומה למלאך

"לעשות קורת רוח לאבא נכלל במצוה"...

סיפר ר"צ בנו של הגאון רבי שלום פוברסקי זצ"ל: כשעמדתי בבחורתי לנלח את הזקן כמנהג משפחתנו (עפ"י הסבא), ניגש אלי אבי והראה לי על בחור מסויים שהיה בן עליה גדול, ואמר לי: "אתה רואה את הבחור ההוא, הוא מעולם לא גילח את זקנו, וכמה זקנו נראה קדוש וטהור!" שאלתי אותו: "האם רצונך שלא אגלח?" והשיב: "לא, זה לא אמרתי". ושוב חזר כמה טהור אותו בחור שלא גילח.

הלכתי להתייעץ עם המשגיח הגה"צ **רבי גדליה הייזמן** זצ"ל וסיפרתי לו על השיחה הזו שהיתה לי עם אבא, הראה לי את דברי **רבינו יונה** ז"ל, שלעשות קורת רוח לאבא, נכלל במצות כיבוד אב, ואין שאלה כלל בענין. התחלתי לגדל את הזקן וראיתי שהיתה לאבי מכך קורת רוח מרובה, אף שבמכוון לא ביקש זאת בפירוש.

מתוך מאמר לזכרו

"מצוה חמורה ונשגבה זו של כיבוד אב ואם נלמדת מהפסוק: 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך'... (פרק כ-יב) !

ואמרו חז"ל (תנחומא קדושים טו): "בא וראה, מצות כיבוד אב ואם כמה חביבה לפני הקב"ה, שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק בין רשע. מנלו! מעשו הרשע, על שכיד את אביו, נתן לו הקב"ה את כל הכבוד הזה [ברכות יצחק]... ומה אם רשע זה, על שכיד את אביו, מה פרע לו הקב"ה. המכבד את אבותיו ועושה מצוות אחרות על אחת כמה וכמה".

ידועים דברי החינוך (מצוה לג) שמעורר את האדם לכבד הוריו מצד הכרת הטוב כמו שכתב: "משרשי מצוה זו, שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה שזו מדה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלוקים ואנשים. ושיתן אל לבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם!

"ועל כן - כותב החינוך - "באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו".... ולכאורה יש להבין: וכי לא די הטעם שיכבד את הוריו בתכלית הכבוד הראוי, מעצם זה שהם סיבת היותו בעולם, ומה עוד צריך לחשב הטובות שעשו לו, כמו שראוי לחשב כלפי כל אדם זר שהטיב עמו?!

אלא, למען האמת, אילולא הדברים שמעורר עליהם בספר החינוך לסיבת הכרת הטוב על כל מה שהטיבו עמו, היה קושי לבן לכבד את הוריו כראוי להם, כפי המשל שהביא החובת הלבבות (בפתיחה לשער הבחינה):

משל לתינוק שמצאו איש אחד מאנשי החסד במדבר, וחמל עליו, ויאספהו אל ביתו, ויגדלוהו ויאכילוהו וילבישוהו, והתנדב עליו בכל הטוב לו, עד שהשכיל והבין אופני דרכי טובתו. ואח"כ שמע האיש ההוא על אסיר שנפל ביד שונאו, והגיעהו אל תכלית הצער, והרעב והעירוס, ימים רבים, ונכמרו רחמיו על צערו, ופייס לשונאו, עד שהתירו ומחל לו. ואספהו האיש אל ביתו, והטיב לו מקצת הטוב אשר הטיב בו לתינוק. והיה האיש מכיר בטובת האיש עליו, ומודה עליה, יותר מן התינוק שגדל וחונך בה. מפני שיצא מענין העוני והצער אל ענין הטובה והשלחה בעת שהכרתו בה גמורה, על כן הכיר טובת האיש וחסדו מאד, ואילו התינוק לא הבין מעלת הטובה עליו, מפני שהורגל בה מנעוריו.

על כן, לאור האמור, הדרך לעורר את רגשי הכרת הטוב להורים, היא כפי שכתב החינוך, וכפי שפעל בחכמתו, המחנך הידוע (שנסתלק לב"ע בחודש האחרון) הרה"ג **רבי משה טורק** זצ"ל, כדוגמא שלפנינו:

פעם נודע לו על אחד הילדים שלמדו אצלו והיה יתום מאביו, שמתבטא בזלזול כלפי אמו האלמנה. סיפר הרב טורק: "לא הערתי לו על כך מיד אבל ביום המחרת כשהגיע לבית הספר שאלתי אותו: "איך אתה יודע לצחצח כל כך יפה את הנעלים?" הוא השיב לי: "זה לא אני צחצחתי, זה אמא..." למחרת שוב שאלתי אותו: "איך אתה יודע לגחץ כל כך יפה את הצווארון שלך?" הוא השיב שוב: "זה לא אני גחצתי, זה אמא..."

"כעבור מספר ימים של שאלה יומית כזו ותשובה בצידה, שאלתי אותו: "ואיך ניתן לשלם לכזו אמא שכל כך טורחת ודואגת?" וכך המשכתי לעורר אצלו את הרגש הפנימי של הכרת הטוב לאמא שלו האלמנה. הוא הפנים וקיבל על עצמו בהבנה גמורה לנהוג כלפי אמו בכבוד, ועד עצם היום הזה, אחרי שנים רבות, נוהג הבן בכבוד אמו במסירות עצומה שלא ניתנת לתאור..."

להכיר ולזכור הטובות שמקבל ממיטיבו ולהודות לו על כך!

הכרת הטוב של החזון איש

על תקופת שהותו של החזון איש במינסק העיד הגאון רבי אלחנן סורוצקין זצ"ל: "זכורני שבימים ההם גוייסו לצבא כל בעלי ה"כרטיסים הכחולים" למערכות המלחמה שהתגברה אז, וכמעט כל הרבנים בגיל הגיוס, נקראו לצבא. אאמו"ר (הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל) טיפל בזה ונסע מספר פעמים לפטרבורג להשיג שיחרור בשביל הרבנים עד שבס"ד עלה הדבר בידו.

"החזון איש שגם הוא היה בעל כרטיס כחול, לא התעניין כלל בשיחרורו ולא יצא כל הזמן מחדרו. רבי זלמן סורוצקין סידר את שיחרורו מבלי ידיעתו והביא לו את תעודת השיחרור לחדרו.

החזון"א הודה לו מאוד על כך, וכעבור ימים אחדים נכנס לביתו ומתוך הכרת הטוב הביא מתנה לרבי זלמן, ספר שו"ת רבי עקיבא איגר, כאשר בשער הספר היה שיר ארוך ובראשי החרוזים שמו ושם משפחתו של אבי.

המפליא היה שבשיר זה תאר החזון"א בדייקנות את כל פרשת הגיוס ואת כל המאמצים שהשקיע אבי רבי זלמן בענין זה.

דגלנו - חשון תשט"ו

נלמד מהפסוק: "אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצללני..." (פרק יח-ג,ד) למדנו מפסוקים אלו, כיצד הנציח משה רבינו לדורות, הניסים והטובות שעשה הקב"ה עמו, בכך שקרא לבניו בשמות הממחישים את המצב שהיה נתון בו, ואת ישועת ה' שנעשה עמו, זאת כדי לזכור יום יום תמידין כסדרן את חסדי ה' ואת גודל חובת השעבוד להש"ת על כך.

כתב בספר קב הישר (פרק יח): "בודאי מי שהפליא השי"ת עמו ברוב רחמיו וחסדיו ועשה לו נס והצלה. או חולה ונתרפא, אזי חובה עליו לתקן איזה דבר טוב, שיהיה הכר שעושה זאת במקום קרבן תודה לכבוד השי"ת. ואין לך אדם שלא נעשה לו נס, בפרט בדורות האלו אשר הצרות מתגברות בכל יום ויום. גזירות, מלחמות, חרב ורעב, מצור ומצוק. וחללים רבים, ומי אשר האיר עליו הקב"ה חוט של חסד והצילו מכל הפגעים הנ"ל, יהיה לו לזכרון תמיד חסדי ה', ולא להיות מכפויי טובה..."

לדעת כ"ק האדמו"ר, גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל, כפי שלמד מדברי הזוה"ק, כשם שחובה על האדם לספר ביציאת מצרים, והקב"ה שמח בזה, כך מחוייב האדם לספר ולפרסם תמיד את הניסים והנפלאות שהקב"ה עשה עמו. אעפ"י שאין הקב"ה צריך בפרסום הנ"ל, עם כל זה, בדיבורו של האדם ישנה חשיבות מיוחדת, וגורמים הם לכל פמליא של מעלה להתכנס ולשמוח, ולהודות להש"ת, ובכך מתגדל שמו בעולם.

והוסיף הגאב"ד: ראינו זאת אצל החתם סופר כפי שכתב תלמידו, שלפעמים הפסיק מלימודו כדי לספר על המלחמה בספרד ועל הניסים שאירעו שם בהצלת היהודים. עד כדי כך, אומר החת"ס, ש"סיפור הנס חשוב בעיני יותר מהלימוד!" וכל כך למה? כדי שילמדו הדורות האחרונים מהראשונים, שאם יקום ח"ו שוב צורר כמו אותו רשע ימ"ש שנדע מה תוכניותיו ונלמד כיצד לקדם פני הרעה ולא נעמוד חסרי אונים וכמו שמצינו אצל יעקב אבינו עצמו לג' דברים וכו'.

הכנסת אורחים

לקבל אורחים בפנים מאירות. ולטרוח ולשמש אותם באכילה ושתייה!

נלמד מהפסוק: "ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה" (פרק יח-יב)

וכתב רש"י: ומשה היכן הלך? והלא הוא שיצא לקראתו וגרם לו את כל הכבוד? אלא שהיה עומד ומשמש לפניו. עכ"ל. וכמו שכתוב אצל אברהם אבינו: "והוא עומד עליהם" (בראשית יח-ח). ואמרו חז"ל: כל מה שעשה אברהם למלאכים בעצמו ["ויקח חמאה וחלב... הולך עמם לשלחם"] עשה הקב"ה לבניו בעצמו וכל מה שעשה ע"י שליח ["ויקח נא מעט מים"] עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח. (בבא מציעא פו:).

אמרו חז"ל (ברכות י:): כל המארח תלמיד חכם בביתו ומאכילו ומשקהו, כאילו הקריב תמידים. וטעון ביאור: מה שייכות ישנה בין מארח תלמיד חכם בביתו ומאכילו לבין הקרבת תמידים?

וביאר המהר"ל זצ"ל (בספרו נתיבות עולם - נתיב התורה פרק יא), לפי שאין דבר בעולם שיש לו מעלה תמידית כמו התורה, שהרי כתוב: "והגית בו יומם ולילה". וכן כתוב "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

נמצא איפא שמעלת התורה היא תמידית. מעתה, המכבד תלמיד חכם ומהנהו מנכסיו, מכיון שיש לו מעלה תמידית זו של התורה, לפיכך נחשב כאילו הקריב תמידים שמכבד בזה תמיד את השי"ת.

ואכן כתב המאירי (ברכות סד:). אעפ"י שהכנסת אורחים בכלל, מדה חשובה ביותר, הכנסת תלמיד חכם חשובה עד מאד, והברכה מצויה על ידו וכן הדין, וכל הנהנה מסעודה שת"ת בתוכה כאילו נהנה מזיו השכינה.

כשאחד מתלמידי ישיבת חברון הביע צערו לפני המשגיח הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל שלא למד תורה כראוי בחודש אלול משום שהיה טרוד לסייע לתמידים צעירים החדשים להקלט בישיבה.

אמר לו המשגיח: "דע לך כי אף שלימוד התורה הוא אמנם כנגד הכל, אבל קירוב תלמידים צעירים חדשים, הינה קיום מצות הכנסת אורחים שאין גדולה ממנה. המבט הנכון על כך צריך להיות: לא שסגרת את הגמרא, אלא שפתחת גמרות לבחורים הצעירים..."

הפקיר מעונו לאורחים...

ביתו של הגה"צ רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל (גאב"ד מקנס) היה פתוח לכל דכפין. אי אפשר לתאר במילים את גודל זריזותו והתאמצותו להכניס אורחים בצל קורתו ולקבל כל אדם בסבר פנים יפות. הוא הפקיר את מעונו בשביל האורחים. בעצמו טרח להאכילם ולהשקותם, להציע את משכבם בנוחיות, מבלי שיצוה על אחד מבני ביתו לעשות המלאכה במקומו.

על האורחים שפקדו את נווהו, נמנו בין השאר שדרי"ם מטבריה ומצפת, משולחי מוסדות שונים ופליטי מצרים ואירופה שבנוסף לאכסניה הסתייעו גם בעזרתו הפעילה להצליח בשליחותם. כיון שנודע לו כי בעיר שוהה אורח, בין אם הוא אשכנזי או ספרדי, טרח לחפש אחריו והביאו אל ביתו.

אורות ממזרח

הכנסת אורחים כיצד?

סיפר הרה"ג רבי חיים שנייבלג שכאשר היה בחור בן ארבע עשרה, נכנס לביתו של גאב"ד טשיבין - הגאון רבי דוב בעריש ווינדפולד זצ"ל כדי לשאול דבר מה, אחרי שהשיב על שאלתו שאלו רבי דוב בעריש, האם אכל כבר ארוחת ערב?

כשהשיב בשלילה, ניגש גאב"ד טשיבין בעצמו והגיש לו ארוחת ערב. כשישב לאכול התיישב רבי דוב לצידו ודיבר איתו על דא ועל הא, ובתוך הדברים אמר לו כי חלק ממצות הכנסת אורחים הוא לדבר עם האורח ולתת לו הרגשה טובה.

והתבטא פעם גאב"ד טשיבין שהכנסת אורחים אמיתית היא לתת לאורח להרגיש נעימות עד כדי שאם ירצה יגש בעצמו וישפות בעצמו את המים ויכין לעצמו כוס קפה ולא יתבייש.

שר התורה

להזהר שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "כל הנוגע בהר מות יומת" (פרק יט-ב)

ודרש החפץ חיים (בספרו עה"ת): ומה אם הר שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, מכל מקום נתקדש על ידי קבלת התורה, עד שהזהירו כל ישראל מלנוגע בקצהו, קל וחומר למי שנוגע ופוגע בכבודו של תלמיד חכם, שלמד את התורה גופה, ושיש בו דעת ומרגיש העלבון, על אחת כמה וכמה שהנוגע בו כנוגע בבבת עינו.

כתב הרמב"ם (פ"ז מת"ת הלכה יג): "אף על פי שיש רשות לחכם לנדות לכבודו, אינו שבח לת"ח להנהיג עצמו בדבר זה אלא מעלים אזניו מדברי עם הארץ ולא ישית לבו להן... וכן הוא דרך החסידים הראשונים שומעין חרפתם ואינם משיבים ולא עוד אלא שמוחלים למחרף וסולחים לו..."

ואולם מוסיף הרמב"ם וכותב: "במה דברים אמורים, כשביזהו או חרפהו בסתר, אבל תלמיד חכם שבזהו או חרפו אדם בפרהסיא, אסור לו למחול על כבודו ואם מחל נענש, שזה בזיון התורה, אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו..."

והכסף משנה הביא מה שכתב הריב"ש בשם הראב"ד דאף שאמרו חז"ל בגמרא (קידושין לב) הרב שמחל על כבודו, כבודו מחול, זה רק לגבי אותם דברים שאדם חייב לנהוג בו כבוד מחמת תורתו, כגון לעמוד מפניו וכיו"ב, אבל על בזיונו אינו יכול למחול, ואדרבה, אסור לו למחול מפני שהתורה מתבזית בכך. הוא שאמרו חז"ל שת"ח צריך שיהא נוקם ונוטר כנחש.

הגה"צ רבי ירוחם לייבוויץ זצ"ל מבאר (בספרו דעת תורה) כי ת"ח לא יכול למחול על כבודו, משום שהוא איש המעלה ואף שיש שיכולים למחול על כבודם, אבל איש המעלה אין לו דין למחול על כבודו, משום שאם מחול, נמצא שאת המעלה שבו, הוא מחלל. והוא חילול ה' ודאי. הת"ח אינו "בעלים" להסיר את המעלה ממנו.

ראיה ליסוד זה ממה נאמר (שמות כג-כא): "כי לא ישא [המלאך] לפשעכם כי שמי בקרבך". ופירש **הספורנו**: "ואין לאל ידו למחול על כבודי". כלומר: מכיון ש"שמי בקרבך" לכן "לא ישא לפשעכם" שאין בידו למחול על כבוד ה'.

למדנו מכאן כותב הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו טעם ודעת) שעלבון ת"ח שהוא כעלבון השכינה, אין בידו למחול על בזיונו, כפי שהמלאך אינו יכול למחול על בזיון השי"ת

אמרו חז"ל (סנהדרין צט): איזהו אפיקורס? כגון הני דבי בנימין אסיא [=אנשי בית בנימין הרופא] דאמרי מאי אהנו לן רבנן [=מה הועילו לנו החכמים]. מעולם לא שרן לן עורבא, ולא אסרו לן יונה [=לא התירו לאכול עורב ולא אסרו לאכול יונה. והיינו שלא חידשו להתיר או לאסור, אלא כפי הכתוב בתורה].

ולכאורה נותרה שאלה זו ללא תשובה, כי מה באמת אהנו לן רבנן ומה הועילו אם לא חידשו שום דבר שאינו מובא כבר בתורה!!

וביאר הגאון **רבי יהודה לייב פיין** זצ"ל (רב העיר סלונים שבפולין) עפ"י משל לאדם חולה שפנה לרופא שיטפל בו והלה קבע וסידר לו טיפול רפואי שנמשך עשרות בשנים ללא הפסקה, עד שקצרה רוחו של החולה ובא בטענה אל הרופא, כי למרות הטיפול הממושך אינו רואה שום שינוי לטובה מאז תחילת מחלתו, ועודנו באותו מצב כפי שהיה בבואו אליו בפעם הראשונה לפני עשרות שנים. הסביר לו הרופא: הטיפול שלי הועיל במדה כזאת שאתה מסוגל לחיות כל אותן עשרות שנים שחלפן, ולא בא עליך המות.

והנמשל: במרוצת ההיסטוריה בת אלפי השנים, הספיקו עמים שלמים להמחק מעל פני האדמה. האנושות כולה השתנתה והחליפה צביונה. רק דבר אחד ויחיד לא התחלף ולא נשתנה כי הוא זה, תורתנו הקודשה. העורב עדיין אסור. היונה מותרת. בדיוק כפי שהיה לפני 4000 שנה!

ובכן: זהו בדיוק מה "שאהנו לן רבנן". הקושיה גופא היא התרוץ!

"הוי זהיר בגחלתן של חכמים"...

שיש עני הגיע פעם אל החתם סופר והוזמן להכנס לחדרו. הוא הסתגר עמו שעה ארוכה לפליאת מקורבי החת"ס שידעו כמה יקרה לו כל דקה. לבסוף נתן לו מכתב המלצה שיעמדו לימינו בעת דוחקו והעניק לו נדבה הגונה. וגם ליווהו החוצה. הכל תמחו על הכבוד הרב שהוענק לו.

כששב החת"ס לביתו סיפר: "כאשר כיהן מורי ורבי הגאון **רבי נתן אדלר** זצ"ל כרבה של בוסקוביץ, קמו לו מתנגדים רבים שרדפו אותו ומיררו את חייו. לבסוף גרמו לו לעזוב את העיר".

"שאלתי את רבי: הלא אמרו חז"ל (ברכות יט:) שהשי"ת תובע כבודו של חכם. ועוד אמרו (תנחומא-תולדות) שחס הבורא על כבודו של צדיק יותר מכבודו, ואם כן היאך יתכן שהאנשים שהתקוטטו עמו ורדפוהו שקטים ושלוים ואינם נענשים?

השיב לי רבי: אל תדאג בני, עוד תראה שכולם יתדפקו על דלתך דלים ורשים ויבקשו נדבה... ואמנם כאשר אמר כן היה, כולם באו אחד לאחד וסיפרו לי סאת צרותיהם. כולם הגיעו מלבד אחד.

תמהתי והצטערתי על כך שלא נתקמו דברי רבי בשלימותם. והנה היום הגיע גם הוא. הכנסתיו לחדרי ושמעתי את קורותיו. ונתברר שגורלו מר מכולם. נוכחתי לראות כמה גדולה אזהרת חז"ל להזהר בגחלתן של חכמים שנשיכתם נשיכת נחש וכו' והפוגע בהם לא ינקה!"

חוט המשולש החדש

הקב"ה תובע כבודו של חכם...

סיפר הגאון **רבי שמחה זיסל ברוידא** זצ"ל: אחד מגדולי הרבנים בארה"ב, היה מעורב בבחרותו במחלוקת שתגלעה בשיבת סלבודקה, בקובנה שבליטא. לימים בתו התחתנה ובנתה את ביתה, אולם פגעי הזמן שלחו בה את ידם, עד שלמים זנחה את ביתה וילדיה והתחתנה עם גוי כושי רח"ל.

כשהגיע פעם אותו רב אל ביתו של הגאון **רבי יעקב רודמן** זצ"ל, פנתה אליו הרבנית ואמרה לו: "העדיין זוכרים אתם שכאשר היתה בשעתו המחלוקת, ישבתם פעם יחד עם עוד בחורים ושוחחתם על אודות המחלוקת, ובתוך כך נכנס למקום המשגיח הגה"צ **רבי אברהם גרודז'ינסקי** הי"ד. וכשראית אותו נכנס לחדר, אמרת בלחש ביטוי חריף של חוסר כבוד אודותיו... "מי יודע" - סיימה - "אם לא בשל כך התרגשה ובאה עליך צרת הבת הנוראה הזו"....

כאשר שמע זאת אותו רב חשוב, פרץ בבכי מר, ואמר לרבנית, כי דבר זה פרח מזכרונו כליל. ואכן כל הימים היה תמה לעצמו, על מה ולמה בא עליו האסון הגדול הזה. וכעת בהזכירה לו את אותו מעשה חמור, בטוח הוא כי אכן צודקת היא בהשערות.

נסיד ממלכת התורה

הזהרו בגחלתן

פעם נסע הח"ח עם חתנו ברכבת והחלו לומר תפלת הדרך. ישב עלם צעיר פוחז והחל מלגלג על הח"ח עד שפלט בזלזול: "סבא, הרכבת תיסע גם בלי תפלותיך!"

השיב לו הח"ח בנועם: "אבל מי יודע אם לנו יהיה כח לנסוע עמה..." לפתע חש הצעיר ברע, ובתתנה הקרובה הורידוהו להזעיק אליו רופא, והרכבת המשיכה בלעדיו...

הח"ח חייו ופעלו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"לתפוס את הרגע!"

סוף דבר שביום שלישי שנכפל בו כי טוב, הוא יצא מבית החולים. בתמונה מאותו מעמד, בו הוא ניצב לצד הרבי מבוסטון זצ"ל הוא נראה בריא ומחייך...

לימים ירשום לעצמו למזכרת ליד ה"זכירות" בסידור התפילה: **"זכור את חסדי השם אתך בבוסטון, ז' מנחם אב תשי"א ניתוח הלב משבעה עשר בתמוז עד ג' אלול"**

באלפון שברשותו הוא חורט בעט ירוק: **"בעזרת השם יתברך ובחמלתו כי רבה, הטוב כי לא כלו רחמי והמרחם כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך!"** בסתירה כה בולטת למה ששרבט קודם לכן: **"כי לא ידע האדם את עיתו..."**

עשרים שנות חיים פוריות הוענקו במתנה להר"ר אביגדור - שבהם זכה להשיא את ילדיו ולראות נכד אצל כל אחד מהם - עד שהסתלק מן העולם בי"ט חשוון תשל"א...

* * *

מי לא שמע על הארגון הרפואי החרדי 'רופא' שפועל לצד המרכז הרפואי בבוסטון ארה"ב?

הארגון נוסד לפני עשרות שנים ע"י האדמו"ר רבי לוי יצחק הורביץ מבוסטון זצ"ל, ועוסק במתן סעד לחולים ובני משפחותיהם שזורמים מרחבי העולם למרכז הרפואי הממוקם בעיר - המסונף לאוניברסיטת הרווארד היוקרתית. הארגון פועל החל מהענקת ייעוץ והכוונה רפואית ועד לפרטים הקטנים של אירוח החולה ומלוויו ודאגה עבורם למזון כשר למהדרין.

מי לא שמע על ארגון החסד העצום בבוסטון!

אך מי כן שמע כיצד נוסד ארגון החסד בבוסטון!

סיפר הרבי מבוסטון זצ"ל: "כל מפעל 'רופא' צמח והתפתח כתוצאה ממכתב ששיגר אלי החזון איש בו התבקשתי לסייע לרבי אביגדור ברנשטיין!"

מדוע הסיומת הזו כל-כך חשובה?

משום שבאותה מידה הרי גם הייתה לו הבחירה "לפספס את השעה" ולא להקים "ארגון חסד". נכון. התבקשתי לעזור ליהודי מחיפה - אעזור לו! בכל כוחי! אך מדוע שזה יכריח אותי להשקיע את כל-כולי מעתה ועד עולם בתחום זה?

אבל הרבי מבוסטון קלט, שאם סיבבו משמים עבורו "להיות איש במקום שאין אנשים" ממילא זה לא מצטמצם למקרה בודד, אלא יש להמשיך ולפתח את הפתרון עבור כל כלל-ישראל!

לרבים מאתנו מגלגלת ההשגחה את ההזדמנות לעמוד רגע אחד בצומת בו זוכים להגיש עזרה לזולת. כל אחד והסיפור שלו. אך האם נתפוס את הרגע? האם נקלוט את גודל השעה? האם נבין שמונחת כאן הזדמנות עבורנו לפתח את הענין לכלל - ולא רק לפרט!?

הסיפור שלנו מתחיל בימי 'המנדט הבריטי' על ארץ-ישראל. הר"ר **אביגדור ברנשטיין** זצ"ל, נסע במכונית משטרה אנגלית מהעיר התחתית לשכונת 'הדר הכרמל'. באמצע הדרך התקהל המון ערבי מוסת סביב המכונית וביקש לשחוט אותו - פשוטו כמשמעו.

השוטר במכונית היה אובד עצות. וממש ראה את המוות בעיניו. ברגע האחרון נתן הקב"ה עצה בלב השוטר, והוא יצא מדלת המכונית וירה ירייה באוויר.

הערבים התעופפו, וחיי רבי אביגדור ניצלו.

חיי ניצלו, אבל הפחד המשתק גרם לו בהמשך להתקף לב שהפך אותו ל"מסוכן" במשך כחמש שנים. מצבו הרפואי הלך והתדרדר עד שמרן **החזון איש** זי"ע הפנה אותו לבוסטון שבארצות הברית, אל המקום היחיד בעולם, והרופא היחיד בעולם שביצע "ניתוח לב פתוח". את התהליך כולו ליווה הגאון **רבי אליעזר אלפא** זצ"ל, אחיינו של החזון-איש.

זה היה **בחודש אב, שנת תשי"א**.

* * *

עוד לפני היציאה לדרך, חיפשו מי יוכל לסייע לו בבוסטון. מרן החזון איש זצ"ל פנה במכתב אל **האדמו"ר רבי לוי יצחק מבוסטון** זצ"ל. לימים סיפר האדמו"ר שהוא תמה כיצד ייתכן שהחזון-א' שיושב בקיטונו הצר בבני ברק יודע מה מתחדש בבוסטון יותר ממנו...

אמנם, מכיוון שארגון החסד של חסידי בוסטון עדיין לא בא לעולם, חיפשו אדם שיוכל לרדת לשטח, לסייע לחולה - כמו לאסוף אותו משדה התעופה. לשם כך שיגר מרן המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, מכתב-בקשה אל תלמידו מיישיבת מיר ששימש כמנהל בי"ס בבוסטון שיראה לטפל בענין.

וכאן התרחש דבר פלא. יום אחד נעלמה בתם הצעירה של משפחת כהן, וגם לאחר שחיפשו אותה לא מצאוה. כאשר חזרה לפתע פתאום סיפורה שנתקפה בגעגועים לביתם הקודם והלכה לבקר שם. באמרה זאת הושיטה לאביה מכתב שהיה מונח בבית הקודם. הרב כהן פתח את המכתב וגילה שהמשגיח מבקש ממנו לסייע לחולה, ולאסוף אותו משדה התעופה ביום... "זה עכשיו!" נזעק הרב כהן וחיש מיהר לשדה התעופה...

* * *

שרשרת הניסים שהצילה את חייו, מצריכה חוברת ולא עמוד אחד. החל מהעובדה שרופא בכיר מאוד בארץ יעץ למשפחה לרכוש עבורו כרטיס טיסה להלוך בלבד (...) רופאים אחרים לא האמינו שהוא בכלל ישרוד את הטיסה עצמה, ואכן לקה בליבו במהלך הטיסה ורופא שבמקרה שהה שם הציל את חייו. גם בשעת הניתוח עצמו לקה שוב בליבו - אך האופציה שלא לעשות כלום הייתה גרועה יותר!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת יתרו הוקדש לעילוי נשמת רועה נאמן ואב רחמאי לעם ישראל

ב"ק מרן האדמו"ר מקליוולאנד רבי יצחק אייזיק זצוק"ל בן רבינו יששכר בער זצ"ל

נלב"ע ביום ל' שבט א' דר"ח אדר ה'תש"פ

ה.נ.צ.ב.ה.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - יתרו

"וישתחו וישק לו" (יה, ז)

פרש"י משה השתחוה ליתרו.
לכאורה קשה, מדוע אכן לא השתחוה יתרו לכבד את משה?
יש לומר בדרך הלצה, שאמרו חז"ל (הובא ברש"י) לא הניח יתרו
עבודה זרה שלא עבדה, ועל כן לא השתחוה למשה, שלא
יחשדוהו כי חושב את משה לאלקות, ואף משתחוה לו.
(רבי משה פיינשטיין)

"ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם" (יה, י)

גנאי הוא למשה ושישים רבוא, שלא אמרו ברוך, עד שבא יתרו
ואמר - ברוך ה' (סנהדרין צד:).
שאל הרה"ק בעל התפארת שלמה זי"ע והרי לכאורה הדבר
מוקשה, וכי השירה שאמרו בני ישראל על הים היתה שבח קטן
מן המילים הספורות שאמר
יתרו? אלא התירוץ הוא, יתרו
חידש דבר בהבעת הכרת
טובה לה'! כי בני ישראל הודו
לה' על הטובות שנעשו להם
עצמם, ואילו יתרו אמר דברי
תודה על הטובות והחסדים
שנעשו לאחרים, ובכך היה
ראשון!...

"מן הבוקר עד הערב" (יה, יג)

מעשה עם הגאון רבי
שמואל מסלנט זצ"ל אשר
ישב על כיסא הרבנות
בירושלים שבין החומות
קרוב לשבעים שנה.

לצד חכמתו ובקיאותו בתורה ובהוויות העולם, התפרסם רבי
שמואל ברבים בפשטות הליכותיו עם הבריות ובאורח חייו
הצנועים. אך יותר מכל הרשים את בני העיר באותם ימים
בנכונותו התמידית להורות דין ולפסוק הלכה לכל דורש בכל עת
ובכל שעה.

פעם שאלו מקורביו של רבי שמואל את רבם הנערץ "מדוע אין
כבוד הרב קובע שעות מיוחדות ביום לקבלת קהל ולפסיקת
שאלות בהלכה?"

השיב רבי שמואל בנימה אבהית לשואלים "כל יהודי, וביותר רב
ומנהיג בישראל, צריך להשתדל בכל כוחו ללכת בדרכי ה'
ולדבוק במידותיו, והרי דרך ה' היא
לענות לפונים אליו בכל עת ובכל שעה.
הנה אנו אומרים בברכת המזון "שאתה
זן ומפרנס אותנו תמיד, בכל יום ובכל
עת ובכל שעה" משמע שלפני ה' יתברך

"וישמע יתרו" (יה, א)

שבע שמות נקראו לו... יתרו על שם שיתר פרשה אחת בתורה
'ואתה תחזה'. יתרו לכשנתגייר וקיים המצוות הוסיפו לו אות
אחת על שמו. (רש"י)

אמר החידושי הרי"ם זי"ע, יתרו היה ענוותן גדול ולכן קרא את
עצמו יתרו, לציין שהוא הרגיש את עצמו למיותר לגמרי, כאדם
שאין בו שום תועלת.

הוסיף לו הקב"ה אות על שמו וקרא לו 'יתרו', שההרגש שהוא
מיותר היתה רק שלו, אבל האמת אינה כן, כי היה משכמו ומעלה.
(ילקוט מאיש לרעהו)

"וישמע יתרו" (יה, א)

'יתרו' על שם שיתר פרשה אחת בתורה 'ואתה תחזה'.
באסיפה בעניני הציבור קם גדול אחד ופתח בדברי ביקורת על
כמה דברים שלדעתו היו יכולים

להיעשות בצורה טובה יותר.

אמר לו הרה"ק האמרי אמת
זי"ע, ביקורת בלבד זה לא
גדולה, העיקר הוא לשאת
בעול ולראות כיצד לתקן
ולהיטיב להבא".

והוסיף, חז"ל הסבירו שיתרו
נקרא יתרו על שהוסיף
פרשה אחת בתורה, ורש"י
מדגיש שמה שמייחד את
יתרו היא לא הביקורת של -
'לא טוב הדבר אשר אתה
עושה' (פסוק יז), אלא עצתו
כיצד לתקן את הדברים
להבא - 'ואתה תחזה' (פסוק
כא).

(ליקוטי יהודה)

"וישמע יתרו" (יה, א)

'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק' (רש"י).
ביארו צדיקים (רמתיים צופים) שהכוונה - איזו שמועה שמע
יתרו שממנה הבין והרגיש שיש בכוחו להיות מבני ישראל,
ושיוכל לעמוד בקיום כל התורה כולה ומצוותיה?

אלא ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שאין חפץ הקב"ה
בנצחון על היצר אלא כל רצונו הוא המלחמה בו, וכל יסוד
היהדות הוא המלחמה התמידית עם היצר הרע, על כן אמר, אם
זה עיקר התורה כולה, אף אני אוכל להיות נמנה כחלק מבני
ישראל, להילחם עם יצרי, שאף אם אין
בי כח לנצחו, מכל מקום יש בכוחי
לעמוד בקשרי המלחמה.

(באר הפרשה)

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - יתרו

לכן קל להם לחלק את כל כספם. ואכן, את כל מה שהם מעניקים לי אני מחלק לצדקה לעניים ונצרכים. ואילו אתה... אוהב כסף לא ישבע כסף... משום כך ערך זה נטבע היטב גם בלבבות שומעי לקחך, משום כך קשה להם לתת לך אף פרוטה אחת.

"ויחן שם ישראל נגד ההר" (יט, ב)

כאיש אחד בלב אחד (רש"י).
כאשר נפוליאון בונפרטה כבש חלקים גדולים מרוסיה הוא נהג מידי פעם להתייעץ עם גדולי ישראל אודות סיכוייו לנצח במלחמה, מסופר שהוא נפגש גם עם רבי חיים מוולוז'ין. היתה זאת שעת לילה מוקדמת כאשר הגיעו חיילי הצבא הצרפתי לחניית לילה סמוך לוולוז'ין. עיירה זו השוכנת על הצטלבות דרכים ראשיות, איננה עיר מבצר ונוחה היתה להכבש. רוב תושביה ברחו מאימת המלחמה או התחבאו מאחורי סורג וברית.

כשנכנסו שליחו של נפוליאון ושרי צבאו אל העיירה, לא מצאו בה אלא בתים חשוכים ורחובות שוממים ריקים מכל נפש חיה. רק מבית המדרש של וולוז'ין גילה להפתעתו כמה קרני אור בוקעים מבעד לחלונות. הוא ניגש אל הבית, פתח את דלת בית המדרש ונכנס פנימה. והנה בקצה האולם יושב אדם זקן, בראשית שנות השבעים שלו, בידו נר דולק, וספר פתוח לפניו. היה זה ר' חיים מוולוז'ין, אשר בעת מצוקה כבעת שמחה מצא למפלל לו את בית המדרש. כל כך היה שקוע בתלמודו שלא חש

בקצין הנכנס ומתקרב אליו, אך משפתח זה בקולו הרועם, ניתר הגר"ח ממקומו.

הקצין ניסה את כוחו של ר' חיים בצרפתית, אך משהראה סימנים כלא מבין את דבריו עבר לדבר גרמנית, שואל את הגר"ח אם מבין שפה זאת. השיבו רבנו, אינני בקי בה ביותר אולם אשתדל להשיבך בשפה זו.

אם כך - אמר הגנרל - אולי תגיד לי היכן גר פה הרבי שלכם, "חיים" שמו, עליו שמענו רבות כידוע צפונות ועושה נפלאות.

ענהו רבנו: חיים, האיש המבוקש על ידיך, נמצא כאן בבית המדרש. אך מה שאמרת כי עושה הוא נפלאות, יכולני להגיד לך כי אין זה אמת. הבין הקצין כי הוא האיש המבוקש, ומיד ניגש אל העניין. המלך בכבודו

אין "שעות-קבלה" ומועדים נבחרים, שבהם הוא משגיח על ברואיו ומספק להם כל צרכי החיים.
כך היה מנהגו של משה רבנו לשפוט את העם "מן הבוקר עד הערב" תמהני אפוא עליכם, שאתם באים להציע לי דרך חדשה וזרה של קביעת ימים ושעות קבלה קצובות לפונים אלי.

"מדוע אתה יושב לבדך... ויאמר משה לחותנו כי יבוא אלי העם לדרוש אלוקים" (יה, יד-טו)

יש להבין מה שאל יתרו, וכי לא ראה שבאים למשה לדין, ואם שאלתו היתה מדוע יושב לבד, לא מובנת תשובתו של משה "כי יבא אלי..." הרי לא ענה על השאלה. עוד יש להקשות איך דן משה לבדו, הרי שנינו 'אל תהי דן יחיד' (אבות ד, ח).
ויש לומר על פי מה שכתב הש"ך שאם שני בעלי הדין באים יחד אל הדיין, הרי הם מקבלים עליהם מה שיפסוק דיין זה ומותר לדון יחיד.

בזה יש לבאר שזאת היתה שאלת יתרו, "מדוע אתה יושב לבדך" הרי אסור לדון יחיד, ועל זה השיב משה "כי יבוא אלי העם לדרוש" וכיון שהם באים אלי יחד מותר לי לדון אותם.

(כתנות אור)

"יראי אלוקים אנשי אמת" (יה, כא)

סיפר תלמיד חכם, שבפעם הראשונה שעשה "שימוש" אצל הגאון רבי יוסף רוט, מדייני בני ברק נכנס יהודי ושאל שאלה. אמר לו רבי יוסף: "איני יודע".

כשיצא היהודי, פנה אליו רבי יוסף רוט ואמר: "זה השיעור הכי חשוב שקיבלת בהוראה, כשאתה לא יודע תגיד איני יודע".

"שנאי בצע" (יה, כא)

פעם אחת פגש הצדיק רבי צבי אריה מאליק משכיל אחד ששימש כמרצה ידוע באחת האוניברסיטאות. שאל המשכיל את הרבי, אמור נא לי, חסידים רבים יש לך והם מפזרים ומעניקים לך מזמון רב, ואף אני יש לי תלמידים רבים שומעי לקחי, אולם איש מהם לא מעלה בדעתו לתת לי מאומה, מדוע?

החילוק הוא גדול, השיב הרבי, אני מואס בכסף ושונא בצע, משום כך כך אני משריש בלב חסידי את שנאת הבצע ואת המיאוס שבתאוות הכסף,

הַמֵּאֲפִיָּה הִיְתָה מִמֶּשׁ מִתַּחַת לְבֵיתוֹ שֶׁל הַנָּדִיב שְׁלֵנוּ, שֶׁרָאָה אֶת הַמֵּאֲפִים הַמִּהְבִּילִים בְּתוֹךְ שְׁקִית הַקֶּרְטוֹן שֶׁל הַקֶּבֶץ, רָאָה אִיךְ שֶׁהֵם רַכִּים וּמִזְמִינִים, עָקֵב פִּיצוֹד הַקֶּבֶץ לֹעֵס לְעֶסֶה אַחֵר לְעֶסֶה, וְהַרְגִּישׁ שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל, הִבְטֵן שְׁלוֹ קֶרְקֶרָה, הוּא גַם הָיָה רָעֵב, וְאָז... חָשַׁב לְעַצְמוֹ, הֲרִי אֲנִי לֹא יָכוֹל לְעֹלּוֹת הַבֵּיתָה כִּשְׂאֵנִי רָעֵב, כִּדִּי שְׁלֹא אֶכְעַס כִּכְאֶשֶׁר אֶרְאֶה אֶת הַחֲגִיגָה בְּבֵית, חֵיב אֲנִי לְהִשְׁקִיט אֶת רַעְבוֹנִי, אֲךֹּ הַכֶּסֶף שֶׁהָיָה בְּרִשְׁתּוֹ, הֲרִי הִחְלֵף בְּמִינֵי מְזֻנּוֹת שֶׁבִיד הַקֶּבֶץ, נִגַּשׁ אֶל הַקֶּבֶץ, הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ וּבִקֵּשׁ שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת כְּתִגְמוֹל עַל הַנֶּדָּה.

.....

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - יתרו

שמחים לאד כל עמיתיו, מה שאין כן סוסי הדלים והכחושים כולם משפחה אחת המה, אמא ושני בניה, לכן, כשמכה אני את האחד חשים זאת גם השנים האחרים ונחלצים מיד לעזרתו. כיוצא בזה אמר הגר"ח, בענין זה שאנו דנים בו, אתה כבוד המלך נפוליאון דומה הנך לנסיך ההוא, לרשותך צבא אדיר מחומש ומאומן היטב, אלא שאינו עשוי מעור אחד, מורכב הוא מצבאות אוסטריה, פרוסיה, ספרד ואיטליה, שנלוו אל הצבא הצרפתי אשר תחת פיקודך, לפיכך מתאמץ כל אחד מהם להסב לעצמו את תהילת הנצחון, ועוד שמח בנפילת עמיתו בן ארץ אחרת, מה שאין כן צבא רוסיה, אף כי דל הוא באמצעים, כיון שבנוי הוא כמקשה אחת, מבני עם אחד הלוחם להגנת ארץ אחת - ארצו שלו, הרי כל אחד חש בסכנה המשותפת, ועושים יד אחת לחרף נפשם למען הצלתם.

מכאן, הוד מלכותו, נובע הפקפוק שלי בנצחונכם, סיים הגר"ח את פרשנותו על עתיד המלחמה.

בהמשך המלחמה נחל נפוליאון מפלה גדולה ליד מוסקבה, לאחריו נחל מפלה מוחצת במעבר הנהר ברז'נה, כמעט כל חייליו אבדו בקרבות, הערכתו של רבי חיים התאמתה במלואה. (מורשת אבות)

"והייתם לי סגולה" (יט, ה)

אברך אחד נכנס להרה"ק בעל ה"לב שמחה" זי"ע, והיה לו פצע ביד. שאל אותו הלב שמחה, האם כבר הלכת למישהו, ענה האברך שעשה איזו סגולה, אמר לו הלב שמחה, זקני החידושי הרי"ם אמר סגולה יש דבר אחד והייתם לי סגולה, אבל עם פצע הולכים לרופא.

"וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר" (כ, א)

כשנתקבל השאגת אריה זצ"ל להיות רבה של מז, ניגשו אליו ראשי הקהל עם פנקס הקהילה, ואמרו לו שיש תקנה קדומה בעיר לפיה כל רב חדש רשם תקנות חדשות כפי ראות עיניו לחזק את דרך התורה בעיר. לקח הרב לידי את הפנקס, ורשם בו מלה במלה את עשרת הדברות - 'כבד את אביך', 'לא תרצח', 'לא תגנוב' וכו'.

ובעצמו רוצה להפגש עמך! עליך להמתין כאן עד שיבואו לקחתך! הפטיר, והלך לו. לא חלפה שעה וכיתת אנשי חיל באו במרכבה קרבית מאובקת, והסיעו את ר' חיים אל אהל נפוליאון המהודר אשר במרכז המחנה.

בראותו את פני רבינו, המקרינים אצילות תורנית טהורה, שמח בונפארטה לקראתו, ואף הוא פתח במה ששמע כבר מיהודי המדינה, על כוחות נסתרים הטמונים בו כמחולל נפלאות. גם הפעם הכחיש ר' חיים בביטול כל קשר בינו לבין מעשי נפלאות, בסך הכל יהודי פשוט אנכי השוקד ולומד תורה, לא יותר...

שוב פנה אליו נפוליאון ואמר: זה שאינך מסכים אודות סיפורי הנפלאות, נחא, אבל שהנך איש חכם ופיקח, זאת כבר לא תוכל להכחישני. אם כן אמור לי, אפוא, מה דעתך על עתיד מלחמה קשה זו שפתחתי בה. האם כקודמותיה תסתיים אף היא בנצחון

כביר, או חלילה אסון נורא אורב לי אי שם בדרכי? חשוף מחשבותיך לפני בגילוי לב וללא מורא.

פתח ר' חיים וענה, משל למה הדבר דומה? נסיך אחד עשה את דרכו במרכבה רתומה לארבעה סוסים אבירים ומשובחים, מטובי היחס והאיכות. והנה בהגיעו לתוך יער עבות מעדו רגלי אחד הסוסים לתוך ביצה טובענית, הסוס משך אחריו גם את שלושת חבריו, והמרכבה התהפכה על צידה. כל מאמצי העגלון והמשרתים לחלצם מן הבוץ עלו בתוהו. עברו שעות אחדות והנה איכר פשוט מתקרב עם עגלתו הרעועה,

רתומה לשלשה סוסים כחושים, ואף הם החלו מועדים ושוקעים בביצה. אולם האיכר שלף תיכף את שוטו, הצליף על הסוסים, אלו אזרו את שארית כוחם, ופתאום משכו את העגלה אל מוחץ לביצה, ויהי הדבר לפלא בעיני הנסיך ומשרתיו.

ניגש הנסיך אל האיכר ותנמה באזניו: לי ארבעה סוסים אבירים ומיוחסים, ולך שלשה סוסים צנומים ודקים. ובכל זאת דוקא אלו שלך נחלצו ברגע אחד מן הבוץ, ואילו שלי כבר שעות מתבוססים בבוץ ואיננו יודעים כיצד נחלץ מצרה זו.

השיבו האיכר: שום סוד מיוחד לא עמד לי להצלחה זו, אלא שסוסיך שלך טהורי גזע ומיוחסים המה, נטלת אחד מכאן ואחד משם, מהטובים והמובחרים

שבכל מדינה, לפיכך כשמצליף אתה על גבם מושך כל סוס לרוח אחרת, ואינם מצליחים להתאחד למען המטרה, ואדרבה, כשמוכה האחד,

.....
הַקִּבְצָן הַבֵּיט אֶלְיוֹ, סֵמֵן לוֹ בְּיָדוֹ וְאָמַר, כָּל אֱלוֹ הֵם
שְׁלִי, וְאֲנִי צָרִיךְ הַכֹּל!!
רָעָדָה אַחֲזָה אֶת הַתּוֹרֵם הַנִּכְבָּד, פִּיצַד בְּדִיוֹק הֵם
שְׁלֵךְ, וְהָרִי לִפְנֵי רִגְעַ קֵט אֲנִי נִתְּתִי לָךְ אֶת הַכֶּסֶף
לְקִנּוּתָם, פִּיצַד פְּתָאוּם הִפְכוּ לִהְיוֹת שְׁלֵךְ??
לְאַחַר מַחֲשָׁבָה קִצְרָה הִחְלִיט לְהַעֲבִיר עַל מְדוּתָיו,
וְאָמַר לְקִבְצָן, תֵּן לִי לְפָחוֹת רֶק אֶחָד, אֶךְ הַקִּבְצָן
מִבֵּיט אֶלְיוֹ כָּאֵל אִישׁ זָר וְאָמַר לוֹ הֵם שְׁלִי, לָךְ
מִפָּה!!
גַּם כָּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ רֶק חֶלֶק מִחֲתִיכָה קִטְנָה, הִתְשׁוּבָה
נִשְׁנְתָה 'זֶה שְׁלִי'!!!
.....

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'
יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - יתרו

אני חוזר בתשובה. הרב נדהם: "מה קרה?" השיב האיש "האם שמעת על הסיפור של הרב יצחק רביץ ז"ל?" הרב נזכר במקרה שאירע עם הרב רביץ שעשה קידוש השם, הוא היה זקוק להשתלת כלייה וכל ילדיו נלחמו ביניהם מי יתן את כלייתו לאביו. לבסוף ניגשו לדין תורה אצל הרב אלישיב זצ"ל, שפסק כי לבכור זכות הבכורה, ואכן הבכור תרם לאביו כלייה. הדבר התפרסם ועשה קידוש השם גדול. "כן, שמעתי. באמת קידוש שם שמייים." - הפטיר הרב. "אז תדע, כבוד הרב, שלי קרה אותו סיפור בדיוק! הייתי זקוק להשתלת כלייה והרופאים פנו אל ילדיי. אבל... בני אמר שהוא נוסע עוד מעט למסע בחו"ל והוא זקוק לכוחות ותרומות הכלייה תחליש אותו. פנו לבתי, והיא טענה שעוד מעט היא מתחילה סמסטר חדש באוניברסיטה והיא זקוקה לכוחות ללמוד, ולכן אף היא אינה יכולה."

כאן פרץ הזקן בבכי והמשיך: "הנה, אתה רואה? נתתי לילדי את החיים, השקעתי בהם הכל, הזרמתי כספים בלי סוף, שלחתי אותם ללמוד, נתתי להם חוגים ומה לא - והם השאירו אותי ככה! הייתי מאוד מדוכדך, ובדיוק אז נחשפתי לדין התורה בין ילדי הרב רביץ וראיתי מה זה הכוח של התורה, באותו רגע החלטתי לחזור בתשובה" (ברכת דוד)

"לא תחמוד" (כ, יג)

הרה"ק מרופשיץ זצ"ל אמר: לעתיד לבוא ישב המשיח

באולם גדול ויבקש מכל אחד להניח את צרור צרותיו ועושרו. לאחר מכן יכניס כל אחד לפי תורו ויאפשר לו לקחת איזו חבילה שהוא בוחר, ולאחר שכל אחד סוקר את החולי והעשירות המצויים לפניו, בוחר הוא את הישן והמוכר, את החבילה שלו, אותה הניח לפני רגע.

"כבד את אביך ואת אמך" (כ, יב)

הרה"ק האמרי אמת זי"ע אמר פעם לאחד ממקורביו שמובא בספרים (חרדים פרק סא) שבהגיעו לגיל מצוות, צריך כל יהודי לבחור לכל הפחות מצות עשה אחת ומצות לא תעשה אחת, ולקיימן בשלימות, בכל מצב, אפילו אם הדבר דורש מסירות נפש.

הוסיף הרבי, "אני קיבלתי על עצמי את העשה של 'כבד את אביך ואת אמך', ואת הלאו של 'מודבר שקר תרחק'. נשאל הרבי מדוע ראה לבחור באלו דווקא, והשיב כי המה הקשות ביותר (ראש גולת אריאל)

כשהביעו ראשי הקהילה את תמיהתם, ענה להם שבמשך כהונתו בערים אחרות נוכח שלעתיים קרובות הדברים הכתובים בפנקס הקהילה נחשבים בעיני הציבור כקדושים הרבה יותר מן הדברים הכתובים במפורש בתורה. (ילקוט מאיש לרעהו)

"כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך" (כ, יב)

סיפר כ"ק אדמו"ר מטולנא שליט"א, סח לי יהודי ישיש מעשה שאירע עמו לפני יותר מחמישים שנה. יום אחד קפצה עליו מחלה קשה, הרופאים הבהילוהו באומרם לו שהמחלה עלולה לקצר את ימיו. לקח היהודי את הדברים לליבו, לא ידע מנוחה לנפשו, והחליט לרדת לבני ברק לביתו של החזון איש. עברו ימים אחדים עד שהצליח לגייס את סכום הנסיעה ונכנס לביתו של החזון איש. שמע החזון"א את כל דברי היהודי שהיה שבור מאד בנפשו, ושאלו, "היש לך אב או אם?" הנהן הלה בראשו לחיוב. הוסיף ושאלו, כמה עלתה הנסיעה מירושלים? נקב הלה בסכום המדוייק. נענה החזון"א ואמר: "אולי תוכל להסביר לעצמך, כתוב בתורה 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך' אימתי הוצאת לאחרונה על הורך חמישית מהסכום שהוצאת עבור נסיעתך לכאן. במקום לתת את הכסף

למצוה מובטחת זו, נסעת למקום שפעמים פתוח ופעמים סגור ואף כשפתוח אין זה מובטח שיתקיים האמור בפסוק..." העיד אותו יהודי: "הפשטות והישרות שבהם נאמרו הדברים מפי החזון"א, זעזעונו! מאותו יום ואילך שמתי מצוה זו של כיבוד אב ואם בראש מעייני, וב"ה זכיתי לאריכות ימים". (מעשה איש)

"כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך" (כ, יב)

בצפון תל-אביב היה בית-כנסת שבקושי "גירד" מניין מתפללים. יום אחד החל להגיע למקום מבוגר כבן שבעים, הוא לא נראה דתי מבית, הוא נהג להתפלל ומיד לצאת, רב בית הכנסת התפלל, בדרך כלל אדם כזה מגיע לאזכרה וכו' ומעולם לא ראה שבגיל כה מבוגר אדם כזה חוזר בתשובה.

לאחר כמה פעמים שהאיש הופיע, פנה אליו הרב: "האם אתה זקוק לעשות אזכרה? אני פה הרב, תוכל להגיד לי." "לא.

{ אז נדברו }

פרשת יתרו תשפ"א | גליון מספר 500 | לסדר: "עד הנה עזרנו רחמך"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

גיליון זה יוצא לזכות החתן
הבה"ח יוסף בן ביילא הי"ו

והכלה איטה מרים בת חיה

גיטל הי"ו, יהי רצון שיזכו
לבנות בית נאמן בישראל,
מתוך בריות גופא ונהורא
מעליא, ימלא ה' כל משאלות
ליבם לטובה אמן.

כאן המקום להודות לאבי
המשפחה, המקדיש לילות
כימים מאונו והונו וכל זה
בצניעות מופלגת למען טובת
גיליון זה, ישלם ה' פעלו ותהי
משכורתו שלמה מעם ה'

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק-רח' גאולה 15,
חיפה

תודה מראש!!!

האם הגאולה תגיע בשעה עגולה או במספר עגול...???

חלק מהקוראים התעניינו אם תהיה התייחסות למספר העגול של גיליון מספר 500... אבל כמדומני שימים לא פשוטים אלו לא מתאימים ליפויים ששייכים למספרים עגולים... הדבר היחיד שאני כן יכול להגיד לרגל המספר העגול של גיליון 500... שהקב"ה שומר ומצפה מתי תבא הרגע הגאולה... וברגע שיגיע הרגע של סוף וקץ לכל צרותנו... הרגע הזה לא יהיה עגול!! שיהיה ברור... לא יודע באיזה יום זה יהיה ובאיזה שעה... אבל אני מודיע לך מראש: זה לא יהיה בשעה 11 בבוקר, 11 דקות ו-11 שניות. זה בטוח שלא!! ולמה לא? כי אם בשעה 11 ו-9 דקות יהיה אפשר להביא את הגאולה נראה לך שהקב"ה יחכה עוד דקה וחצי בשביל שזה יהיה "שעה יפה"? נראה לך??? בשום פנים ואופן לא!!! עקרונית לא!!! פרנציפ לא!!!! היום אם בקולו תשמעו זה אומר כל יום... כל יום אם רק נתפוס את עצמנו לידיים... אם רק נהיה רציניים ולא נחכה לשעות עגולות ולא נעשה חשבונות צדדיים... נבין שה' מחכה להושיע אותנו עוד יותר ממה שאנחנו רוצים הרי זה יקרה היום!!! גם אם זה יהיה ביום הכי לא מעניין ובשעה הכי לא קשורה...

לכן הגיליון מספר 500 הוא אמנם מספר עגול... אבל מספר עגול הוא לא מספר פופולרי כעת... כלל ישראל צריך כעת הרבה רחמים ואין לו זמן לחכות לא לשעה עגולה לא למספר עגול.

מסר אחד אני אולי כן אפשר לומר לרגל המספר העגול... בשנה האחרונה התחלתי לעשות שטייגן חדש... אם עד עכשיו כתבתי עלונים... הרי סו"ס בעקבות הקורונה כידוע כל המרחב הציבורי עבר למרחב הקולי... אז ביקשו ממני לדבר... הראשון שביקש כמדומני זה היה "קול מבי מדרשא"!!!

נו... אין לי כזה ניסיון בלדבר... בפרט לא לדבר לקיר... עם כתיבה יש לי ניסיון ותיק... אבל לדבר? אבל הוא ביקש... ויש פה הזדמנות נוספת ואפיק חדש שניתן לעשות בו זיכוי הרבים והרבצת תורה... אז ניסיתי... אני מקליט את עצמי פעם... ועוד פעם... ועוד... בפעם הראשונה פתאום בדקה ה-12 השתתקתי... פתאום לא זכרתי לרגע מה רציתי לומר... (מכיר את זה...?) אז מחקתי הכל... בפעם השנייה פתאום עשיתי אפ"צ... (אפשר להשאיר דרשה מתעטשת?) בפעם השלישית חזרתי בטעות על משפט אחד כמה פעמים כי לא מצאתי את המילים... בקיצור: זה לא הלך!!!!!! אין! לא שייך!!! כבר כמעט התייאשתי והודעתי להם ש... שלא זכיתי...

ואז נזכרתי!!!! נזכרתי במשפט מאוד חכם שאמר לי יהודי מבוגר... אם אתה עושה משהו טוב בעבודת ה' בפעם הראשונה... ואתה לחוץ וחושש שמא זה יהיה לא מוצלח... אז לא!!! אין לך מה להיות לחוץ... ולמה לא?? כי בטוח בטוח שזה לא יהיה מוצלח... בדיוק בשביל זה יש פעם ראשונה!!! הבנת? הרי למה אני לחוץ?? כי יש אפשרות שזה יצא מוצלח ויש אפשרות שלא... ואני לחוץ שזה כן יצא מוצלח... אז בא אותו זמן ומרגיע אותך... זה בסדר... אני מבטיח לך שזה יהיה לא מוצלח!!! אז אין מה להיות לחוץ... ולמה זה יהיה לא מוצלח?? כי בשביל זה יש פעם ראשונה... בפעם ראשונה זה לא מוצלח... בפעם השנייה זה עדיין לא מוצלח אבל פחות נורא... בפעם השלישית זה נו... ואז עם הזמן זה נהיה באמת מוצלח... בשביל זה הקב"ה מכין אותנו מראש בפרשת השבוע: ועתה אם שמעו תשמעו!!! מכאן שכל ההתחלות קשות... כלומר: מכאן שדווקא הפעמים הראשונות הן הכי פחות מוצלחות מתמיד!!! ולכן אין מה לחשוש מזה... אל תהיה לחוץ מזה... כי בטוח שזה מה שיהיה!! אמרת: אם ככה... מצוין...

בחוסר בטחון עצמי מוצהר השארתי את ההודעה הראשונה בחיי ב"קול בי מדרשא"... וזה באמת לא היה מי יודע מה... ואז לאט לאט קבלתי טיפה אומץ... ואז משהו ביקש ממני למסור חיזוק יומי באיזה קו... ופתחתי עוד קו... והיום אני לא מפסיק לדבר ולדבר ולטרוטרו ואיפה שרק מבקשים ממני אני רק לוחץ על הפטיפון ומדבר... ובפעם השלישית שביקשו ממני לדבר ב"קול בי מדרשא" סיפרתי את זה... סיפרתי למאזינים שבפעם הראשונה שדיברתי בקו הזה זה היה הפעם הראשונה שלי באופן כללי ובזכותם... אני כעת מדבר בפעם השלוש מאות... ואם אתם שמים לב שאני מדבר הרבה יותר טוב... אז זה בזכות אלו ששמעו אותי וסבלו ממני בפעם הראשונה... אז הנה!!! זה מסר שאני בהחלט יכול להגיד כעת לקראת מספר 500...

יש לך רעיון טוב? יוזמה? תתחילו!!!! אל תחשוב פעמיים... אל תברר בצורה יסודית איך ומה... ואתה רוצה לסגור את ככלל הפניות עוד לפני שאתה מתחיל למסור את החבורה הראשונה... תקפץ למים!!!! ו... ואל תהיה לחוץ שזה יצא מוצלח... אני מרגיע אותך מראש שזה בטוח יהיה לא מוצלח... אז מה?? בשביל זה... זה פעם ראשונה... ובעזר"ש לאט לאט אתה תתייעל ותלמד מטעויות... אל תעשה חשבונות!! יש מין תפיסה מוטעית שאני לא יודע מאיפה היא נלקחה... שאני צריך לכבד... ואם אני מתחיל לא מוצלח... אז אני יוצר לעצמי סטיגמה... ואז נוצר מין תדמית כזו שקשה אח"כ לתקן אותה... אני לא יודע מאיפה לקחתם את המשפטים הארוכים האלו? לא יודע... בפוליטיקה זה לא מפריע... תעקוב פעם... יש המון פוליטיקאים שעשו טעויות טראגיות וזה לא הפריע להם אח"כ להתנער ולהצליח בלי שום קשר למה שהיה... רק מי המחושבן הגדול?? אתה... העובד ה... שכלל ישראל זקוק לחיזוק שלך... יהודים צמאים לדף היומי שלך... נוער מתמודד משווע לחיבוק שלך... רק אתה עושה לי חשבונות וסוגר לי קצוות... קפץ למים!!!!!! ו... ובמקביל... אתה החבר שלו... אתה תקבל על עצמך לעודד אותו ולדחוף אותו ולתת לו רוח גבית בפעמים הראשונות ואז אתה תטול שטר כנגד כככולם... כל אלו שאח"כ יהנו לאורו... וזה יהיה בזכות הדחיפה הקריטית של הפעמים הראשונות ודו"ק.

האם אפשר כבר להגיד תודה לה' על החיסונים.. (המשך מעמודה ימנית)

המשך - זו מבוכה!! אתה לא יודע אם לשמוח או לא. אתה גם לא יודע אם אפשר להודות לה' על החיסון... והאיש משתאה ומחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא... אז מה נעשה? נחכה... נשתוק... נכנס למיטה ותעיר אותי בעוד חודש... תגיד לי מה יצא בסוף??

אז זהו שלא!! ליהודי יש תמיד תורת חיים... יהודי אף פעם לא מאבד לראש... ליהודי יש תמיד דפוסי התנהגות איך מתנהלים בכל מצב כמו יהודי... עם ישראל מונים לא רק את המסע המרומם של הר סיני שזכינו לשהות שנה תמימה למרגלות הר סיני וללמוד את כל התורה כולה... חוץ מהר סיני יש גם מסע שנקרא **איתנס!!** איתנס זה גם אחד ממ"ב מסעות... ומה זה המסע הזה?? מה היה במסע הזה??

זה מסע שכל כולו מבוכה!!! זה מסע שהתחיל ונגמר בזה שעם ישראל לא יודעים לאן פניהם מועדות... מצד אחד התרחקנו ממצרים... ומצד שני אנחנו חוזרים שוב אחורה למצרים... **נו... ומה?? מה עושים במצב הזה??** אתה שואל מה עושים??

בשביל זה רק אתמול - במסע הקודם היינו בסוכות!!! ומה היה שם במסע של סוכות? פתאום עמוד הענן עצר אי שם בשומקום... ומשה רבינו אמר לנו שכעת ה' החליט שחוננים פה!!! שאלנו את משה: לכמה זמן? ליומיים?? שלושה? **לא יודע...** אולי לחודש...? **לא יודע...** אולי שנה? **גם לא יודע!! רק ה' יודע... רק ה' מחליט...** רגע... אולי רק לחצי שעה? **גם יכול להיות... רק ה' יודע... רק ה' יחליט כמה זמן נתעכב פה!!!**

תבין אותנו משה... אנחנו לא סתם שואלים... אנחנו בסה"כ רוצים לדעת איך להתארגן... האם לפתוח את החבילות או לא... האם להוציא את הארונות מההובלה ולקבע אותם? או להשאיר מפורק...? ו... ומשה רבינו לא יודע לענות... הכל תלוי בעמוד הענן...

נו... ומה בסוף עשינו שמה ב"סוכות"??

החלטנו שהיות ואנחנו הכלה של ה'... וזכרת לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך... אז החלטנו שבעצם מה זה משנה כמה זמן... גם אם ה' רוצה שנהיה פה רק חצי שעה!!! אנחנו צריכים להתמקם פה לגמרי!!! לגמרי!!! לחצי שעה... פרסנו מפה לבנה... קישטנו... השקענו... טיפחנו... כן כן... אנחנו לוקחים בחשבון שכל התניה הזו היא ליממה אחת בלבד ואולי אפילו פחות... **אז מה!!** שמלת כלה יכולה בשקט לעלות שבעת אלפים שקל ללילה אחד... כשרוצים להפוך כיתת לימוד לחדר יחוד של חתונת קורונה מזמינים "חברת הפקה" ועובדים קשה מאוד בשביל החצי שעה הזו... אז הנה... בשביל החתן שלנו אבא שבשמים - שווה שנשקיע בשבילו את כל הנשמה להכין פה בית הכי מטופח גם אם זה ללילה אחד... וזה מה שעשינו... פרקנו את כל החבילות... הנחנו כל דבר במקום... עשינו עיצובים... קישטנו את הבית... עשינו איריה טובה...

בקיצור: ימים יגידו וזו בדיקת ההלכה שאנחנו מקיימים לדורות **"כל שבעת ימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי..."** אם ה' רוצה כעת סוכה... אז גם אם זה חדר יחוד של חצי שעה... מצינו זה דבר הכי קבוע והכי מושקע שיכול להיות... עכ"פ באותו לילה התייחדו עם ה'!! אמרנו לה': אתה רוצה אותנו פה? אז הנה!! אנחנו איתך פה... לא מעניין אותנו מה קורה בעוד חצי שעה... בשבילנו החצי שעה הזו שווה את כל החיים!!!!

ובאמת למחרת נעלה הענן... ולא היינו מופתעים... קמנו והתקפלנו... קיפלנו את כל הציוד... והנה היום שוב חנינו באיתנס... והפעם!!! זה מלווה גם בספקות ובפרפורי בטן מה ולכן... (בטח... אם איתנס זה מסע אחר... זה מוכרח להיות משהו מסוג אחר) אבל בסידור... אם אתמול למדנו לשמוח עם ה' ולהיות איתנו לגמרי לגמרי גם אם זה היה חצי שעה!! אם אתמול למדנו להעריך לילה אחד של מפגש עם ה'... אז הנה... עכשיו אנחנו באיתנס... ואמנם אנחנו לא יודעים מה העתיד טומן בחובו... ויש כל מיני פרפורי בטן... אנחנו רואים את הצריחים של המסגדים של קהיר ושל הפירמידות מול העיניים וזה לא מוסיף לנו מצב רוח... אבל מה זה משנה... כעת יש לנו עוד לילה עם הקב"ה... עוד מפגש של חסד נעורייך אהבת כלולותייך... עוד הזדמנות להפגין נאמנות של "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה"!! אז אנחנו שמים את כל הדאגות בצד... כי זה לא רלוונטי כעת... זה לא משנה מה יהיה מחר... היום אנחנו שוב בחתונה עם ה'!!! שוב בחדר יחוד! שוב שמלת כלה של ציצית... שוב טבעת נישואין של תפילין... שוב אנחנו זוכים לעסוק בתורה ולהתבטא לפניו יתברך... הלוואי ונזכה גם מחר... אבל גם אם לא... היום אנחנו זוכים ובשבילנו זה הכל...

זה בדיקת מה שמוטל עלינו גם בימים אלו... להגיד כעת תודה לה' שאנחנו ב"ה מאחורי הקורונה?? לא!!! כעת אי אפשר להגיד כזה דבר!!! תדע כלל בחיים: אף פעם אל תגיד תודה על משהו לא סופי... אם אתה "בונה" על חיסון... אתה תולה בו תקוות... והוא עדיין לא הוכיח את עצמו... תאר לעצמך שאתה אומר תודה וזה חלילה לא עובד? אז מה... אתה תגיד לרבש"ע... הקש ביטול?? אתה תבקש את התודה רבה בחזרה??

חלילה!!! על זה אנחנו משתהא לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא... אסור להגיד תודה שאח"כ עלולה להתפרש כחירוק... אז מה כן?? איזה תודה כן אפשר לומר??

נקדמה פניו בתודה!!!! מה פירוש **נקדמה??** רבש"ע... אני לא יודע מה יהיה... אני לא תולה את התודה שלי במבחן תוצאה... אני מקדים אותך ומודה לך כבר עכשיו על כל תוצאה!! אני איתך רבש"ע... אני איתך בכל מצב... אני כעת בחדר יחוד איתך יתברך ואני כעת לגמרי לגמרי איתך יתברך ומודה לך יתברך על כל רגע שיש לי אפשרות ללכת אחריך!!! אני אומר לך תודה לא בגלל שאני מאוד מקווה שאתה תעמוד בציפיות שלי ולא תאכזב אותי... לא!!! אני אומר לך תודה ממקום של "חסד נעורייך אהבת כלולותייך..." אני איתך בכל מצב...

כזו תודה אפשר ורצוי לומר... ולתודה הזו הקב"ה מחכה אלפי שנים... זה בסדר... הקב"ה יודע טוב מאוד את הקשיים שלנו... והוא כואב איתנו הרבה יותר ממה שאנחנו מדמיינים... אבל הוא פונה לכנסת ישראל ושואל: האם את מוכנה ללכת איתי בכל מצב?? האם את מוכנה ללכת איתי בימי הקורונה... כמו שהסכמת ללכת איתי אז - כימי צאתך מארץ מצרים?? האם את מוכנה ללכת אחרי בכל מצב... גם בארץ לא זרועה?? או שאתם עומדים עם יד על הדופק... נו... רבש"ע... מה קורה?? למה אתה לא עומד בלוח זמנים שלנו?? למה אתה לא עומד בדרישות?? ככה לא מתנהגת כלה בכלולותיה!!! אבא שבשמים מחכה ללה שמקדמת אותו בתודה... עוצמת עיניים ואומרת: אני אחריך בכל מצב... גם בארץ לא זרועה... לכו נרננה לה' נריעה לצור ישענו נקדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו... אל תקשו לבבכם כמריבה וגו'.

ניתן לקנות את הספר **"וימאן" העוסק בעניינים הקשורים לימי השובבי"ם ונותן כח ותעצומות להתמודד בענייני קדושה ושמירת העיניים** ניתן לקנות במוקדי ההפצה של גיליון זה ובשיבות הקדושות,

0527683095 0548446691

כמו כן ניתן להשיג שם את הספרים **"אהבתי", "ואהבת"**.

לבירור הנקודה הקרובה אליך: 052-7683095

איך שורדים את התקופה הזו??

כידוע: אצל יהודי יש מ"ב מסעות... כבר נכתב בגיליון זה לא פעם שהמ"ב מסעות זה לא רשימת תחנות מקריות של האוטובוס המאסף של דור דעה... מ"ב מסעות זה משהו מובנה!!! לכל תחנה בחיים יש שליחות ומסע משלה... את המסע מהמ"ב מסעות שלה... **אם נרצה להצביע באיזה מסע ממ"ב מסעות אנחנו נמצאים בימים אלו... מה אתה אומר??** אם תשאל אותי... אני חושב שאנחנו נמצאים כעת **"באיתנס!!"** איתנס זה היה מסע שכבר פגשנו אותו בשבוע שעבר... שעם ישראל כבר יוצאים ממצרים... "ויסעו מסוכות ויחנו באיתנס בקצה המדבר" כבר רואים אור בקצה המנהרה... יש חיסונים... אנחנו כבר מתחילים להתרחק ממצרים ופתאום: **"ישוּבו ויחנו לפני פי החירות!!"** חוזרים אחורה!!! וכעת אנחנו פתאום לא פה ולא שם... לא ברור באיזה מצב אנחנו נמצאים... מצד אחד אנחנו כבר מחוץ למצרים... יש חיסונים... יש כבר מיליונים שהולכים ומתחסנים ויש תקווה... מצד שני אנחנו גם עם הפנים אחורה לכיוון מצרים... יש המון חולים במצב קשה ומדאיג... הרבה אבדות בנפש... אחוז מאומתים שמתקשה להתייצב למרות סגר של חודש ימים... **ואמר פרעה לבני ישראל: נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר!!** זו התחושה! **מבוכה!!** לא פה ולא שם.

אני רוצה לחדד את גודל המבוכה (שמסתמא אין צורך להסביר יותר מידי): מצד אחד יש ביהדות מושג של ישועה נקודתית... כמו שכל בצורת קשה שהייתה לישראל הסתיימה יום אחד **"ויקנא ה' לארצו ויחמול על עמו"** וכמו שכל רגע הסתיים בסופו של דבר ב"כי פקד ה' את עמו לתת להם לחם..." אז גם כאן... כולנו תקווה **"שה' פקד את עמו לתת להם חיסון..."** (אז נכון שהיינו יותר שמחים שהקורונה הסתיים במשיח בלואר חדש על ציון תאיר... אז מה נעשה שגרם החטא... וכמו שבסוף גלות בבל... היות וגרם החטא אז הישועה לא באה באותות ומופתים אלא ה' שלח את כורש... **אז כעת ה' שלח את פירוש...** עכ"פ גם אם יש פה אכזבה שהיינו רוצים כבר משיח... אבל עדיין! אי אפשר להתעלם מהישועה והבשרוה שפקד ה' את עמו וצריך להודות לה' על זה ולשמוח עם זה... זו הסתכלות מצד אחד...) אבל מצד שני!!! אי אפשר להתעלם מה"נבוכים הם בארץ..." סו"ס יש קצת פרפורי בטן ותחושות עמומות ואפילו קצת רמזים... ש... ש... לך תדע האם הגיע הסוף... מה שבטוח התחושה היא ש"ישוּבו ויחנו לפני פי החירות..." (אל תשכח שעד קריעת ים סוף עם ישראל חשבו שהם אמורים לחזור למצרים...) **וה התחושה כעת!!!** מצד אחד יש תחושה של אור בקצה המנהרה... ומצד שני אי אפשר לדעת... (בא נגיד ככה: יש משהו שיכול לצפות לי מה הולך להיות בפסח הקרוב?? האם אנחנו בסוף עידן קורונה או... או...? את הצד השני אני לא צריך להגיד... את התחזיות הפסימיות כולם יודעים להגיד...)

ההמשך בעמודה שמאלית...

האם זו בושה להיות סקרן???

לא נעים לי לספר... הרבה זמן ארך לי עד שהבנתי שלא צריך להתבייש בזה... ובכן: **אני טיפוס סקרן!!!** ש... שמה זה אומר?? זה אומר ש... שלא פעם קרה... שבאחד בלילה... שהייתי כבר במיטה עם פיג'מה... ופתאום אני רואה אורות מהבהבים של מכבי אש ומשטרות... ולא נעים להודות... אבל אדון אז נדברו בבת אחת התגבר כארי... זינק מהמיטה... התלבש בזריזות ושעט במדרגות והלך לבדוק מה... מה העניינים... מה קרה...

אז בשלמא אם היתה לי איזושהי אפודה של הצלה... נו... הוזעקתי לכאן להציל נפשות... דא עקא שלא!!! (אני בקושי יודע למדוד חום...) אני מגיע רק בגלל סיבה אחת... **אני פשוט סקרן!!! נקודה!!!** מעניין אותי מה קרה פה... באיזה קומה זה קרה... ואין חילצו אותם בסוף... בהתחלה עוד הייתי מתבייש בזה... הייתי יוצא מהבית עם ספר ביד עם יד תחובה בפנים ועם פרצוף מקומט... כאילו יש פה איזה שאלה הלכתית שהגעתי פה להכריע... אבל עם הזמן ישבתי עם עצמי וחשבת... רגע רגע... סקרנות זה דבר שלילי??? **לא!!! לא רק שלא!!!** אלא אדרבה... סקרנות זה דבר חיובי!!! חיובי לגמרי!!! נו... אז למה אני צריך להתבייש בזה? **אני סקרן!!! נקודה!!!**

אתה יודע מה?? אני אפילו מתגאה בזה... כן... אדרבה... אני חושב שבן אדם אדיש ומיושב שהולך ברחוב ורואה סירנות מכל הכיוונים ואנשים רצים בפאניקה... והוא מהלך לידם באדישות זה לקות תקשורתית... זה חוסר חיות... (אני כמובן לא מדבר על מי שעושה את זה ממקום של התגברות אצילית של שמירת עניינים או משיקולי ביטול תורה... אני מדבר על מי שאין לו בכלל ניסיון...) אדם חסר עירנות... זה אולי לא "קטלא כולא" אבל "קטלא פלגא" אני לא צריך להתבייש בזה שאני חיי!!! חיוני!!! עם חושים חדים ועירניים... אני סקרן!!! נקודה!!! עד כאן זה בסדר... אני כבר לא מתבייש בזה...

כעת נעבור לסיפור הבא... הסיפור הבא הוא קצת יותר מביש... בתקופה האחרונה הייתי צריך לקנות כמה רהיטים... וכידוע... הכל סגור... וחץ מזה גם יקר... וכידוע: יש מה שנקרא **"יד שתיים"** יד שתיים זה אתר כזה שאפשר להשיג דברים בחצי מחיר ואולי אפילו פחות... טוב... אין ברירה... צריך אז צריך... הלכתי לחבר שלי שיש לו מחשב עם אינטרנט כמובן חסום בחסימה הכי טובה שיש!!! אמרתי לו שאני צריך לשבת קצת על "יד שתיים" בשמחה רבה... תשב כמה שצריך...

אני פותח... נכנס לאתר המכירות של יד שתיים... יש שם תפריט מאוד ארוך מה אני רוצה... אז אני מחפש רהיטים... שלחן... ומיטה...

ראיתי... רשמתי מחירים... רשמתי לעצמי כמה אפשרויות רלוונטיות וכמה מספרי פלא' וזה... כעת אפשר לצאת מהאתר ולסגור את המחשב... אני כבר מתחיל לצאת... חזרתי לתפריט הראשי של המכירות... ואז!!! פתאום אני רואה בתפריט שיש ב"יד שתיים" אפשרות לקנות **חיות מחמד!!!!** אוה... איזה מעניין... אני מחחחיב לראות... פתחתי...

אוה... נפתח לפני רשימה ארוכה... כלבים, תוכים, יונים, חתולים, חמורים, סוסי פוני, אוגרים... אוה... איזה מעניין זה... יש לי סקרנות... אני חייב לדעת כמה עולה חיות מחמד... רגע... אבל מה לבחור... כלבים?? לא!!! אני לא אוהב כלבים... מספיק נשכתי פעמיים... אוגרים?? איכס... טומאת שרץ... (מטמא כחודל... הצדן והחובל בהם חייב... עורו מטמא כבשרו אתיין לפלוגתא דרבי יוחנן בן נורי ורבנן) חמורים?? עזוב... **אוה!!! חתולים!!!** בא נכנס לחתולים... חתולים זה דווקא מעניין... (לך תדע... אם אמכור את כל החתולים שיש לי מתחת הבית אני יכול להתעשר... בפרט שזה יד ראשונה...) פתחתי את החתולים... אוה... אני בהלם... איזה מבחר אדיר... חתול מנומר... חתול מסוג כזה ומסוג כזה... ואני יושב שם מול החתולים עם פה פעור... **מעניין!!! מה שנכון נכון!!! זה פשוט מעניין!!! תעשה משהו...** (אגב: תוך כדי שאני יושב שם... חבר שלי היה בדיוק צריך משהו "באזור" והוא התחיל להתקרב אלי... תנחש מה עשיתי?? עשיתי את התנועה הכ"כ מוכרת... התנועה של ההטיה הזו... בטח!!! רק זה חסר לי... שהוא יראה על מה אני מסתכל עכשיו... תבין: חבר שלי הוא אחד מקוראי עלון אז נדברו... רק זה חסר לי... שחבר שלי יראה שכבוד קדושת אז נדברו תקוע פה כבר חצי שעה עם מחירי חתולים...) בקיצור: לאחר ארבעים דקות סיימתי את הישיבה מול המחשב שבעשר דקות הראשונות כבר מצאתי את השלחן והמיטה שלי... ואילו עוד 35 דקות התבזבזו לי... על מה??? על מחירי חתולים ו... ובסוף גם של אוגרים וחמורים... כן... זה מעשה שהיה... (מי שכעת צריך יעוץ ברכישת חתולים... יכול לפנות אלי... אני כבר מבין בזה... סו"ס אני בן תורה שמבין עניין מה... הספיק לי חצי שעה להכיר את השוק) **כעת שים לב:** מקודם סיפרתי לך על הסקרנות שלי לצאת בפיג'מה באמצע הלילה... וסיכמנו שאין מה להתבייש בזה... סקרנות זה דבר חיובי!!! **נו... ועכשיו???** מה אתה אומר על הסיפור הזה?? הפעם שיצר הסקרנות שלי כבר לקח אותי לשרוף חצי שעה מהחיים שלי על... על מה?? על חתולים!!! האם כאן כבר יש מה להתבייש?? תכל'ס... לספר את זה באז נדברו או לא לכבוד גיליון ה-500 או לא?? נו... מה אתה אומר?? אז תתפלא לשמוע!!! שבמאמץ כביר אני מתגבר על חוסר הנעימות ואני מתעקש להמשיך לטעון שגם בזה אין מה להתבייש... (לא משנה שאני נורא מתבייש...) ולמה?? כי שוב... יש לי יצר סקרנות!!! וכפי שסיכמנו סקרנות זה יצר נורמלי... יצר חיובי... ואם ישבתי מול מחשב ובדיוק היה שם משהו מאוד מעניין עם חתולים וסוסי פוני... אז יצר הסקרנות שלי לקח אותי לראות מה מחירי החתולים... מה יש... מה... אתה רוצה שאני לא אהיה סקרן?? אתה רוצה להרוג לי את הסקרנות?? (שלא תבין: אם היה מדובר בדברים אסורים... אז אסור!!! ומי שנשכח זה ביזיזיונות... שיויתי לדמך רתני מעי, עיין קידושין פא. אני מדבר על דבר הרשות שיש בו מן הסקרנות...) ולכן אני מתעקש לטעון שלמרות שאני נורא מתבייש בחצי שעה... אליבא דאמת אין מה להתבייש...

אז מה כן??? אתה יודע ממה אני מאוד מאוד מאוד מתבייש???

אני נורא מתבייש להחזיק אינטרנט חופשי בבית... אתה יודע למה?? כי היות ואני סקרן... וסיכמנו שזה הרי נורמלי להיות סקרן!!! אז אם יהיה לי אינטרנט משוחרר בבית... המשמעות היא שאדון אז נדברו יושב כל היום על חתולים ואוגרים (ו... ו... ואתה מבין לבד שזה הדוגמאות הכי עדינות...) ולכן... מהסיבה הזו אני נורא מתבייש להחזיק אינטרנט בבית...

הבנת מה אמרתי פה?? אני אסביר:

חבר שלי מחזיק בבית שלו אינטרנט... שאלתי אותו בכנות: איך אתה עושה את זה?? אתה לא מתבייש להחזיק אינטרנט?? הרי אם אתה מחזיק אינטרנט... אני הרי יודע מה אתה עושה שם כל היום...??

נו... מה הוא ענה לי?? הוא ענה לי את התשובה שככככולם עונים:

מה פתאום... זה לא מעניין אותי!!! נראה לך שאני ילד קטן שמבזבז את הזמן שלו על הוואצפ ועל קליפים?? אני בן אדם רציני! אני עסוק!! אני צריך את האינטרנט בשביל דברים נחוצים... כשאני פותח את הרשת אני **אף פעם לא נכנס** לאתרים שלא נחוצים... אני אף פעם לא פותח תכנים שלא קשורים אלי... **מה אתה שומע פה בתשובה הזו???**

אני שומע פה **חסימה רגשית!!!** אני שומע פה בן אדם שמתבייש להודות בטבעים הנורמליים והבריאים שה' נתן לו... ה' נתן לי וגם לך יצר סקרנות!! היצר הזה הוא היצר הכי נפלא בעולם!!! ואני אדון אז נדברו לא מתבייש להודות כאן מע"ג במה זו... אני סקרן!!! ולכן אם תתן לי כעת לראות כל מיני הודעות מעניינות וכל מיני עדכונים שוטפים אני אשב על זה יומם ולילה כי אני בן אדם בריא בנפשי!! החושים שלי עירניים!! יש לי סקרנות הכי נורמלית בעולם שאני מודע לה!!!

וכעת שים לב מה קרה פה!!! היות ואני מודע לטבע הסקרנות שלי לכן אני מאוד מתבייש להחזיק אינטרנט... כי אני יודע מה יקרה אם יהיה לי את זה... אני יודע שאני כל היום אשב עם החתולים ועם החמורים... ואילו חבר שלי... בגלל שיש לו חסימה רגשית... ולכן הוא לא מוכן להודות ביצר הסקרנות שלו... **לכן!!! מה יצא מזה???** ש... ש... שהוא **לא** מתבייש להחזיק אינטרנט... כי... כי... כי מה יש לי להתבייש?? מה... אני גולש בכל מיני אתרים שטותיים?? מה... אני סקרן?? מה... אני כמו אדון אז נדברו המשועמם הזה שמבזבז את הזמן שלו מול מחירי חתולים??

קלטת את ההפוך על הפוך שיש פה???

אדון אז נדברו **מתבייש** להחזיק אינטרנט!! למה?? כי אני **לא מתבייש** להודות בטבעים שלי... היות ואני יודע שאני סקרן... לכן אני לא יכול לאפשר לעצמי לשבת כל היום מול החתולים... ולכן אני בורח מהרשת... ואם אתה חבר שלי!!! אם אתה **לא מתבייש** להחזיק אינטרנט... למה אתה לא מתבייש?? כי יש לך חסימה רגשית!!! אתה מתבייש להודות בתכונה הכי בריאה שה' נתן לך!!! אתה לא מודה ביצר הסקרנות הנורמלי שלך שמסתקן מכל דבר מעניין שמראים לך... ולכן ראש קטן... אתה מחזיק את המכשיר הזה ואתה לא!!! לא עושה שום דבר איתו... רק שולח קבצים ועושה העברות בנקאיות ומסדיר ענייני תשלום...

חבל!!! למה?? למה אתה מתבייש להודות בתכונות הנורמליות שלך??

אוכל את הפירות... היום אני פשוט מסתער על הסוגיות האלו בצמאון ותשוקה בדיוק כמו... כמו כל סקרן נורמלי שמסתער על מה שהוא החליט לנווט את הסקרנות שלו... לא היה כדאי?? על זה נאמר: **כל ההתחלות קשות ומכאן ואילך יערב לכם...** כל ההתחלות קשות זה לא רק גזירה שמימית... יש בזה גם הסבר מאוד הגיוני... **למה כל ההתחלות קשות??** כי כשאתה מתחיל להתעניין בלימוד... אתה באמת לא מחובר לעניין... אין לך שום רקע עם זה... הנתונים מאוד יבשים... ולכן זה כבד וקשה ומשעמם... אבל אם אתה מגיע עם נכונות ליצור עניין... אז אתה כל הזמן נכנס יותר ויותר לעובי הקורה וכעת אני בולע את זה בסקרנות אדירה... ופשוט לא שם לב שהזמן עובר... על זה נאמר: **מכאן ואילך יערב לכם... אלא!!! שכאן מתעוררת השאלה הגדולה:** הרי לפני 15 שנה... גם אני וגם חבר שלי... שנינו התחלנו להתעניין!!! אני התחלתי להתעניין בקדשים והוא התחיל להתעניין במפלגת קדימה ז"ל... דא עקא!!! שאצלי היה כל ההתחלות קשות... היה לי קשה בהתחלה... ואילו חבר שלי?? דווקא לא היה קשה לו בכלל... השאלה היא למה? מה ההבדל בין ההתחלות קשות בתורה להתחלות קשות של קשקושים?? הרי גם מפלגת קדימה וכחול לבן הם חדשות... אז למה אצלם לא מצינו שההתחלות קשות?? **התשובה היא מאוד פשוטה:** כל ההתחלות קשות!!! אבל יש דברים שנגמרים עוד לפני שהם מתחילים... כזה סוג התחלות הם לא קשות... איזו התחלה קשה?? התחלה שיש לה קיום... כשאתה מתחיל להשקיע בדף גמ' שאתה הולך להתענג עליו ולהסתער עליו עוד רבות בשנים... זו התחלה!!! בכזו התחלה שווה להשקיע... יש פה נכס הכי משתלם... הכי בטוח... שהכי כדאי להשקיע בו... שווה לירוק דם על כזו התחלה בטוחה... אבל כל מערכות הבחירות שכולנו יודעים איפה הם נגמרות?? אתה עוד רוצה שזה יהיה קשה?? לא מספיק שהקדנציה נגמרת עוד לפני שהיא מתחילה... אתה עוד רוצה שיהיה פה התחלות קשות??

תשמע לי... קח את יצר הסקרנות שלך!!! תסתכל לו בעיניים!! תראה איזה כח אדיר יש לו... ו---תגייס אותו לשטיגן בתורה!! ואני מבטיח לך... אם תשקיע עכשיו בלימוד... בעוד שנתיים שלוש... אתה תתנפל על דף גמ' ברעבתנות בדיוק כמו שבמוצ"ש האחרון התנפלת על קוי המידע... מבטיח לך!!! זה סקרנות!!! זה טבע... זה הטבע שלנו... לא חבל לבזבז אותו על חתולים ועל החיות מחמד התורניים של הפוליטיקה?? לא חבל?? רוצ' לחדרי תורה...

רעיון לחיזוק מעשי ותיקון פרצה מידית לישועת עם ישראל בתקופה קשה זו)

עד עכשיו שרפתי את עצמי... סיפרתי איזה מחדלים יכולים לקרות כתוצאה לסקרנות... אבל כעת... אני יכול להרשות לעצמי לחזור הביתה... אילך בחור ישיבה ולספר לך משהו כן טוב על סקרנות... הנה... עכשיו התחילו בדף היומי סוגיות של קדשים... ואני ב"ה מונח בזה... וכשאני פוגש עכשיו את הסוגיות המסובכות בקדשים של אשם שניתק לרעיה ונטמא בשר... ועיבור צורה זה כ"כ מסקרן אותי... אני נמשך לזה כמו מגנט!!! ש... שתסלח לי בחור יקר- על הדוגמא הממש לא מוצלחת... אבל אתה יודע מה זה כעת בשבילי אשם שניתק לרעיה?? זה... זה בדיוק כמו בשבילך העוד חבר כנסת **שניתק** ופרש מכחול לבן והסעיר את כל המערכת הפוליטית... (אני מדבר לעניין?? מקווה...) נכון זה מעניין אותך?? נכון המידע הזה מסעיר אותך וגורם לך לקרא בעיון את כל הפרשנויות מה זה אומר לעתיד של המפלגה?? אז תחשוב שכעת... "אשם שניתק לרעיה" מעניין אותי לא פחות (לכה"ס)!!!! אני מסוגל כמעט להפסיד על זה מנחה בטעות... בדיוק כמו שאתה הפסדת מנחה על הכתבה הפוליטית... **איך יכול להיות?? איך זכיתי למדרגה העצומה של השקיעות והצמאון האדיר הזה בתורה??**

אז לא... תרגע תרגע... אל תמהר להתלהב... אני בדיוק כמוך... אל תשכח... זה אני- מהחתולים... רק מה?? מה קרה לי??

פשוט מאוד!!! לפני חמש עשרה שנים כשהייתי בגיל שלך... יום אחד החלטתי להתעניין בקדשים... בהתחלה זה היה קשה ומסובך ועבדתי קשה... אבל החלטתי להשקיע... ונכנסתי לזה ונכנסתי... והתעקשתי להתעניין למרות שזה היה כבד... ועכשיו אני כבר עמוק עמוק בפנים... וממילא!!!! כעת כשאני מגיע לסוגיות האלו אני מרגיש נשאר ונמשך לזה בדיוק מה שאתה מרגיש כשאתה קורא כתבה על ח"כ **שניתק** מהליכוד...

זה יושב על אותו מקום בדיוק!!! כמו שאתה מסוקרן מח"כ שניתק!!! אני מסוקרן מאשם שניתק!!! **ואני יודע שזה צורם!!!** אבל זה עקרוני אצילי!!! **פרנציפ אני מתעקש להשוות את זה!!!** אתה יודע למה?? כי אני עדיין כועס על אלו שסיפרו לי על השקיעות של מרן הרב אלישיב בלימוד ותיארו לי אותו כמו איזה קוסם שכשהוא התחיל ללמוד הוא נכנס לאיזשהו ענן ואי אפשר היה להוציא אותו מזה... **זה לא נכון!!!** זה עוול!!! הרב אלישיב היה שקוע בלימוד בדיוק מאותו מקום שאתה שקוע בפוליטיקה חרדית!!!! למה אתה שקוע בפוליטיקה? כי התעניינת בתחום הזה... ולכן יצר הסקרנות שלך מתעצם בנושא הזה... אז זהו שהרב אלישיב פשוט ניווט את **אותו יצר** הסקרנות לדף גמ'... וממילא זה לא קשור בהכרח לרב אלישיב... גם אני... עבדך הנאמן מהחתולים של יד שתיים... היות ולפני חמש עשרה שנה... היתה תקופה מסוימת שכן היה לי שכל והחלטתי להשקיע בקדשים... ליצור בזה עניין... וזה באמת היה קשה בהתחלה... אבל הסכמתי לעבוד ולהשקיע ויצרתי מוקד התעניינות חדש בתורה... והיום אני פשוט

אין מה להתבייש בזה!!! אדרבה... אני גאה בזה!!! אני פה משמש כדוגמא אישית... פה!!! בגילון מספר 500 עומד אדון אז נדברו קבל עם ועדה ומכריז את סוד ההצלחה של גיליון אז נדברו... **סקרנות!!!** ואני מודה ומתוודה... אני בן אדם רציני וגם עסוק... וברגע שישבתי מול יד שתיים... והיו שם חתולים ואוגרים ופרסומות של ופל בלגי נתקעתי שם חצי שעה... למה? כי שכחתי? אני כותב את העלון אז נדברו?? מאיפה יש לי מושגים בקדשים ובטהרות ו... ובאז נדברו?? **סקרנות!!!** יש לי סקרנות חיובית שהופנתה למקומות הנכונים!! ובדיוק מהסיבה הזו!!!! אני לא מעיז להחזיק אינטרנט בבית... כי... כי היות ויש לי יצר סקרנות כ"כ בריא וכ"כ חיוני ואני יודע להעריך אותו... אז חבל לי לבזבז את הסקרנות הזו על חתולים... אני רוצה לשלוט חזק על ההגה הזה... אני רוצה לקבוע ולהחליט לאן לשגר את הסקרנות הזו ולאן לא...

ו... ומה התוצאה הכי אבסורדית?? שאני עוד יצאתי קטן מכל הסיפור הזה!! אני פה **החסום** כי יש לי חסימה במחשב ואני לא יכול לעשות מה שאני רוצה!!! אני פה המנוקט והמצומצם שלא מבין עניין...

ידידי היקר: לא אני החסום!! אלא אתה... אתה חסום רגשית!!! כל ההבדל ביני לבינך ש-לי אין את החסימה הרגשית שיש לך... אני מכיר את הנפש שלי... מודע ליכולות שלה וממילא אני גאה לומר שאני גם שולט עליה!!! **די להיות חסום רגשית!!!** איך אתה בעצמך אמרת לי פעם?? נמאס לי **מהחסימות** של הרבנים!!! אז זהו... נמאס לשנינו מהחסימה הרגשית שלך... תשתחרר... תפסיק לברוח מהתכונות שלך... הנה... תלמד ממני... אני עמדתי פה כמו גבר אמיתי והודיתי בפה מלא!!! שיש לי ב"ה סקרנות... וכשהיה לי אינטרנט פתוח (חסום) נתקעתי במחירי חתולים... נו... משהו קרה לי שהודיתי בתכונה הזו? יהיו אנשים שיפסיקו לקרא אז נדברו בגלל זה?? אדרבה... דווקא בזכות זה לקחתי את המושכות אלי עוד יותר חזק... כי זיהיתי פה תכונה עוצמתית שאם אני רק אקח אותה לאן שחשוב לי להגיע אני יכול להגיע איתה רחוק... זה הכל...

אגב: שלא יהיה טעויות... יש לי מייל... ולצערי יש לי גם גישה חלקית לאינטרנט (בגלל הפצת הגיליון...) אבל לכה"פ זה בשליטה!!! יש פה בן אדם שמודע לתכונות שלו ולכן אני שולל מעצמי גישה לדברים שעלולים לשרוף לי זמן על כלום... כמדומני שזה א' וב' של מודעות עצמית... זה הרבה הרבה לפני שיקולים רוחניים של פגעי הטכנולוגיה... (אגב: בהזדמנות הזו מפרסמים עושי מצוה... שמעתי על יוזמה מבורכת בק"ק אופקים... שהקימו שם שירות חינוכי... שמי שקיבל ע"ע שלא להחזיק אינטרנט, וצריך לשלוח טפסים או לקבל איזה הצעת מחיר בפקס, יושבת מזכירה שהנהלת החידר או המוסדות משלמים לה, לעשות את כל הפעולות במחשב בשבילם... זה רעיון כביר!!! מדובר במימון מאוד מזערי בשביל קהילה או מוסד שהחסכון שזה מביא לעוד משכחה שזה יעזור לה לא להכניס אינטרנט הביתה... ולשרוף אינספור שעות מול החתולים שלי... זה לאין ערוך!!! זה ממש מצוה הבאה לידך... צריך לחפש מתנדבים לזה... ולהריך את הרעיון הזה בכל קהילה ובכל מוסד חינוכי שדורש ניתוק מאינטרנט... שיהיה לו מה להציע באופן חילופי... הנה... קבלת

התעוררות נוספת לישועת עם ישראל...

סו"ס נמצאים אנו בתקופה מאוד קשה... שכולנו מבינים שצריך לפשפש במועשים ולשוב בתשובה... יש נושא שבאופן עקרוני כמעט אף פעם לא מוזכר בגיליון זה... הנושא של צניעות!!!!

לצערו הרב זה אחד הנושאים הכי כאובים והכי בעייתיים... שמי שלא רוצה לטאטא את הבעיה מתחת השלחן אז... אז הכתובת רשומה על הקיר לדאבונו הרב... נ... אז למת גיליון אז נדברו לא יוצא במסע חינוך בנושא של צניעות וכו'??

אז יש לי כל מיני תירוצים מתחמקים... אבל הסיבה האמיתית היא: שעם יד על הלב... לא כל אחד יסכים איתו... כאחד שמתעסק בנושא של הסברה והחדרה בענייני חינוך... אני חושב שאחת הסיבות למה יש קושי מיוחד בהעלאת המודעות בענייני חינוך בצניעות...

כי צניעות זה... זה... זה דבר צנוע!!! וממילא דווקא כשמעוררים על הנושא של צניעות... זה חייב להגיע בצורה של צניעות... וממילא: כשפותחים את הנושא בצורה של עליהם... ועושים מזה רמקולים ומודעות ענק... זה... זה לא יכול לפעול את הפעולה!!! זה כמו שאני ארצה לעורר רחמים במשרדי העירייה... ואני אגיע לשם בחמת זעם ואשבור שולחנות ואשחית חפצים ואתאכזר על אנשים... ואזעק בקול אדיר: נו... תרחמו עלי כבר...

כזו צורה לא יכולה לעורר רחמים!!! היא יכולה להפחיד... היא יכולה להרתיע ולהכניע את העירייה להתפקל לדרישותי... אבל רחמים לא!!! זה לא!!! אי אפשר לעורר רחמים עם אכזריות...

אז להבדיל על אותו משקל: אי אפשר לעורר רגש של צניעות... בצורה לא מוצנעת!!! זה... זה לא נדבק... זה כן יכול לעורר פחד... זה יכול לגרום לאנשים להיכנע לצניעות... לפחד מחוסר צניעות... אבל צניעות לא תגיע מזה!!! (כן... אני מדבר למי שמדע לקצ' שצניעות זה לא רק... לא רק... זה גם משהו קצת יותר פנימי...)

ואגב: אני ח"ו לא מדבר נגד אלו שמעוררים על זה... סו"ס יתכן שצריך לעורר פחד... ולגרום לאנשים בדרכים אחרות לכה"פ להקפיד על צניעות... סו"ס גם כשלא היה חיסון לקורונה... עדיין היה סיוע של עזרה ראשונה... הכנען וכו'... אז הם עושים עבודה של עזרה ראשונה... אם אין צניעות... לפחות תפחד מהנושא הזה... לפחות להקפיד על זה כי אי אבוי... אבל זה עזרה ראשונה...

החיסון לנגיף של החטא הזה... זו צניעות פנימית!!!! וצניעות פנימית זה משהו שצריך להגיע דרך הדי.אנה... זה צריך לעבור בתדרים קצת פחות רעשיניים... ולכן באופן עקרוני, כאן בגיליון הזה הנושא של צניעות לא מוזנח!!! אבל אולי בשורות הספורות אלו... ממש בצניעות... פלג מים תרד עינינו על שבר בת עמי... מי יודע אם הצרות שיש עכשיו הם לא לעורר אותנו על עניינים אלו...

כל אחד מאיתנו בתוך כתלי ביתו מוכרח לפתוח את הנושא...

וצריך לדעת אין תירוצים!!!! בשמים לא יקבלו את התירוץ המוכר אין לי רשות להתערב בענייני הבני בית שלי... אין כוח תירוץ!!!!

אתה יודע מי האחרון שאמר את התירוץ הזה? פרעה... פרעה טען שאני לא אשם בעבדות של ישראל... אני לא רציתי לשעבד אותם... הכריחו אותי... (כמובן במדרש...) מה עשה הקב"ה?? הכביד את לבו של פרעה... כל העבדים שלו כמעט הכריחו אותו להוציא עם ישראל... ואז פרעה קם על שתי רגליו האחריות והכריז: רבותי!!! אני מחליט ועם ישראל נשארים פה!!! פרעה הוכיח שכשחשוב לו משהו הוא יודע לדפוק על השלחן ולעמוד על שלו... יהודי יקר: כשבני הבית יגעו לך בנקודה הרגישה... אתה תדע לדפוק על השלחן ולהכריז: אני פרעה!!!! אני פה בעל הבית!!! אז והו! שה' רוצה שאתה תדע לדפוק על השלחן ולהגיד אני פה בעל הבית!!! אין תירוצים... תשכח מהתירוץ הזה... ונעצור כאן...

א שיינעם חלום אין געזען אין בית המקדש בין איך געווען...

אמנם ט"ו בשבט היה כבר בשבוע שעבר... אבל מה אעשה שהחלום שחלמתי... זה היה כבר אחרי הוצאת הגיליון... ובכן: וארא בחלומי והנה אני עומד בטיש פירות של אחד מגדולי האדמור"ם לכבוד ט"ו בשבט... המוני המוני חסידים עומדים כבר על הפרענצעס... והנה... הס הושלך בהיכל... כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס... על השלחן כבר מונחים ומסודרים מאות פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל... אד"ש עדיין לא התיישב!!! לא!!! הוא עומד עם גארטל מול הפירות כמו שהוא עמד לפני חודש וחצי עם גארטל מול נרות חנוכה... ואז העוילים התחיל לשיר שירי התעוררות... ד' בבית... ואח"כ "יהי נועם ה' אלוקינו הוי הוי עלינו..." ואז העוילים בבית אחת משתתק וכולם מסתכלים לכיוונו של הרבי שליט"א... הרבי נוטל את ידיו ומברך על נטילת ידיים... כעת מגישים לרבי את המגש של התמרים והרבי לוקח חופן של תמרים באומד של אחד מחמישים... וגם ארבעה רימונים שזה בערך אחד מחמישים (מהמאתיים רימונים בערך שנמצאים פה)...

ואז!!!! נשמע קולו של הרבי שליט"א: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצוונו להפריש תרומה!! וכל הקהל העצום עונים בשאגה אדירה: אאאאאמן!!!! כעת... הגבאי מכריז דבר ראשון חמשה בחורים כהנים שנבחנו על כל תורת כהנים בחודש טבת האחרון שהם יזכו בקבלת התרומה גדולה... הם ניגשים לרבי ומקבלים ממנו תרומה גדולה... לאחמ"כ הרבי מחלק לוקני החסידים הכהנים כל אחד חצי רימון... המו"ץ הכהן אפילו קיבל חצי אגס תרומה גדולה...

הבחורים הכהנים שהצטיינו בכתר תורה... נשארו בפקודת הקודש על עמדם לימין הרבי שליט"א... לבנתיים הרבי שליט"א סימן לגבאי... והגבאי מכבד את אחד מזקני הכהנים בברכה... שוב משתר שקט: ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו על אכילת תרומה, אאאאמן!!!

---כעת התזמורת מתחילה שוב... "לעשות רצונך... לעשות רצונך... לעשות רצונך אלוקי חפצתי... האוירה מתחילה להתחמם... עוד שירי דבקות... ועוד ניגון הכנה... הרבי שליט"א עומד בתפילה חרישית... ואז מביאים לאדמו"ר שליט"א משקל... כן... משקל!!! והרבי בכבודו ובעצמו שוקל כעת את כל התמרים... כמה יצא?? עשרים וחמש קילו!! כעת צריך להפריש עשירית- מעשר ראשון... כמה זה עשירית מ-23 קילו??? שתיים וחצי קילו תמרים מעשר ראשון!!! הרבי לוקח חופן של תמרים ומניח על המשקל... כמה זה??? שתיים שמונים... לא טוב... הרבי מוריד ארבע תמרים... שוב שוקל... שתיים ארבעים... לא... הרבי שם עוד תמר אחד... אוהו... עכשיו זה בדיוק שתיים וחצי קילו!!!! יענקי עומד מול הרבי ועוקב אחרי כל תנועה... כן... אבא כבר הסביר לי מה הרבי עושה... (אבא הסביר לי שמעשר ראשון צריך להיות מדויק... לא פחות ולא יותר... זה לא כמו תרומה שהיא מאומד...) המקהלה לבנתיים השמיעה ניגוני התעוררות... ולבנתיים הרבי ממשיך ככה לשקול את כל שאר הפירות... את הזיתים, התפוחים, רימונים, זהו!!! עוד כמה רגעים הרבי מסיים לשקול את הרימונים שהם אחרון לארץ... נו... מהר מהר... עוד רגע הרבי מפריש מעשר ראשון... הצפיפות הולכת ומתעצמת...

ואז נשמע קולו של הרבי שליט"א, ברוך אתה ה'... אמה"ע אשר קדשנו במצוותיו וצוונו להפריש מעשר ראשון!! אאאאמן... ואז לפתע נצפים עשרות לויים בכל הגילאים שועטים במורדות הפרענצעס ומתקרבים בזריזות לעבר האד"ש ונעמדים בשורה מסודרת לקבל מעשר ראשון מידי הקדושות של הרבי... הם לא הולכים!!!! הם נעמדים לציד הרבי בצד בשמאל!!!! כעת שים לב...

הכהנים מימין... הלויים משמאל... והרבי שליט"א באמצע... ואז שוב הרבי מסמן לגבאי והוא מכריז: ר' שלוימה לוי מכובד בהפרשת תרומת מעשר... וכעת שוב התזמורת מתחילה... ותערב לפניך עתירתנו כעולה וכקרבן... אנא רחום... לבנתיים... תוך כדי שהתזמורת מנגנת... הגישו לר' שלוימה לוי את המשקל... ור' שלמה לוי לוקח את השתי תפוחים שהוא קיבל מהרבי למעשר ראשון והוא שוקל אותם... זה יצא 400 גרם... כעת צריך להפריש תרומת מעשר... כמה זה עשר אחוז מ-400 גרם?? 40 גרם!!! כעת הרבי שליט"א הורה לעצור את השירה... ר' שלמה החליט לתת את החתיכת תפוח של התרומת מעשר לידיד נעורים שלו ר' יענקל כהן... ששניהם עברו יחד את עמק הבכא ושניהם הסתופפו יחד בצל קדשו של הרבי זצ"ל... ר' יענקל כהן התקרב אט אט... ר' שלוימה עומד מצד שמאל של הרבי ור' יענקל כהן מצד ימין... ושוב השתר שקט... קירבו לר' שלמה את הרמקול ונשמע קולו: ברוך אתה ה'... אשר קדשנו במצוותיו וצוונו להפריש תרומת מעשר, אמן!!! ר' יענקל כהן קיבל מידי של ר' שלמה בחמימות... ובירך אותו ברכת כהנים...

ואז!!! האוירה התחילה עוד יותר להתחמם... כעת הרבי ניגש להפריש מעשר שני... הבעל מנגן התחיל לשורר ניגוני התעוררות... רחם נא... על ציון משכן כבודך... זבול בית תפארתנו... בן דוד עבדך...

הרבי הליט שתי ידי פניו ובכה בדמעות שליש... יבנה המקדש עיר ציון תמלא... למקדשך תוב... אתה די ביה יחדון רוחין ונפשין... ויזמרון לך שירין ורחשין... ואז שוב הרבי נעמד... ושוב התחיל לשקול... הגבאי ניסה להציע לעשות במקומו... אבל הרבי סירב... מצוה בו יותר מבשלוחו... שוב הרבי אסף את כל הפירות ושקל עשירית... ואז שוב הרבי בירך בדבקות עצומה: ברוך אתה ה' אקב"ו להפריש מעשר שני!!!! אאאמן... והרבי הכניס את כל המעשר שני לתוך כדי חרס מוקפים צמיד פתיל שלא יהיה חששות של טומאה... ואז התזמורת פצחה בגיל רון... ריקוד של שמחה... ועל ידי זה יושפע רב בכל העולמות...

ואז הרבי בכבודו ובעצמו לקח כד אחד של חרס ומאחוריו כל זקני החסידים הגיעו בזה אחר זה... כל אחד לוקח כד אחד של חרס ויצאו מההיכל טישים... כעת הגבאי הכריז: שבחוץ מחכים שלושים אוטובוסים לעוילם... כל האברכים נוסעים כעת עם הרבי שליט"א לירושלים למתחם... לאכילת מעשר שני בירושלים... הפירות שנשארו כאן (מה שנקרא היום שיריים...) יחולקו בין הבחורים והילדים שהם נשארים כאן... בשעת בין הערביים נצפתה בירושלים שיירה של שלושים אוטובוסים... לאחר חצי שעה דמותו של הרבי שליט"א הופיעה במתחם בירושלים... כדי החרס נפתחו בזה אחר זה... ב"ה הנסיעה עברה בשלום לבי טומאה... הרבי נטל תמר ובירך אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על אכילת מעשר שני!!!! ואכל מפריה ונשבע מטובה... וכאן התעוררתי!!!! התעוררתי מהחלום שכמובן היה בהקיץ... ואז שאלתי את עצמי... למה זה צריך להיות חלום?? מי מפריע לנו שזה יהיה בהקיץ?? אז נכון... אין לנו כהן ואולי גם לא לוי... וגם אין לנו בית המקדש אבל מצוות הפרשת תרומות ומעשרות עדיין קיימת!!! אה... אבל אנחנו רק זורקים את זה לפח ולא נותנים את זה לכהן?? אז מה... גם מעמד שריפת הפתילות אנחנו לא מכבדים את הגברת שתעשה אלא אנחנו עושים את זה ברוב עם... אז זהו שהפרשת תרומות ומעשרות זה גופי תורה גמורים!!!! אז למה אנחנו מכבדים את כולם שיעשו את זה במקומו... או הגברת... או הבד"ץ... למה אין לנו חשק לזה?? מישהו יכול לענות לי על השאלה הזו?? זו שאלה בעייתית!!! כי זו שאלה באופי חסידי... על ערכים ליטאיים... האם יש סיכוי לשלב את הרגש החסידי עם דקדוק ההלכה הליטאית?? בקיצור: אנחנו זקוקים בדחיפות לרגש חסידי חם לגייס אותו להלכות שמירת תרומות ומעשרות שממוש מה... לא ברור למה... זה שייך כביכול לליטאים... אנחנו זקוקים למנות חמות של רגש גם בנושאים אלו... האם פרטים ביבאו?? תלי בהיענות...

הדרכה מעשית ליציאה מהקורונה...

אם שמת לב: כל בן אדם שמגיע לבית חולים... רק כנס לחדר מיון... עוד לפני שמסתכלים עליו... עוד לפני ששואלים אותו מה כואב לך... עוד לפני הכל!!! דבר ראשון: יש מושג רפואי שנקרא: **פונתחים וריד!!!!** מכניסים מחט בזרוע בקיפול של המרפק... וכידוע: זה אחד הדברים הכי מעצבים ומתסכלים באשפוז בבית חולים (שלא נדע ושא לא נתנסה...) אבל זה כלל נוקשה ועקרוני ובלתי מתפשר בבית חולים!!! לא זדים לפני זה... **מה יש???** מה כ"כ עקרוני בפתיחת וריד???

כי... כי בית חולים נועד כדי לטפל בחולה... וכל הגישה שלנו לגוף של החולה זה רק דרך הוריד!!!! אם ח"ו תהיה פה איזושהי התפתחות שלילית ורק אז אנחנו נזכר להתחיל לחפש וריד... שה' ישמור... עד אז אנחנו עלולים להפסיד דקות יקרות שעולות בחיים... לכן לפתוח וריד זה התנאי הבסיסי ביותר בבית חולים!!! שים לב: עדיין לא עשינו בדיקות בסיסיות... עדיין אין איבחון מינמלי מה יש לך... אבל מה שכן חייב להיות... **זו גישה!!!!** צריכה להיות גישה למטופל!!! זה הדבר הכי חשוב בבית חולים עוד לפני האבחון... ועוד לפני הטיפול הרפואי...

על אותו משקל: כל אחד שה' שלח אותו כאן לעוה"ז... יש לו שליחות, יש לו תפקיד... יש אבחון מסוים לאיזה מחלקה בעבודת ה' הוא שייך... אבל חכה... עוד לפני הכל... **קודם כל: תפתח וריד!!!!** לא משנה מה יהיה האבחון ולא משנה לאיזה מחלקה אתה שייך... דבר ראשון: תפתח וריד!!! תספק לרשב"ע גישה איך הוא חודר אליך!!! תסביר כביכול לרשב"ע איך הוא מתקשר איתך... תן לו דרך איך הוא מעביר לך מסרים...

תבין: אנחנו כיהודים... באנו פה כדי לעשות רצון ה'... ממילא אני ואתה אמורים לקבל הוראות גזרותיות מהרשב"ע מה צריך לעשות... עכשיו: מי אמור לדאוג ל"ספק" הזה?? מי אמור להיות אחראי לתקשורת הזו??

אנחנו!!!! כן... אני מכיר יהודי דווקא ירא שמים... אבל הוא אף פעם לא שאל את הרשב"ע: מה אתה ית' רוצה... הוא אף פעם לא נתן את זכות הדיבור לרשב"ע להגיד באמת מה הוא רוצה ומה לא... ס"ס הרי ה' שלח אותך לעולם!!!! ה' רוצה ממך משהו!!!! תאר לעצמך שהקב"ה רוצה להגיד לך איזו הערה בונה... תחשוב שהקב"ה רוצה להגיד לך שהוא רוצה איזה שינוי קטן... האם סיפקת לקב"ה דרך איך להעביר לך מסרים שכאלו? **זה מה שנקרא לפתוח וריד!!!!** לספק גישה!

אבל לא!!!! היהודי הזה כבר חי עשרות שנים כאן בעולם... הוא עובד ה' ואכפת לו לעשות רצון ה'... אבל הוא אף פעם לא נתן לקב"ה את זכות הדיבור... הוא אף פעם **לא פתח וריד!!!!** הכל בסדר... הכל זורם... אין מה לדון... אין מה לבדוק... אין מה לחשב מסלול מחדש... אל תפתח לי ורידים... אל תחטט לי במוסכמות... זה מה שיש!!!! אני יודע מה שאני עושה וזה... זה מה שנקרא בן אדם שלא מוכן לפתוח וריד!!!!

מה קורה בחולה שלא מוכן לפתוח וריד בשום אופן???

אין בעיה... אתה כ"כ מתעקש לא לפתוח וריד... תחתנו לנו שאתה לוקח אחריות על עצמך... ואז בשלב מסוים המדדים מתחילים להשתולל... ואי אפשר לדעת מה יש לו... כי הוא לא מסכים לפתוח וריד... גם א"א לאזן את המצב כי... כי הבן אדם לא נותן לחדור אליו... ואז פתאום יש קריסת מערכות והוא מאבד את ההכרה ו... ומצעיקים טיפול נמרץ ואז!!!! פונתחים וריד ונאבקים על חייו... ונקווה שהם יצליחו...

זה בדיקת הפשט בגמ': כל המתלוצץ באים עליו יסורים!!!!

מה פירוש כל המתלוצץ?? מה... כל אחד שהוא טיפה עליו ויש לו קצת בדיחות... אז זה... הוא חוטף יסורים?? חלילה!!!! כל המתלוצץ הכוונה היא שאצלו הכל בזרימות... הוא זזזזז... גם כשיש קורונה ומצב קשה... הכל אצלו בקלינע... הכל בשליטה... הוא אחד כזה שלא עושה עסק... **ותכל'ס... הרב"ש מדבר!!!!** אבא שבשמים רוצה משהו!!!! אבל המטופל מתעקש לא לתת גישה!!! הוא לא מוכן לפתוח וריד!!!! כל איתות שהקב"ה שולח... כל עירוי שהקב"ה רוצה לספק אין... אין גישה!!! מה קורה כשהקב"ה רוצה להעביר מסר לבן אדם ו... והוא לא מספק לקב"ה את הגישה?? אז אין ברירה!!! באים עליו יסורים... יסורים זה כבר קריסת מערכות... בן אדם שכבר באים עליו יסורים... החיך המזופת שלו לאט לאט נמחק... והוריד לאט לאט נפתח בסיטואציות כאובות... וכ"כ חבל!!!! הוריד הזה יכל להיפתח ממזמן באוירה רגועה... יכולת לבא לכאן בריא ושלם... היית פותח וריד... היית מקבל תוצאות... היית מבין שצריך לעשות כמה שינויים בהרגלים והכל היה מסתדר... למה חיכית לקריסת מערכות?? הקב"ה בסה"כ רצה להעיר לך הערה בונה... אם היית פותח וריד... שומע מה צריך לתקן... וממשיך הלאה...

זו בדיקת העבודה של שובב"ס!!!! מה זה שובב"ס?? זו תקופה שבה אנחנו יוזמים חזרה בתשובה!!! במילים אחרות: אנחנו יוזמים בדיקת דם שגרתית!!!! אנחנו פונתחים וריד כדי לבדוק האם הכל בסדר... רבש"ע... אני לוקח בחשבון שאתה רוצה ממני משהו... כי בשביל זה אני פה... והיות ולא בטוח שאני יודע מה... לכן אני פותח וריד!!!! אני פותח את הלב... עושה חשבון הנפש... מנסה לחשוב מה יחייב להיות... מנסה לחשב מסלול מחדש... ואחרי שאני כבר פתחתי וריד... כאן זה מתחיל לנפוש לבד... הבא לטהר מסייעין אותנו... אחרי שאני פתחתי פתח... פתחתי וריד... הקב"ה כבר יכין אותי וישר אותי למסקנות הנכונות... מכאן ואילך נאמר: לא עליך המלאכה לגמור... אבל העיקר לפתוח וריד!

לכלי מה הדברים אמורים???

אנחנו כעת בסיימה או בעיצומה של תקופת הקורונה... מאוד קשה לצפות מה העתיד טומן בחובו... מה שבטוח... ה' רוצה פה משהו!!! זה לא ספק!! ולכן זה לא כ"כ משנה האם אנחנו לקראת הסוף או לא... דבר אחד ברור: ה' רוצה להעביר מסר!!! וכשה' רוצה להעביר מסר... מומלץ לנו לרוץ מהר מהר ולפתוח לו וריד... כי אם לא אז חבל... מי יודע כמה זמן נצטרך עוד לסבול עד שנבין עניין...

אני אתן לך דוגמא מלחיצה: תאר לעצמך שהקב"ה רוצה שביבי יפסיק להכריז שוב ושוב את המשפט המטופש הזה: אנחנו ננצח את הקורונה!!! תנסה לחשוב מה יצטרך ח"ו לקרות בשביל שביבי יפסיק לחזור על זה שוב ושוב?? שה' ישמור ויציל... שלא תבין... אני לא מדבר מוסר... אני כעת מדבר פוליטיקה!!! תן לי פרשנות מה יצטרך לקרות כאן בשביל שביבי ירים ידיים ויודה אצבע אלוקים היא...?? שה' ירחם... שנה שלימה של קורונה מאחורינו והוא עדיין בכלל לא בכיוון הזה... **אז זהו שלא!!!!** תהיה רגוע... הקב"ה לא מחכה לביבי... **ממש לא!!!!** אבל אבא שבשמים מחכה לנו... אבא שבשמים מחכה שאנחנו נבין שהוא פה!!! והוא דופק על השלחן והוא רוצה משהו... **נו... כמה זמן יארוך לנו???** נו... כמה?? גם ה' ישמור ויציל... אמנם נקווה שקצת פחות זמן

מביבי... אבל גם לנו זה אורך די הרבה זמן... **נו... אז מה צריך לעשות??** **הגיע הזמן לפתוח וריד!!!!** לא לחכות לקריסת מערכות טוטאלית...

רוצה קודם מעשי מזוז איך לפתוח וריד??? בבקשה... המלצה בעלמא: השבוע הקרוב!!!! שבוע אחרון של שובב"ס... תפנה לעצמך יום... ותכנס לחדר עם כמה דפים ועט... תסגור את הפלאפון... תצטייד עם קצת אוכל... תנעל את הדלת מבפנים ותתיישב שם כמה שעות... כמה...?? לא יודע כמה... כמה זמן שזה יארוך!!! מה שבטוח אני לא יוצא מכאן בלי מסקנות!!!! (תצטייד עם סידור במידה ועוד מעט שקיעה ולא הספקת לסגור את כל הפינות... מקסימום תתפלל ביחידות לצורך העניין...) תשב בינך לבין עצמך... ותדבר עם עצמך!!!! אני כבר שנה שלימה בקורונה! ה' מדבר איתי!!!! ברור שהוא מדבר איתי!! כי סו"ס גם לי לא טוב כעת!!!! (חזן מה שצריך שיהיה אכפת לי מאחרים) נו... כעת מה אני יכול לעשות?? מה ה' מצפה ממני?? מה השליחות שלי בעולם?? וכיצד אני- בשליחות שלי- יכול להשיב חרון אפו של הקב"ה? **שב!!!! שב על זה!!!** שנה שלימה של קורונה שווה יום אחד כזה של ישיבה רצינית- של פתיחת וריד יסודית ורצינית!!!!

אני עכשיו פותח לה' וריד... ה', אנא ממך, תגלה לי מה אני יכול להתחזק?? במה אני צריך לחזור בתשובה?? אני פתוח לשינוים... הוריד כבר פתוח... עכשיו!!! אם אתה רוצה... אני מוכן להמשיך עם הקורס... (אבל אל תקח את זה כחוק פרה אדומה... זו רק המלצה בעלמא)

כעת אתה יושב ומתחיל להעביר את כל סדר היום מול העיניים... תעשה רשימות מסודרות... (כמו הגראפים המסודרים האלו של משרד הבריאות או הכלכלה) אז הנה... תתחיל למנות את הסדר יום שלך... בצד ימין של הדף תכתוב את כל שעות היממה כמו ביומן של לוח זמנים... 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1... וליד כל שעה תכתוב מה אתה עושה בשעה הזו... אחרי שסיימת תעשה עיגול גדול ותתחיל לפצל את הפיצה... כמה אחוזים מהיממה אני ישן?? שבע? כמה אני אוכל?? שעתים? כמה מתפלל? שעותיים... מה נשאר?? תבדוק כמה שעות ביום אני מתלבט!!!! ו... ובא נעשה עם זה משהו... בא נראה מה אפשר לעשות עם זה... הלאה... עוברים לגרף הבא... תחומי התעניינות!! הרי המחשבה שלי רגע אחד לא נחה... נכון?? כל הזמן אני חושב... מה אני חושב?? מה שמעניין אותי... ובכן: מה מעניין אותי ביום שגרתי?? מה תופס לי את הראש לאורך שעות היממה?? תנסה לחלק את זה לאחוזים... (לטובת העניין הייתי ממליץ לעשות את הגרף הזה ביחס לשבוע ימים...) ובכן: טרדת פרנסה... כמה אחוזים מהשבוע זה תופס לי את הראש?? הלאה... כמה הנהגות של החיים תופסת אצלי?? הבא לי... מתחשק לי... מתאים לי... בא לי בטוב... אהבתי... כמה זה תופס לי את הראש בשבוע ימים?? הלאה... פוליטיקה חרדית... כמה מעסיקה אותי?? "מה יגידו" כמה ממלא לי את הראש?? כעת תפתח את הפלאפון לרגע... ותעשה סיכום כמה שעות צברת מול קוי המידע בשבוע האחרון?? תרשום גם את זה... ואחרון חביב... כמה תורה ועבודת ה' מעסיקה אותי בשבוע... כמה אחוזים?? תעשה מזה שוב פיצה... ותחלק את זה לפי אחוזים...

וכן הלאה וכן הלאה... תעשה סקירה כללית על עצמך... על החיים שלך... מה אני עושה כל היום... איפה אני מבלה ואיפה הראש שלי משוטט... ואחרי שתגמור את זה... וקבלת לכה"פ איזה מפה מינימלית מה אני עושה... כעת תשב מול המסמכים ותנסה לחשוב איך אפשר להתייעל... לחשוב איך ה' היה רוצה לראות אותי יותר טוב...

אתה רוצה עוד כמה מסמכים?? ובכן: תעשה כמה עיגולים אחד בתוך השני... עיגול אחד גדול... בתוכו עיגול יותר קטן... בתוכו עיגול יותר קטן... עד שהעיגול הקטן ביותר יהיה בגודל של משמש... בעיגול הקטן הזה תרשום את המעגל הכי קרוב אליך... את הנפשות שהכי הכי קרובים אליך... אם אתה נשוי אז האשה והילדים... (ואם אתה בחור, אז אלו שאתה פוגש אותם נתיח יותר משתנים לי יום...) כעת נעבור לחישוב הבא... למעגל האחד יותר רחוק מהאחר... זה?? זה?? זה?? נמצא במעגל האחד יותר רחוק ממך? זה כבר עניין שלך... בקיצור: תעביר לגודל העיניים שלך את כל האנשים שאתה מתחזק איתם... ותרשום כל אחד במעגל שלו... בשביל מה זה חשוב?? דבר ראשון: כדי להתמקד!!!! בדרך כלל החשבון נפש העיקרי שלנו בבין אדם לחבירו הוא מול האנשים שבמעגל הכי קרוב אלינו... לכן חשוב לסנן ולהצביע מי הם הדמויות שהכי קרובות אלינו... כעת תתחיל לחשוב אחד אחד... איך אתה איתם... האם יש משהו לשפר וכו'... האם יש משהו לא בסדר... וכו' וכו'...

אם יהיה ביקוש ניתן יהיה לעשות עוד כמה כאלו מפות וגרפים...

עכ"פ בשביל מה אני מביא את הרעיונות האלו? זה בשביל אותם אלו שטוענים... כן... צריך לעשות חשבון נפש... אבל אני לא יודע איך ומה... ומאיפה להתחיל... אז הנה... הבאתי לך כעת חוברת עבודה... קודם כל תשב מול עצמך עם דף ועט ותנסה לשרטט את עצמך... אחרי שתראה את עצמך במראה... כעת כבר יהיה לך מאוד קל לזהות מה אפשר לעשות... בקיצור: חשבון הנפש צריך לעשות וחייבים!!! אי אפשר שלא!!!!

אנחנו נמצאים בתקופה קשה שכלל הנראה לא היתה מזמן מלחמת העולם השנייה... (לא אני אמרתי את המשפט הזה... כי אני לא חי מאז... אבל אומרים את זה אנשים שכן יודעים) ומותר לנו לזוז מילימטר!!!! מותר לנו להבין שה' רוצה שנחזור בתשובה... ואוי ואבוי אם תגמר הקורונה ואנחנו נשאר על אותה בלטה! זה הכי גרוע!!!

ומי שחולם שעצרות התעוררות "יעשו לו את זה" הוא מדומיין!!!

מי שמחכה שהרבהים יגידו מה צריך להתחזק... שימשיך לחכות...

מי שמכבד את הצדיקים שיעוררו אותו... שילך לישון...

אדוני היקר!!!! אם האדם לא יעורר את עצמו מה יעילוהו המוסרים... אנחנו צריכים לשבת מול עצמנו... להתיישב על כסא!! מול שולחן! עם דף ועט!! ולהתחיל לעשות שיעורי בית... ולנסות להסיק מסקנות... ואני אומר לך מניסיון אישי... אם תעשה סקירה מהסוג הזה שהזכרתי ולא דווקא... ותקבל תמונה כללית על האישיות שלך ועל מה שאתה עושה... כבר לא יהיה לך קשה לדעת מה ה' רוצה ממך... מניסיון... בינינו... אני לא צריך שהרבהים יגידו לי את המחדלים שלי... הם רשומים על הקיר!!!!

אני רק צריך לשבת מול עצמי... זה הכל!!!! וקדימה... יפה שעה אחת קודם... בא נפתח וריד לכה"פ למען כ"כ הרבה יהודים שמחזירים כעת לעירוי... למען כ"כ הרבה יהודים ששוכבים כעת בבית חולים ומחוזרים לצינוורות... מותר לנו למענם לפתוח וריד!!!! בהצלחה...

גיליון מס' 417 פרשת יתרו
תשפ"א שנה תשיעית

לזכות ולברכה
ראובן בן זהבה
נעמי ברכה בת נאוה ליאורה
שיזכו לרפ"ש בתושח"י

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגוףך אשר בשעריך (כ, י)
יש להבין מה ראתה התורה דוקא בדבר זה מתוך כל עשרת הדברות, להאריך כל כך ולפרט מי ומי אסור במלאכה בשבת?
יש לומר, כי בכל אחד מהם יש סבה מיחדת שבלעדיה היה מקום לפטר.
בנך ובתך - הבנים הקטנים, שהיה מקום לומר שמתרים במלאכה בשבת, ולכן פרטה תורה שאם עושה על דעת אביו הוא אסור מדאורייתא (שער הציון סימן של"ד, נ"ד).
עבדך ואמתך - היה מקום לומר שמותרים במלאכה, ואדרבה, על האדון לתת להם לעבד, כי הלא גוי ששבת חייב מיתה (סנהדרין נ"ז ב'), לזה אמרו שאין לעשות בהם מלאכה.
ובהמתך - לחדש לנו דין שביתת בהמתך, ובפרטי הדינים בשלחן ערוך סימן ש"ה.
וגוףך אשר בשעריך - הינו גר צדק (יבמות מ"ח ב') והיה מקום לומר שמתר בעשית מלאכה בשבת, כי יש סברא שלא יאמרו באנו מקדשה חמורה לקדשה קלה (שמצינו ברמב"ם פ"ה מממרים שמסברא זו חייב הגר לכבד את אביו הגוי), והרי כשהיה גוי היה אסור לשבת ממלאכה, כי גוי ששבת חייב מיתה, ואיך עכשיו יורש בקדשה ומתר לו לשבות, ולזה כתבה התורה בפרוש שגם הוא אסור במלאכה.
פעם השתתף רבנו בשמחה יחד עם רעו ושותפו לחבור הספר 'שונה הלכות' הגאון רבי אלעזר צדוק טורצין זצ"ל. על השולחן עמד בקבוק משקה שהיה סגור בפקק, ורבי אלעזר צדוק נסה לפתח את הבקבוק, אך לא הצליח.
נטל רבנו לידי את המקשה, ובקש שיביאו לו כלי כבד כמו פטיש. הביאו לו, ודפק קלות על הפקק והנה מיד בקלות סובבו את הפקק והוא נפתח.
התפלא הגרא"צ על 'המופת' נענה לו רבנו: זוהי הלכה מפרשת בשלחן ערוך בהלכות שבת... בסימן שי"ד ס"ד: ברזא הלכה מפרשת בשלחן ערוך בהלכות שבת... בסימן שי"ד ס"ד: ברזא שבחבית ואין אדם יכול להוציאה, מתר לקח ברזא אחרת ולהכות באותה ברזא לצורך לשותות יין בשבת. הרי מפרש, שאם מכים על הברז/הפקק, מיד אפשר להוציאה.
(שבוענו מטוביך)

יפה מראה

פָּבַד אֶת אֲבִיקָא וְאֶת אִמָּא לְמַעַן יֵאָרְכוּן יְמֵי (כ' ב')
נביא עובדה קצרה 'על קצה המזלג' אודות הכיבוד אב הנפלא של רבינו כלפי אביו זי"ע:
בשנותיו האחרונות של רבינו מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע, היה רבינו שליט"א מקפיד מידי בוקר לצעוד אחרי תפילת ותיקין לעבר ביתו של אביו מרן זצ"ל.
הסטיפלר זצ"ל, שבאותם שנים כבר לא היה בכוחו לצאת לבית הכנסת לתפילה בציבור, התפלל בביתו, ורבינו שליט"א היה מגיע כל בוקר כדי לדרוש בשלומו, ולסייע לו בקיפול התפילין, כשגמר להתפלל.
למרן זצ"ל היו די משמשים, ולא היה צריך עזרה בדיוק מבנו שליט"א... אבל הבן - רבינו החזיק במצות כיבוד אב, ולא עלה על דעתו לבקש מאחר שיעשה את הפעולה הקצרה הזו. הוא לא ויתר על זה אף יום.

את המדרגות הללו עלה רבינו מדי בוקר לקיים מצות כיבוד אב: רבינו עולה ברחוב רשב"ם 10 (לצידו רבי משה כהן, שכן לבנין) (כל הזכויות שמורות ©).

ברכת יישר כח גדול
לכל שולחי התמונות המיוחדות

לזכות התורם
לברכה והצלחה וסייעתא דשמיא

לזכות ולרפואת
סבי ר' יוסף יעקב בן בלומה
לרפואה שלמה
ולבריאות איתנה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

מעניני הפרשה

מדבר שקר תרחק

סיפר רבינו פעם גנבו מהחזו"א שעון זהב, [שקיבלו מאחד] ומאד חרה לו שניצלו את העובדה שנותן לאנשים להכנס לביתו וביתו הפקר. ביקש שיבדקו לראות מי לקח השעון. ואמר החזו"א שסוף הגנב לא יהיה טוב, ואח"כ מצאו את הגנב הרוג.

סח רבינו, בשם המגיד מדובנא משל לאחד שקנה הרבה שקים של תבואה מגוי ורצה לגנוב את הגוי, מה עשה אמר לגוי אני לא יודע כמה שקי תבואה אתה נותן לי, כנגד כל שק שתרים אני אתן לך מטבע ביד ואח"כ נספור כל המטבעות אבל! תדע שאני סומך עליך ואיני יודע מנין המטבעות, והגוי הסכים והיהודי שלשל לידו כנגד כל שק, מטבע, שהגוי ראה מטבע לא שלו ביד שלו, כמובן גנב כמה מטבעות לעצמו, והיהודישים לב שהוא גונב אבל לא אמר מילה, וכך הרויח הרבה כסף... זה נקרא לגנוב מצוות-מסביר המגיד מדובנא, שגונבים מצוות בלי שישימו לב. שאדם גונב מצוות מהיצר הרע שלו ובלי שישים לב חוטף עוד מצוה ועוד מצוה.

כבד את אביך ואת אמך

כשבאים לפני רבינו עם נער בר מצוה, ורוצה לקבל על עצמו קבלה, אומר: שיקבל על עצמו דבר אחד שלא יעבור עליו, והציע כיבוד מצות כיבוד 'אב ואם'. על פי הירושלמי קידושין כב ב' אמר רבי יוסי בי רבי בון מי שיחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו מה אית לך אמר רבי מר עוקבן כגון כיבוד אב ואם. שזה אפשר לקיים כל הזמן, ואמר רבינו שע"י זה יקיים נמי שאר המצוות, ושאלו לרבינו למה? ואמר שהתכוין לומר באם יש אבא טוב שילמדו קיום כל המצוות.

כיבוד אב ואם מהדברים שנפרעים גם בעוה"ז, וכמו שהאדם מתנהג עם הוריו כך בניו יתנהגו עמו, וזה מהדברים שרואים גם בזמנינו. רבינו אומר שבדוק ומנוסה כל גדולי ישראל היו מיוחדים בכיבוד אב ואם.
(מנחת תודה)

חכמת הגרפולוגיה כוחה יפה לגויים

בזוהר פרשת יתרו על הפסוק ואתה תחזה, לגבי חכמת הפרצוף שראה משה רבנו "... תחזה... בדיוקנא דבר נש... אנשי אמת חמש בשפון, שונאי בצע שית בידין בשרטוטיהון, דאלין אינון סימנין לאשתמודעא בהו בני נשא לאינון דרוח חכמתא שריא עלייה".

בעולם הגדול התפרסמה חכמת הגרפולוגיה, על פי כתב יד של האדם. האם יש לכך שורש בחז"ל? זו חכמה שיש בה הגיון, כגון שעל פי כתב מפוזר במידת מה יודעים את תכונתו שהוא גם כן וכו'. היתה אשה משוגעת שכתבה מכתבים להחזון איש לכבוד מרן מלך המשיח, הג"ר משה סאלוויצקי זצ"ל החזיק את עצמו שיודע בחכמה זו, והראיתי לו את הכתב שלה [לא את המכתב עצמו אלא רק את הכתב על המכתב - כתובת מגורי החזון איש] ואמר על פי הכתב: או שזה משוגע או אדם גדול. אבל לעניינינו, כל חכמה זו כוחה יפה לגויים ואצל יהודים זה לא מוכרח, כי אף שטבעו כן על ידי תורה משנה את פעולותיו.

בת שיש לה מצבים פעם שמחה ופעם לא, ואביה רוצה לתת כתב יד שלה לגרפולוג האם זה נכון והגון? זו ראייה ואסמכתא חלשה. כי לגבי הגויים שלא משתנים, הכתב הוא כראיה, אבל בבני ישראל יתכן שזה כתב ידו שנשאר מקודם, והוא כבר השתנה, כי יכול להשתנות, והכתב נשאר כפי שהיה.

בהזדמנות אחרת, כאשר שאלו את רבנו אודות סיוע לטיפול בפלוגי, האם כדי להכיר אותו טוב יותר (ולהכיר את תכונות היסוד שבו), אפשר ללכת לגרפולוג שיודע ומועיל בדרך זו והאם יש בזה סתירה לתמים תהיה, הסכים רבנו שאין בכך איסור ואמר כי למושג עצמו יש מקור בזוהר הק' [ועי' רמב"ן בראשית ה' ב'] ובעיקרו של דבר אין בכך סתירה לתמים תהיה עם ה' אלוהיך, כי כמו שהולך לרופא, הולך גם לחכם בתחום הזה (אבל כאמור, לא כל פעם הם יודעים את האמת).

אנכי ה' אלוהיך

רבנו אישר את הסיפור דלהלן ואמר כי הוא נכון: הרבנית פינקל אשת חבר להגאון רבי בינוש זצ"ל אמרה, כי מעולם לא כעס החזון איש, ורק אם אמרו - מדוע לא עשו כך וכך, שאם היו עושין היה נהיה אחרת, אז כעס ואמר - למה לא עשו כי ה' סיבב שלא יעשו, אם כן איך אומרים - למה לא עשו. למדנו והשכלנו מתי החזון איש כעס, ומה הוציאו משלוותו הטבעית ועדינות נפשו.

רבנו נכנס לניחום אבלים, והאבל דיבר: בתי נפטרה לפני כמה שנים, באופן שלא הספיקו לתת את התרופה כמו שצריך, ועתה אשתי נפטרה גם כן באופן כזה, האם הדבר מלמד משהו אמר לו רבנו: נגזר על האדם מתי ימות, ובסדר עולם מובא שנגזר על כל אחד כמה פסיעות יפסע וכמה דיבורים ידבר, ולא צריך לחשוב כנ"ל שיש בזה שייכות.

נקראתי לומר שיחות חזוק לאחר טרגדיה שהתרחשה בפטירתו של... שאחרי חתונת בנו התנדב בחסד לקחת את כל יוצ"ח של מחותנו לביתם ונהרג, וישנו מקום תורני בו מתאספים יהודים מתחזקים, ואין אפשרות לדבר איתם אודות התמדה בתורה, כי הם לא הגיעו לכך כלל, על מה כן לדבר? תדבר על אמונה.

(כל משאלותיך)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✡ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי 'קהילות' ו'נדרים פלוס' בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוך 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310